SARAH ORNE JEWETT

Țara brazilor înalți

Editura Univers

clu

Clasicii

Literaturii Universale

Coperta colecției de VASILE SOCOLIUC

THE COUNTRY OF THE POINTED FIRS
by
SARAH ORNE JEWETT
Doubleday Anchor Books, N. Y., 1956

Sarah Orne Jewett

ȚARA BRAZILOR INALȚI

În românește de CORNELIU RUDESCU

București, 1985

Editura Univers

Țara brazilor înalți

1. *Reintoarcerea*

SATUL DE COASTĂ Dunnet avea ceva care-l făcea să-ți pară mai atrăgător decît alte sate de pe litoralul răsăritean al statului Maine. Poate simplul fapt de a-l fi cunoscut ți-l făcea atît de drag și-ți trezea un interes atît de viu pentru țărmul stîncos cu păduri întunecate și cele cîteva case înfipte ca niște icuri, printre terasele de lîngă debarcader. Cele mai multe dintre ele aveau vederea spre mare, și belșugul de flori din micile lor grădini le da un aer de voioșie. Ferestrele cu ochiuri mici de geam, cocoțate în vîrful frontoanelor cu pante abrupte, scrutau ca niște ochi iscoditori portul și pînă departe orizontul mării ; sau priveau spre nord de-a lungul coastei și al fundalului de molizi și brazi albi aromitori. Cînd cunoșteai cu adevărat o astfel de așezare și împrejurimile ei, era ca și cum ai fi cunoscut o singură persoană. Într-un asemenea caz, procesul de îndrăgire la prima vedere era pe cît de iute, pe atît de trainic, dar pentru o adevărată împrietenire era nevoie poate de o viață.

După o primă scurtă vizită cu două, trei veri înainte, în cursul unei croaziere la bordul unui iaht, o îndrăgostită a Dunnetului se întorcea ca să regăsească neclintitele țărmuri cu falnici brazi, același pitoresc al satului cu meticuloasele lui obiceiuri ; tot acel amestec de izolare și de copilăroasă încredere că era așezarea omenească care în visurile ei duioase îi apăruse. Într-o seară de iunie, un singur pasager cobora pe pontonul vaselor cu abur. De față se afla un mic grup de spectatori, dintre care mai tinerii o urmăriră cu discretă curiozitate urcînd ulița îngustă a micii așezări cu aer sărat și acoperișuri albe de șiță.

2. *Doamna Todd*

Singura greșeală pe care a făcut-o în alegerea locuinței de vară s-a dovedit mai tîrziu a fi lipsa unei izolări desăvîrșite. La început, micuța casă a doamnei Almira Todd, deși cu un capăt spre uliță, părea totuși izolată și destul de ferită de larma oamenilor, dinapoia peticului de grădină acoperit cu tufe de ierburi, unde singurele flori, două sau trei nalbe viu colorate și cîteva ochii șoricelului creșteau ascunse vederii, lîngă peretele cenușiu de șindrilă. Un străin nu se putea dumeri de ce în această ciudată grădiniță erau atît de puține flori și atît de multe ierburi ; dar curînd avea să descopere că doamna Todd era o pasionată iubitoare de ierburi, sălbatice și cultivate, și că prin fereastra joasă de la capătul casei brizele mării suflau încărcate nu numai cu mireasmă de măceș și lăcrămioare ci și de roiniță, salvie, limba-mielului și mentă, pelin și lemnul-domnului. Cînd se întîmpla să pătrundă în colțul îndepărtat al parcelei cu ierburi, călcătura greoaie a doamnei Todd pe lămîioară dădea în vileag prezența înmiresmată a plantei împreună cu a celorlalte ierburi. Fiind o persoană foarte corpolentă, pulpanele-i largi ștergeau și îndoiau aproape fiece lujer gracil din cale, nestrivit de picioarele ei. Puteam să-mi dau seama oricînd dacă se afla acolo, chiar dimineața cînd eram doar pe jumătate trează și, după o experiență de cîteva săptămîni, știam fără greș în care colț al grădinii se găsea.

Pe o latură a acestei parcele cu ierburi creșteau alte plante din farmacopeea populară, adevărate comori și rarități printre ierburile obișnuite. Unele aveau mirosuri înțepătoare care-ți trezeau o nedeslușită percepție olfactivă și aducerea-aminte a ceva din trecutul îndepărtat. Dintre acestea, unele s-ar putea să fi fost folosite cîndva în practicile rituale sacre sau mistice, cu o semnificație ocultă transmisă de-a lungul veacurilor ; acum, însă, serveau doar pentru amestecuri profane, fierte în anumite răstimpuri cu melasă, oțet sau spirt, într-un mic cazan de pe soba din bucătăria doamnei Todd și erau destinate vecinilor suferinzi. Aceștia veneau să le ia noaptea, ca pe furiș, aducînd cu ei propriile lor sticluțe, al căror

aspect învechit trăda îndelunga lor folosire în acest scop. Unul dintre elixire se numea „leac indian“ și prețul era de numai cinsprezece cenți. La plecare, în timp ce mușteriii treceau pe lingă ferestre, se puteau auzi îndrumările de folosire rostite în șoaptă de doamna Todd. Pentru foarte multe leacuri însă, cumpărătorul era lăsat să plece din bucătărie fără a-i mai da îndrumările respective, doarece doamna Todd, care-și drămuia cu grijă timpul, știa că cel în cauză le cunoștea ; dar pentru anumite sticluțe îi da îndrumări amănunțite stînd în pragul ușii, iar cînd era vorba de dozele ce trebuia să respecte în timpul curei, îl însoțea pînă la poartă, murmurîndu-i lungi sfaturi cu un aer foarte important și de mare taină. Probabil că nu numai cu tămăduirea suferințelor omenești obișnuite se ocupa ; uneori se părea că și dragostea, ura și pizma și vînturile potrivnice pe mare își puteau afla leacurile potrivite printre ciudatele ierburi cu aspect sălbatic din grădina doamnei Todd.

Medicul satului și naturalista erau în cei mai buni termeni. Poate că pe respectabilul domn îl preocupau urmările vătămătoare ale unora din poțiunile doamnei Todd, care erau în căderea lui să le preîntîmpine. În orice caz, cînd și cînd se oprea și-și dădea bună ziua cu doamna Todd peste gard. După scurte preliminarii, conversația aluneca brusc pe teme profesionale și, în timp ce răsucea între degete o mlădiță cu aromă plăcută, medicul făcea glume cu subînțeles, poate pe seama tratamentului prea frecvent cu elixir de tătăneasă, în ale cărui efecte tămăduitoare gazda mea credea atît de neclintit, încît uneori punea în pericol viața și puterea de muncă a venerabililor vecini.

Sosirea mea, în acest cel mai liniștit dintre satele de coastă, spre sfîrșitul lui iunie, cînd culesul ierburilor tocmai începea, coincidea cu activitatea febrilă a doamnei Todd de preparare a berii din frunze de molid, mult apreciată cîndva. După o lungă serie de experiențe reușise să obțină o excelentă calitate a acestei răcoritoare băuturi. Se bucura de mare faimă în regiune și cum cantitățile preparate se terminau repede, trebuia să fie fără întrerupere completate. Din variate motive, zilele de izolare pe care le așteptasem cu nerăbdare se dove-

deau a fi foarte rare în acest altminteri încîntător colț de lume. Gazda mea încheiase cu mine o învoială iscusită, pe baza unui prînz rece fără pretenții la amiază și compensarea lui generoasă cu cine calde, pentru pregătirea cărora chiriașa putea fi văzută din cînd în cînd coborînd grăbită ulița spre sfîrșitul zilei, cu undița pentru seleniușcă. Curînd descoperii că această înțelegere îi îngăduia doamnei Todd o mare libertate de a cutreiera prin păduri și pășuni culegînd ierburi. Mușteriii de bere din frunze de molid nu conteneau să vină în zilele călduroase, și de asemenea erau foarte mult solicitate siropurile și elixirele calmante de care aflasem, împinsă de nestăpînita mea curiozitate încă din primele zile ale șederii în Dunnet. Știind că doamna Todd era văduvă și că, în afară de micul negoț și venitul ce-i aducea un chiriaș flămînd, nu avea alt mijloc de trai, îmi înăbușii repede nemulțumirea, cînd se vădi că gazda trebuia să meargă pe cîmp în fiecare zi frumoasă și chiriașul era obligat să răspundă la toate ciocăniturile stăruitoare în ușa din spate.

Făcînd din cînd în cînd cîte o mică plimbare de informare în compania doamnei Todd și comportîndu-mă ca partener de negoț în cursul deselor ei absențe, constatai că zilele lui iulie treceau repede ; pînă într-o seară, cînd îi arătai cu mare mîndrie și satisfacție doi dolari și douăzeci și șapte cenți primiți în timpul zilei, spunîndu-i că-mi aminteau de o mică scriere literară, acum din păcate mult întîrziată, pe care mă obligasem să o trimit unei reviste. Am fost felicitată cu o ușoară bătaie pe umăr și cu apelativul *darlin'*, iar eu i-am făcut surpriza unor ciuperci timpurii pentru cină. După toată fala de a fi cîștigat doi dolari și douăzeci și șapte de cenți într-o singură zi, renunțarea la asemenea plăcute succese cerea multă tărie de caracter. Profesiunea literară suferă de multe precarități, dar cînd glasul conștiinței mi-a sunat în urechi mai puternic decît marea pe cea mai apropiată plajă de prundiș, m-am hotărît să-i exprim doamnei Todd regretul de a nu mai participa la negoțul ei. Cînd i-am declarat fără ocol că nu-mi mai puteam permite plăcerea „de a primi lume", cum o numeam noi, ea îmi vorbi mai afectuos ca oricînd, dar,

ceea ce de altfel bănuiam, arăta dezamăgită. Simțeam că vitregeam o întreagă colectivitate de oameni ai locului, restrîngîndu-i, în cea mai importantă perioadă, libertatea de a recolta diferitele ierburi sălbatice, de la care așteptau atît de mult alinarea suferințelor din timpul iernii.

— Ei, dragă, zise ea mîhnită. Prezența dumitale aici mi-a fost de mare folos. N-am mai avut de mulți ani un sezon ca ăsta, și niciodată pe cineva în care să am atîta încredere ca în dumneata. Doar puține calități îți lipsesc, dar cu timpul ți-ai fi însușit multe cunoștințe și experiență și ai fi ajuns foarte pricepută în această treabă. Aș fi stat alături de dumneata și le-aș fi spus asta tuturora.

Modificarea relațiilor noastre comerciale nu ne-au îndepărtat sau înstrăinat; dimpotrivă, a fost începutul unei mai strînse apropieri. Nu știu ce plantă de noapte răspîndea uneori o mireasmă pătrunzătoare spre sfîrșitul serii, după ce cădea roua și luna era sus, și dinspre mare sufla aer răcoros. Doamna Todd simțea atunci nevoia să vorbească cu cineva și eu eram foarte bucuroasă s-o ascult. Amîndouă cădeam sub vraja serii și atunci, fie că se oprea în fața ferestrei mele fie că venea în camera de zi, îmi povestea veștile banale din timpul zilei sau, cum s-a întîmplat într-o seară cețoasă de vară, mi-a mărturisit tot ce o apăsa pe suflet. În acest fel am ajuns să aflu că iubise pe cineva de o condiție mult superioară ei.

— Nu, dragă, i-am spus că poate să-și ia gîndul de la mine, zise ea. Cînd eram tineri, împreună, mamă-sa nu vedea asta cu ochi buni, și făcea tot ce-i sta în putință să ne despartă; oamenii spuneau că ar fi bine să ne căsătorim, dar nu asta era ce-și dorea cel mai mult fiecare din noi; și acum sîntem iarăși singuri și am fi putut să ne iubim la nesfîrșit. Era mai mult decît un simplu navigator și i-a mers mai bine decît multora; se trăgea dintr-o familie bună, iar soarta mea era munca grea de rînd. Nu l-am mai văzut de cîțiva ani; cred că a uitat sentimentele noastre din tinerețe, dar inima de femeie e altfel; cînd crezi că s-au stins, sentimen-

tele astea revin, la fel ca primăvara odată cu anul. Am avut însă mereu vești despre el.

Ședea în picioare în mijlocul unui covoraș rotund împletit, și cercurile negre și gri ale acestuia păreau, în lumina slabă, că se roteau în jurul picioarelor ei. În încăperea scundă, înălțimea și corpolența îi dădeau înfățișarea unei uriașe sibile, în timp ce înăuntru începea să se facă simțită ciudata mireasmă a misterioasei plante din micuța grădină.

3. *Școala*

După cîteva zile, pe lîngă ferestrele mele s-au perindat mușteriii doamnei Todd și, cum perioada cositului și uscării fînului era pe terminate, au început să sosească persoane străine din interiorul ținutului ; atît de răspîndită era faima ei. Am văzut cînd și cînd o tînără palidă ca o anemonă albă, ofilită de arșița miezului de vară, pe a cărei față ftizia își așternuse semnele răuprevestitoare ; dar mai des veneau împreună două femei robuste, din cele cu munci grele la ferme, care îi descriau doamnei Todd amănunțit, cu glas tare și vesel, simptomele lor, îmbinînd discuția medicală cu plăcerea de a tăifăsui prietenește. Cum în cursul convorbirii foloseau propriul lor bagaj de cunoștințe terapeutice, mi-am dat seama că exista o școală la care gazda mea își cultivase talentul natural ; dar cuvîntul ei era de fiecare dată cel hotărîtor, și cînd în sfîrșit spunea „Ia o mînă de isop“ (sau indiferent ce altă iarbă), recomandarea ei era acceptată cu respect și fără comentarii. Într-o după-amiază, cînd le-am auzit — era cu neputință să nu le aud cu urechile neastupate — am rîs și iar le-am ascultat, oprindu-mă din scris, cu tocul ridicat în mînă ; cînd însă conversația a luat un curs foarte animat și intim, ca să scap de tentația de a continua să le ascult, mi-am luat pălăria și, cu hîrtia sugativă și cele necesare scrisului sub braț, am trecut pe lîngă grădina cu ierburi înmiresmate și am pornit în susul uliței prăfuite. Dru-

mul ducea direct pe deal și, aici, m-am oprit să privesc înapoi.

Fluxul era în plin, imensa radă părea chenăruită de coloritul întunecat al pădurilor, și micile case de lemn se aflau cum nu se putea mai aproape de țărm. Casa doamnei Todd era ultima pe drumul spre interiorul ținutului. Terasele cenușii ale țărmului stîncos erau aproape peste tot acoperite cu iarbă și, ici-colo, creșteau dafini de pășune și trandafiri sălbatici. Puteam să văd tăpșanele mai înalte din interior și ferme răzlețe. Pe muchia dealului se înălța clădirea bătută de vînturi și părăduită de vreme a școlii, pe care marinarii o foloseau ca punct de reper; din ușa ei aveai cea mai frumoasă priveliște a mării și a țărmului. Vacanța școlară de vară era la jumătate și, constatînd că ușa nu era încuiată, am intrat și după ce am privit îndelung prin una din ferestrele dinspre mare și apoi am reflectat cîtva timp într-un loc umbrit între tufe de dafin din apropiere, m-am întors la centrul administrativ al satului și, spre hazul a doi dintre mai-marii locului, frați și atotputernici peste Dunnet, am închiriat clădirea școlii pe restul vacanței, cu cincizeci de cenți pe săptămînă. Oricît de egoistă puteam fi socotită, izolarea părea să-mi ofere mari avantaje. Am petrecut acolo multe zile netulburată, cu briza mării suflînd prin ferestrele mici înalte și mișcînd încoace și-ncolo obloanele grele de afară. Îmi atîrnam pălăria și coșul cu micul prînz într-un cui de la intrare ca orice mic școlar, dar mă așezam la masa profesorului, ca și cum eram acest temut personaj, cu sfioasele șiruri de bănci goale în fața mea. Cînd și cînd, cîte o oaie apatică se oprea în pragul ușii, privind lung înăuntru. La apusul soarelui, coboram iarăși în sat, cu un simțămînt de datorie împlinită, iar la jumătatea drumului mă întîmpina de obicei aroma, nu a ierburilor din grădină, ci a cinei fierbinți a doamnei Todd. În nopțile cînd aveau loc reuniuni religioase de seară sau alte practici rituale, care cereau prezența ei, serveam cina foarte devreme, și totdeauna eram primită cu bucurie, ca după o lungă absență.

motive ca să ră-

O dată sau de două ori am născocit m[redacted] mîn acasă, timp în care doamna Todd a făcut incursiuni

îndepărtate și s-a întors acasă tîrziu, cu ambele miini pline și șorțul încărcat cu vîrf. Asta s-a întîmplat în sezonul hedeomei și cînd rara lobelie era în plină înflorire, iar omanul începea să se dezvolte. Într-o bună zi a apărut chiar la școală, poate și din simplă curiozitate ca să vadă cum lucrez; dar apoi mi-a explicat că nu exista în împrejurime calapăr viguros asemeni celui care creștea în jurul școlii. Faptul că toată primăvara era călcat în picioare îl ajuta să crească și mai bine, ca unii oameni care au dus-o greu în tinerețe și caută să profite cît mai mult de viață înainte de a muri.

4. *La fereastra școlii*

Într-o zi am ajuns la școală foarte tîrziu, fiind obligată să asist la slujba înmormîntării unei cunoștințe și vecine, ale cărei ultime zile doctorul și doamna Todd încercaseră în zadar să i le ușureze. Slujba avusese loc la ora unu și acum, la două și un sfert, ședeam la fereastra școlii privind în vale procesiunea, în timp ce trecea de-a lungul uliței din imediata apropiere a țărmului. Cortegiul se deplasa pe jos și chiar la această distanță puteam să-i recunosc pe cei mai mulți dintre cei care pășeau solemni în urma sicriului. Doamna Begg fusese o persoană foarte respectată și un numeros grup de prieteni o însoțeau spre mormînt. Trăise la una din fermele vecine și de fiecare dată, în puținele ocazii cînd o văzusem, mi-a mărturisit marea ei nemulțumire de a fi nevoită să locuiască în sat. Pentru gustul ei, oamenii trăiau prea aproape unii de alții la Dunnet și apoi nu se putea obișnui cu zgomotul permanent al mării. Își îngropase trei bărbați, toți marinari, și casa ei era decorată cu ciudățenii din Indiile răsăritene, specimene de scoici și podoabe splendide din mărgean, pe care soții i le aduseseră acasă din călătoriile lor în corăbii încărcate cu cherestea. Doamna Todd îmi istorisise toată povestea vecinei noastre. Copilăriseră împreună și, ca să folosesc vorbele ei, „trecuseră prin multe necazuri pînă au ajuns să deosebească binele de rău". De la fereastră

puteam să văd silueta masivă, copleșită de tristețe, a doamnei Todd. Cum mergea încet și la urmă, se distanțase de coada procesiunii. Ținea la ochi o batistă și am avut o strîngere de inimă știind că mîhnirea ei nu era prefăcută.

Alături de ea, am recunoscut cu multă greutate o persoană străină de întregul grup, un bătrîn pe care tot timpul îl socotisem o ființă misterioasă. Purta jachetă cu coadă lungă, ajustată pe talie și baston, și avea aceeași „înclinare sub vînt" ca arborii încovoiați de vijelii, de pe culmea dealului de deasupra mea.

Era căpitanul Littlepage, pe care îl văzusem înainte doar o dată sau de două ori, un bătrîn palid stînd în jilț înapoia unei ferestre închise, dar niciodată afară din casă pînă acum. Cînd am întrebat-o cine e, doamna Todd a clătinat grav din cap, spunînd doar că nu mai e cel ce fusese cîndva și lăsînd să se înțeleagă că era una din tainele ei. Părea că exista o legătură între el și o buruiană de leac, care creștea într-un colț al grădinii frecventat de limacși, a cărei folosință nu mi-a dezvăluit-o în conversațiile cu mine, deși am văzut-o o dată tăindu-i vîrfurile la lumina lunii, ca și cum era un talisman, nu un leac ca frunzele mari veștede de sclipet.

Acum o vedeam cum se străduia să-și potrivească pașii după pașii mai sprinteni ai căpitanului, care arăta aidoma unei lăcuste bătrîne de o ciudată asemănare umană. În spatele acestei perechi venea o persoană firavă, scundă și aferată, care se îngrijea de gospodăria căpitanului, dar nu cum se cuvenea după socotința doamnei Todd și a altora. De obicei, îi spuneau „Mari Harris aia" în conversațiile intime dintre ei, dar cînd o întîlneau față-n față, o tratau cu deosebită politețe. Insulele adăpostite în radă și, dincolo de insule, nesfîrșita mare se întindeau pînă departe, la orizont, spre sud și spre răsărit. Pe marginea țărmului stîncos, mica procesiune din primul plan părea imaginea zădărniciei și a neputinței umane. Era o zi superbă la început de iulie, cu cer înalt senin; nici un pic de nor, nici cel mai mic zgomot al mării. Păsărelele nu mai conteneau din cînt, ca un imn voios de slăvire a nemuririi și de sfidare a celor neliniștiți de gîndul morții. Am urmărit cortegiul fu-

nerar pînă ce s-a strecurat după un cot de stîncă şi a dispărut din măreaţa privelişte, ca înghiţit de o văgăună.

O oră mai tîrziu îmi reluam lucrul. Cînd şi cînd cîte o albină se rătăcea înăuntru şi mă lua drept un duşman ; dar pe masa profesorului se afla folositoarea nuieluşă, şi cu bătăi repezi în masă chemam albinele la ordine ca pe şcolarii neascultători sau le alungam cu fluturări de mînă din jurul călimării ; cumpărasem cerneala de la o prăvălie din port şi am descoperit prea tîrziu că fusese înmiresmată cu aromă de izmă, probabil pentru a stimula strădaniile scribilor presaţi de timp. Un astfel de scrib se simţea foarte puţin inspirat în acea zi. Clinchetul clopoţelului unei oi de prin apropiere o trezi din toropeală. Frazele nu izbuteau totuşi să prindă ritmul minunatelor cadenţe ale verii. Pentru prima oară începeam să doresc prezenţa cuiva alături de mine şi veşti din lumea largă, pe care pe nesimţite le dădusem uitării. În timpul cît urmărisem procesiunea funerară am simţit un regret. M-am întrebat dacă, în loc să fi plecat imediat după slujba religioasă, nu trebuia să fi mers împreună cu ceilalţi. Poate rochia festivă pe care o îmbrăcasem în acea împrejurare era cauza neplăcutei mele stări sufleteşti, dar m-am liniştit gîndindu-mă că prietenii mei şi-au amintit, poate, că de fapt nu eram un băştinaş al Dunnet-ului.

Am oftat uşurată şi m-am reîntors la pagina pe jumătate scrisă.

5. *Căpitanul Littlepage*

Trecuse multă vreme după asta ; o oră se scurgea foarte încet în acest sat de coastă unde nimic nu-ţi fura clipele. Eram absorbită adînc în lucru, cînd auzii paşi afară. Între uliţa de jos şi cea de sus era o potecă abruptă, pe care mă suiam ca să-mi scurtez drumul, cum îi văzusem pe copii. Pentru doamna Todd era, cred, inaccesibilă, doar dacă ar fi avut motiv să mă caute în mare grabă. Presată de timp cum eram, am continuat să scriu, deşi paşii se apropiaseră şi clinchetul clopoţelului de la

gîtul oii se îndepărtase repede ca și cum cineva amenințase oaia cu un băț. Mi-am ridicat privirea și l-am zărit pe căpitanul Littlepage trecînd pe lîngă cea mai apropiată fereastră; în momentul următor bătu politicos la ușă.

— Intrați, domnule, zisei, ridicîndu-mă să-l întîmpin.

A intrat plecîndu-se curtenitor. Am coborît de la catedră și i-am oferit un scaun lîngă fereastră, pe care se așeză îndată; arăta foarte obosit din cauza urcușului. M-am întors la scaunul meu de la catedră, ceea ce îl punea în situația de a sta așezat mai jos, pe un loc de școlar.

— Se cuvenea să ocupați locul de onoare, căpitane Littlepage, zisei.

— „Un fericit loc la țară, cu încîntătoare priveliști", cită el, privind afară în lumina soarelui și de-a lungul țărmului împădurit; apoi aruncă o privire spre mine și se uită împrejur, încîntat ca un copil. Citatul meu era din „Pardisiul pierdut", cel mai superb poem, presupun că-l cunoașteți? adăugă el și eu clătinai din cap aprobativ. După părerea mea, nimic nu se compară cu „Pardesiul pierdut"; este atît de sublim, atît de sublim! continuă el. Shakespeare este un mare poet, s-a inspirat din viața reală, dar folosește prea multă vorbărie vulgară.

Mi-am amintit că într-o zi doamna Todd îmi spusese despre căpitanul Littlepage că și-a cam sucit mintea cu prea multe lecturi; făcuse de asemenea o vagă aluzie că ar avea „crize" de o natură inexplicabilă. Nu mă puteam dumeri ce anume îl adusese la mine. Înfățișarea sa avea ceva nespus de fermecător: fața era slabă, cu trăsături fine, dar oarecum șterse, care-i dădeau o expresie imploratoare, ca și cum suferise de singurătate și lipsă de înțelegere. Ținuta vestimentară meticulos îngrijită arăta că parcă asupra lui vegheau cu afectuoasă atenție niște surori mai vîrstnice nemăritate; știam însă că Mari Harris era o persoană foarte comună, lipsită de eleganță, străină de prețuirea unei asemenea însușiri. Era așadar evident că valetul căpitanului Littlepage era el însuși. Sta uitîndu-se la mine întrebător și nu mă puteam stăpîni să nu gîndesc că, cu acest cap

bizar și talia subțire și înaltă, era făcut să treacă prin viață mai degrabă zburînd decît la pas. Căpitanul era însă un om foarte sobru și mi-am impus să păstrez o atitudine cît mai prudentă.

— Sărmana doamnă Begg s-a dus! îndrăznii să spun. Încă mai port rochia de la slujba religioasă în semn de respect pentru ea.

— S-a dus foarte ușor în ultima clipă, mi s-a spus, zise căpitanul. S-a stins ca și cum era bucuroasă că pleacă.

Mi-am amintit de contesa Carberry și reflectai că istoria se repetă.

— Era din viță veche, continuă căpitanul Littlepage pe un ton de sinceră emoție. Era foarte mult stimată în acest sat și îi vom simți lipsa.

Mă întrebam, privindu-l, dacă nu cumva descindea dintr-un neam de pastori. Avea rafinamentul privirii și aerul autoritar al vechilor familii de clerici din Noua Anglie. Dar, cum spune Darwin în autobiografia lui, „nu există rege asemeni unui căpitan de corabie pe mare; este mai impunător chiar decît un rege sau un institutor!"

Căpitanul Littlepage își mută scaunul din dîra razelor de soare și se așeză continuînd să privească spre mine. Ardeam de dorința să aflu cu ce gînd venise la mine.

— Într-o bună zi se va putea afla, spuse el pe un ton grav. Vom putea ști toți ce se întîmplă după; de pildă unde se află acum doamna Begg. Certitudine, nu supoziție, e ce dorim toți.

— Într-o bună zi vom ști toți, cred, zisei eu.

— O vom ști încă aflîndu-ne aici jos pe pămînt, stărui căpitanul cu o îmbujorare de nerăbdare pe obrajii săi slabi. Nu am căutat adevărul în direcția bună. Știu ce vorbesc. Cei care au rîs de mine nu-și dau deloc seama cît de fundate sînt ideile mele.

Arătă cu mîna spre satul din vale.

— În grămăjoara aia de case își închipuie că ei înțeleg universul.

Zîmbii și așteptai să continue.

— Sînt un om bătrîn, după cum vedeți, reluă el, și am fost căpitan de corabie cea mai mare parte a vieții, patruzeci și trei de ani în total. Poate nu credeți, dar am peste optzeci de ani.

Nu arăta atît de bătrîn și mă grăbii să-i spun.

— În acest caz, trebuie să fi părăsit marea cu foarte mulți ani în urmă, căpitane Littlepage? zisei eu.

— Ar fi trebuit să mai slujesc în marină cel puțin cinci, șase ani, răspunse el. Cunoașterea de către mine a unei anumite... experiența mea, aș putea spune, într-o anumită împrejurare, a dat naștere la îndoieli. Nu mă sfiesc să vă spun că din întîmplare am făcut una din cele mai mari descoperiri pe care omul le-a făcut vreodată.

Ne apropiam de un punct critic al conversației, dar îmi veni într-ajutor intuiția bruscă a îngăduinței pe care el trebuia s-o arate unei neștiutoare și l-am rugat, cu tot respectul pe care sincer i-l purtam, să-mi explice mai amplu. În acest moment o rîndunică pătrunse în zbor în sală, ca urmărită de un vultur, se lovi cîtva timp de pereți și ieși afară; dar căpitanul Littlepage nu-i dădu nici o atenție.

— Aveam un cargobot care transporta tot felul de mărfuri din docurile Londrei la Fort Churchill, un port al vechii companii din golful Hudson, zise grav căpitanul. Întîrziasem cu încărcarea și pe tot drumul spre nord-nord-vest am avut de luptat cu vînturi frontale și mare cu berbeci *, care ne schimbau direcția necontenit; apoi ceața ne-a ținut departe de coastă; și cînd în sfîrșit am intrat în port, era prea tîrziu ca să mai rămînem în acele ape nordice cu un astfel de vas și cu echipajul pe care-l aveam. Prea puțin le păsa și cu lenea lor mă scoteau din sărite; dar secundul meu era un om de treabă și foarte priceput, la fel de puțin înclinat ca și mine de a ne lăsa prinși acolo de gheață pînă la primăvară; așa că ne-am grăbit să ieșim cu cea mai mare viteză posibilă din golful Hudson și să ne îndepărtăm de coastă. Eu eram proprietarul unei optimi a vasului și el al unei șesimi. Era o corabie cu maxi-

* Mare cu valuri care se rostogolesc. (N.T.).

mum de velatură, numită „Minerva“, dar era veche și găurită. Mă gîndeam că ar trebui să fie ultima mea călătorie cu o astfel de corabie, și așa a fost. La vremea ei fusese o corabie excelentă. Nu pot spune același lucru despre neisprăviții de la bord.

— Așadar ați suferit o avarie ? îl întrebai în lunga pauză pe care o făcu.

— Nu, n-a fost un abordaj sau vreo altă greșeală de manevră a mea, zise posomorît căpitanul. Am părăsit Fort Churchill și am ieșit în golf cu o pereche de vele ușoare ; dar mă iritase groaznic birocratismul de la agenția companiei și, stînd pe punte ca să grăbesc descărcarea, am răcit și cînd ne îndepărtasem bine de uscat și ne îndreptam spre strîmtorile Hudson m-a prins o afurisită de febră și a trebuit să stau în cabină. Zilele începeau să se micșoreze, parcursesem o distanță bună ; la bord totul mergea bine în afară de mine, și echipajul muncea cu zel, fiecare la posturile lor, din cauza navigării anevoioase.

Această neașteptată narațiune începea să mă plictisească. Căpitanul Littlepage îmi descria pe-ndelete cu cele mai mici amănunte activitatea la bord, pentru mine lipsite de savoarea priveliștii coastei cu care mă obișnuisem ; dar l-am ascultat cu deferență în timp ce mă lămurea cum vînturile deveniseră potrivnice, continuînd monoton să vorbească despre călătoria sa, vremea rea și neajunsurile navigării pe o corabie ușoară care se răsucea ca o surcea într-o găleată și nu răspundea la manevrele cîrmei sau ale velelor.

— Așa că navigam în voia vîntului, conchise el ; dar uitîndu-se la mine în acest moment și observînd că gîndurile mele rătăceau aiurea, se întrerupse.

— Viața pe mare era fără îndoială aspră în acele zile, zisei ca să-i arăt că-l urmăream cu interes.

— Era o viață de cîine, zise bietul bătrîn gentleman încredințat că-l ascultam. Dar asta a dat oamenii care au venit după aceea. Acum observ o schimbare în rău chiar aici, în satul nostru ; plin de trîndavi, mărginiți și nevoiași, care altădată ar fi pornit pe mare, pînă la ultimul. Nu există altă profesie mai potrivită pentru această categorie de oameni care niciodată n-au trecut

dincolo de „teugă“ *. Mai observ că o comunitate decade și devine groaznic de ignorantă cînd se limitează numai la treburile ei și nu o preocupă nimic din lumea largă, în afară de ce află din anostele ziare lipsite de scrupule. Altădată, o bună parte din cei mai isteți oameni de aici cunoșteau sute de porturi și cîte ceva din modul de viață al oamenilor de acolo. Cunoșteau lumea cu ochii lor și prin ei ajungeau s-o cunoască și nevestele și copiii lor. Poate nu se pricepeau prea bine să viziteze locurile interesante, dar veneau în contact cu țări străine și cu legile lor și puteau să vadă dincolo de mărunta luptă pentru aleșii satului de aici, din Dunnet. Își însușeau un oarecare simț al proporției. Da, duceau un trai mai demn și gospodăriile lor erau mai prospere sub toate aspectele. Din punct de vedere social, navigația este o dureroasă pierdere pentru această parte a Noii Anglii, stimată doamnă.

— M-am gîndit și eu la asta, îi răspunsei, redevenind foarte atentă. Explică schimbarea în rău în multe privințe de mare însemnătate — regretabila dispariție a căpitanilor de marină comercială nu-i așa ?

— Un căpitan de vas comercial era destul de cult ca să nu se lipsească de obiceiul cititului, zise musafirul meu, mai însuflețit și cu un aer foarte degajat. Unui căpitan nu i se cuvine să se poarte familiar cu echipajul său și pentru a-și trece timpul în zilele și nopțile plicticoase preferă lectura unei cărți. Foarte mulți dintre căpitanii de vas de altădată, ajungeau să cunoască aproape totul despre un anumit domeniu : unii își luau să citească lucrări cu subiect agricol, alții erau pasionați de medicină... vai de bietele lor echipaje !... sau alții de istorie și din cînd în cînd cîte unul ca mine își consacra timpul poeților. Am cunoscut bine un căpitan de vas comercial pe care îl pasionau albinele și albinăritul ; și dacă îl întîlneai în port și îl însoțeai la bord, era în stare să-ți povestească la nesfîrșit cîte știa despre albine și banii pe care i-ai putea cîștiga din albinărit. Era unul din cei mai iscusiți căpitani ce-au cutreierat vreodată mările, iar corabia „Newcastle“, pe care a co-

* Punte scurtă la prova navei ; în context, cu sensul de „pragul casei“. (N.T.).

mandat-o mulți ani, era poreclită „știubeiul lui Zumzăilă". Era apoi bătrînul căpitan Jameson : cunoștea unele lucruri despre Templul lui Solomon și a construit un mic model al acestuia numai după măsurătorile din Scriptură, așa cum alți marinari fac mici corăbii cu noi sisteme de vele și toate celelalte. Nu, nu există nimic care să înlocuiască navigația într-o localitate ca a noastră. Bicicletele astea mă irită groaznic ; nu oferă obsolut nici un prilej de a-ți îmbogăți cu adevărat cunoștințele, ca o călătorie pe mare.Nu, altădată cînd oamenii plecau de acasă, o făceau cu un scop și cînd se întorceau acasă erau mîndri de asta. Acum, nu mai există oameni cu vederi largi, cei mai mărginiți au ajuns să fie cei mai aleși și să-și spună ultimul cuvînt în toate ; ne-am răsturnat cu susul în jos și an de an dăm înapoi.

— Ah nu, căpitane Littlepage, sper că nu, zisei încercînd să-i calmez starea de spirit.

În școală se făcu tăcere, dar puteam auzi plescăitul apei pe țărmul de jos. Suna ca un straniu semnal de avertizare care anunța sosirea fluxului. Un măcăleandru auriu, întîrziat, cînta de zor, voios, într-un tufiș de trandafiri sălbatici din apropiere.

6. *Locul de așteptare*

— Cum v-ați descurcat pînă la urmă în cursul acelei agitate călătorii pe „Minerva" ? îl întrebai.

— Vă voi povesti cu plăcere, zise căpitanul Littlepage, trecînd peste motivele sale de nemulțumire. Dacă aș avea o hartă la îndemînă, aș putea să vă lămuresc mai bine. Valurile ne împingeau tot timpul încoace și-ncolo spre ceea ce obișnuit i se zice „Descoperirile lui Parry * și nu ne mai puteam orienta. O ceață groasă ne învăluia și pînă la urmă mi-am pierdut corabia ; s-a izbit de o stîncă și cei cîțiva rămași în viață am reușit să ajungem la țărmul unei insule aparent pustii. La prima izbitură, marea era ceva mai calmă ca înainte ;

* *Parry*, William Edward, 1790—1855, explorator arctic englez. (N.T.).

cea mai mare parte a echipajului a armat șalupa corăbiei și, fără să mai dea ascultare ordinelor mele, au pornit imediat în larg și de atunci n-am mai aflat nimic despre ei. Barca noastră s-a răsturnat, dar marangozul * care mă însoțea a reușit să mă țină la suprafață și curentul ne-a adus la mal. După recenta febră, eram secătuit de puteri și m-am așezat jos să mor. A doua zi însă, marangozul a descoperit urme de om și de ciine, și pornind de-a lungul țărmului a ajuns la unul din acele îndepărtate stații ale misionarilor subvenționate de credincioși moravi **. Erau foarte săraci și trăiau în condiții mizere ; stația lor nu era de prea mare folos ; doar un mic număr de eschimoși mai rămăseseră în acea regiune. Am stat acolo cîtva timp și în cursul șederii mele am aflat unele lucruri stranii.

Căpitanul își înălță capul și-mi aruncă o privire întrebătoare. Observai că privirea ștearsă din ochii lui dispăruse și în schimb apăruse o vizibilă încordare care îi făceau să pară întunecați și pătrunzători.

— Așteptau o corabie de aprovizionare și pastorul, un virtuos creștin, nu se îndoia că ne va lua. Spera că va veni poruncă să închidă stația, dar nimic nu era sigur și cîtva timp am dus-o cum puteam. Pescuiam și îi ajutam în diferite alte moduri ; nu aveam altă cale de a ne plăti găzduirea ce ne oferiseră. Pînă m-am mai înzdrăvenit, am fost ținut în locuința pastorului ; dar trăiau înghesuiți și, simțind că-i stînjeneam, i-am rugat să nu se supere dacă am să mă mut la un bătrîn marinar scoțian, care-și construise o colibă călduroasă, unde mai putea primi o persoană. Era privit cu respect și în cîteva neînțelegeri cu populația fusese alături de pastor. Participase la unul din acele grupuri de exploratori englezi care au descoperit un capăt al drumului spre polul nord, dar pe celălalt nu l-au putut afla niciodată. Dacă priveai coliba din afară, ai fi zis că trăiam ca niște cîini într-un coteț ; dar principalul lucru era să ne țină de cald. Drept așternut avea grămezi de piei de păsări și făcuse două priciuri bune, unul pentru el și altul

---

* Dulgher pe o navă. (N.T.).
** Sectă protestantă fundată de adepții lui Ion Huss (1369—1415). (N.T.).

pentru mine. Așteptarea acolo a devenit groaznic de plictisitoare ; am început să ne gîndim că nava cu aburi de aprovizionare a naufragiat, iar sărmana mea corabie se făcuse fărîme, împrăștiată în tot lungul țărmului. Priveam mereu în zare de pe promontorii. Știam că populația ducea lipsă de merinde și avea să flămînzească. „Omul nu poate trăi numai cu pește“, scrie în Biblie. Nu știu dacă-i adevărat, dar nu mîncarea te chinuie cel mai rău ! La început, bătrînul Gaffett, cel la care locuiam, părea mut și nu știam cum să-l iau și, nu neg, nici el pe mine ; dar cînd ne-am cunoscut mai bine, am aflat că trecuse prin mai multe calamități decît mine și avusese necazuri din cele care puteau să-i scurteze viața. Conversația cu un om care-l înțelegea îl liniștea, așa că ne-am luat obiceiul să stăm de vorbă toată ziua, cînd ploua sau bătea vîntul și nu puteam ieși afară. Cît despre mine, mă lovisem rău în spate și la cap în momentul cînd am ajuns la țărm și asta îmi dădea uneori dureri și, oricum, puterile îmi slăbiseră ; n-am mai fost de atunci teafăr.

Căpitanul Littlepage căzu pe gînduri.

— Aveam însă mîngîierea lecturilor mele, explică el după scurt timp. Nu aveam nici un fel de cărți. Pastorul vorbea prea puțin engleza și toate cărțile sale erau în limbi străine ; dar am început să recit pe dinafară tot ce-mi puteam aminti. Vechii poeți nu au știut cîtă mîngîiere puteau oferi unui om. Cunoșteam bine operele lui Milton, dar pînă atunci avusesem impresia că cel mai mare era Shakespeare ; folosește foarte corect termenii nautici și unele pasaje splendide erau adevărate sedative pentru spirit. Puteam să le recit pe dinafară pînă-mi dădeau lacrimile. Pentru mine nimic nu era minunat în acel loc în afară de stelele de sus și acele pasaje în versuri. Gaffett era veșnic adîncit în gînduri și vorbea singur ; se temea că nu va pleca niciodată de acolo și asta îl apăsa îndeosebi. Se gîndea că atunci cînd se va întoarce acasă, putea să atragă atenția oamenilor de știință asupra descoperirii sale ; dar toți sînt preocupați de propriile lor idei și unii din ei nici mă-

car nu și-au dat osteneala să răspundă la scrisorile trimise de mine, s-a plîns el.

V-am spus că acest nefericit Gaffett fusese trimis într-o călătorie pentru descoperiri de noi pămînturi. Acum vă spun că corabia pe care călătorea a naufragiat la întoarcere și că numai Gaffett și doi ofițeri au fost salvați în largul coastei Groenlandei. Mai tîrziu a aflat că cei doi ofițeri n-au mai ajuns în Anglia ; bricul care-i transporta s-a scufundat în timpul nopții. Așa că din cei care cunoșteau cele întîmplate numai el era în viață și el mi le-a povestit. Există un ținut ciudat în nord, dincolo de gheață și la fel de ciudați sînt oamenii care trăiesc acolo. Gaffett credea că era lumea de după aceasta.

— Ce vreți să spuneți, căpitane Littlepage ? exclamai.

Bătrînul sta aplecat înainte și vorbea în șoaptă ; înainte de a rosti ultima frază, s-a uitat peste umăr.

— Ascultîndu-l pe Gaffett povestind despre acea lume, te înfiorai, zise el continuîndu-și foarte liniștit istorisirea, după ce-i trecuse momentul de surescitare. Povestea lui începea cu cîini și sănii, frig și vînt și zăpadă. Apoi au observat că gheața începea să se spargă. Degeraseră și deodată s-au pomenit că intră într-un curent care curgea spre nord, pînă departe, dincolo de Canalul Fox *. Deoarece corabia lor se sfărîmase, s-au suit în bărci și acest curent i-a dus în largul mării pînă ce nu s-a mai văzut gheața și au ținut direcția tot spre nord, așa cum plănuiseră. După aceea, au dat de o coastă care nu era marcată pe hartă, dar faleza era foarte abruptă și nu au putut debarca pînă nu au găsit un golf și au navigat cu pînze pînă în cealaltă parte unde țărmul părea mai scund ; merindele li se împuținaseră și le lipsea apa de băut. Au zărit însă ceva care părea să fie un mare oraș. Pentru Dumnezeu, Gaffett ! i-am zis cînd mi-a povestit prima oară. Vrei să spui un oraș la două grade mai la nord decît ajunseseră vreodată corăbiile ? Pe o hartă veche, completată de el în partea de sus, marcase drumul parcurs de ei. Dar el o ținu una și bună

* Canal între insulele arctice din nordul îndepărtat al Canadei. (N.T.).

și-mi istorisi întîmplarea de nenumărate ori, ca eu s-o pot transmite întocmai celor pe care i-ar putea interesa. Nu mai era nici zăpadă nici gheață, spunea Gaffett, după ce navigaseră cîteva zile în acel curent cald, care părea să vină direct de sub gheața pe care o traversaseră înainte cu piciorul săptămîni de-a rîndul.

— Dar ce-i cu orașul ? întrebai. Nu au ajuns la oraș ?

— Au ajuns, zise căpitanul, și au găsit locuitori ; a fost ceva înspăimîntător. După cîte a putut să spună Gaffett, părea un loc unde nu existau nici vii nici morți. În timp ce se apropiau pe mare, l-au putut vedea de la distanță destul de mică aidoma oricărui oraș și plin de locuințe, dar deodată a dispărut complet din vedere și cînd au ajuns în imediata vecinătate a țărmului au văzut forme de oameni, dar nu au putut nici un moment să se apropie de ele : toate arătau ca niște siluete cenușii de ceață care treceau singure sau din cînd în cînd se strîngeau în grupuri ca și cum stăteau și priveau. La început, oamenii s-au speriat, dar formele nu s-au apropiat niciodată de ei... era ca și cum ceva le sufla înapoi, și pînă la urmă oamenii au prins curaj și au tras la mal, unde au găsit ouă de păsări, ca în orice loc nordic sălbatic unde nu fuseseră niciodată oameni și viețuitoarele erau blînde, iar apa era bună de băut. Gaffett spunea că el și un alt om s-au apropiat de una din formele omenești de ceață care trecea încet printre stînci părînd că avea o boccea în spinare și au alergat după ea. Dar... ce să vezi !... cu o fîlfîire a dispărut din vedere ca o frunză sau scamă de păienjeniș luată de vînt. Păreau că stau de vorbă între ele, dar nu se auzea zgomot de voci și, mi-a spus într-o zi Gaffett încercînd să le descrie amănunțit, „se comportau ca și cum nu ne vedeau, ci doar simțeau că venim spre ele". Într-o zi căpitanul și medicul au cutreierat, pînă s-a-nnoptat, platoul pe care părea să se afle orașul și s-au întors noaptea frînți de oboseală și albi ca cenușa, și toată ziua următoare au tot scris în caietele lor de însemnări și au vorbit între ei în șoaptă, iar cînd oamenii le-au pus întrebări i-au repezit răstit.

- Apoi a venit o zi, spuse căpitanul Littlepage, plecîndu-se spre mine cu o lumină stranie în ochi și vor-

bind repede în șoaptă, cînd toți oamenii jurară să nu mai rămînă acolo. Dimineața, în zori, omul de strajă dădu alarma și toți se suiră în bărci și se îndepărtară la o mică distanță de țărm. Făpturile acelea sau ce-or fi fost, se învîrteau în jurul lor ca liliecii ; se înălțau toate odată ca niște nesfîrșite oști, părînd că voiau să-i alunge cit mai departe în largul mării. Se opreau în rînduri compacte la marginea apei, ca gata de luptă crîncenă, fără gînd să vină asupră-le, dar nici să se retragă. Cînd nemișcate, cînd înălțîndu-se și planînd în cercuri, întregul văzduh involburîndu-l. Și după ce bărcile lor s-au îndepărtat în afara pericolului, spunea Gaffett, oamenii s-au uitat înapoi și orașul era iarăși acolo sus, exact cum îl văzuseră prima oară venind spre coastă. Orice ați spune, toți au crezut că „acolo era un loc de așteptare între lumea asta și cea viitoare".

Căpitanul sări surescitat în picioare, făcînd gesturi agitate, dar încă vorbind în șoaptă răgușit.

— Stați jos, domnule, îi spusei cît mai calm cu putință și el se așeză pe scaun, complet epuizat.

— Gaffet credea că, atunci cînd toți au pierit în naufragiu, ofițerii se grăbeau să ajungă acasă și să pregătească o nouă expediție. Oamenilor de la bord le porunciseră să nu vorbească despre ce văzuseră, explică bătrînul pe un ton mai firesc.

— Nu cumva erau înfometați și totul a fost un miraj sau ceva de felul ăsta ? îndrăznii să-l întreb.

Căpitanul mă privi însă absent.

— Gaffett era atît de convins de ce văzuse, încît nu s-a mai gîndit la altceva, continuă el. Chirurgul corăbiei i-a spus într-o zi căpitanului că s-ar putea să fi fost un efect de lumină și de curenți magnetici care le-au permis să vadă acele făpturi. Oricum, nu era o parte obișnuită a lumii. Busola nu mai funcționa și totul părea să meargă alandala. Gaffett ajunsese în mintea lui la concluzia că erau duhuri obișnuite, dar condițiile erau ca nicicînd favorabile vizibilității lor. Vorbea mereu de Societatea de Geografie, dar acum îmi dau seama că n-a făcut niciodată demersurile necesare și a rămas acolo la misionari. Era cam beteag și se gîndea că-l vor interna și ține sub lacăt într-un spital. Zicea

că aștepta să găsească oameni de încredere ca să le spună, cineva cu destinație spre nord. Unii se opreau cîteodată acolo, ca să lase scrisori sau altceva. Avea ideile lui fixe și două sau trei expediții de explorare le lăsase să treacă fără să le spună, pentru că nu-i plăceau privirile oamenilor de la bord, dar în timpul cînd mă aflam acolo devenise neliniștit, temîndu-se că s-ar putea să fie luat de acolo sau așa ceva. Așternuse clar în scris toate indicațiile, ca să le dea unor oameni de încredere. I-am cerut să mi le încredințeze mie ca să pot arăta ceva celor eventual interesați, dar n-a vrut. Cred că acum e mort. I-am scris și am făcut tot ce mi-a stat în putință... Poate într-o bună zi cineva va săvîrși un act de mare curaj...

Am aprobat într-o doară, atenția fiindu-mi chiar atunci atrasă mai mult de privirea-i alertă, dîrză, de călător gata să pornească pe mare ; dar în momentul următor expresia feței i se schimbă brusc și reapăru vechea privire patetică de îndrăgostit al cărților. În spatele meu atîrna o hartă a Americii de Nord și observai, întorcîndu-mă puțin, că ochii săi erau fixați, cu o expresie de nedumerire, pe regiunile cele mai nordice și contururile lor recente.

7. *Insula din larg*

Gaffett cu priciul lui grozav și pieile de păsări, istorisirea naufragiului „Minervei", făpturile de ceață și păienjeniș cu formă omenească, sublimele cuvinte ale lui Milton cu care căpitanul descria năvala lor asupra echipajului, toată această emoționantă povestire părea atît de veridică, încît am renunțat să-l mai contrazic pe căpitanul Littlepage. Bătrînul își întoarse privirea de la hartă, ca și cum îi stîrnise o nedeslușită neliniște, și se uită la mine stingherit.

— Vorbeam despre... zise el și se opri.

Îmi dădui seama că pierduse firul povestirii.

— A fost multă lume la înmormîntare, mă grăbii să spun.

— O, da, răspunse căpitanul cu satisfacție. Toți și-au arătat în felul lor respectul ce-i purtau. Mi-a scăpat o clipă din minte trista împrejurare. Da, lipsa doamnei Begg va fi mult simțită. A fost o desăvîrșită gospodină pentru soțul ei, cînd era plecat pe mare. O, da, navigația este o foarte mare pierdere, zise el și oftă trist. Aproape nu era om, de orice condiție socială, pe care să nu-l fi interesat în vreun fel navigația. Asta a contribuit dintotdeauna la bunul nume al unei așezări de coastă. Eu numesc situația de acum în Dunnet „baliză de apă mică" *.

Se ridică grav să-și ia rămas-bun și mă rugă să mă opresc în una din zile la locuința sa, cînd mi-ar arăta cîteva lucruri exotice aduse de el de pe mare. Cunoșteam bine subiectul scăderii interesului pentru navigație, cu consecințele ei în toate domeniile, deoarece mai șezusem cîtva timp în Dunnet, așa că nu aveam nici un motiv să-l mai rețin. Afară de asta, eram sigură că starea de spirit a căpitanului Littlepage revenise acum la normal.

La coborîrea dealului spre sat, drumurile noastre se separau și, observînd că bătrînul căpitan pornise clar pe mica porțiune netedă de trotuar care îl ducea la locuința sa, ne-am despărțit cei mai buni prieteni.

— Treci pe la mine într-o după-amiază, îmi zise el afabil, ca unui coleg căpitan de vas, naufragiat ca și el pe „țărmul sub vînt" ** al vîrstei.

Mă îndreptai spre casă și la scurt timp o întîlnii pe doamna Todd, care venea spre mine cu un aer îngrijorat.

— Văd că coborîți dealul cot la cot cu bătrînul gentleman, insinuă ea.

— Da, am petrecut o foarte interesantă după-amiază cu el, îi răspunsei și fața ei se lumină.

— O, atunci s-a purtat bine. M-am temut să nu fi avut una din crizele lui de sminteală și Mari Harris n-ar vrea...

---

* Marcaj nautic care indică locul unde apa e mică și deci nenavigabilă ; sintagmă folosită în text cu sensul : „localitate de coastă lipsită de orice interes pentru navigație". (N.T.).

** Spre care suflă vîntul și împinge o corabie ; sintagmă folosită în text cu sensul „ieșit din serviciul marinei din cauza vîrstei". (N.T.).

— Da, zisei eu zîmbind, mi-a povestit niște întîmplări vechi, dar am vorbit și despre doamna Begg și înmormîntarea ei și despre „Paradisul pierdut“.

— Cred că a povestit din întîmplările lui extraordinare, răspunse ea privindu-mă pătrunzător. Înmormîntările îl fac totdeauna s-o ia razna. Unele din povestirile lui sînt destul de coerente, adăugă ea privindu-mă și mai pătrunzător ca înainte. A citit multe cărți în timpul călătoriilor pe mare. Unii cred că a citit prea multe și și-a smintit mintea, dar la anii lui e uimitor cînd e în vervă. O, a fost un bărbat frumos!

De unde ne oprisem se deschidea o priveliște superbă a portului și pînă departe, de-a lungul țărmului acoperit cu maiestuoasa oaste a brazilor falnici, înveșmîntați în mantiile lor întunecate, aliniați ca așteptînd să se îmbarce. Cum priveam departe spre mare și insulele din larg, brazii păreau că înaintau în marș susținut de dincolo de culmi și în jos spre marginea apei.

Cerul începuse să se învinețească și să se acopere cu nori, ca în prima seară de toamnă, și peste țărm se așternuse umbră întunecîndu-l. În timp ce priveam, deodată o licărire aurie de soare se furișă printre nori și lumină insulele din radă, iar una din ele străluci mai clar, dezvăluindu-se în toată splendoarea vederii noastre. Doamna Todd privea în depărtare peste radă, cu o expresie atentă, plină de duioșie. Apariția bruscă a soarelui pe această cea mai îndepărtată insulă o făcea să semene cu surprinzătoarea revelație a lumii de dincolo, pe care unii o cred atît de aproape.

— Acolo trăiește mama, zise doamna Todd. Nu-i așa că se vede clar? Am fost crescută acolo pe Green Island. Cunosc fiece stîncă și tufiș de pe insulă.

— Mama dumneavoastră! exclamai foarte mirată.

— Da, dragă, firește. Încă o mai am, chiar dacă sînt atît de bătrînă. E o femeie din alea micuțe, sprintene și vrednice; și totdeauna veselă, răspunse doamna Todd cu satisfacție. A văzut tot felul de nenorociri ale oamenilor, ca să nu mai pomenesc ultima ei boală; și pentru toți a avut o vorbă de îmbărbătare. Viața n-a schimbat-o defel. Are optzeci și șase și eu șaizeci și șapte de ani, și am cu-

noscut o bună parte din timpurile de altădată. „Doamne sfinte !“ zice ea, ultima oară cînd m-am dus s-o văd. „Cum te mai bălăbănești cînd pășești în barcă !“ Am rîs atîta, că eram cît p-aci să vin bîldîbîc în apă. Și am pornit în larg, lăsînd-o rîzînd cu poftă pe țărm.

În timp ce priveam, lumina zilei pălise. Doamna Todd se urcase pe o stîncă și, cum stătea acolo monumentală ca o statuie, părea o cariatidă. Peste puțin a coborît și ne-am continuat drumul spre casă.

— Dumneata și cu mine o să luăm într-o zi o barcă și-o să mergem s-o vedem pe mama, îmi făgădui ea. O să se bucure nespus, și acolo pe insulă cresc cîteva ierburi rare mai bine ca în orice altă parte. Ca alea n-am văzut nicăieri aici, pe continent.

— Acum mă duc jos s-aduc cîte o cană de fiecare din berea mea, mă înștiință ea cînd am intrat în casă. Și cred că am să-i pun un pic de romaniță. Cu mersul ăsta la înmormîntare și ce-a mai fost, am avut o după-amiază foarte obositoare.

O auzii coborînd în mica pivniță răcoroasă, după care a trecut un timp apreciabil. Cînd s-a întors cu cana de bere în mînă, observai mirosul de romaniță, dar se simțea și aroma unei alte ierbi pe care nu o cunoșteam, și doamna Todd a rămas în picioare lîngă mine pînă am băut-o toată și i-am spus că mi-a plăcut.

— Nu dau oricui din asta, zise doamna Todd, ca să-și arate amabilitatea.

O clipă m-am gîndit că acest amestec ar putea să facă parte dintr-o vrajă sau un descîntec și că vrăjitoarea mea o să-nceapă să arate ca formele de păienjeniș din orașul arctic. Nu s-a întîmplat însă nimic ; decît că am petrecut o seară liniștită și ne-am făcut planuri încîntătoare în legătură cu mersul la Green Island, și dimineața cînd m-am trezit era o zi însorită cu cer albastru senin.

8. *Green Island*

Într-o dimineață, foarte devreme, am auzit-o pe doamna Todd în grădina din fața ferestrei mele. După neobișnuita tărie sonoră a cuvintelor schimbate cu un trecător

și melodia unui imn religios cunoscut, pe care îl cînta cînd lucra printre ierburile ei, acum părînd dinadins adresat urechilor mele încă somnolente la acea oră, înțelesei că dorea să mă trezesc și să stau de vorbă cu ea.

După cîteva minute răspunse vocii mele somnoroase de dinapoia obloanelor.

— Bănuiesc că o să petreci ziua asta frumoasă la școala dumitale ; da, bănuiesc că o să fii groaznic de ocupată, zise ea exasperată.

— Poate că nu, zisei eu. De ce ? Ce ai de gînd, doamnă Todd ?

Îmi închipuiam că vremea frumoasă o tenta să plece în una din preferatele ei incursini prin pășunile de pe coastă ca să culeagă ierburi aromatice și de leac și dorea să stau acasă.

— Nu, nu vreau să mă duc nicăieri pe uscat, zise ea vesel. Nu, nu pe uscat, dar nu știu dacă n-ar fi bine să petrecem ziua asta frumoasă, ce-a mai rămas din vară, mergînd la Green Island, s-o vedem pe mama. M-am trezit în zori cu gîndul la ea. Vîntul suflă ușor spre nord-est... o să ne ducă direct în larg și în această perioadă a anului de obicei se schimbă spre sud-vest, așa că la sfîrșitul după-amiezei o să ne ducă frumușel acasă. Da, o să petrecem o zi frumoasă.

— Trimite vorbă căpitanului și micului Bowden, dacă vezi pe cineva trecînd spre debarcader, zisei eu. O să luăm șalupa.

— O, Doamne sfinte ! Las' că știu eu mai bine cum să rînduiesc treaba asta, zise cu dispreț doamna Todd. Nu, dragă, n-o să luăm șalupa. O să luăm o luntre ușor de mînuit și ca echipaj numai eu și Johnny Bowden. N-am nevoie de o ambarcație mai mare decît o luntre bună, care cu o briză ușoară să iasă în larg ; iar Johnny e fiul vărului meu... mamei o să-i facă plăcere că vine ; și așa, o să stea tot timpul jos, la zăgazurile de scrumbii. N-avem nevoie să luăm lume cu care trebuie să fim în fiece clipă politicoși și să ne ocupe tot timpul. Nu, lasă-mă să fac cum știu eu. O să plecăm s-o vizităm pe mama numai noi două. Și acum bănuiesc ce fel de gustare de dimineață dorești degrabă.

O cunoscusem bine pe doamna Todd ca gazdă, culegătoare de ierburi și ca filozof popular; călătorisem o dată sau de două ori împreună ca pasageri modești pe o ambarcație cu pînze, în susul coastei pînă la un sat mai mare ca Dunnet, pentru cumpărături; dar acum aveam s-o cunosc ca marinar. O oră mai tîrziu porneam de la debarcader cu luntrea dorită. Fluxul tocmai începea să se retragă; cîțiva prieteni și cunoscuți ședeau rezemați de parapetul pontonului dărăpănat și ne încurajau prin vorbe și interesul cu care ne urmăreau. Johny Bowden și cu mine vîsleam de zor ca să ieșim în larg, unde puteam prinde briza și să înălțăm pînza înfășurată neglijent, culcată de-a lungul copăstiei *. Doamna Todd ședea solemnă la pupa, și dădea comenzi.

— Mai bine lăsați-o în derivă. O să ieșim repede de aici. Refluxul o s-o scoată îndată de sub acareturile astea vechi. În larg e destul vînt.

— Luntrea dumitale nu-i bine cumpănită, doamnă Todd! strigă o voce de pe țărm. Cum e încărcată, luntrea n-o să tragă. N-ai s-o poți conduce cu vînt din pupa, doamnă. Așază-te la mijlocul luntrii, doamnă Todd și lasă-l pe băiat să țină echea **, după ce întide pînză; așa n-o să ajungeți niciodată la Green Island. E greșit încărcată... cum e acum, luntrea dumitale e prea grea în spate!

Doamna Todd se întoarse cu oarecare dificultate și se uită la grijuliul sfătuitor; vîsla mea din dreapta ieși din apă și era cît p-aci să ne răsturnăm.

— Tu ești, Asa? Bună dimineața, zise ea politicos. Totdeauna mi-a plăcut să stau pe locul de la pupa. Cînd te-ai întors de la țară?

Această aluzie la originea Asei nu a scăpat celorlalți din grupul de pe ponton. Ne aflam la mică distanță de țărm, dar am putut auzi un hohot de rîs și Asa, o persoană prea repede gata să critice și să dea sfaturi în orice domenii, se întoarse și se îndepărtă indignată.

---

* Întăritura longitudinală de pe marginea superioară a unei ambarcații mici. (N.T.).

** Mînerul cu care se manevrează cîrma unei ambarcații mici fără timonă. (N.T.).

Îndată ce am prins vînt în velă, am luat direcția spre larg și ne-am oprit numai pentru a arunca un năvod. Doamna Todd privea atent flotoarele năvodului, explicîndu-ne că mama s-ar putea să nu fie pregătită pentru trei persoane în plus la prînz. Era năvodul fratelui său și dorea să prindă un eglefin * de mărime potrivită. Mă aplecai peste bord foarte curioasă să urmăresc dibăcia cu care mînuia lungul șir de undițe și le examina făcînd aprecieri disprețuitoare asupra făpturilor fără valoare ale mării, care-i mîncau degeaba momeala ; pe acestea le lăsa pe năvod sau le scutura în valuri. Ajunse în fine la ceea ce ea declară că era un eglefin bun și, după ce-l aduse în luntre, îi curmă prompt viața și ne continuarăm drumul.

În timp ce navigam, am ascultat încîntătoarele ei explicații referitoare la insule, unele simple stînci aride sau cel mult cu răzlețe pășuni pentru oi la începutul verii. Pe una din aceste insule o mică turmă de oi alergau însetate spre marginea apei și behăiau atît de duios la noi, încît mai că aș fi dorit să mă opresc, dar doamna Todd manevră cîrma departe de stînci, dojenindu-l pe pricăjitul proprietar al oilor, o cunoștință a ei, că nu le da răbdătoarelor creaturi puțină sare și încă mai puțina îngrijire de care aveau nevoie. Soarele fierbinte al miezului de vară făcea adevărate închisori din aceste insule, care la începutul lui iulie sînt un paradis cu izvoarele lor reci și iarba scurtă deasă. Pe o insulă mai mare, situată mai departe în largul mării, simpatica mea tovarășă de drum îmi arătă amuzată căsuțele a doi fermieri care și-au împărțit între ei insula și despre care se spunea că de trei generații oamenii lor nu-și vorbiseră nici chiar în momentele de boală, moarte sau naștere.

— Cînd a venit vestea că războiul a luat sfîrșit, zise ea, unul din ei a aflat-o cu o săptămînă mai devreme, dar nu a trecut niciodată dincolo de împrejmuirea sa ca să i-o spună și celuilalt. Asta le face plăcere ; au reușit să găsească ceva care să-i preocupe într-un astfel de loc. E mult mai greu să ai legături cu oameni care nu-ți plac, decît să fii singur. Fiecare dintre ei povestește vecinilor

* Pește înrudit cu codul, care trăiește în largul coastelor Americii de Nord. (N.T.).

ce-a făcut rău celălalt; multora le place să le asculte bîrfelile și să le transmită celuilalt; vîră discordie între ei și în felul ăsta nu mai contenesc cu ura. Mie, trebuie să-ți spun, îmi place variația; unii își spală rufele luni și le calcă marți și așa tot timpul anului, chiar dacă trece circul pe la ei.

Cu multă vreme înainte de a debarca la Green Island, am putut zări căsuța albă în care s-a născut doamna Todd și unde trăia mama sa; se înălța deasupra mării ca un far, pe un povîrniș verde, iar mai sus începeau păduri întunecate de molizi. Pe cîmp se aflau culturi, pe care curînd le-am putut distinge unele de celelalte. Doamna Todd le examina încă de cînd eram departe, pe mare.

— Ultimii cartofi ai mamei arată întîrziați; n-au avut pînă acum destulă ploaie, își dădu ea cu părerea. Arată mai îmburuieniți decît ceea ce se numește „o stradă principală din vestul îndepărtat". Cred că fratele meu William e atît de ocupat cu zăgazurile lui de scrumbii și cu procurarea de momeli goeletelor, încît nu se mai gîndește că pămîntul are nevoie de îngrijire.

— Ce înseamnă steagul de acolo, deasupra molizilor din spatele casei? întrebai eu curioasă.

— O, ăsta-i semnalul pentru scrumbii, explică ea amabil, în timp ce Johnny Bowden mă privea fudul, surprins de ignoranța mea. Cînd au prins în punga zăgazului destule momeli pentru goelete, înalță steagul ăla, iar cînd au prins prea puțin arborează un mic semnal jos, lîngă țărm, și atunci vin doar ambarcațiile mici și primesc cît au nevoie pentru năvoadele lor. Ia te uită! Acolo-i. Mama ne vede, flutură ceva în fața ușii. Cînd vom sosi, o să fie la locul de debarcare.

Mă uitai și zării o mică fluturare în cadrul ușii, dar un semnal mai iute își croise drum de la inima de pe țărm la inima de pe mare.

— După ce semnal crezi că m-a recunoscut? zise doamna Tod cu un zîmbet tandru pe fața-i lată. Ei, niciodată nu uiți că ești copil cîtă vreme ai o mamă la care să te duci. Uită-te la horn. S-a dus imediat în casă și a reaprins focul. Ce bucuroasă sînt că mama-i bine. Are să-ți facă mare plăcere s-o vezi.

Doamna Todd se aplecă înapoi în poziția corectă și orientă iarăși vela. Prinse mai ferm echea, aruncă o privire nerăbdătoare la vergă * și la marginea de cădere ** a micii vele și răsuci brusc echea ca și cum îmboldea vîntul ca pe un cal. Imediat am simțit o rafală de vînt rece și am avut impresia că ne-am dublat viteza. Curînd ne-am apropiat destul ca să vedem o persoană micuță cu basma pe cap coborînd peste cîmp și oprindu-se în așteptarea noastră la adăpostul dintre două stînci, deasupra unei curbe a plajei de prundiș.

Îndată luntrea hîrîi pe prundiș și Johnny Bowden, care rămăsese inactiv în cursul călătoriei, sări afară și cu opintiri bărbătești reuși să ne tragă pe mal odată cu următorul val, pentru ca doamna Todd să poată coborî pe pămînt uscat.

— Bună treabă ai făcut, zise ea ridicindu-se în picioare și coborînd pe țărm cam țeapăn, dar demn, refuzînd miinile noastre întinse și întorcîndu-se să ia un săculeț care stătuse la picioarele ei.

— Ei bine, mamă, iată-mă ! zise ea calm.

Mama și fiica se priviră radioase.

— Arată destul de bine pentru o doamnă în vîrstă, nu-i așa ? zise mama doamnei Todd întorcîndu-se spre mine.

Ea însăși era o micuță persoană încîntătoare cu ochi luminoși și aer tandru de copil în așteptarea unei zile de sărbătoare. Simțeai că doamna Blackett ți-era un vechi și drag prieten înainte de a-ți întinde cordial mîna. Am pornit toți împreună sus pe deal.

— Acum nu te grăbi prea tare, mamă, zise doamna Todd prevenitor. E o distanță bună de urcat pînă la ușa din față și acolo n-o să stai să mai răsufli și-o să-ncepi să trebăluiești. Nu umbla mai iute decît mergem noi cu traista și coșul ăsta. Johnny o să aducă sus eglefinul. M-am oprit doar o dată cît s-arunc năvodul lui William și să prind peștele ăsta, gîndindu-mă că ai dori să faci

---

* Bara de lemn așezată perpendicular pe catargul unei ambarcații și folosită la susținerea velei. (N.T.).

** Marginea liberă a unei vele care se poate strînge cu ajutorul unei frînghii. (N.T.).

o budincă bună de pește de-a ta. Am adus și o ceapă care sta degeaba pe pervazul ferestrei de-acasă.

— Tocmai ce-mi lipsea, zise amfitrioana. Am oftat cînd mi-ai vorbit de budinca de pește știind că nu mai am ceapă. William a uitat să se aprovizioneze ultima oară cînd a fost la Dunnet. Pînă ajungem sus, nu te grăbi așa nici tu, Almira. Ai și început să șuieri.

Această mică răzbunare păru să le amuze mult pe amîndouă. Rîseră un pic și se uitară una la alta afectuos, apoi la mine. Doamna Todd făcu o pauză și se întoarse ca să admire vasta priveliște a mării. Eram bucuroasă să mă opresc, căci gîfîiam mai mult decît oricare din însoțitoarele mele, și prelungii popasul întrebînd cum se numeau insulele vecine. Sufla o briză plăcută, pe care o simțeam mai puternică acolo la înălțime decît cînd ne aflam în luntre.

— Asta nu-i pisicuța pe care am văzut-o cînd am venit ultima oară, cea despre care spuneam că nu-mi părea frumoasă ? exclamă doamna Todd.

— Asta-i, Almira, zise mama. Pentru mine a fost totdeauna frumoasă și își face bine treaba. Nicicînd n-am văzut o prinzătoare de șoareci atît de harnică la vîrsta ei. Dacă n-ar fi fost William, pe leneșa cealaltă n-aș fi ținut-o o clipă ; lui însă îi plăcea pentru că avea coadă scurtă. Nu cred că merită să ții pisici numai pentru că au cozi scurte. Sînt ca orice alte curiozități, bune pentru cei care doresc să le vadă o dată sau de două ori. Pisicuța asta prinde șoareci pentru amîndouă și de un an îmi dă un simțămînt de respectabilitate cum n-am mai simțit înainte. E o adevărată slujnicuță ascultătoare. Am ales-o dintre cinci pe care domnișoara Augusta Pennell le avea la Burnt Island, zise bătrîna tîrîndu-și picioarele, cu pisicuța lîngă poalele rochiei. Augusta îmi zice : „Păi, doamnă Blackett, ai ales-o pe cea mai puțin frumoasă". Și eu îi zic : „Am ales-o pe cea mai deșteaptă și sînt mulțumită".

— Numai în alegerea dumitale m-aș încrede cînd mi-aș lua o pisicuță, zise afectuos fiica și ne continuarăm liniștit drumul.

Casa se afla acum în fața noastră, așezată pe un covor neted de verdeață, arătînd ca și cum o mînă uriașă

o scosese la suprafață din lunga pajiște pe care o urcasem. La o mică distanță mai sus, pădurile întunecate de molizi începeau să urce pînă în piscul dealului, acoperind povîrnișurile dinspre mare ale insulei. Nu era loc decît pentru mica fermă și încolo pădure. Ne-am uitat în jos la cherhana și la șoproanele ei primitive, și la zăgazurile care se întindeau departe în apă. Cînd ne-am uitat în sus vîrfurile brazilor păreau niște colți țintiți spre înaltul cerului albastru. La răsărit, în jurul pragului stîncos al insulei, se vedea o mare întindere de pășune naturală presărată cu dese roci cenușii și cu numeroase spinări albe de oi care umblau din loc în loc fără contenire păscînd iarba dulce subțire, care mărginea terasele ca un chenar de catifea reiată. Ici și colo, printre roci, se puteau zări bogate tufe verzi de dafini. Aerul era plăcut. Ți-ai fi dorit să te numeri printre băștinașii unui astfel de minuscul continent, patrie a pescarilor.

Casa era mare și curată, cu un acoperiș greoi pe pereții scunzi care-l susțineau. O casă din acelea care par adînc implantate în pămînt, ca și cum ar avea două treimi sub partea de la suprafață, ca aisbergurile. Ușa din față sta ospitalier deschisă în așteptarea grupului și de fiecare parte creștea viță, cu grijă rînduită. Cărarea noastră ducea însă la ușa bucătăriei de la capătul casei, unde creșteau mulțime de flori viu colorate și verdeață, parcă strînse acolo de o harnică mătură de grădină într-o grămadă încîlcită. În tot lungul treptei de jos și răspîndite departe în iarbă creșteau portulace, și mănunchiuri de nalbe se furișau nu prea aproape, cît îndrăzneau, ca niște rude sărace. Am văzut ochii strălucitori și căpșoarele micuțe a doi pui de găină stînd ghemuiți printre nalbe, ca și cum nu o dată fuseseră izgoniți de la ușă și se așteptau să fie iarăși alungați.

Luînd-o pe drumul ăsta, s-ar zice o sosire oficială, nu se stăpîni să remarce doamna Todd, cînd trecînd pe lîngă flori am ajuns la treapta ușii din față; dar își aminti de regulile protocolare și intră înaintea noastră în salonașul din stînga.

— Cum, mamă, doar nu te-ai apucat să-ntorci covorul! exclamă ea cu ceva în glas care trăda și teamă și

admirație. Cînd ai făcut asta? Presupun că a venit și te-a ajutat domnișoara Addicks de la White Island?

— Nu, n-a venit, răspunse bătrîna, stînd mîndră în picioare și folosindu-se de acest moment pentru a se grozăvi. Am făcut-o eu însămi cu ajutorul lui William. A avut o zi liberă și ne-am apucat amîndoi. A fost bine bătut pe iarbă și întors, și așternut la loc înainte de a ne culca. Nu numai atît, am și cîrpit două mari porțiuni. Și de doi ani n-am mai dormit atît de bine.

— Ei, ce spui că am o astfel de mamă la optzeci și șase de ani? zise doamna Todd stînd în fața noastră ca o statuie, cam mătăhăloasă, a Victoriei.

Cît privește mama, un aer de tinerețe îi lumina fața; ai fi zis că vedea deschizîndu-i-se în față încă mulți ani de viață frumoasă și că începea, nu sfîrșea, verile ei cu plăcutele lor trude.

— De necrezut! exclamă doamna Todd. Eu una, trebuie să recunosc, n-aș fi fost în stare de așa ceva.

— Am fost foarte mulțumită că am scăpat de o grijă, zise cu modestie doamna Blackett, chiar dacă la începutul săptămînii următoare nu m-am simțit prea bine. Bănuiesc însă că schimbarea vremii a fost de vină.

Doamna Todd nu se putu stăpîni să-mi arunce o privire semnificativă dar, cu fermecătoare înțelegere, se abținu să mai stăruie în dojana sa sau să facă vreo legătură între indispoziția mamei și adevărata cauză. Statura ei părea acum mai mare ca niciodată în micul salonaș de modă veche, cu cele cîteva mobile bune și tablouri cu subiecte patriotice. Storurile de hîrtie verde erau imprimate cu peisaje din țări străine — castele pe stînci inaccesibile și încîntătoare lacuri cu țărmuri abrupte împădurite. Suprafața pardoselii de sub prețiosul covor era acoperită cu scoarțe de casă. Pe polița îngustă de deasupra căminului erau sfeșnice decorative, buchete de iarbă anrobate în cuburi de cristal și cîteva cochilii de scoici frumoase.

— În camera asta m-am cununat, zise deodată doamna Todd, și o auzii oftînd după aceea, ca și cum nu-și putea stăpîni regretul ce-i trezea de fiecare dată amintirea zilelor ei de fericire.

— Stăteam acolo între ferestre, adăugă ea, și pastorul sta aici. William n-a vrut să apară. Dintotdeauna a fost ciudat cînd era vorba să vadă oameni străini. De mic copil, eu mă grăbeam să-i întîmpin, pentru că William se ascundea.

— A fost spre binele meu, zise veselă bătrîna mamă. William mi-a fost și fiu și fiică de cînd te-ai măritat și ai plecat din insulă. El a fost foarte mulțumit să stea acasă lîngă bătrîna sa mamă, de aceea totdeauna spun că asta a fost spre binele meu.

Ne-am îndreptat toți spre bucătărie, ca împinși de același simțămînt. Salonul evoca prea mult ocazii solemne, iar storurile erau toate trase jos ca să nu pătrundă lumina și aerul de vară. Era, desigur, un prinos adus „societății" faptul de a avea o cameră separată pentru obligațiile pe care le implica traiul într-o comunitate, chiar aici pe o insulă atît de izolată și aparent fără vecini. Vizitele de după-amiază și petrecerile de seară trebuie că erau puține într-o regiune atît de pustie, în anumite perioade ale anului; dar doamna Blackett era din acele ființe care nu trăiau numai pentru sine și care de multă vreme trecuse peste linia despărțitoare dintre ce o interesa exclusiv și participarea la tot ce „societatea" îi putea da sau lua. Unii dintre vecinii ei nu-și dăduseră niciodată osteneala să-și mobileze o astfel de cameră, dar doamna Blackett cunoștea folosința unui salonaș.

— Da, să mergem direct în vechea bucătărie, doar n-am să vă socotesc niște străini, ne pofti ea amabil, după cuvenita primire în camera destinată pentru anumite ocazii. Bănuiesc că, îndată ce va găsi o scuză bună, Almira o să plece să colinde prin pășune după ierburi. Acum e foarte cald. Dumneata ai face mai bine să te odihnești puțin, iar mai tîrziu după prînz, cînd începe să sufle briza mării, poți să faci o plimbare și să te urci să admiri priveliștea de pe stînca mare. Almira va fi bucuroasă să vă arate tot ce-i p-aici. Apoi, înainte să porniți spre casă, o să vă servesc o ceașcă de ceai. Zilele sînt acum lungi.

Cît timp am stat de de vorbă în salonaș, peștele fusese adus în taină de pe țărm și acum sta complet curățat într-o oală de lut de pe masă.

— Cred că William putea să stea puțin de vorbă cu noi, zise doamna Todd îmbufnată cînd văzu peștele. E destul de prietenos cînd vine pe coastă și ultima oară a fost foarte sociabil, pentru firea lui.

— Nu-i prea sociabil cu domnișoarele, explică mama lui William, aruncîndu-mi o delicioasă privire, ca și cum făcea apel la prietenia și îngăduința mea. E foarte mofturos, și azi s-a îmbrăcat în hainele lui vechi de pescuit.. După ce-o să plecați, o să-mi ceară să-i povestesc tot ce-ați spus și ați făcut. William e foarte tandru. O să dorească să te vadă, Almira. Da, cred că o să vină curînd.

— Peste puțin am să-l caut eu, dacă nu vine, declară doamna Todd cu un aer foarte hotărît. Îi știu toate ascunzișurile de pe țărm. Am să-l prind de mînă cînd nici nu i-o trece prin minte. Oricum, am puțină treabă cu William. I-am adus patruzeci și doi de cenți ce i se datorau pentru homarii aduși ultima oară.

— Poți să mi-i lași mie, propuse bătrîna măicuță, care acum se învîrtea printre oalele și tigăile din cămară, pregătindu-se să prepare budinca de pește.

Mă cuprinse o neobișnuită curiozitate să-l văd pe William. Simțeam că jumătate din plăcerea vizitei mele s-ar fi irosit dacă n-aș putea să-l cunosc.

9. *William*

Doamna Todd luă ceapa din coșul ei și o puse pe masa din bucătărie.

— A venit cu noi și Johnny Bowden, știi, îi aminti ea mamei. O să fie flămînd și trebuie să mănînce pe săturate.

— Am cumpărat de curînd gogoși, dragă, zise bătrînica. Rareori îl prinzi pe William fără provizii. Puteai să alegi un pește mai mare, dar am să mă descurc. O să mai am nevoie de cîțiva cartofi, dar acolo afară e un ogor plin și sapa-i rezemată de fîntînă printre lujerii de fasole urcătoare.

Zîmbi și-i făcu fiicei un semn imperativ din cap.

— La naiba! Să-l chemăm pe William cu goarna, stărui puțin enervată doamna Todd. N-o să se neliniștească doar pentru că-l chemăm în casă. O să-și dea seama că ai nevoie de el pentru ceva special și în timp ce urcă pe cărare o să-i strigăm de ce l-am chemat. Nu-i cer cine știe ce.

Pentru prima oară pe fața bătrînă a doamnei Blackett se așternu o umbră de neliniște și eu socotii necesar să atenuez proasta dispoziție a Almirei. Eram bucuroasă să rămîn în casă într-o companie atît de plăcută; afară de asta, îl puteam întîlni pe William. M-am strecurat imediat afară, am găsit sapa lîngă fîntînă și un coș vechi cu mîner la ușa magaziei de lemne și nu mi-a fost greu să descopăr drumul în jos spre cîmp, unde se afla o mare parcelă pătrată cu cartofi neîngrijiți, năpădiți de buruieni. Un colț era deja dezgropat și am ales un mușuroi mai mare cu vîrfurile frunzelor veștejite. Am trăit bucuria căutătorului de aur norocos, constatînd că mi-erau împlinite speranțele puse în bogăția mușuroiului de cartofi. Doream fierbinte să sap mai departe, dar mi s-a părut lipsit de noimă din moment ce coșul meu era plin. Am prins sapa de mijloc și am ridicat coșul, grăbită să-l duc sus în deal. Eram sigură că doamna Blackett aștepta nerăbdătoare să taie cartofii felii și să le așeze strat după strat cu pește, în budincă.

— Lasă-mă să iau eu coșul, ma'am, zise o voce plăcută din spatele meu.

M-am întors, tresărind speriată în tăcerea vastului cîmp, și am văzut un bărbat în vîrstă, încovoiat din umeri cum adesea sînt pescarii, cu păr cărunt, proaspăt bărbierit, și cu aer timid. Era William. Semăna leit cu mama sa, și mi-l imaginasem că era corpolent și robust ca sora sa, Almira Todd, și, oricît ar părea de ciudat, că avea nu mult peste treizeci de ani și o înfățișare oarecum bădărănoasă. Constatai însă că William era un bărbat căruia se cuvenea să-i arăt respect datorită vîrstei.

Am luat imediat act de realitate și ne-am spus bună dimineața ca niște vechi prieteni. Cum coșul era destul de greu, am trecut sapa pe sub mîner și i-am oferit celălalt capăt; apoi am pornit încet spre casă, vorbind despre vremea frumoasă și despre scrumbii, care mișunau

în tot lungul radei. William ieșise încă de la ora trei în larg și prinsese o mare cantitate de pește. În timp ce ne apropiam de casă, am observat că ochii doamnei Todd erau ațintiți asupra noastră și, cu toate că rămăsesem în urmă pe cărarea îngustă, lăsîndu-l pe William să ducă singur coșul la o mică distanță înaintea mea, pe bucata de drum ce mai rămăsese, am auzit clar cuvintele cu care-l întîmpină.

— Ai făcut un ocol venind încoace, nu-i așa? îl întrebă ea. Isteață treabă! Nu știai, William, că trebuia să te văd azi și să mă socotesc cu tine?

M-am simțit întrucîtva jenată și vinovată de situație, dar cînd am ajuns lîngă ei, erau în cei mai buni termeni. Era clar că, în relațiile sociale, pentru William primul pas era greu, dar odată antrenat în astfel de relații putea să le continue cu mai multă sau mai puțină plăcere. Avea în jur de șaizeci de ani și la această vîrstă nu mai arăta tînăr, totuși păstrase timiditatea adolescentului, așa că tot timpul m-am simțit obligată să-i ușurez situația ca unui tînăr fără experiența relațiilor sociale. M-a întrebat politicos dacă n-aș vrea să urcăm pe stînca mare a insulei pînă va fi gata prînzul. Am primit foarte bucuroasă și William și cu mine am pornit, sub privirea plăcut surprinsă a celor două amfitrioane, amîndoi cu senzația că eram mult mai tineri decît arătam. Totul s-a petrecut atît de inocent și firesc, încît cînd am auzit-o pe doamna Todd rîzînd în urma noastră în bucătărie, am rîs și eu; dar William nici măcar nu roși. Cred că era puțin surd și își continuă drumul înaintea mea, foarte aferat și absorbit de sarcina ce-și luase.

De la marginea de sus a cîmpului din spatele casei, am apucat pe o cărare netedă, negricioasă, printre molizi întunecați. Soarele fierbinte accentua mireasma scoarței negre ca smoala a copacilor, și umbra lor plăcută ne-a însoțit pînă ne-am urcat pe culme. O dată sau de două ori, William s-a oprit ca să-mi arate un roi mare de viespi din apropiere sau cuiburi de vulturi-pescari într-o mică mlaștină. Cînd am ieșit într-o pășune deschisă din vîrful insulei, a cules cîteva mlădițe de *linnaea** tîrzie

* Plantă perenă care crește în zonele nordice temperate și reci. (N.T.).

și mi le-a oferit fără să spună nimic, dar și el și eu știam că mare lucru nu se putea spune despre *linnaea*. Pășunea era traversată de o stîncă uriașă, asemănătoare cu coloana vertebrală a unei făpturi uriașe. La capătul de lîngă pădure am putut să ne urcăm și să mergem de-a lungul ei, pînă la cel mai înalt punct. Acolo, deasupra centurii de brazi falnici, am putut să ne uităm în jos peste întreaga insulă și să cuprindem cu ochiul oceanul care o încercuia și sute de alte mici insule, țărmul continental și pînă departe orizontul în toate direcțiile. Deoarece nimic nu-ți limita vederea, spectacolul îți dădea o nebănuită senzație a spațiului, acea senzație a neatîrnării de spațiu și de timp care totdeauna deschide căi spre cele mai îndrăznețe năzuințe.

— Cred că nu există nicăieri în lume o asemenea vedere, zise William cu mîndrie, la care mă grăbii să adaug prinosul meu de sinceră admirație.

Era cu neputință să nu simți că vorbise ca un adolescent neumblat în lume, care își mărturisea în acest fel prețuirea fără egal a locurilor sale natale.

10. *Unde creștea hedeoma*

Am ajuns cu puțină întîrziere la prînz, dar doamna Blackett și doamna Todd nu ne-au dojenit și ne-am așezat cu toții la masă ; nu însă înainte ca William să-și fi spălat mîinile la fîntînă ca un evlavios brahman și să-și fi îmbrăcat un veston albastru, simplu și de bun gust, agățat într-un cui din spatele ușii de la bucătărie. Apoi, se rugă pentru binecuvîntarea prînzului în cuvinte pe care nu le-am putut auzi, am mîncat budinca de pește și am mulțumit. Pisicuța mergea de jur împrejurul mesei, ridicată pe lăbuțele din spate și, ținîndu-se agățată cu fioroasele ei gheare tinere, se oprea lîngă cotul fiecărui comesean mieunînd înduioșător, sau se repezea glonț spre ușa deschisă, cînd o pasăre cîntătoare neprevăzătoare poposea prea aproape în iarbă. William a vorbit puțin ; în schimb, sora sa, doamna Todd, ne-a întreținut tot timpul cu ultimele noutăți din Dunnet și de pe coastă, în vreme

ce bătrîna mamă o asculta încîntată. Ospitalitatea ei era desăvîrșită. Avea darul, care le lipsește multor femei, de a-și pune în întregime persoana și casa la dispoziția oaspetelui, acel încîntător abandon de sine și a tot ce le aparține, încît clipele petrecute în preajma lor devin amintiri de neuitat. Tact înseamnă în definitiv un fel de citire a gîndurilor, și amfitrioana mea avea acest minunat dar. Simpatia ține de minte ca și de inimă, iar lumea interioară a doamnei Blackett și a mea au fost una din clipa în care ne-am cunoscut. Afară de asta, avea acel unic, acel sublim har divin, o totală nepăsare de sine. Privind din cînd în cînd chipu-i bătrîn cu aer blajin prevenitor, mă întrebam ce anume o făcuse să se așeze pe această insulă singuratică a coastei de nord. Probabil ca să țină dreaptă cumpăna soartei, împlinind lipsurile vecinilor nevoiași, care trăiau izolați pe insula ei sau alte insule din apropiere.

După ce am sfîrșit de strîns farfuriile albastre vechi, și pisicuța și-a primit porția ei de eglefin proaspăt, în timp ce așezam scaunele la locurile lor din bucătărie, doamna Todd mi-a spus că acum trebuia să se ducă sus pe pășune să-și culeagă mult rîvnitele ierburi.

— Poți rămîne aici să te odihnești sau să mă însoțești, îmi zise ea. Mama trebuie să tragă un pui de somn și, la întoarcere, ea și William ne vor cînta. Este o mare amatoare de muzică, zise doamna Todd întorcîndu-se spre bătrînă.

Doamna Blackett încercă să spună că n-ar putea să cînte ca de obicei și poate nici William. Arăta obosită biata bătrînică și mi-ar fi plăcut să stau în căsuța liniștită cît timp dormea ; cunoscusem deja plăcutele plimbări prin pășuni în compania fiicei. Am socotit totuși mai cuvenit să o însoțesc pe doamna Todd și am plecat.

Doamna Todd luă cu ea sacul din pînză cadrilată adus de acasă, pe care o mică greutate de la fund îl făcea să atîrne drept și subțire din mîna ei. Drumul era abrupt și curînd începu să sufle greu, așa că ne așezarăm să ne odihnim o clipă pe o piatră mare printre dafini.

— Uite, doream să vezi asta... e poza mamei, zise doamna Todd. Și-a făcut-o pe vremuri, cînd se afla la Portland, curînd după ce s-a măritat. Asta-s eu, adăugă

ea deschizînd altă cutie veche și-mi arătă fața bucălată a unui copil vesel, cu care semăna și acum, la peste șaizeci de ani. Iar aici e William împreună cu tata. Eu îl moștenesc pe tata, înaltă și mătăhăloasă, iar William seamănă cu rudele mamei, mărunt și firav. Trebuia să-și fi făcut și el un rost în viață, e bărbat și seamănă atît de mult cu mama ; dar, deși nu s-a dat în lături să muncească, îngrijindu-se tot timpul de fermă și pescuind, niciodată n-a avut vioiciunea mamei și capacitatea de a lua lucrurile așa cum sînt, reflectă sora lui William, dar ezită să spună pe nume ceea ce socotea ea, desigur, nereușita lui în viață.

— Cred că-i bine cînd cineva se simte fericit folosindu-și cît mai bine viața așa cum îi cade, zise ea începînd să pună la loc dagherotipiile.

Eu însă întinsei mîna să mai văd o dată pe a mamei, fața ca o floare a unei grațioase femei tinere într-o elegantă rochie de modă veche. În ochii ei era o privire în care se citeau așteptări fericite, o privire în depărtare care scruta orizontul, cum deseori se vede în familiile marinarilor, moștenite de fete ca și de băieți de la cei care și-au petrecut viața pe mare, obișnuiți să urmărească apariția în zare a corăbiilor sau a pămîntului. Pe mare nu-i nimic de văzut aproape, și asta lasă urme în firea marinarului, manifestate prin generozitate, bravură și răbdare, acea afabilitate atrăgătoare ce-ți place atît de mult la un marinar.

După ce pozele familiei au fost iarăși înfășurate într-o basma mare, am pornit mai departe pe o cărare îngustă, spre un loc singuratic orientat spre nord, cu mai multă pășune și mai puține tufișuri și am coborît pînă la marginea cu iarbă măruntă deasupra unei faleze stîncoase abrupte ; la poalele ei marea adîncă se spărgea cu mare zgomot, deși vîntul era domol și apa părea liniștită puțin mai departe de țărm. Prin iarbă creștea un soi de hedeomă, cum nu se mai găsește nicăieri în lume. În timp ce o culegeam crenguță cu crenguță, pășind cu grijă, în aer plutea o mireasmă sublimă. Doamna Todd presa buchețelele ei între mîini și mi le întindea mereu să le miros.

N-are seamăn, zise doamna Todd, oh, nu, nu există hedeomă ca asta în statul Maine. E adevăratul soi de hedeomă și toate celelalte pe care le-am mai văzut sînt doar corcituri. Nu simți ?

Îi răspunsei, arătîndu-mă încîntată de mireasma plantei.

— Ei, dragă, afară de mama, nimănui nu i-am arătat locul ăsta. Pentru mine e un loc sfînt. Lui Nathan, soțul meu, și mie ne plăcea să venim aici cînd eram în vorbă și...

Ezită o clipă, apoi zise încet :

— ...cînd a murit, se afla departe de țărm încercînd să se strecoare prin canalul scurt de colo, dintre insulele Squaw, drept în fața promontoriului ăstuia unde șezusem și ne făcusem planuri toată vara.

Nu o mai auzisem niciodată vorbindu-mi despre soțul ei, dar am simțit că aducîndu-mă în acest loc eram de acum prietene.

— A fost doar un vis, continuă doamna Todd. Am știut încă de cînd a plecat, zise ea în șoaptă ca o spovedanie... Am știut înainte de a fi plecat pe mare. Inima mea îi aparținea înainte să-l fi văzut vreodată. Dar și Nathan m-a iubit mult și m-a făcut cu adevărat fericită. A murit însă înainte să afle ce avea să afle, dacă am fi trăit mult timp împreună. Ciudată-i dragostea ! Nu, Nathan n-a aflat niciodată, dar inima-mi bătea nebunește cînd l-am cunoscut prima oară. Femeile sortite să fie iubite sînt mai multe decît cele care iubesc. Am petrecut, aici chiar, ore fericite. Dintotdeauna l-am iubit pe Nathan și el niciodată n-a știut. Iar această hedeomă mereu mi-a amintit cum ședeam aici și o culegeam și-l aud vorbind... mereu o să-mi amintească... de el.

Își întoarse privirea de la mine și imediat se ridică, pornind singură mai departe. În atitudinea ei maiestuoasă și dîrză era o notă de singurătate și de însingurare. Ai fi zis Antigona singură pe cîmpia tebană. Într-o lume gălăgioasă nu deseori dai peste locuri atît de triste și tăcute. O străveche și nemărginită tristețe apăsa pe sufletul acestei sătence. Cu amărăciunile și singuratica ei viață de toate zilele, ocupată cu superstiții rustice și mi-

resme de ierburi sălbatice, părea acum reîntruparea unui personaj istoric.

Eram destul de pricepută la culesul ierburilor și după ce am mai stat destul de mult cufundată în alte gînduri și am recitit cu plăcere o filă nouă de amintiri, am cules cîteva mănunchiuri de hedeomă cum se cuvenea și pînă la urmă ne-am reîntîlnit mai sus de țărm, în lumea obișnuită de fiecare zi, pe care o lăsasem în urmă cînd am coborît spre bucata de pămînt cu hedeomă. În timp ce mergeam alături, de-a lungul marginii înalte a cîmpului, am zărit sute de ambarcații cu pînze în jurul radei și mai departe în larg. Era pe la jumătatea după-amiezei sau ceva mai tîrziu și ziua trecea spre asfințit.

— Da, se îndreaptă toate spre țărm... luntrile și pescadoarele de homari, toate, zise însoțitoarea mea. Acum trebuie să stăm puțin cu mama, doar cît servim ceaiul, și apoi pornim spre casă.

— Nu-i nimic dacă pierdem vîntul de la apusul soarelui. Pot vîsli împreună cu Johnny, zisei.

Doamna Todd clătină din cap liniștitor și își continuă mersul greoi, fără să-și iuțească pasul chiar cînd îl zărirăm pe William apărînd după colțul casei, ca și cum ne căuta; flutură din mînă și dispăru.

— Ei, William „e pe covertă". * Nu credeam că-l mai vedem! exclamă doamna Todd. Acum mama va pune ceainicul pe foc. A ințețit focul.

Am văzut și eu fumul albastru îngroșîndu-se, după care am mers ceva mai iute, în timp ce doamna Todd scotocea în sacul ei cu ierburi ca să găsească daghero-tipiile și să le pună, îndată ce sosim, la locurile lor.

11. *Bătrînii rapsozi*

William ședea în pragul ușii laterale, iar bătrîna mamă se ocupa cu prepararea ceaiului; îmi dădu în mînă o cutie veche de sticlă pentru păstrat ceai, împodobită cu înflorituri.

---

* Expresie marinărească, folosită în context cu sensul de „e acasă". (N.T.).

— William s-a gîndit, în timp ce aranja masa, că ți-ar plăcea s-o vezi. Tatăl meu i-a adus-o mamei din insula Tabago. Și aici am o pereche de cești frumoase primite odată cu asta, zise ea deschizînd ușa de sticlă a micului bufet de lîngă cămin. Astea sînt cele mai bune lucruri ale mele, dragă. Ai să rîzi cînd am să-ți spun cum ne petrecem noi serile de duminică în timpul iernii. Ne strîngem ca acum la o ceașcă de ceai, pregătesc ceva bun, aduc dulceață de-a mea, stăm de vorbă și ne amuzăm.

Doamna Todd rîse îngăduitor și se uită spre mine să vadă ce gîndeam despre vorbele copilăroase ale mamei.

— Mi-ar plăcea să fiu și eu aici într-o seară de duminică, zisei.

— William și cu mine vom sta de vorbă despre dumneata, amintindu-ne de această plăcută zi, zise tandru doamna Blackett, aruncînd o privire furișă spre William și apoi ridicînd brav ochii și dînd din cap aprobator.

Începeam să-mi dau seama că el și sora sa nu-și puteau exprima sentimentele mai intime cînd se aflau față-n față.

— Acum vreau ca tu și mama să cîntați, zise brusc doamna Todd cu un aer poruncitor, și înțelesei vădita stînjeneală a lui William.

— După ce servim o ceașcă de ceai, dragă, răspunse bucuroasă bătrîna amfitrioană.

Așa că ne-am așezat și buna dispoziție n-a încetat o clipă, cît ne-am băut ceaiul. N-aș mai fi plecat din Green Island și nu mă putui stăpîni s-o spun.

— Noi ne simțim foarte fericiți aici, și iarna și vara, zise bătrîna doamnă Blackett. William și cu mine nu ne-am dorit niciodată alt cămin, nu-i așa Wiliam? Mă bucur că vă place. Te rog să vii și să stai aici oricînd dorești, dragă. Dar uite-o pe Almira. Mereu mă gîndesc cît de binevoitoare a fost providența că soțul ei i-a lăsat o casă bună de care se simte atît de legată. Nu și-ar fi aflat o clipă astîmpăr dacă ar fi trebuit să rămînă aici pe Green Island. Tu, Almira, aveai nevoie de mai multă libertate de acțiune și să trăiești într-un loc mai mare

unde se petrec mai multe lucruri ; nu-i așa ? Oamenii se întreabă uneori de ce nu trăim împreună. O să vină, poate, și ziua aia, zise ea și o umbră de melancolie și teamere îi întunecă o clipă fața. Boala și neputința nu ocolesc pe nimeni. Dar Almira are o iarbă bună la toate.

Zîmbi și fața i se lumină iarăși.

— Există o iarbă bună pentru toți, afară de cei care se cred bolnavi cînd nu sînt, declară doamna Todd cu un aer profesional care nu admitea contrazicere. Hai, William, să auzim „Drág cămin" și după asta mama ne va cînta „Cupidon și albina".

A urmat o nespus de încîntătoare surpriză. William își stăpîni timiditatea și începu să cînte. Vocea lui era puțin voalată și nesigură, ca dagherotipiile de familie, dar era o voce de tenor, absolut corectă și plăcută. N-am auzit niciodată „Cămin, drag cămin" cîntat atît de înduioșător și grav, cum l-a cîntat el. Părea că-l cînta în cu totul alt fel ; și cînd se opri un moment la sfîrșitul primului vers și începu pe următorul, bătrîna mamă i se alătură și cîntară împreună, ea sărind doar peste notele mai înalte, pe care le cînta numai el, după care continuau amîndoi. Era adevăratul și singurul mod de exprimare al acestui om taciturn. L-ai fi ascultat la nesfîrșit și l-am rugat să cînte alte și alte cîntece vechi scoțiene sau moștenite de la englezi și cele mai frumoase din baladele de război care au mai dăinuit. Doamna Todd ținea cadența cu piciorul ei mare, vizibil și cîteodată audibil. Am văzut cînd și cînd lacrimi în ochii ei, cînd lacrimile din ochii mei nu-mi încețoșau vederea. Dar pînă la urmă cîntecele au luat sfîrșit și a venit vremea să ne spunem rămas-bun ; sfîrșeau clipe de neuitat.

Draga doamnă Blackett, distinsa bătrînică, deschise ușa de la camera ei de culcare, în timp ce doamna Todd își lega sacul cu ierburi ; William coborîse să pregătească luntrea și să-l cheme cu goarna pe Johnny Bowden, care se alăturase unui grup de pescari, plecați în larg să pescuiască homari.

M-am dus la ușa camerei de culcare și am reflectat cît de plăcut arăta, cu cuvertura din bucăți de pînză roz și albe și cu lambriurile cafenii nevopsite ale pereților.

— Intră, dragă, zise ea. Te rog să te așezi în bătrînul meu fotoliu-balansoar capitonat, de lîngă fereastră. Ai să spui că-i cea mai frumoasă vedere din casă. Stau mult acolo ca să mă odihnesc și cînd vreau să citesc.

Pe piedestalul pentru lampă se aflau ochelarii groși cu rame de argint ai doamnei Blackett și o biblie roșie uzată. Pe pervazul îngust al ferestrei sta degetarul ei, iar pe masă o cămașă groasă de bumbac, vărgată, împăturită cu grijă, pe care o lucra pentru fiul ei. Acele bătrîne degete scumpe și drăgăstoasele lor împunsături, acea inimă care pusese atîta rîvnă în tot ce se cerea făcut din dragoste! Aici era adevăratul cămin, inima bătrînei case de pe Green Island. M-am așezat în balansoar și am simțit că micuța cameră de culcare cafenie, cu liniștitoarea vedere spre cîmp, mare și cer, era un cuib al tihnei.

Mi-am ridicat privirea spre ea și ne-am înțeles fără să vorbim.

— Mă voi gîndi cu plăcere că ai stat așezată aici astăzi, zise doamna Blackett. Doresc să revii. A fost atît de plăcut pentru William.

Vîntul ne-a fost favorabil tot drumul spre casă și n-a încetinit o clipă, ținînd vela umflată pînă am ajuns lîngă țărm. În barcă aveam o generoasă încărcătură de homari și cartofi noi aduși la bord de William și ceea ce doamna Todd numea o „kaka“ * plină cu scrumbii sărate de prima calitate; și cînd am debarcat a trebuit să tocmim un om să ni le transporte cu roaba acasă.

N-am să uit niciodată ziua de la Green Island. Cînd am ajuns la mal, Dunnet mi-a părut mare, zgomotos și apăsător. Era doar o chestiune de contrast, pentru că satul era atît de liniștit, încît în acea noapte am putut auzi cîntînd sfioasa rîndunică-de-noapte. Stam trează în pat în camera mea de culcare de la parter și mireasma grădinii de ierburi a doamnei Todd de sub fereastră, se răspîndea înăuntru cu fiecare briză ușoară dinspre mare.

---

* Palanchin japonez purtat cu ajutorul unei prăjini pe umerii a doi cărători, folosită pentru transportarea încărcăturilor de pește. (N.T.).

12. *Un oaspete ciudat*

În afară de cîţiva oaspeţi întîmplători, sosiţi din insule sau din interiorul continentului, cărora doamna Todd le oferea ospitalitatea unui singur prînz, toată vara am fost numai noi două; dar spre sfîrşitul lui iulie, cînd ne aşteptam la înmulţirea oaspeţilor şi a mai apărut şi doamna Fosdick, ca o ciudată corabie la orizontul îndepărtat, m-am îngrijorat. Trăisem în originala căsuţă tihnite şi separate, ca într-o locuinţă mai mare sau o cochilie dublă în ale cărei spire doamna Todd şi eu ne aciuisem, pînă cînd, ca un crab-ermit * rătăcitor, o vizitatoare şi-a ales camera mică de rezervă drept locuinţă. Uneori şi un naufragiat pe o insulă pustie se îngrozeşte la gîndul să fie salvat, fără voie, din izolarea sa. Despre doamna Fosdick am luat cunoştinţă la început cu un simţămînt egoist de opunere; dar, în definitiv, eram încă chiriaşa şcolii pe durata vacanţei, unde puteam oricînd să mă izolez, aşa că era imposibil să nu o înţeleg pe doamna Todd care, deşi în primul moment oarecum bombănise, era de fapt încîntată de perspectiva de a sta de vorbă cu o veche prietenă.

Timp de aproape o lună am primit din cînd în cînd veşti despre doamna Fosdick, care se părea că făcea un fel de turneu regal din casă-n casă, în regiunea vecină din interiorul continentului, după exemplul reginei Elisabeta. Duminică după duminică trecea, dezamăgind speranţa doamnei Todd de a-şi vedea oaspetele la biserică şi de a stabili ziua pentru începerea marii vizite; dar doamnei Fosdick nu-i plăcea să-şi anunţe vizitele la date fixe. Asigurarea că va veni „cîndva săptămîna asta", nu era destul de precisă pentru o gospodină în continuă deplasare, şi doamna Todd se văzu nevoită să-şi lase baltă toate planurile pentru culegerea ierburilor, trecînd prin diferitele stadii ale aşteptării, pînă la iritare şi desperare. Doamna Fosdick îşi uitase probabil făgăduiala şi se întorsese la locuinţa ei, care se ştia doar vag că s-ar afla undeva pe drumul spre Thomaston **. Dar într-o seară,

---

* Specie de crabi cu corp moale care trăiesc în cochiliile goale ale unor moluşte. (N.T.).

** Thomaston, localitate situată în sud-estul Statelor Unite. (N.T.).

imediat după ce masa pentru cină fusese strînsă și „re-aranjată“, și doamna Todd își pusese pe cap șorțul ei mare și ieșise să facă o mică plimbare de seară în grădină, neprevăzutul se petrecu. Auzise zgomot de roți și a strigat agitată către mine, care ședeam lîngă fereastră, că doamna Fosdick urca ulița.

— Nu te-ar preveni ea niciodată, dar e o companie grozav de plăcută, zise doamna Todd întorcîndu-se cîțiva pași de la poartă. Nu, nu te previne, dar a mai rămas un mic homar de la cina dumitale. Mare noroc că mai avem un homar. Susan Fosdick putea să aibă amabilitatea să vină acum o oră.

— Poate că și-a luat cina, mă incumetai să spun, împărtășind neliniștea gazdei și oarecum rușinată de nesocotita mea poftă de mîncare la cină după o lungă plimbare de-a lungul golfului.

Erau atît de puține evenimente neprevăzute la Dunnet, încît acesta părea extraordinar.

— Nu, a trecut pe la Nahum Brayton și nu s-a oprit. Cred că erau toți ocupați cu muncile de la fermă și nu au putut să se lipsească de cal în plin sezon. Furișează-te afară și pune iarăși ceainicul pe sobă, dragă, și aruncă o mînă de așchii ; focul încă arde. Eu am s-o ajut să-și aranjeze lucrurile și o să fie ocupată cu explicațiile și cu desfacerea cîrlionților, așa că o să ai destul de mult timp. E una care nu mi-ar plăcea să mă găsească nepregătită.

Doamna Fosdick era deja la poartă și doamna Todd se întoarse să-i ureze bun sosit, cu un aer de nespusă surprindere și încîntare.

— Asta-i bună ! o auzii exclamînd cît o ținea gura, de parcă striga pe cîmp. Mai să cred că nu mai vii ! Am bănuit că ai renunțat la vizita mea în favoarea altcuiva. Presupun că ai cinat ?

— Sfinte Hristoase, nu, n-am cinat, Almira Todd, zise rîzînd doamna Fosdick, cînd se întoarse, încărcată cu sacoșe și traiste, după ce și-a luat rămas-bun de la vizitiu. N-am cinat nimic, dragă. Tot drumul am luat cîte o ceașcă din ceaiul ăla grozav al tău... Oolong *, pe care-l

* În chineză, dragon negru. O varietate de ceai de culoare neagră, parțial fermentat și uscat. (N.T.).

ții în cufărul mic. Nu vreau nici un fel de ceai din ierburile tale binefăcătoare.

— Ceaiul ăsta îl țin pentru familia pastorului, răspunse veselă doamna Todd. Intră în casă, Susan Fosdick. Văd că ești aceeași veche prietenă !

În timp ce veneau alături, rîzînd ca niște fetițe, m-am furișat în grabă, cu multă grijă, în bucătărie ca să ațîț focul și să mă încredințez că homarul, singura nădejde a unei cine tîrzii, nu-l mîncase pisica. Constatai că aveam provizii de zmeură sălbatică de prima calitate și pîine și unt, așa că m-am liniștit și așteptai cu nerăbdare să particip și eu la această ilustră vizită. Din clipa în care oaspetele nostru ceruse atît de franc ceai „oolong", ambianța serii a luat un aspect de mare sărbătoare.

Marele moment sosi. Am fost prezentată protocolar la piciorul scării și cele două prietene au trecut spre bucătărie, unde curînd am auzit un ospitalier ciocnet de porțelanuri și de amestecat cu lingurița într-o ceașcă de ceai. M-am așezat în fotoliul-balansoar cu spătar înalt de lîngă fereastra din camera mea de la stradă, cu un nejustificat simțămînt de lăsare pe dinafară, ca fetița care sta la poartă în povestirea lui Hans Andersen. La prima vedere, doamna Fosdick nu arăta a fi o persoană cu mari calități mondene. Era o bătrînă măruntică cu privire severă, care clătina tot timpul din cap ca păsărelele. Mi se spusese deseori că era „cea mai pricepută în arta de a face o vizită", ca și cum asta era cea mai aleasă vocație ; că toți doreau să-i viziteze, dar puțini se puteau bucura de această favoare ; și am observat că doamna Todd considera o distincție faptul de a fi onorată cu vizita acestei remarcabile persoane, atît de pricepută în „arta de a face o vizită". Adevărul e că doamna Fosdick ne-a făcut să simțim, atît eu cît și amfitrioana, o senzație de încîntare și onorabilitate, ca și cum avea puterea de a insufla mondenitate tuturora din anturajul ei.

Cele două prietene n-au mai apărut cel puțin o oră. Am putut să le aud vorbind fără întrerupere, cînd tare cînd încet, după cum treceau de la subiecte generale la subiecte confidențiale. În cele din urmă, doamna Todd a avut amabilitatea să-și aducă aminte de mine și a revenit, ciocănind ceremonios la ușa mea înainte de a in-

tra, însoțită de mica vizitatoare în urma ei. S-a întors, a luat-o de mînă pe doamna Fosdick ca pe o fetiță rușinoasă și a tras-o ușor înainte.

— Iată-vă, nu știu dacă o să vă acomodați sau nu una cu cealaltă. Nimeni nu poate ști dacă o să vă potriviți, dar sper că veți avea ce vă spune cîtva timp, fiindcă amîndouă ați umblat prin lume, zise amabila noastră amfitrioană. Dumneata, zise adresîndu-mi-se, poți să-i povestești doamnei Fosdick despre cei pe care i-ai întîlnit deunăzi la Green Island. A cunoscut-o bine pe mama. Și acum o să mă scuzați dacă plec să aranjez cele de trebuință pentru cină și să pun pîinea la dospit. Cînd terminați de vorbit puteți veni, fiecare sau amîndouă, să-mi țineți companie.

Și trupeșa și amabila doamnă Todd dispăru și ne lăsă singure.

Avînd nu numai un subiect de conversație, dar și posibilitatea de a ne duce în bucătărie în caz de nepotrivire, ne-am așezat, pregătite să ne acomodăm cît mai bine una cu cealaltă.

Curînd am descoperit că doamna Fosdick, ca multe femei mai în vîrstă de pe acea coastă, își petrecuse o parte a vieții pe mare și din acea bună curiozitate a călătorului cunoscuse foarte multe lucruri interesante. Pînă cînd am socotit potrivit să ne alăturăm amfitrioanei noastre, devenisem deja prietene.

Despre începutul unei vizite n-ai ce spune mai mult decît despre începutul unei maree, dar cînd doamna Todd m-a întrebat în șoaptă, mi-a fost cu neputință să nu-i spun că eram încîntată de felul cum a început această vizită. Acum însă conversația a luat un avînt nou, alert, despre ideile mondene, mai puțin despre coastele vizitate și îndeosebi amintiri. Doamna Fosdick fusese mama unei numeroase familii de fii și fiice, marinari și soții de marinari, dar cei mai mulți muriseră înaintea ei. Curînd am luat, mai mult sau mai puțin, cunoștință de istoria tuturor noroacelor și nenoroacelor lor ; și auzul nu mi-a fost crutat nici de subiecte cu caracter intim, de parcă eram o scoică de pe polița căminului. Doamna Fosdick nu era lipsită de o anumită prestanță și eleganță ; era distinsă în rochia ei, care, deși neobișnuit de bine

păstrată, era de un stil provincial la modă cu cîțiva ani înainte. Într-un sens mai larg puteai să spui că era o femeie de lume, cu surprinzătoarele ei frînturi de cunoștințe moderne, dar învățătura doamnei Todd își avea sursa în realitate, în viața de toate zilele. Era valabilă în toate epocile, ca o „idilă" a lui Teocrit *; însă, în vreme ce doamna Todd o înțelegea tot timpul pe doamna Fosdick, acest interesant pelerin nu putea totdeauna s-o înțeleagă pe doamna Todd.

Chiar în această primă seară, prietenele mele își depănară nenumărate amintiri și noutăți personale. Doamna Fosdick se oprise la o familie care poseda ferma unde s-a născut, și vizitase fiecare colnic însorit și ungher de cîmp umbrit; dar cînd a spus că s-ar putea să fie pentru ultima oară, am simțit în tonul său că aștepta să fie contrazisă, ceea ce doamna Todd făcu numaidecît.

— Almira, zise doamna Fosdick cu mîhnire, poți spune ce vrei, dar eu sînt una din cei nouă frați și surori crescuți pe vechea vatră și, afară de mine, toți au murit.

— Sora ta, Dailey, nu s-a prăpădit, așa-i? O, nu, Luiza n-a murit! exclamă doamna Todd surprinsă. Păi, n-am auzit niciodată să fi murit!

— Da, doamnă. S-a prăpădit în octombrie trecut, la Lynn. Se instalase departe, în satul Vermont, dar era atunci în vizită la fiica ei cea mai mică. Luiza a fost singura din familia mea la a cărei înmormîntare n-am putut să asist, dar a fost o simplă întîmplare. Toți ceilalți ai noștri se stabiliseră aproape de ea. Am socotit o indolență din partea celor din Lynn că n-au adus-o la vechiul loc; dar, cînd am ajuns să aflu, mi s-a spus că de curînd înălțaseră un foarte frumos monument funerar. Surorii mele, Dailey, i-a plăcut totdeauna fastul. Cu o săptămînă înainte de a cădea la pat, ieșise să vadă monumentul și l-a admirat atît de mult, încît au fost siguri că dorința ei era să fie înmormîntată acolo.

— Așadar, într-adevăr s-a prăpădit și înmormîntarea a avut loc acolo, la Lynn! repetă doamna Todd, ca pentru a-și întipări în minte acest trist eveniment. Era

* Poet bucolic grec (sec. IV î.e.n.). (N.T.).

cu cîțiva ani mai tînără decît noi. Îmi amintesc prima zi cînd mama m-a trimis pe coastă ca să stau la rudele mătușii Topham și să învăț carte. Într-o luni dimineață ai adus-o pe micuța Luiza la școală, într-o rochie roz și cu păr lung buclat și s-a așezat între mine și tine. După un timp a început să plîngă și profesorul ne-a trimis cu ea acasă pentru cîteva zile.

— S-a speriat văzînd atît de mulți copii în jurul ei. Numai ea cu mine și fratele John eram atunci acasă. Băieții mai în vîrstă plecaseră pe mare cu tata, iar ceilalți nu se născuseră, explică doamna Fosdick. În toamna următoare, am plecat toți împreună pe mare. Mama n-a fost sigură, ca să zic așa, pînă în ultimul minut. Corabia aștepta ordine, dar pruncul, care a sosit atunci, s-a născut exact cînd trebuia și, cum mult timp vremea a fost foarte rea, mama a putut să iasă din casă înainte de plecarea corăbiei, astfel că am pornit cu toții. Îmi amintesc că toată îmbrăcămintea mea a rămas pe uscat în camera de la răsărit, scoasă de mama din scrin și pusă într-un coș, ca să fie gata de dus la bord. N-avea la bord nici o rochie de-a ei, pe care s-ar fi îndurat s-o scurteze pentru mine, așa că atunci cînd rochia mea s-a zdrențuit m-a îmbrăcat cu un costum de rezervă al lui John, jachetă și pantaloni. Aveam doar opt ani și el cel mult șapte, dar era mare pentru vîrsta lui. Îndată ce am ajuns într-un port, mama a coborît pe țărm și mi-a cumpărat o rochie drăguță ; căci corabia avea destinația Indiile Răsăritene și multă vreme nu putuse să acosteze în vreun port. Așa că m-am bucurat cîtva timp de libertate. Deoarece creșteam, mama mi-a făcut mai tîrziu o fustă lungă nouă și după aceea m-am învîrtit numai în jurul punții, foarte dezamăgită, simțind tot timpul tivul fustei pe călcîie și ca și cum nu mai eram copil. Îmi plăceau mai mult pantalonii, cu care mă puteam cățăra pe frînghiile pînzelor spre groaza mamei, care s-a jurat că n-o să mă mai ia niciodată pe mare.

După zîmbetul politicos distrat, de pe fața doamnei Todd, mi-am dat seama că-i mai povestise întîmplările astea.

— Micuța Luiza era un copil frumos. Da, totdeauna am spus că Luiza era foarte drăguță, zise doamna Todd.

Pe vremea aceea era o fetiță tare scumpă. Semăna cu mamă-sa. Ceilalți aduceați cu familia tatălui.

— Așa-i, intr-adevăr, consimți doamna Fosdick, legănîndu-se necontenit în fotoliul-balansoar. Ei, cit de plăcut e să stai de vorbă cu o prietenă care știe ce știi și tu. Văd atît de mulți oameni noi de azi, care par să n-aibă nici trecut nici viitor. Conversația trebuie să aibă unele rădăcini în trecut, altfel ești nevoit să explici orice remarcă pe care o faci și asta-i obositor.

Doamna Todd scoase un mic chicot ghiduș.

— Așa-i, prietenii vechi sînt totdeauna cei mai buni, numai dacă nu poți să nimerești unul nou din care merită să-ți faci un vechi prieten, zise ea și ne aruncarăm una alteia o privire afectuoasă, pe care doamna Fosdick, ca ultima venită în casă, nu avea cum s-o înțeleagă.

13. *Sărmana Joanna*

Într-o seară urechile mele au surprins o misterioasă aluzie la Shell-heap Island *, pe care o făcu doamna Todd. Era o noapte răcoroasă, cu ploaie rece din nord-est. Aprindeam prima oară focul în soba Franklin ** din camera mea și le-am rugat pe cele două colocatare ale mele să vină la mine să-mi țină companie. Vremea o convinsese pe doamna Todd că era momentul să prepare un stoc de bomboane contra tusei și scosese din locuri tainice întunecoase și uscate niște ierburi al căror polen și miros înțepător se transformaseră acum într-o puternică aromă de izmă lanceolată ***, care venea de la un cazan cu melasă, lăsat la foc mic pe soba din bucătărie. Ea considera aroma asta un semn că fiertura era gata și o lăsase înadins să se răcească, începînd să croșeteze așa cum făcea și doamna Fosdick. Amîndouă femeile, cea măruntică și cea înaltă, ședeau așezate în cele două fo-

* Insula Grămada-de-scoici. (N.T.).

** Sobă de fier deschisă, asemănătoare unui șemineu, inventată de Benjamin Franklin. (N.T.).

*** O specie de izmă numită astfel după aspectul de lancie al florilor pe tulpină. (N.T.).

tolii-balansor, dar nu mi-a fost greu să observ că gîndurile doamnei Todd erau la bomboanele contra tusei. Timpul culegerii de ierburi aproape trecuse, dar începuse cel al pregătirii siropurilor și al tonicelor.

Căldura focului din gura sobei ne produsese puțină somnolență, dar felul în care doamna Todd pomenise de Shell-heap Island îmi trezi interesul. Am așteptat să văd dacă mai spune ceva, după care am revenit pe ocolite la subiect spunînd ce mi-a venit întîi în minte ; că doream să fie acolo să-și petreacă seara cu noi și familia din Green Island, mama doamnei Todd și fratele ei William.

Doamna Todd zîmbi și ciocăni în brațul fotoliului-balansoar.

— S-ar putea ca William să se simtă grozav de stînjenit, mă preveni ea.

Doamna Fosdick își manifestă intenția să se ducă să stea două, trei zile la Green Island, dacă vîntul n-ar agita prea tare marea.

— Unde-i Shell-heap Island ? îndrăznii să întreb, profitînd de prilej.

— E undeva la nord-est, cam trei mile de la Green Island și departe de coastă, aș spune, cam opt mile, zise doamna Todd. N-ai fost niciodată acolo, dragă. E dincolo de rutele de navigație obișnuite și foarte greu de acostat, chiar pe mare bună.

— Și încă cum, aprobă doamna Fosdick, netezindu-și șorțul negru de mătase. Dacă ajungi vreodată acolo, e un loc pe care merită să-l vizitezi. Unii bătrîni se cam temeau de locul ăsta. Pe vremea vechilor indieni era socotit un centru faimos. Poți culege unelte de piatră de-ale lor mai de fiecare dată cînd colinzi pe-acolo. Are și un izvor de apă bună de băut. Da, îmi amintesc cînd se povesteau întîmplări ciudate despre Shell-heap Island. Unii spuneau că pentru indieni era un loc ritual vestit și că acolo locuia cîndva o căpetenie bătrînă care stăpînea vînturile ; iar alții auziseră cum că odată au venit indieni de pe uscat și au lăsat acolo un captiv fără luntre și, deoarece insula era prea departe ca să înoate pînă la așa-numita Black Island, a rămas acolo pînă a pierit.

— Am auzit spunîndu-se că după asta colinda pe insulă și oamenii cu vedere ageră l-au putut vedea, dar îndată dispărea ca unul din acei locuitori despre care căpitanul Littlepage aflase la polul nord, adăugă sumbru doamna Todd. În orice caz, au trăit acolo indieni... se poate vedea grămada de scoici care a dat numele insulei și am auzit eu însămi că era unul din locurile lor unde mîncau oameni, dar eu niciodată n-am crezut. Niciodată n-au existat canibali pe coasta Maine. Toți indienii din aceste regiuni sînt oameni cu înfățișare blîndă.

— La naiba, ba da! Să-i fi văzut pe sălbatecii ăia cu fețe vopsite pe care i-am văzut eu, cînd eram tînără. colo în insulele mărilor din Sud! Erau timpuri cînd lumea călătorea mult, în vremurile de odinioară cînd se vînau balene!

— Vînătoarea de balene trebuie să fi fost plictisitoare pentru o doamnă, să nu te oprești aproape niciodată într-un port vesel și să nu iei nici un fel de alte încărcături, zise doamna Todd. Eu, una, n-am dorit niciodată să merg la o vînătoare de balene.

— E adevărat că la întoarcere mă simțeam de obicei tare vlăguită și pe altă lume, explică doamna Fosdick, dar era captivant și totdeauna prada era excepțională, și cînd ajungeam pe uscat ne simțeam bogați. Mi-a plăcut variația. Ei, cum s-au schimbat vremurile, cît de puține familii de marinari au mai rămas! Și cît de mulți oameni originali erau aici cînd eram tinere, Almira. Acum fiecare este aidoma celuilalt; nimeni nu rîde și nimeni nu se agită.

Eu aveam impresia că erau persoane originale în regiunea Dunnet, dar am preferat să nu o întrerup.

— Da, zise doamna Todd după un moment de reflecție. Erau desigur foarte mulți oameni cu firi aparte în aceste locuri, cu ani în urmă. Era mai multă vitalitate atunci, și la unii vitalitatea se manifesta în forme originale. Azi, tinerii sînt toți niște maimuțoi, grozav de temători să nu fie toți aidoma unul cu altul. Cît privește bătrînii, mulțumesc lui Dumnezeu, sînt întrucîtva diferiți.

— N-am auzit de „maimuțoi“ de foarte mulți ani, zise doamna Fosdick rîzînd. Era un termen favorit al bunicii mele. Nu, nu mă gîndeam la asta, ci la acele creaturi

ciudate rătăcitoare care obișnuiau să cutreiere țara. Nu-i mai vezi acum, sau la aceia care se închideau în casele lor din cauza vreunei idei bizare.

Iarăși m-am gîndit la căpitanul Littlepage, dar companioanele mele nu i-au amintit numele; și mai era William, fratele de la Green Island, pe care toate trei îl cunoșteam.

— Vorbeam deunăzi despre sărmana Joanna. Nu mă mai gîndisem la ea de multă vreme, zise pe neașteptate doamna Fosdick. Doamna Brayton și cu mine ne-am amintit de ea în timp ce stam și coseam împreună. Era una dintre persoanele tale ciudate, nu-i așa? Fiindcă veni vorba despre astfel de persoane, zise ea întorcîndu-se spre mine să-mi explice, Joanna era un fel de călugăriță sau schimnică, care a trăit absolut singură acolo pe Shell-heap Island. Domnișoara Joanna Todd, așa se numea, era vara răposatului soț al Almirei.

M-am arătat curioasă să o ascult, dar cînd mi-am aruncat privirea spre doamna Todd am observat că manifesta o nebănuită stare de emoție și o vădită dorință de reținere.

— Nu doresc să aud vorbindu-se în rîs despre Joanna, zise ea tulburată.

— Nici eu, o asigură doamna Fosdick. A fost dezamăgită în dragoste, ăsta a fost tot începutul. Dar, privind înapoi, îmi dau seama că Joanna a fost dintotdeauna predispusă la melancolie. S-a retras din lume pentru toată viața, deși era o femeie înstărită. Tot ce-a dorit a fost să fugă de oameni. A socotit că nu era potrivită să trăiască laolaltă cu altcineva și a dorit să fie liberă. Shell-heap Island a moștenit-o de la tatăl ei și primul lucru pe care oamenii l-au aflat cînd a plecat să trăiască acolo, a fost vorba lăsată de ea că nu dorea compania nimănui. Era un loc la care cu greu se putea ajunge, doar dacă vîntul și fluxul erau foarte favorabile; era foarte greu să acostezi.

— În ce perioadă a anului s-a întîmplat asta? întrebai.

— Spre sfîrșitul verii, zise doamna Fosdick. Nu, niciodată n-am putut să rîd de Joanna, cum au făcut unii. Stabilise totul cu viitorul soț și urmau să se căsătorească în aproximativ o lună, dar între timp el s-a îndră-

gostit de o fată din partea de sus a golfului și a șters-o la Massachusetts. N-a avut gînduri bune. Unii au socotit că banii Joannei îl atrăseseră; dar ea îi dăruise întreaga-i inimă și nu mai era așa de tînără. Toate speranțele și le pusese în măritiș, să aibă un cămin adevărat și pe cineva pe care să-l îngrijească. Așa că a făcut întocmai ca pasărea cînd i s-a stricat cuibul. În ziua cînd a aflat vestea a fost groaznic de îndurerată, dar în ziua următoare și-a revenit și foarte liniștită a luat calul și căruța, a mînat paisprezece mile pînă la avocat și a semnat un act prin care îi dăruia fratelui jumătatea ei din fermă. Nu se avuseseră prea bine niciodată, dar el n-a vrut să semneze actul și s-a înduplecat numai cînd și-a dat seama cît era de nenorocită. Soția lui Edward Todd era o femeie bună, care s-a simțit sincer foarte stînjenită și a făcut tot ce-a putut s-o determine pe Joanna să renunțe la hotărîrea ei; dar Joanna a luat o luntre veche care aparținuse tatălui său, a pus înăuntru cîteva lucruri și a plecat singură în larg ajutată de o briză favorabilă dinspre uscat. Edward Todd a coborît în fugă spre plajă și a rămas acolo plîngînd ca un copil, cînd a văzut că plecase, dar era prea departe ca să-l mai poată auzi. Joanna nu a mai pus piciorul pe continent cît a trăit.

— Cît de mare este insula? Cum s-a descurcat pe vreme de iarnă? întrebai.

— Poate treizeci de acri *, cu stînci cu tot, răspunse doamna Todd, reluînd grav povestirea. Cam atît poate fi, pentru că stropii valurilor nu trec de cealaltă parte în timpul furtunilor. E un loc îngrozitor de mic ca să-ți faci din el o lume. Se deosebește, ca aspect de toate celelalte insule. Pe partea sudică se află un golfuleț adăpostit, cu apă mică și funduri de nămol la un capăt, unde se găsesc excelente scoici-pieptene **. Tot acolo se afla o casă mică, pe care grămada de scoici o ferea întrucîtva de vînt și pe care tatăl ei își dăduse osteneala s-o clădească în tinerețe. Se spunea că înainte de asta exista

* Unitate de măsură a suprafețelor, egală cu cca. 4000 m². (N.T.).

** Moluscă de dimensiuni mari, comestibilă, care trăiește în apele cu mică adîncime. *(Pecten jacobaeus)*. (N.T.).

acolo o casă veche construită din bușteni, cu un fel de pivniță naturală în stînca de dedesubt. Obișnuia să stea acolo zile de-a rîndul, cu o mică goeletă ancorată, pînă o umplea cu scoici-pieptene, pe care le ducea la Portland. Se zicea că scoicile lui erau vestite și negustorii îi ofereau prețuri mai mari decît cele obișnuite. Joanna se ducea deseori să stea cu el. Au fost totdeauna foarte strîns legați și știa bine ce era acolo. Pe insulă pășteau cîteva oi, care aparțineau ei și fratelui ei, dar ea i-a trimis vorbă să vină să le ia cînd vremea va începe să se răcească. Da, ea a dorit să vină să ia oile ; și soția lui s-a gîndit că Joanna are poate de gînd să se întoarcă deși el a zis că nu crede. Așa că a încărcat în luntre haine călduroase și ce-a socotit că i-ar mai face trebuință în timpul iernii. Fratele s-a întors acasă cu oile, iar celelalte lucruri le-a lăsat lîngă casa Joannei ; dar ea n-a ieșit, doar s-a uitat pe fereastră. A făcut asta ca un fel de penitență. Probabil că în acel moment a dorit să-l vadă pe Edward.

Doamna Fosdick nu-și mai găsea astîmpăr în fotoliu de nerăbdare să vorbească.

— Unii se gîndeau că prima răcire bruscă a vremii o vor aduce pe uscat, dar ea a continuat să rămînă acolo, conchise sobru doamna Todd.

— Să mai spui că bărbații nu sînt curioși ! exclamă cu dispreț doamna Fosdick. Păi, în cursul toamnei aceleia, apele din jurul insulei Shell-heap erau albe de mulțimea velelor. Niciodată înainte de asta nu se anunțase prezența vreunui banc mare de pește în zonă. Mulți și-au justificat coborîrea pe insulă prin dorința de a lua apă de la izvor ; în cele din urmă însă, ea s-a adresat foarte demn și calm pasagerilor dintr-o ambarcație, spunîndu-le că ar prefera să-și facă obiceiul de a se aproviziona cu apă pe Black Island sau altundeva și s-o lase în pace, afară doar dacă vreunul suferă un accident sau e bolnav. A fost totuși un bărbat care de cînd era băiețan ținea mult la Joanna și s-ar fi căsătoria cu ea, dacă celălalt n-ar fi apărut, zădărnicindu-i intenția. Cînd ieșea la pescuit, se apropia de insulă înainte de a se lumina de ziuă și-i arunca o desăguță pe povîrnișul verde din fața casei. Sora lui mi-a povestit că prima oară a văzut întîm-

plător ce lucruri folositoare alesese, de care o femeie cu greu s-ar fi lipsit. A stat în larg pescuind și a putut să le vadă toată ziua în iarbă, deși din cînd în cînd ea a ieșit din casă și a trecut pe lîngă ele. Mai erau în apropiere alte bărci, care pescuiau macrouri. În dimineața următoare însă, darurile lui dispăruseră. Nu a mers cu bănuiala prea departe, dar o dată i-a dus o mulțime de lucruri drăguțe cumpărate tocmai de la Portland, iar cînd a venit primăvara i-a lăsat pe mal o găină și puișori într-o mică cușcă frumoasă. Foarte mulți vechi prieteni se gîndeau la Joanna.

— Da, zise doamna Todd, renunțînd la îndurerata-i reținere și participînd tot mai activ la aceste reminiscențe. Cum obișnuiau toți să urmărească dacă ieșea fum din hornul ei! Oamenii de pe Black Island puteau s-o vadă cu ocheanul și dacă vreodată nu observau un semn de viață dădeau de veste rudelor ei. Dar după un an, doi, grija zilnică de Joanna a fost tot mai mult dată uitării. Oamenii trăiau foarte simplu în acele zile, știi, continuă ea, observînd că doamna Fosdick era acum atentă mai mult la croșetat. Cred că totdeauna s-au găsit acolo foarte multe lemne aruncate de valuri pe țărm, iar toată partea de nord a insulei era acoperită de o pădurice de molizi pricăjiți, așa că a avut mereu ceva de ars. Îi plăcea foarte mult să lucreze în grădina de pe țărm, și în acea primăvară a început să sape micul cîmp de acolo și a cultivat o frumoasă parcelă de cartofi. Putea, firește, să pescuiască și apoi mai erau scoicile-pieptene și homarii. Într-un loc sălbatic de lîngă mare poți totdeauna să trăiești bine, în timp ce la țară în astfel de locuri ai muri de foame, exceptînd sezonul plantelor sămînțoase. Joanna avea acolo asemenea plante, cel puțin coacăze negre, precum și cîteva plante medicinale în caz că ar fi avut nevoie. Mi-amintesc că am văzut foarte multă lumînărică* și o tufă de pelin cînd m-am oprit odată acolo, înainte de fuga ei la Shell-heap. Da, mi-aduc aminte îndeosebi de pelin, care este o plantă sădită, așa că trebuie să mai fi fost oameni acolo înainte de

* Plantă medicinală, cu frunze mari alterne și flori de diferite culori, dispuse în spic. (N.T.).

stabilirea lui Todd-tatăl. O tufă mare e cea mai bună piatră de mormînt. Cred că pelinul a însemnat totdeauna monumentul funerar al cuiva. Iarba mîței * este de asemenea o plantă care durează foarte multă vreme în jurul unei locuințe vechi.

— Vreau totuși să știu ce a făcut pentru a-și procura alte lucruri? o întrerupse doamna Fosdick. Ce-a făcut, Almira, pentru înlocuirea îmbrăcămintii uzate sau pentru dospitul pîinii sau sacul de lucru, de care nici o femeie nu se poate lipsi multă vreme?

— Sau o companie, adăugă doamna Todd. Joanna își iubea prietenii. Trebuie să fi fost groaznice serile lungi de iarnă din acel prim an.

— Avea găinile ei, sugeră doamna Fosdick, după ce reconsideră trista situație a Joannei. N-a mai dorit oile după acel prim an. Nu mai era pășune bună pentru oi după ce trecea iarba din iunie și cînd s-a convins de asta n-a mai putut îndura să le vadă suferind; dar găinilor le mergea bine. Mi-amintesc că într-o după-amiază de primăvară, trecînd cu luntrea prin apropiere, am văzut cotețele afară la soare în fața casei. Cît de mult a trecut pînă te-ai dus cu pastorul? Ai fost cea dintîi care ai vizitat-o pe Joanna.

Între timp meditasem asupra stadiului unei societăți care admitea o asemenea libertate personală ca alegerea de bunăvoie a schimniciei. Era ceva medieval în comportarea sărmanei Joanna Todd din cauza unei dezamăgiri în dragoste. Cele două femei, se trăseseră mai aproape, ignorînd cu desăvîrșire că le mai asculta o persoană.

— Sărmana Joanna! zise iarăși doamna Todd și clătină trist din cap, ca și cum îi venea greu să vorbească despre asemenea lucruri.

— S-a purtat ca o proastă, declară fără ocol doamna Fosdick. Dar am compătimit-o atunci și o compătimesc și mai mult acum. Un alt pastor i-ar fi fost de mare folos, unul din aceia care propovăduiau uitarea de sine și lecuirea propriilor noastre suferințe ajutînd dezinteresat pe alții. Pastorul Dimmick era însă o persoană fără har, bine intenționat dar lipsit de puterea de înțelegere

* Plantă medicinală din familia mentei, cu flori albăstrui și proprietăți tonice. (N.T.).

a trăirilor sufletești. Nu cred că în momentul acela de tulburare Joanna s-a putut gîndi la alt mod de a-și vindeca suferința, decît să fugă și să se ascundă.

— Mama spunea adesea că nu vedea cum trăia Joanna fără să aibă pe nimeni pe care să-l îngrijească, prînzind singură și nevoită să-și vadă numai de sine zi de zi, zise doamna Todd mîhnită.

— Avea niște găini, repetă doamna Fosdick consolator. Cred că a ajuns curînd să le considere făpturi omenești. Nu, n-am mers niciodată pînă la a o învinovăți pe Joanna, cum au făcut unii. Era foarte sensibilă și dezamăgirea a rănit-o mai mult decît putea să îndure. În tinerețe nu puteam să înțeleg toate astea, dar acum le înțeleg.

— Cred că în vremurile de demult aveau mînăstiri zăvorîte, pentru astfel de oameni, zise doamna Todd, ca și cum cîndva ea și prietena ei avuseseră păreri diferite în privința Joannei și acum constata mulțumită că erau de acord.

Părea dispusă să vorbească cu mai multă franchețe și mai puțină reținere.

— O, da, continuă doamna Todd, am fost foarte încîntată cînd reverendul Dimmick m-a invitat să-l însoțeso la ea. Nu era de mult timp pastor la noi, cînd Joanna și-a părăsit căminul și prietenii. Era într-o zi din vara următoare plecării ei, iar eu mă căsătorisem la începutul primăverii. A socotit că trebuia să se ducă s-o viziteze. Joanna era enoriașa parohiei sale și s-a gîndit că poate dorea să-i împărtășească starea ei sufletească. Nu eram prea sigură de asta; dar totdeauna mi-a plăcut Joanna și prin căsătorie ajunsesem să-i fiu vară. Nathan și cu mine vorbisem să mergem să-i facem o vizită, dar s-a întîmplat să plece pe mare mai curînd decît se aștepta. Totdeauna i-a fost dragă și ultima oară cînd a venit acasă, neștiind nimic despre nefericita ei întîmplare, i-a adus un splendid ac de păr de mărgean dintr-un port în care acostase, undeva în Mediterana. Așa că acum am împachetat cutiuța într-o bucată de hîrtie, i-am cules un mănunchi de roiniță și am plecat.

Doamna Fosdick rîse.

— Mi-amintesc c-am auzit de peripețiile voastre în cursul călătoriei, zise ea.

— Da, da, continuă doamna Todd pe același ton hazliu. I-am cules roinița și am plecat. Da, da, Susan, pastorul era cît pe-aci să mă coste viața în ziua aia. A dat să lege scota *, deși eu m-am împotrivit. Spunea că frînghia era aspră și-i rănea mîna. Sufla o briză plăcută și el tot vorbea pompos, dar îl ascultam cu oarecare interes. Deodată a venit o rafală și el a dat un țipăt, s-a ridicat în picioare și a strigat după ajutor acolo, departe, în largul mării. L-am trîntit în fundul luntrei, am prins strîns scota și am dezlegat-o. Era un bărbat mărunt. După ce rafala a trecut, l-am ajutat să se ridice și mi-am cerut frumos scuze ; dar părea cam ofensat.

— Cred că n-ar trebui să pună oameni trăiți numai pe uscat în parohii unde sînt obligați să călătorească și pe apă, stărui doamna Fosdick. Gîndește-te la familiile din parohia noastră, răspîndite de jur împrejurul golfului, și la mulțimea ambarcațiilor care se îndreptau spre coastă, pe vremea domnului Dimmick, într-o plăcută dimineață de duminică, pline cu oameni care veneau la biserică, toți siguri că vor avea nevoie de el într-o zi sau alta ! N-ai să găsești un doctor care să se ridice în picioare și să țipe în luntre, cînd e lovită de o rafală de vînt.

— Bătrînul doctor Bennet avea o frumoasă barcă cu pînze, nu-i așa ? răspunse doamna Todd. Și cît de brav înfrunta orice vreme ! Mama spunea mereu că în caz de boală acea pînză albă înaltă părea o aripă de înger, venind pe apă spre cei în suferință. Ei bine, e o chestiune de vocație. Domnul Dimmick nu era totuși lipsit de strălucire.

— Era strălucirea rece a lunii, zise sec doamna Fosdick. Vorbea foarte pompos, dar n-am putut reține niciodată o vorbă din ce spunea. Hai, continuă, doamnă Todd. Nu-mi mai amintesc bine ce s-a petrecut în ziua aceia cînd v-ați dus s-o vizitați pe Joanna.

— Am simțit că ne-a văzut venind și ne-a recunoscut încă de cînd eram foarte departe. Da, așa îmi spunea

---

* Frînghia de care este prins colțul de jos al velei pe o ambarcație cu pînze, cu ajutorul căreia se manevrează vela în funcție de direcția vîntului. (N.T.).

inima, zise prietena mea întrerupîndu-se din croșetat. Nu m-am mișcat de pe locul meu și am condus barca la țărm fără să scot o vorbă. Exista un canal scurt, pe care eram sigură că domnul Dimmick nu-l cunoștea și fluxul era foarte scăzut. Joanna n-a ieșit să ne spună să plecăm sau altceva și după ce, profitînd de un val, am tras barca pe uscat, și respectabilul domn Dimmick a coborît, mi-am zis că faptul că am ajuns teferi pe mal era un pas înainte. Cu firicelul de fum care ieșea din horn și cu zorelele sălbatice urcate pe sfori, casa Joannei avea un aspect intim primitor. Sub fereastra din față era o brazdă cu flori, portulace și altele. Cred că pe vremuri, cînd rămînea acolo cu tatăl ei, făcuse o grădiniță și semințele rămase răsăriseră. Se părea că locatara plecase în cealaltă parte a insulei. În jurul casei totul era îngrijit și plăcut, în acea încîntătoare zi de iulie. Am urcat amîndoi de la plajă, foarte calmi, și m-am pipăit să vad dacă micul ac de păr de la bietul Nathan era în buzunarul rochiei. Deodată Joanna apăru la ușa din față și rămase acolo în picioare, fără să scoată o vorbă.

14. *Schitul de pe insulă*

Eram, cîteșitrele, atît de absorbite de subiectul conversației, încît nu simțeam nici una că cineva deschisese poarta, dar în acest moment, peste zgomotul ploii, am auzit un ciocănit puternic în ușă. Cum ședeam lîngă foc, toate am tresărit, iar doamna Todd s-a ridicat repede și s-a dus să deschidă ușa, lăsînd în urmă balansoarul legănîndu-se violent. Doamna Fosdick și cu mine am auzit o voce îngrijorată care vorbea la ușă despre un copil bolnav și vocea blîndă, maternă a doamnei Todd care-l invita înăuntru pe mesager. Apoi am așteptat în tăcere. De afară venea zgomotul picăturilor grele de ploaie din streșini și mugetul cînd mai îndepărtat, cînd mai apropiat al mării. Gîndurile mi-au zburat înapoi, la femeia însingurată de pe insula din larg. Cîtă groază și tristețe trebuie să fi simțit în izolarea ei de oameni, chiar pe o furtună de vară ca aceasta !

— Dacă într-o jumătate de oră nu e mai bine, trimiteți imediat după doctor, zise doamna Todd îngrijoratului ei client cînd se despărțiră, și am avut un plăcut sentiment de siguranță, gîndindu-mă la mijloacele de întrajutorare de care oamenii dispun chiar într-o mică așezare ca aceasta; dar sărmana schimnică Joanna nu avea pe nimeni la ajutorul căruia să apeleze într-o noapte de iarnă.

— Cum arăta? întrebă doamna Fosdick fără introducere, cînd trupeșa noastră amfitrioană se întoarse în mica încăpere, într-un nimb de ceață, după lunga ședere în aerul umed din cadrul ușii; din cauza curentului brusc produs de venirea ei, fumul și vîlvătăile răbufniră din soba Franklin.

— Cum arăta? repetă doamna Fosdick.

— Era aceeași dintotdeauna, doar că părea mai mică, răspunse doamna Todd după ce rămase un moment pe gînduri, poate pentru că nu încetase să se gîndească la pacientul ei. Da, Joanna era într-adevăr aceeași și arăta foarte drăguță. Mă măritasem cînd a plecat ea de-acasă, așa că mă considera o rudă a ei. Mă așteptam să arate schimbată, cu părul cărunțit peste noapte sau cam așa ceva, dar purta o rochie drăguță cadrilată de in, pe care o văzusem deseori purtînd-o înainte să plece. Trebuie să fi păstrat-o bine, doar ca rochie de după-amiază. Totdeauna a avut o purtare frumoasă, liniștită. Mi-amintesc că a așteptat pînă am ajuns lîngă ea și atunci m-a îmbrățișat cu sinceră afecțiune și m-a întrebat de Nathan înainte să dea mîna cu pastorul, după care ne-a poftit pe amîndoi înăuntru. Era aceeași căsuță construită de tatăl ei pe cînd era burlac, cu o cameră de zi și un mic iatac unde dormea ea, dar curată ca o cabină de corabie. Avea cîteva fotolii vechi și o bancă confecționată dintr-o ladă lungă, în care trebuie să fi fost păstrate la loc sigur uneltele și alte lucruri în perioada de pescuit a tatălui și o sobă destul de bună pentru pregătirea mîncării și pentru încălzit pe vreme rece. Odată, cînd eram fete, am plecat de acasă și am stat aproape o săptămînă cu Joanna și acum mi-au revenit în minte acele fericite zile din tinerețe. Tatăl ei era ocupat toată

ziua cu pescuitul și cu prinderea de scoici-pieptene. Era unui din cei mai veseli bărbați din lume, dar mama Joannei avea o fire acră și niciodată n-a cunoscut mulțumirea de a te simți fericit. În prima clipă, cînd privirea mi-a căzut pe fața Joannei în acea zi, am observat cît de mult ajunsese să semene cu doamna Todd. Era leită mamă-sa !

— Ah, Doamne ! zise doamna Fosdick.

— Joanna făcuse un lucru foarte isteț. Pe insulă se afla o mică mlaștină, unde creștea multă papură de bună calitate, și ea o culesese și împletise cîteva rogojini splendide pentru podea și o pernă groasă pentru banca lungă. Dovedise multă ingeniozitate. Avea acolo posibilitatea să-și procure bucăți de lemn și scînduri aruncate de mare la țărm și ea le folosise cu multă pricepere. Nu avea orologiu, dar avea cîteva farfurii pe un raft și flori aranjate în scoici fixate pe pereți, așa că arăta oarecum a cămin, deși nespus de pustiu și jalnic. Nu mi-am putut stăpîni lacrimile, atît de mult m-a îndurerat. Trebuia neapărat să vină mama s-o vadă pe Joanna, mi-am zis. Dragostea unei inimi de mamă ar încălzi-o și ar putea s-o facă receptivă la povață.

— Ah, nu, Joanna era groaznic de încăpățînată, zise doamna Fosdick.

— Stăteam toți foarte cuviincios așezați, dar Joanna trăgea tot timpul cu ochiul la mine, ca și cum se bucura că am venit. A vorbit foarte puțin. A fost foarte politicoasă și amabilă, totuși atitudinea ei trăda ostilitate. Pastorul și-a dat seama că situația era apăsătoare și nu știa ce să facă. Cînd însă, amintindu-și de chemarea lui duhovnicească, o întrebă dacă în situația ei de acum găsește o mîngîiere în evlavie, ea îl rugă s-o scuze dacă nu-i răspundea la această întrebare. Am crezut că intru în pămînt de rușine. În definitiv, Joanna putea să fie mai îngăduitoare cu el. Era pastor și-și dăduse osteneala să vină pînă acolo, deși felul cum îi pusese întrebarea a fost cam rece și aspru. Mă gîndeam că nu-i era greu să vadă mica biblie veche de pe polița de lîngă el și mă așteptam s-o ia și, în loc s-o iscodească cu întrebarea aia, să-i citească ceva cu duhul blîndeții, ca un părinte, după care să-i dea sărmanei Joanna binecuvîn-

tarea sa și speranța că-și va putea afla liniștea sufletească. De fapt, s-a oferit să rostească o rugăciune, dar totul era s-o facă s-audă glasul mîngîitor al Domnului. Și, în timp ce el se ruga, mă gîndeam că o ființă care petrecuse lungile ierni friguroase cu desăvîrșire singură pe Shell-heap, cunoștea acele lucruri mult mai bine ca el. Atît de rău m-am supărat că am făcut ochii mari și l-am privit fix.

Ea nu dădu nici cea mai mică atenție la rugăciunea lui, păstră o atitudine respectuoasă față de el și la o pauză îl întrebă dacă-l interesau vestigiile de la vechii indieni și a luat de pe una din polițe cîteva dălți și ciocane ciudate și i le-a arătat ca unui copil. El a spus că ar dori să meargă să vadă grămada de scoici și ea se duse imediat la ușă și-i arătă drumul. Am observat atunci că-și făcuse un fel de sandale din papură fină, pe care le purta acum, pășind sprinten și grațios.

Doamna Fosdick se lăsă pe spate în fotoliul ei și oftă adînc.

— La început, nu m-am mișcat și aș fi rămas așa cît mai mult, zise doamna Todd cu glas puțin tremurat. Cînd Joanna s-a întors de la ușă și am văzut spatele țeapăn al omului ăla anost depărtîndu-se printre tufele de trandafiri sălbatici, m-am repezit spre ea și am prins-o în brațe. Nu eram atît de trupeșe ca acum, iar ea era mai în vîrstă ca mine, și am strîns-o la piept ca pe un copil. Ah, Joanna dragă, îi spun, nu vrei să vii pe coastă și să stai la mine, la Dunnet, sau să mergi la Green Island la mama, cînd vine iarna ? Nimeni nu te va tulbura, și mamei îi vine atît de greu singură. Nu pot îndura să te las aici — și am izbucnit în plîns. Trecusem și eu prin momentele mele grele, așa tînără cum eram, și Joanna știa asta. Ah, cît am mai stăruit ! Da, cît de mult am rugat-o pe Joanna.

— Și ea ce-a spus atunci ? întrebă doamna Fosdick, foarte impresionată.

— A privit tot timpul trist și absent, zise doamna Todd îndurerată. M-a luat de mînă și ne-am așezat aproape una de alta, ca și cum era rîndul ei să mă considere un copil. Nu mai am dreptul să trăiesc laolaltă cu oamenii, a zis ea. Să nu-mi mai ceri asta, Almira. Am fă-

cut singurul lucru pe care-l puteam face și de bunăvoie. Amabilitatea ta este o mare mîngîiere pentru mine, dar nu o merit. Am săvîrșit păcatul de neiertat, nu înțelegi, zice smerită. Am fost foarte miniată și nefericită și m-am gîndit cu atîta răutate la Dumnezeu, încît nu mă pot aștepta să fiu vreodată iertată. Am ajuns să știu ce înseamnă îndurarea, dar mi-am pierdut speranța. Celor care întreabă de mine să le spui cum o duc, a zis ea, și să le spui că doresc să fiu singură. N-am mai putut scoate o vorbă. Nu, nu mai aveam ce să-i spun. Părea atît de străină de viața obișnuită! Eram atunci mult mai tînără ca acum și am scos din buzunar micul ac de păr din mărgean și i l-am pus în mînă. Cînd l-a văzut și i-am spus de unde venea, fața i s-a luminat o clipă, părînd că se bucura și-i plăcea. Nathan și cu mine, zice ea, am fost totdeauna prieteni buni. Mă bucur că nu mă judecă cu asprime. Doresc să-l ții tu, Almira, și să-l porți în semn de dragoste pentru amîndoi. Și mi l-a dat înapoi. Transmite-i lui Nathan salutările mele afectuoase. Este un om tare bun, a zis ea. Și mamei tale spune-i că, deși sînt scîrbită de lume, să nu se aștepte că ar putea să-mi treacă, dar e singura care doresc să vină. Apoi păru că a spus tot ce avea de spus, ca și cum terminase cu lumea, și am mai stat cîteva minute așezate una lîngă alta. Locul era într-adevăr plăcut și foarte liniștit, exceptînd mulțimea păsărilor cîntătoare și rostogolitul mării pe prundișul țărmului. Dar pînă la urmă se ridică și m-am ridicat și eu, m-a sărutat și mi-a ținut un moment mîna în mîna ei, ca pentru rămas-bun. Apoi, a ieșit pe ușă și a dispărut.

Pastorul s-a întors destul de curînd. I-am spus că eram gata de plecare și am coborît la barcă. Strînsese cîteva pietre rotunde și diferite altele, pe care le căra în batistă. S-a așezat la mijlocul bărcii, fără să mă întrebe nimic, m-a lăsat să iau cîrma și să conduc barca, și cîtva timp n-a făcut nici o remarcă, pînă cînd, ca pentru a ușura situația, am început să vorbim despre vreme și alte subiecte ce s-au ivit în timp ce treceam pe lîngă Black Island, unde trăiau două sau trei familii care țineau de parohia lui. La slujba din duminica următoare a predicat, ca de obicei pompos, ceva despre creația

lumii, și nu m-am putut opri să reflectez că mai mult nu putea să facă. Părea că nu cunoștea nici un remediu sufletesc, dar avea o mare ușurință a vorbelor.

Doamna Fosdick oftă iarăși.

— Auzindu-te povestind despre Joanna, îmi revine în minte acea vreme, de parcă ieri s-a petrecut, zise ea. Da, Joanna era una din acele sărmane ființe care puteau vorbi despre păcatul cel mare. Azi, nu mai auzi vorbindu-se despre păcatul de neiertat, dar atunci nu era ceva neobișnuit.

— Dacă asta s-ar petrece în vremea de azi, cred că unei astfel de persoane nu i-ar da pace o clipă puzderia de pierde-vară, continuă doamna Todd după o lungă pauză. Atunci însă nimeni nu i-a încălcat singurătatea. Toți oamenii din jurul radei i-au respectat starea sufletească ; dar cu trecerea timpului, după ce ai plecat tu, unul după altul, dacă aveau drum pe acolo, profitau de ocazie ca să-i pună cîte ceva pe țărm. Știu că mama obișnuia să se ducă s-o vadă din cînd în cînd, iar uneori îl trimitea pe William cu ceva proaspăt și bun din grădina lor. Pe partea adăpostită a insulei este un loc unde poți să tragi barca la mal și să descarci tot ce vrei în siguranță pe iarbă departe de apă. Erau vreo doi bătrîni, pe care accepta să-i vadă, și uneori cînd treceau cu barca pe acolo îi striga ca să-i roage cîte ceva ; iar mama a obținut de la ea făgăduiala că, de va avea nevoie de ajutor, le va da de veste oamenilor din Black Island. După ziua aceea, n-am mai vizitat-o niciodată ca să stau de vorbă cu ea.

— În ziua de azi, dacă așa ceva s-ar întîmpla, cred că ar fi plecat în Vest la familia unchiului său din Massachusetts, făcea o variație și venea acasă lecuită. Lumea e azi mai mare și mai îngăduitoare ca altădată, interveni doamna Fosdick.

— Nu, zise prietena ei. Mintea unei astfel de ființe e ca vederea proastă : dacă ochii nu-ți văd bine, există poate un remediu, dar nu există nici un fel de ochelari ca să-ți dregi mintea. Nu, Joanna era Joanna și zace acolo pe insula ei unde a trăit și a ispășit. În ziua cînd era pe moarte, i-a spus mamei că totdeauna a dorit să

fie dusă pe coastă cînd se va sfîrşi ; dar că s-a răzgîndit şi dorea să fie îngropată pe insulă, dacă se socotea cuvenit. Aşa că înmormîntarea a avut loc acolo, într-o sîmbătă după-amiază de septembrie. Era o zi frumoasă, şi n-a fost ambarcaţie pe douăzeci de mile ale coastei care să nu pornească spre Shell-heap, plină pînă la refuz cu oameni, toţi din sincer respect faţă de ea, ca şi cum tot timpul stătuse pe coastă şi îşi păstrase legăturile cu prietenii. Unii s-au dus din simplă curiozitate. Nu mă îndoiesc că la orice înmormîntare participă şi astfel de oameni ; dar cei mai mulţi îi nutriseră sentimente curate, sincere şi au venit din dorinţa de a şi le exprima. Trăind acolo atîta vreme printre păsări cîntătoare sălbatice, cele mai multe se îmblînziseră şi un cintezoi a zburat direct înăuntru, s-a lăsat pe sicriu şi a început să cînte în timp ce domnul Dimmick vorbea. Asta l-a scos din fire şi nu ştia dacă să se oprească sau să continue. Poate că eram cu pornită, dar n-am fost singura care am socotit că dintre cei doi comportarea sărmanei păsărele fusese cea mai potrivită.

— Ai aflat cumva ce s-a mai întîmplat cu bărbatul care s-a purtat atît de urît cu ea ? întrebă doamna Fosdick. Ştiu că a locuit un timp în Massachusetts. Cineva care venea din acelaşi loc mi-a spus că făcea negoţ acolo şi-i mergea foarte bine, dar asta a fost cu mulţi ani în urmă.

— N-am aflat niciodată mai mult ; doar că a plecat la război în unul dintre primele regimente. Nu, n-am aflat niciodată mai mult despre el, răspunse doamna Todd. Cu Joanna nu s-ar fi potrivit şi poate a judecat bine preferînd să se căsătorească cu alta, dacă de aceasta se legase sincer şi cinstit. Era un soi de om viclean şi linguşitor, care ştia să obţină ce dorea de la oameni şi dădea numai cînd avea nevoie să cumpere, îşi făcea uşor prieteni şi-i pierdea la fel de repede. Joanna s-ar fi trudit mult ca să-l facă să se poarte după ideile ei corecte, dar ar fi avut prea dese dezamăgiri ca să nu cadă în melancolie. În lumea asta, unii sînt ursiţi să fie Joanne şi asta a fost şi nefericita ei ursită.

15. *Pe insula Shell-heap*

Cîtva timp după ce vizita doamnei Fosdick a luat sfîrșit și revenisem la viața liniștită dinainte, navigam cu căpitanul Bowden în barca lui cea mare. O luasem pe întortocheatul canal din nord-est și eram destul de departe de țărm, iar după-amiaza abia începea. Curînd m-am pomenit printre niște insule necunoscute și deodată mi-am amintit de povestea sărmanei Joanna. În faptul retragerii în pustnicie există ceva care îți stimulează imaginația. Pustnicii sînt un soi de ființe triste, dar nicidecum oameni obișnuiți. Bine zisese doamna Todd că Joanna era asemeni sfinților din pustiu. Mîhnirea trăită de ei în singurătate ne va aminti veșnic trista lor trecere prin viață.

— Unde-i insula Shell-heap ? mă grăbii să întreb.

— Shell-heap se vede acum acolo departe, dincolo de Black Island, răspunse căpitanul, arătînd cu brațul întins, stînd în picioare și cu genunchiul ținînd cîrma.

— Mi-ar plăcea mult să merg acolo, zisei, și căpitanul, fără multă vorbă schimbă cursul puțin mai spre est și dădu drumul terțarolei * de la vela mare.

— Nu știu dacă debarcarea va fi ușoară pentru dumneata, remarcă el cu un aer de îndoială. S-ar putea să-ți uzi picioarele. E un loc greu de debarcat. Trebuia să fi luat la remorcă o luntre, dar se agață de apă și mie îmi place să navighez în voie. O barcă mare ca asta este mult stînjenită dacă remorchează ceva. Peste pragurile mici trece destul de bine. Cred că o pot duce la Shell-heap.

— Cît de mult timp a trecut de cînd a murit domnișoara Joanna Todd ? întrebai oarecum ca explicație a rugăminții mele.

— În septembrie se împlinesc douăzeci și doi de ani, răspunse căpitanul după un moment de gîndire. A murit în același an în care s-a născut fiul meu cel mare și a ars primăria din Portland. Am crezut că vroiați doar

---

* Porțiunea dintr-o velă care poate fi înfășurată pentru a reduce suprafața velei expusă vîntului și, implicit, viteza ambarcației ; în context, terțarola era înfășurată și a fost desfăcută pentru a mări viteza ambarcațiunii. (N.T.).

să căutați cîteva relicve indiene, dar înțeleg că doriți mult să vedeți unde a trăit Ioana... Nici o teamă, barca asta trece ușor peste praguri stîncoase. O să căutăm să evităm în vreun fel locurile cu apă mică. Există un drum de ocol și fluxul este în creștere, încheie el încrezător.

Am continuat să navigăm, căpitanul tăcut și atent la cursul anevoios, pînă ce mica insulă cu promontoriul ei scund albicios ne apăru în față sub soarele strălucitor al după-amiezei.

Era luna august și văzusem culoarea insulelor trecînd de la verdele proaspăt din iunie la brunul ruginiu, care le dădea un aspect de piatră, afară de acolo unde verdele întunecat al molizilor și al brazilor albi aromitori își păstra nuanța, pe care furtunile de iarnă puteau s-o întunece și mai mult, dar nu să o estompeze. Puținii copaci înclinați de vînt de pe insula Shell-heap arătau în cea mai mare parte uscați și sumbri, dar se vedeau cîteva tufe scunde și o fîșie verde deschis de-a lungul și imediat deasupra țărmului, care știam că sînt zorele sălbatice. Cînd ne-am apropiat am putut să văd zidurile înalte de piatră ale unui mic ogor pătrat, deși nu mai rămăseseră oi de care să-l ferească ; iar mai jos un mic golf, asemănător unui loc de refugiu al ambarcațiilor, unde căpitanul Bowden conduse îndrăzneț barca mare în căutarea unui loc de debarcare. Exista un canal cotit cu apă adîncă, care ducea pînă în imediata apropiere a țărmului.

— Ține-te strîns de verga trincii * de colo și așteaptă să se înalțe barca pe val. Dacă ești iute, ai să cobori ușor pe mal, direct de pe partea dinspre babord ! strigă agitat căpitanul, iar eu, stînd gata, dornică să mă dovedesc la înălțime, am prins momentul și am sărit pe iarba de pe mal.

— Mare minune dacă nu m-am pus pe uscat ! se tîngui căpitanul deznădăjduit.

Am putut însă să mă înalț pînă la bompres **, iar el a împins cu cangea în timp ce vîntul își schimbă puțin

---

* Pe o ambarcație cu pînze, bara perpendiculară pe catargul velei de la proră. (N.T.).

** Prăjina care se extinde de la prora unei ambarcații cu pînze. (N.T.).

direcția, parcă înadins ca să ne ajute suflînd în pînză spre larg, așa că imediat barca s-a liberat și s-a îndepărtat de la țărm.

— Acestui punct obișnuiau să-i spună debarcaderul Joannei, dar de atunci cu vremea s-a degradat. M-am gîndit că una sau două izbituri n-ar fi fost mare lucru... și așa barca trebuia revopsită... dar nu m-am așteptat că ar putea să se împotmolească. Am bănuit că în preajma acestui loc trebuia să fiu cu mare băgare de seamă, se scuză el. Este o barcă prea mare ca să fie manevrată ușor aici. Totuși pe vremea Joannei, obișnuiam să mă strecor cu grijă și să-i arunc pe mal cîte ceva... cîteva mere sau pere, cînd aveam... pe iarba de pe mal de colo, unde eram sigur că putea să le vadă.

Am stat urmărind iscusința cu care căpitanul Bowden își croia drum înapoi la apă mai adîncă.

— Nu-i nevoie să te grăbești, îmi strigă el. Mă țin destul de aproape ca să te aud cînd mă chemi. Mormîntul Joannei este sus, în colțul îndepărtat al cîmpului. Există o cărare care ducea acolo. Am cunoscut-o bine pe Joanna. Am fost și la înmormîntare.

Am găsit cărarea. Cît de interesant era să constați că acest loc singuratic n-a fost lipsit de pelerini. Generațiile mai tîrzii vor ști din ce în ce mai puțin ce s-a întîmplat cu Joanna, dar există pretutindeni în lume cărări bătute spre locașurile de singurătate ; lumea nu le poate uita, oricît de anevoioase ar fi. Picioarele tinerilor le descoperă din curiozitate și cu un simțămînt sumbru, dar inimile bătrînilor sînt pline de pioase amintiri. Această sinceră anahoretă fusese una din acelea pe care mîhnirea o însingurase prea profund ca să braveze privirile oamenilor și o făcuse prea sfioasă ca să dea față cu lumea obișnuită pe care o cunoștea ; fusese totuși destul de curajoasă ca să trăiască singură cu nevoile sărmanei sale naturi umane și cu tăcerile și mîniile mării și ale cerului.

De jur împrejurul cîmpului zburau păsări. În timp ce pășeam, fîlfîiau din iarba de la picioarele mele. Erau

atît de blînde, încît mi-a plăcut să cred că păstraseră de la vară la vară o fericită tradiție a siguranței cuiburilor și a prieteniei oamenilor. Casa sărmanei Joanna dispăruse, doar pietrele temeliei mai rămăseseră și prea puține urme ale grădinii ei de flori, afară de un lăstar ofilit al rezistentului măceș, pe care se împrieteniseră o viespe și un fluture galben. Am băut de la izvor și m-am gîndit că după mine vor mai veni cînd și cînd unii dintre harnicii, trudiții și modeștii locuitori de pe coastă, care se întrezărea nedeslușit, ca în vis, prin ceața ușoară de august și către care Joanna trebuie să-și fi îndreptat de multe ori privirea. Acolo era lume și aici era ea, de multă vreme intrată în eternitate. În viața fiecărula din noi, mi-am spus, există un loc izolat unde ne retragem să medităm asupra unui necontenit regret sau a unei tainice fericiri. Fiecare din noi e un ermit pentru o oră sau o zi. Îi înțelegem pe semenii noștri schimnici, indiferent de perioada istorică în care au trăit.

Cum stăteam singură pe insulă, în briza de mare, deodată se auzi zgomot de voci îndepărtat ; voci vesele și rîsete de pe o ambarcație pentru excursii, plină cu băieți și fete, care se îndrepta spre larg. Știam, de parcă Joanna îmi povestise, că și ea auzise desigur asemenea glasuri vesele în multe după-amieze de vară și fără îndoială nu-i displăcuse voioșia lor, în pofida deznădejdii și a vitregiilor iernii, și a nemîngîiatei sale amărăciuni și dezamăgiri, pe care le cunoscuse în compania oamenilor.

16. *Marea expediție*

Doamna Todd nu-și anunța niciodată de cu seara marile ei planuri și escapade pe mare sau pe uscat. Mai întîi ajungea la o înțelegere cu forțele primordiale ale naturii. În ruptul capului nu se încredea în vreun semn premergător de vreme bună, ci examina ea însăși ziua încă din primele ore. Apoi, dacă strălucirea stelelor îi părea favorabilă și vîntul sufla dintr-o direcție bună, de unde nu se puteau aștepta tornade sau zăpușeală, au-

zeam de obicei, cu mult înainte de a mă trezi bine din somn, foșnituri și bocănituri ca de șobolan în pereți, și călcături zorite pe scara dreaptă care urca la principala magazie a doamnei Todd. Se ducea și venea ca și cum pornise deja în grabă mare în expediția plănuită și se întorcea pentru ceva ce uitase. Cînd apăream la gustarea de dimineață, era distrată și scumpă la vorbă, de parcă o supărasem cu ceva și acum se abținea voit de la discuție și sfadă.

Cu timpul mă obișnuisem cu aceste crize de umoare; dar într-o dimineață de august, cînd i-am spus fără introducere, că tocmai văzusem trecînd caleașca cea bună a lui Begg și că ar trebui să cumpărăm de-ale băcăniei, doamna Todd, fără să observe că-i ghicisem gîndul, deveni imediat atentă.

— Ia te uită! Aș fi putut ști! exclamă ea. E 15 august, cînd se duce să-și ia banii. A moștenit o rentă de la un unchi din partea mamei. Am înțeles că unchiul a spus că nici unul din familia soției lui Sam Begg nu trebuie să beneficieze de rentă, așa că după ce Sam moare plata ei încetează. D-asta Sam o ține tot în petreceri dacă se poate spune așa. Da, aș fi putut ști. E 15 august și de obicei, în drum spre casă, se oprește să prînzească la văduva unui văr. Februarie și august sînt termenele de plată. Dusul și venitul îi iau toată ziua.

Am ascultat cu interes această explicație. La sfîrșit însă, în tonul glasului doamnei Todd am observat o notă de regret.

— Caleașca e mai bună pentru cumpărături de-ale băcăniei, mă grăbii să spun, referindu-mă la căruța lungă și înaltă cu baldachin, ca un pat mai mic cu patru stîlpi pe roate, în care mai călătorisem amîndouă de cîteva ori. În caleașcă putem mult mai bine să punem în spate diferite lucruri — rădăcinoase, flori, zmeură și altele ce-am avea de luat.

Doamna Todd părea contrariată și nemulțumită.

— Contam pe caleașcă, zise ea, întorcîndu-mi spatele și impingînd înapoi iritată pașnicele pahare de pe raftul bufetului, ca și cum fuseseră necuviincioase. Da, de data asta doream caleașca. Anul ăsta nu mă mai duc după zmeură și nici să aduc acasă legume veștede. Sezonul e

pe sfîrşite, cu excepţia cîtorva legume tîrzii, adăugă ea pe un ton ceva mai potolit. Mă duc departe la ţară. N-am de gînd să mă duc după zmeură. Am plănuit asta de acum două săptămîni şi am sperat să avem o zi frumoasă.

— V-ar plăcea să merg şi eu? întrebai fără ocol, dar nu fără teamă că m-aş fi putut înşela asupra scopului acestui din urmă plan.

— O, desigur, dragă! răspunse afectuos prietena mea. O, nu, nici un moment nu m-am gîndit la altcineva să mă însoţească, dacă nu te reţine ceva, mai ales că biata mama n-a venit. Pentru mine, nu-i mijloc de transport mai uşor de mînuit, la fel ca o barcă bună. Asta vine de la felul cum am fost crescută de mică copilă. Cred că va trebui să luăm căruţa aia mare şi înaltă. Şinele roţilor cam joacă şi toate încheieturile sînt atît de slabe, că-i poţi auzi zdrăngăniturile de pe celălalt deal. O să punem coşul în faţă. N-o să-l salte şi să-l răsucească tot drumul. Păi, am pregătit să ducem nişte prăjituri — inimioare şi rondele.

Astea erau semne de mare festivitate şi am devenit tot mai atentă.

— Îndată ce termin gustarea de dimineaţă mă duc la familia Begg să ne dea calul, zisei. Apoi, putem porni de îndată ce eşti gata.

Doamna Todd păru iarăşi nemulţumită.

— Nu ştiu dacă ai face o impresie prea bună mergînd astfel îmbrăcată, zise ea cu un aer de îndoială. Nu, n-ai vrea desigur să porţi rochia aia bleu frumoasă departe, la ţară. Acum nu este praf, dar poate o să fie la întoarcere acasă. Nu, cred că ai prefera să n-o porţi p-aia şi pălăria cealaltă.

— O, ba da. Nu mă gîndesc să merg îmbrăcată ca acum, zisei deslușindu-mă numaidecît. Păi, dacă mergem departe la ţară şi o să vizităm probabil prieteni de-ai dumitale, am să-mi îmbrac rochia bleu şi dumneata trebuie să porţi ceasul. Prefer să nu merg dacă crezi că am să port pălăria cea mare.

— Aşa mai zic şi eu, eşti drăguţă, zise doamna Todd cu o scuturare veselă a capului şi un zîmbet luminos,

ieșind din cameră și întorcîndu-se cu o farfurie plină cu zmeură sălbatică, rămasă de la masa de seară. Am fost tare descumpănită cînd te-am văzut venind la gustarea de dimineață. Nu mi-a venit să cred că rochia asta ți-ai ales s-o porți la reuniunea familială, unde o să-i întîlnim pe toți.

— La ce reuniune vă referiți? întrebai, nu fără mirare. Doar nu a familiei Bowden? Știam că urma să aibă loc în septembrie.

— Azi e ziua. Au trimis vorbă pe la mijlocul săptămînii. Am crezut că ai aflat. Da, au schimbat ziua. Am crezut că am vorbit despre asta, dar niciodată nu poți spune dinainte cînd o să fie și nu merită să-ți pierzi vremea pînă nu știi precis.

Doamnei Todd nu-i plăcea să anticipeze, dar acum vorbi ca un adevărat oracol.

— Doream să meargă cu noi și mama, continuă ea mîhnită. Am așteptat-o aseară și n-am putut să-mi stăpînesc lacrimile cînd s-a întunecat de tot și mama nu era aici să se bucure de o ocazie atît de rară. Dacă William avea un pic de energie și rîvnă, ar fi luat el inițiativa de astă dată. Mamei îi place variația și aici, în jur, sînt puține ocazii plăcute, și are s-o piardă dacă nu izbutește să vină pe coastă la mine. Nu mă împac cu gîndul să merg la reuniune fără mama și e o zi atît de frumoasă. Toți o să întrebe de ce n-a venit. Oricum, altădată ar fi fost aici. Biata mama începe să resimtă vîrsta.

— Păi, uite-o pe mama! exclamai veselă; eram atît de bucuroasă s-o revăd pe draga mea bătrînică. Îi aud vocea la poartă!

Doamna Todd ieși însă pe ușă înaintea mea.

Era, fără umbră de îndoială, doamna Blackett, care trebuie să fi plecat de la Green Island înainte să se fi luminat de ziuă. Suise atît de repede ulița cu pantă iute de la țărm, încît gîfîia și sta lîngă gardul grădinii să se odihnească. Ținea în mînă un coșuleț împletit cu capac cafeniu, de modă veche, de parcă în fiecare zi se ducea în vizită, și privea în sus la noi încîntată ca un copil care trecuse cu succes o probă de curaj.

— O, ce săracă grădină ! Nici o floare, afară de tufa de roiniță ! zise ea. O ții totuși în ordine, Almira. Vă simțiți bine amîndouă și mergeți cu mine acolo la țară ?

Veni un pas, doi mai aproape să ne întîmpine, cu o politețe puțin exagerată, dar fermecătoare, ca și cum era la ea acasă. În fața doamnei Todd făcu repede o mică reverență.

— Ei, ajunge, mamă, te porți ca o fetiță ! Sînt atît de fericită ! Tocmai te plîngeam, zise fiica cu neobișnuită emoție. Adineauri te plîngeam, eram atît de dezamăgită și am stat trează o bună parte din noapte, tot dojenindu-l pe bietul William. Ieri am așteptat să zăresc barca pînă era gata să-mi dea lacrimile, și cînd a început să se-ntunece, mereu m-am dus la poartă și am coborît ulița să văd dacă nu cumva te afli în vreo regiune fără vînt, undeva, în josul radei.

— Vîntul bătea din față, cum știi, zise doamna Blackett, dîndu-mi coșulețul cu capac și ținîndu-mi afectuos mîna cît timp am însoțit-o la pas pînă la ușă, pe cărarea cu grijă măturată. Eram aproape gata să pornim, dar dragul de William mi-a spus că o să mă obosesc prea mult și aș putea răci, trebuind să navigăm tot timpul contra vîntului. Așa că am renunțat, ne-am așezat, și am petrecut seara împreună. Afară sufla un vînt cam tăios și cred că am judecat bine. Ne-am culcat foarte devreme și am pornit la revărsatul zorilor. Pe apă am avut o dimineață superbă. William a socotit că-i mai bine să traversăm dincolo de Bird Rocks, vîslind o bună parte din drum ; apoi, de acolo am navigat direct spre Dunnet, manevrînd o singură dată vela. William o să revină mîine să mă ia, așa că mă pot întoarce aici și să mă odihnesc peste noapte, iar mîine o să merg la casa de rugăciuni și apoi o să fac o vizită plăcută.

— Dînsa tocmai lua gustarea de dimineață, zise doamna Todd, care îi sorbise lunga explicație fără o vorbă de dezaprobare, în timp ce fața îi strălucea tot mai mult de bucurie. Dumneata, mamă, așază-te și servește o ceașcă de ceai, și odihnește-te pînă ce noi facem preparativele de plecare. Ah, sînt atît de fericită că ai ve-

nit ! Da, dînsa tocmai își lua gustarea de dimineață și vorbeam de dumneata. Unde-i William ?

— A plecat imediat înapoi. A spus că aștepta în jurul prînzului niște goelete pentru momeală, dar o să vină să prînzească cu noi mîine, dacă nu plouă, sau a doua zi. I-am lăsat cele mai bune haine afară, gata pregătite, explică doamna Blackett, puțin îngrijorată. Vîntul ăsta o să-l ajute mult tot drumul pînă acasă. Da, dragă, am să iau o ceașcă de ceai... o ceașcă de ceai e totdeauna binevenită. Și după asta, am să mă odihnesc puțin și-am să fiu gata de plecare.

— Mă simt vinovată că am gîndit atît de aspru despre William, mărturisi fățiș doamna Todd.

Sta în fața noastră în picioare, trupeșă și gravă, și amîndouă am pufnit în rîs socotind în sinea noastră că nu puteam osîndi un vinovat care se căina cu atîta patos.

— Mîine o să aibă un prînz bun, dacă vom putea să ne procurăm cele necesare, și voi fi bucuroasă să-l văd pe William, își încheie grațios spovedania doamna Todd, iar doamna Blackett o aprobă zîmbind și se grăbi să-i laude ceaiul.

Apoi, am plecat grăbită să mă asigur de căruță. Oricît de atrăgătoare putea fi reuniunea, urma să am încîntătoarea ocazie să stau o zi în compania doamnei Blackett, ca să nu mai vorbesc de a doamnei Todd.

Briza de dis-de-dimineață încă sufla, iar văzduhul, cu strălucirea generoasă a soarelui și prospețimea răcoroasă ca după o ninsoare de curînd căzută, avea ceva din transparența cerului nordic. În aer se simțea aroma rășinii de brad și mirosul discret al algelor de pe stîncile din micul port, dezgolite și bătute de vînt acum la reflux. Era atîta liniște la această oră matinală cînd satul era doar pe jumătate treaz, încît nu se auzeau voci, numai cîntecele păsărilor mici și mari, necontenitul ciripit al vrăbiilor, cîrîitul grangurilor din pădure și conversația îndepărtată a niscaiva ciori sfătoase. Am zărit barca lui William Blackett deja departe de țărm și, în trecere, pe căpitanul Littlepage stînd dinapoia ferestrei închise, în așteptarea cuiva care n-avea să vină niciodată. Am încercat să-i vorbesc, dar nu m-a văzut. Pe

fața bătrînului se citea resemnare, ca și cum lumea era o imensă sminteală și nu avea cu cine să stea de vorbă pe limba sa.

17. *Drumul la țară*

Cu toate că m-am întrebat cu îndoială și grijă dacă o persoană de vîrsta și talia mică a doamnei Blackett putea să se suie în căruța înaltă a lui Begg, pînă la urmă totul s-a rezolvat în mod fericit cu ajutorul unui scaun și a firii ei curajoase. Doamna Todd dădu o deosebită atenție repartizării noastre pe locuri, de parcă era vorba de o călătorie cu barca, dar pînă la urmă declară că așezarea noastră era perfect echilibrată. Abia începusem să urcăm dealul, cînd își aduse aminte că lăsase ușa casei larg deschisă, deși voluminoasa cheie se afla în buzunarul ei. Mă oferii să dau o fugă înapoi, dar oferta mea a fost respinsă cu vădit dispreț și nu ne-am mai gîndit la această chestiune pînă cînd, două, trei mile mai departe, întîlnindu-l pe doctor, doamna Todd l-a rugat să se oprească la vecina ei și s-o roage să treacă și să închidă ușa dacă după-amiază ar sufla vînt cu praf.

— O să fie în bucătărie și o să vă audă la prima chemare. N-o să vă întîrzie deloc, zise doamna Todd către doctor. Da, doamna Dennett se află neapărat acolo cu toate ferestrele deschise. Oricum, ușa mea din față nu dă direct spre uliță.

La această dovadă de sînge rece, doamna Blackett îmi zîmbi cu subînțeles.

Doctorul părea încîntat s-o revadă pe amfitrioana noastră. Erau desigur foarte buni prieteni și în ochii lor am observat o expresie de afectuoasă încredere. Amabilul domn și-a părăsit trăsura ca să stea de vorbă cu noi, dar cînd a apucat mîna doamnei Blackett a ținut-o un moment și, prin forța obiceiului, i-a luat pulsul în timp ce vorbea. Apoi, spre bucuria mea, i-a mîngîiat mulțumit încheietura mîinii.

— Vă țineți bine. La ritmul ăsta, e bun pentru încă zece ani, o asigură el vesel și ea îi zîmbi. Îmi place să

port o deosebită grijă vechilor mei oameni de încredere, zise el și se întoarse spre mine. Nu o lăsați pe doamna Todd să se ostenească prea mult astăzi... vîrstnicii ca ea sînt capabili de nesăbuințe.

Am rîs toți și, despărțindu-ne, ne-am continuat veseli drumul.

— Cred că se împacă cu concurența ta la fel ca totdeauna ? întrebă doamna Blackett. Văd, Almira, că sînteți în aceleași bune relații ca totdeauna, adăugă ea și Almira aprobă doctoral din cap.

— Acum are prea multe drumuri lungi de făcut, zise ea, ca să se oprească să le dea îngrijiri tuturor pacienților lui, la ei acasă, mai ales la cei cu care îi place să stea la taifas. Doctorul și cu mine am ajuns un fel de confrați. Se duce în toate părțile. Arăta obosit, nu-i așa ? Trebuie să stau de vorbă cu el și să-l conving să plece undeva să se odihnească. Poate să ia barca mare de la Rockland pînă la Boston, să ia contact cu ceilalți doctori, o dată la doi, trei ani, și să se întoarcă acasă în putere ca un fecior. Cred că acolo este foarte mult apreciat.

Doamna Todd scutură frîurile și se întinse gata să apuce biciul, doar ca să-și amenințe calul. Dar puțina vlagă și bunăvoință ce mai avea bălanul ca să-și adune forțele, curînd i le secătuiră dealurile rîpoase și lunga cale ce-și dădea seama că-i stă în față. Înaintam anevoie și încet. Doamna Blackett și cu mine stam alături, iar doamna Todd sta maiestuoasă în față cu coșul mare de merinde. O parte din drum, am trecut printre păduri dese umbroase, dar și pe lîngă ferme, una după alta, așezate pe culmi înalte, pe care le-am privit toate trei cu deosebit interes, examinînd minuțios casa, hambarele, fîșiile de grădini, orătăniile, toate. Era un drum mare cu totul necunoscut pentru mine. De fapt, cele mai multe călătorii cu doamna Todd le făcusem pe jos, în pășuni neîngrădite dintre drumuri. Prietenele mele s-au oprit de cîteva ori pentru scurte vizite în pragul casei și au făcut atît de multe făgăduieli să se oprească iarăși în drum spre casă, încît am început să mă întreb cît va dura expediția asta. Observasem în dese rînduri cordialitatea cu care era întîmpinată doamna Todd de prie-

tenii ei, dar nu se putea compara cu simțămintele calde manifestate acum față de doamna Blackett. O expresie de încîntare se așternea pe fețele celor care o recunoșteau pe draga bătrînică de lîngă mine; se vădeau astfel neîntreruptele interese și relații care legaseră îndepărtata insulă și aceste ferme răzlețe prin lanțul trainic al dragostei și al întrajutorării.

— Acum, dacă se poate, ar trebui să nu ne mai oprim, stărui la sfîrșit doamna Todd. Ai să te obosești, mamă, așa că gîndește-te mai puțin la întîlniri. Putem să facem în orice zi vizite pe aici. Uite, și în casa asta de colo prăjesc gogoși! Sînt, știi, oameni de curînd veniți de la St. George. Au luat ferma asta a bătrînului Talcot anul trecut. E cea mai bună apă de pe drum și strupul * a slăbit... da, mai bine să ne oprim puțin și să adăpăm calul.

Ne-am oprit și stăpîna casei, o persoană uscățivă simpatică, văzînd un grup de excursioniști în veșminte de sărbătoare, a ieșit repede din casă, dornică să audă ce vești îi puteam da. Cea dintîi a zărit-o doamna Blackett în ușa întredeschisă și a întrebat-o cu un aer prietenos atît de natural dacă nu cumva săvîrșeam un abuz intrînd fără încuviințare pe pămîntul ei, încît după cîteva cuvinte s-a întors în bucătărie și a reapărut cu o farfurie plină cu gogoși.

— Ospitalitate și pentru cal și pentru oameni, zise doamna Todd drept mulțumire. Păi, am observat tot drumul că prăjeau gogoși, dar sînteți prima care ne-ați tratat.

Noua noastră cunoștință se îmbujoră de bucurie, dar nu zise nimic.

— Sînt foarte bune. Le-ați reușit grozav, declară doamna Todd. Da, am observat tot drumul că prăjeau gogoși. Dacă o casă prăjește, toate prăjesc. Așa se întîmplă cu foarte multe lucruri.

— Nu cumva vă duceți la reuniunea de la Bowden? întrebă gazda cînd calul și-a ridicat capul și noi ne luam rămas-bun.

---

* Curea la ham, care se fixează în partea posterioară a calului, sub coadă. (N.T.).

— Da, am răspuns în cor, doamna Blackett, doamna Todd și eu.

— Mă înrudesc cu familia. Sper să fiu acolo în după-amiaza asta. Am așteptat-o cu nerăbdare, ne spuse ea în grabă.

— O să vă revedem acolo. Vino și stai lîngă noi, zise drăguța doamnă Blackett și am plecat.

— Mă întreb cine era înainte de a se mărita? zise doamna Todd care era în general atotștiutoare în materie de genealogie. Trebuie să fie din acea spiță îndepărtată care trăia dincolo de Thomston. Putem să aflăm în după-amiaza asta. Sper că familiile vor merge în grupuri sau se vor așeza laolaltă în vreun fel. Vreau să am relații cu cineva care se pricepe atît de bine să prepare gogoși.

— Mi s-a părut că are trăsăturile familiei, zise doamna Blackett. Trebuie s-o întrebăm cum se numește. Nu-i din partea locului și doresc s-o ajut să se simtă bine aici.

— Seamănă la frunte cu verișoara Paulina Bowden, zise doamna Todd.

Tocmai trecusem de o mică porțiune împădurită, cu umbră, a drumului și ajunsesem la o cîmpie deschisă cu țarini, cînd doamna Todd struni brusc calul ca și cum cineva de la marginea drumului îi făcuse semn să oprească. Ba chiar dădu scurt din cap cum obișnuia ca răspuns la un salut, dar descoperii că se uita atent la un frasin înalt care creștea chiar în îngrădirea țarinii.

— Mă gîndeam că a început să-i meargă bine, zise cu satisfacție cînd pornirăm iarăși. Ultima oară cînd am trecut pe acest drum, copacul ăsta se cam aplecase și părea că nu-și mai revine. Copacii maturi fac așa uneori, la fel ca oamenii. Apoi fac o sforțare, își întind rădăcinile în pămînt nou și încep iarăși să se dezvolte. Frasinii au puține șanse de viață lungă. Nu au rezistența altor copaci.

Am ascultat-o sperînd să mai spună ceva. Acest gen de maxime, îndeosebi, făceau farmecul plăcutei companii a doamnei Todd.

— Vezi uneori, continuă ea, pe povîrnișul unui colnic de stîncă golaș, de pe care nu poți strînge o roabă

de pămînt, un copac viguros crescînd dintr-o crăpătură de piatră, care abia îi ține rădăcinile; dar copacul ăla își va păstra vîrful verde și în cea mai secetoasă vară. Dacă pui urechea pe pămînt, ai să auzi curgînd un firicel de apă. Fiecare asemenea copac și-a găsit propriu-i izvor de viață. Sînt oameni care le seamănă.

Nu m-am putut opri să-mi întorc privirea spre doamna Blacket, care sta alături de mine. Mîinile, în mănuși negre subțiri de lînă, și le ținea calm împreunate și în timp ce înaintam încet, privea cu un zîmbet plăcut încrezător la marginea înflorită a drumului. Cred că nu auzise o vorbă din ce spusese fiica ei despre copaci.

— Adineauri am văzut, acolo înapoi, o tufă frumoasă de iarbă-mare *, îi spuse după scurt timp fiicei.

— Azi nu mi-e gîndul la ierburi, răspunse sec doamna Todd. Sînt dornică să văd lume, zise ea și scutură iarăși hățurile.

Eu una nu doream deloc să ne grăbim. Era așa de plăcut pe drumurile astea umbrite! Pe dreapta, străjuiau păduri pînă la marginea drumului. Pe stînga, se întindeau țarini înguste și pășuni cu mulți molizi și pini și la fel de mulți dafini, ienuperi și merișori, și pe alocurea petice de iarbă. Cînd credeam că ne aflam în inima regiunii, departe de mare, am ajuns în vîrful unui deal și deodată, în fața noastră s-a deschis o vastă priveliște superbă, cu țarini bine îngrijite care coborau pînă la marginea unui golf lat. Dincolo de golf se vedeau țărmuri îndepărtate ca dintr-o altă țară. Aburul de amiază al cîmpiei ascundea pe jumătate dealurile dinapoia lor și mult mai departe, la miazănoapte, se întrezăreau munți albaștri spălăciți. O goeletă cu toate pînzele întinse se îndrepta în josul golfului venind de la un sat cu case albe risipite pe țărm, și numeroase ambarcații cu pînze se mișcau încoace și-ncolo. Peisajul era impresionant și ochii mei, pînă acum deprinși să cerceteze de aproape marginea drumului, cu greu puteau să cuprindă întregul tablou cu privirea.

---

* Plantă erbacee cu tulpină păroasă și ramificată, cu frunze mari și flori galbene. (N.T.).

— Păi, e golful de sus, zise doamna Todd. Poți să vezi acolo, departe, satul Fessenden. Fermele acelea sînt din Fessenden. Mama a avut o soră care locuia pe țărmul acela. Dacă plecai devreme într-o dimineață de vară, pînă la sfîrșitul după-amiezei puteai să ajungi de la Green Island la locuința ei, chiar cu o briză slabă prielnică, dar trebuia să calculezi astfel timpul ca să ajungi odată cu fluxul și să debarci înainte de reflux. Era o treabă grea și nu ne-am vizitat una pe alta atît de des cît dorea mama. La plecarea de acolo trebuia să mergi în jos de-a lungul coastei pînă la Cold Spring Light * și să ocolești promontoriul acela lung, numit aici Black Shore **. .

— Nu, am trăit mai tot timpul despărțite, scumpa mea soră și cu mine, după primul an de la căsătoria ei, zise doamna Blackett. Aveam micile noastre familii și o droaie de griji. Așteptam cu nerăbdare clipa cînd puteam să ne vedem. Uneori venea pe insulă pentru cîteva zile, timp în care soțul ei mergea la pescuit ; și o dată au venit cu ea și cei doi copii și sora mea i-a făcut soțului chiar acolo cîteva lese și i-a uscat tot peștele pentru iarnă. Am petrecut plăcut împreună, sora mea și cu mine. Își amintea deseori de acel timp, cît a trăit.

— Mă uit cu drag acolo unde și-a dus viața, continuă doamna Blackett cînd am început să coborîm dealul Parcă-i tot acolo, deși demult s-a prăpădit. Îi era dragă ferma lor... nu înțelegea cum m-am obișnuit să trăiesc pe insula noastră ; nu știu de ce, dar aici m-am simțit tot timpul fericită din primul moment.

— Da, pentru mine ar fi tare plictisitor să trăiesc printre fermele alea fără viață, declară doamna Todd Zăpada îi necăjește rău iarna. Sînt, cum se zice, pur și simplu asediați de iarnă. Pe țărm e mult mai bine decît prin locurile astea. Nu m-am gîndit niciodată dacă mi-ar plăcea să trăiesc la țară.

— Ia uită-te la căruțele de pe culmea aia din față ! exclamă doamna Blackett. O să fie multă lume, nu crezi,

---

* Farul Izvorul Rece. (N.T.).
** Țărmul Rău. (N.T.).

Almira ? Pînă acum am avut impresia că numai noi ne duceam. Şi e o zi atît de frumoasă ! Pe răcoarea plăcută de ieri toţi şi-au gătat lucrul şi nu m-aş mira să fie acolo, chiar şi ăi lăsători ca Phebe Ann Brock.

Ochii doamnei Blackett străluceau de emoţie şi chiar doamna Todd părea vizibil entuziasmată. Zori calul şi-i ajunse din urmă pe vilegiaturiştii din faţă.

— Toată familia Deppford merge, şase-s în căruţă, zise ea veselă. Şi rudele domnişoarei Alva Tilley urcă acum dealul în noul lor brec.

Doamna Blackett îşi dezlegă cocheta fundă a şnururilor bonetei negre şi le reînnodă cu multă grijă.

— Cred că boneta îţi stă puţin strîmbă, dragă, îi atrase ea atenţia doamnei Todd ca unui copil.

Doamna Todd era însă prea ocupată ca să ia seama la ce-i spuse mama. Cînd ne-am alăturat micului alai, am început să simţim cu voioşie sporită semnificaţia participării la marele eveniment.

18. *Reuniunea Bowden*

În viaţa de la ţară, unde zilele de sărbătoare şi de odihnă sînt puţine, rareori un eveniment de interes general se dovedeşte altfel decît măreţ. Focul mocnit al înflăcărării, tăinuit în firea locuitorilor din Noua Anglie, odată dezlănţuit, răspîndeşte fără oprire lumină şi căldură, aproape asemeni unui vulcan. În micile comunităţi liniştite o astfel de forţă interioară nu se iroseşte pe acele mărunte emoţii de zi de zi, caracteristice oraşelor mari, dar cînd, la lungi răstimpuri în gospodăriile noastre de la ţară se înalţă altare patriotismului, prieteniei sau legăturilor de rudenie, atunci focul mocnit se învîlvorează şi văpăi se înalţă ca din inima veşnic arzîndă a pămîntului. Înflăcărările originare răzbat prin ţărîna de granit în care sălăşluiesc sufletele noastre. Fiecare inimă se înfierbîntă şi pe fiecare faţă se aşterne lumina arhaicei străluciri. O astfel de zi are puteri de transfigurare şi face uşor prieteni din cei cu inimă de piatră, celor taciturni le dezleagă limba şi celui mai şters chip îi dă o anumită frumuseţe.

— O, sper să întîlnesc azi prieteni pe care demult nu i-am văzut, zise doamna Blackett cu profundă satisfacție. Asta o să scoată din casă foarte mulți vechi prieteni, e o zi atît de superbă! Mă bucur că nu le-am înșelat așteptările.

— Bănuiesc c-or să fie acolo cei mai buni dintre ei, răspunse doamna Todd cu o ușoară notă de umor, trăgînd cu ochiul la mine. Un lucru e sigur: nimic nu atrage în acest întreg ținut mai mult decît orice se leagă de familia Bowden. Da, cred că dacă strigi numele Bowden, te poți aștepta să răspundă la chemare cele mai multe familii dintre debarcaderul Dunnet și capătul îndepărtat al golfulețului Back. Cele care nu sînt rude de sînge sînt rude prin căsătorie.

— Circula o veche snoavă din vremea cînd eram copilă, zise doamna Blackett foarte amuzată. Erau atunci mult mai mulți Bowdeni ca acum și toți oamenii ședeau așezați pe scaune în locașul de închinăciune într-o dupăamiază de duminică groaznic de călduroasă. O fetiță zăpăcită a venit în fugă gîfîind la ușa casei de rugăciuni, de undeva din vecinătate. „Doamnă Bowden, doamnă Bowden!“ zice ea. „Copilașul dumneavoastră are o criză *!“ Se spune că într-o clipă întreaga congregație s-a ridicat în picioare și a ieșit în naos. Toate doamnele Bowden au pornit glonț acasă. Pastorul a rămas în picioare în amvon, silindu-se să se țină serios, dar deodată a izbucnit în rîs. Era un om foarte amabil, se zicea, și a spus că-i mai bine să le dea binecuvîntarea, iar predica o pot asculta în duminica următoare, așa că i-a iertat. Mama era acolo și a fost sigură că eram eu acel copilaș.

— Nimeni din familia noastră n-a suferit vreodată de crize, o întrerupse aspru doamna Todd. Nu, niciodată n-am avut crize nimeni dintre noi și, din fericire, nu ne-am îndepărtat de casa de pe Green Island. Uite-i pe cei din față: Doamne, cîte mănunchiuri de cătușnică **

---

* Epilepsie, boala copiilor. (N.T.).

** Plantă meliferă cu miros aromatic, flori albe sau roșietice și proprietăți tonice. (N.T.).

și coada șoricelului * am uscat pentru bătrîna doamnă Evins! Puteți vedea efectul lor pe fețele tuturor din neamul Evins. Ia te uită, mamă, la răspîntia drumului! exclamă ea pe neașteptate. Privește toate atelajele alea dinaintea noastră. Și, o, uită-te jos în golf! Vezi mulțimea aia de bărci, toate se îndreaptă spre golfulețul casei Bowden!

— Ah, ce splendoare! zise doamna Blackett încîntată ca o fetiță.

S-a ridicat în picioare în căruța înaltă ca să le vadă pe toate și cînd s-a așezat iarăși mi-a prins strîns mîna.

— N-ar fi mai bine să zorești puțin calul, Almira? Pînă acum a mers în voie și cînd ajungem acolo se poate odihni. Ceilalți ne-au luat-o puțin înainte și nu vreau să pierd un minut.

Am urmărit bărcile coborîndu-și pînzele una după alta în golfuleț, în timp ce mînam de-a lungul platoului. Străvechea casă Bowden, cu parter scund și acoperiș imens, se înălța din pajiștile verzi ca o cloșcă brună, care își aștepta cîrdul răzlețit de pui venind spre ea din toate direcțiile. Primul colonist Bowden își făcuse căminul acolo și acum era tot ferma Bowden. Cinci generații de marinari, fermieri și ostași fuseseră copiii ei. Și curînd doamna Blackett îmi arătă locul de îngropăciune împrejmuit cu ziduri de piatră, așezat pe o colină, ca o fortăreață care supraveghea golful, dar, cum spunea ea, mai erau mulți Bowdeni care nu fuseseră îngropați acolo, unii dispăruți pe mare, cîțiva plecați departe în Vest și alții morții în război. Cele mai multe morminte de acolo erau ale femeilor.

Puteam să vedem acum diferite poteci care urcau de la țărm sau veneau dinspre uscat. Pe toate înaintau la pas procesiuni răzlețe, într-un singur șir, ca în vechile ilustrații din „Calea pelerinului“ **. În jurul casei, mulțime de oameni roiau ca niște albine uriașe printre tufele de liliac. Dincolo de țarini și de golfuleț, o limbă

* Plantă medicinală cu frunze penate păroase și flori albe sau trandafiri, folosită sub formă de infuzie contra tusei. (N.T.).

** *The Filgrim's Progress* („Calea pelerinului") — alegorie religioasă de John Bunyan (1628—1688), scriitor mistic englez. (N.T.).

de pămînt mai înaltă, acoperită de păduri, înainta în golf și iarna trebuie că reducea mult tăria vîntului din nord-vest. Acum avea aspectul unui loc ferit și la umbră, foarte plăcut pentru marea reuniune familială.

Simțind că eram în mare întîrziere, ne-am zorit ritmul de mers și în sfîrșit am cotit cu mare satisfacție din șoseaua de piatră într-o alee verde umbrită de meri bătrîni. Doamna Todd a îmboldit tot mai tare calul, pînă cînd, în timp ce făceam un mic ocol pe gazonul moale ca să tragem în fața casei, bietul animal s-a ridicat înviorat în două picioare. S-a auzit imediat un strigăt de bucurie și cîteva persoane, din grupul celor strînși acolo, au alergat spre noi.

— Uite-o pe doamna Blackett... a sosit doamna Blackett ! i-am auzit spunînd, ca și cum simplul fapt de a o vedea era o mare bucurie pentru acea zi.

Doamna Todd s-a întors spre mine cu o încîntătoare privire de nestăpînită jubilare. Un bărbat în vîrstă, cu înfățișare de căpitan de marină prosper, își ridică ambele brațe și o luă pe doamna Blackett ca pe un copil, o coborî din căruța înaltă și o sărută cu cordială afecțiune.

— Mi-a fost teamă că n-o să poată veni aici, zise el, uitîndu-se la doamna Todd cu o expresie de școlar ars de soare, fericit.

— Mama e totdeauna regina, zise doamna Todd. Da, toți o vor înconjura cu deosebit respect. Va petrece o zi minunată. N-aș fi vrut să scape această ocazie și nu va regreta nimic, afară doar că nu era și William de față.

După ce doamna Blackett a fost condusă cum se cuvenea în casă, doamna Todd și-a primit întreaga ei parte de cinstire și cîțiva bărbați, cu o firească amabilitate cavalerească, și-au oferit serviciile luîndu-ne coșurile și trăgînd calul ceva mai departe. Cunoșteam deja cîțiva prieteni și rude ale doamnei Todd și în acest fericit moment m-am simțit ca un Bowden adoptat. Pentru asta era de ajuns să fii sosit odată cu doamna Blackett, care acum avea anturajul ei în casă, în timp ce trupeșa, ospitaliera și remarcabila doamnă Todd era înconjurată de tot mai mulți dintre cei de lîngă tufele de liliac. Mici

grupuri nu conteneau să urce lunga pantă verde dinspre apă și aproape toate bărcile sosiseră la mal. Cîteva zăboveau din cauza brizei prea slabe, dar nu după mult timp toți Bowdenii, mari și mici, păreau că se strînseseră și am pornit să urcăm peste cîmp spre crîng.

În mulțimea sporovăitoare de copii gălăgioși, de femei cu corsaje voluminoase, ale căror rochii negre de sărbătoare cădeau drept la pămînt în falduri bogate și de bărbați arși de soare, cu expresii grave ca într-o zi de adunare a obștei, deodată se făcu liniște și ordine. Am văzut silueta scundă a unui bărbat cu ținută soldățească țeapănă, care semăna vag cu doamna Blackett și părea foarte priceput să ne aranjeze într-o anumită ordine. Se purta destul de autoritar, dar cu un gen de curtoazie militară prețioasă și un aer grav plin de importanță. Am fost grupați pe categorii după un plan precis al său și am stat pe loc tăcuți ca o trupă în așteptarea ordinelor. Chiar și copiii au fost rînduiți într-un grup drăgălaș, gata să mărșăluiască împreună, și în ultimul moment doamna Blackett și cîțiva distinși însoțitori, pastorii și cei foarte bătrîni, au ieșit laolaltă din casă și și-au luat locurile cuvenite. Deși am fost aranjați cîte patru în rînd, chiar așa formam o lungă procesiune.

De-a curmezișul cîmpului fusese cosită o cărare lată pentru noi și, în timp ce mergeam, păsările zburau din a doua cultură deasă de trifoi, iar albinele zumzăiau ca în iunie. Pescăruși albi treceau repede peste apa unde flota de bărci tanga la ancoră pe valurile mici din golfuleț, legănîndu-și catargele ca și cum țineau măsura pașilor noștri. Plescăitul apei se putea auzi slab, totuși se auzea. Ai fi zis că eram un grup de greci antici mergînd să celebreze o victorie, sau să se închine zeului recoltelor în crîngul de sus. Era ciudat de emoționant să privești și să participi la această procesiune. Din cele mai îndepărtate vremuri, cerul și marea au fost martorii practicilor rituale ale sărmanei omeniri. Nu eram însă decît o familie din noua Anglie care își sărbătoarea propria existență și fireștile ei etape de dezvoltare. Purtam mărturiile și moștenirea tuturor familiilor din care se trăsese și eram doar cea din urmă din linia noastră. Păstram instinctele unei co-

pilării îndepărtate, uitate. M-am surprins reflectînd că s-ar fi cuvenit să ducem cu noi ramuri verzi și să cîntăm în timp ce mergeam. Dar am ajuns tot tăcuți la cringul des cu umbră și am fost așezați la locurile noastre lîngă copacii falnici care se clătinau în același ritm, lăsînd lumina soarelui să pătrundă ici și colo ca o răzleață petală aurie pîlpîind o clipă și dispărînd în umbra răcoroasă.

Cringul era atît de întins, încît marea familie arăta mult mai mică decît păruse în cîmp deschis. Era o plantație deasă de pini și brazi întunecați cu sporadici arțari și stejari, care creau reflexe de nuanțe diferite ca o lucarnă bătută de soare de pe un acoperiș înalt. Pe trei laturi ale crîngului puteam să vedem marea, lucind dincolo de trunchiurile copacilor, și să simțim briza sărată răcoroasă, care începea să ajungă sus odată cu fluxul, în momentul în care ziua atingea cel mai înalt grad de căldură. Puteam să vedem cîmpul verde luminat de soare, pe care-l traversasem, ca și cum îl priveam dintr-o cameră întunecată, și de asemenea bătrîna casă, tufele de liliac stînd liniștite în soare și imensul șopron cu împrejmuirea de căruțe, de unde cîțiva îngrijitori care zăboviseră veneau împreună peste cîmp. Doamna Todd își scoase mănușile călduroase și privea mulțumită decorul.

— Iată-ne ! exclamă ! ea. Mereu am dorit să vezi acest loc, dar nu m-am așteptat să am un prilej atît de splendid, la care și vremea și ocazia au contribuit. Da, sînt mulțumită. Nu cer mai mult. Aș vrea să știu dacă ai văzut-o pe mama mergînd în frunte ! Mi s-a tăiat respirația văzînd pe mama mergînd în frunte cu pastorii.

Și doamna Todd se întoarse ca să-și ascundă emoția pe care nu și-o mai putea stăpîni.

— Cine era maestrul de ceremonie ? mă grăbii s-o întreb. Era un bătrîn ostaș ?

— N-a procedat bine ? răspunse doamna Todd cu satisfacție.

— Nu are deseori norocul să se fudulească cu talentele lui, zise doamna Caplin, o prietenă de la Dunnet, care se apropiase de noi. E Sant Bowden. Totdeauna ia

conducerea în zile din astea. În restul timpului nu e bun de nimic altceva. Partea rea e că...

M-am întors spre ea curioasă să aflu partea rea. Tonul doamnei Caplin era și aspru și compătimitor.

— *Stimulează* *, explică ea disprețuitor.

— Nu, Santin n-a fost niciodată la război, zise doamna Todd cu un aer neutru superior. Asta l-a amărît nespus. N-a încetat să ceară înrolarea și unde nu s-a dus, ba chiar a luat o barcă și a mers la Boston, ca să se înroleze voluntar. Nu e însă robust și nu l-au primit. Se zice că cunoaște toate tacticile și poate povesti în cele mai mici amănunte bătălia de la Waterloo, ca și cea de la Bunker Hill **. I-am spus odată că țara a pierdut un mare general și sînt convinsă.

— Cred că ai cumva dreptate, zise doamna Caplin împăciuitor, puțin pleoștită.

— Am, am dreptate, stărui pe un ton amabil doamna Todd. N-a fost deloc plăcut să se mulțumească cu pașnica lui meserie, deși e cel mai bun pantofar cînd își dă silința și totdeauna spune că e o meserie care-i îngăduie să se gîndească la manevrele lui militare. La Port îl invită de fiecare dată la Ziua Eroilor să defileze în rînd cu ceilalți și are un aer într-adevăr distins. Se trage dintr-un neam de ostași.

Observasem cu mult interes că în această comunitate rustică predomina tipul fizionomic francez. Îmi spusesem înainte că doamna Blacket era clar de origine franceză, atît ca înfățișare cît și ca farmec, dar asta nu era surprinzător cînd am învățat că o covîrșitoare parte a primilor coloniști de pe coasta de nord a Noii Anglii erau de origine hughenotă și că englezul normand, nu saxonul, se aventurează într-o lume nouă.

— Pe vremuri se spunea, zise modest doamna Todd, că familia noastră se trăgea din oameni de rang înalt din Franța și că unul dintre ei a fost mare general în

* Formă agramată pentru „simulează". (N.T.).

** Localitate unde trupele coloniștilor americani au fost înfrînte de englezi ; de fapt, bătălia s-a dat la Breed Hill. (N.T.).

nu știu ce războaie de altădată. Uneori mă gîndesc că înclinația militară a lui Santin de acolo vine. Nu-i ceva dobîndit, ci înnăscut. Nu știu ca el să fi văzut vreodată o paradă militară frumoasă sau să fi cunoscut vreunii din cei care au studiat asemenea lucruri. Și-a imaginat totul singur și și-a procurat cărți, așa că știe cum să țintească cu tunul direct la șapte mile în cabana de pescuit a lui William de pe Green Island sau sus, pe Burnt Island, unde-i semnalul. Mi-a spus toate astea într-o zi și m-am străduit din greu să par că mă interesează. La asta i-a fost gîndul toată viața, dar cînd și cînd are perioade de deprimare și atunci trebuie să bea.

Doamna Caplin oftă adînc.

— Există foarte mulți oameni nelalocul lor de acest fel, ca și plantele, zise doamna Todd, care în orice vedea un aspect botanic. Știu un lăstar de dafin care crește pe-aici, mai încolo, într-un loc sălbatic și n-am aflat să mai fie vreunul pe coasta asta. Am adus odată o legătură mare din Massachusetts, așa că știu. Acest lăstar crește într-un loc deschis unde nu cred că-i mergea bine și arăta pricăjit. L-am mai vizitat după aceea doar ca să observ cît de sărăcăcioase îi erau florile. Asta-i un adevărat Sant Bowden nelalocul lui.

Doamna Caplin părea stînjenită și îngîndurată.

— Ei bine, tot ce știu e că anul trecut a născocit un plan așa-zicînd pentru defilarea conferinței comitatului * pe grupe, și i-a scos pe toți din fire încercînd să le explice ideile lui despre un careu de instrucție, răbufni ea. Și așa erau destul de instruiți după ce călăriseră de sus de pe dealuri pînă la mare și ascultaseră o predică despre credință și fapte bune de la începutul începuturilor, care nu mai știau cînd avea să sfîrșească. Nu era atunci vreme de tactici... și habar n-aveau de o oaste a bisericii. Sant n-a mai putut să facă nimic cu ei. Cînd vede o mulțime, nu se gîndește decît cum să-i rînduiască și să-i conducă. E foarte bine cînd nu întrece măsura. Niciodată nu s-a purtat ca toți oamenii.

---

* La sectele protestante, adunarea pastorilor și enoriașilor dintr-un întreg comitat. (N.T.).

— N-am spus adineauri că nu-i ca alții ? zise apăsat doamna Todd. Oamenii ciudați au purtări ciudate, după cîte știu.

— Cineva spunea cîndva că, dacă te uiți în jur la cei din parohia ta, descoperi asemănări cu tot felul de străini, zise doamna Caplin, fața luminîndu-i-se ca de o bruscă dumerire. Atunci n-am înțeles prea clar ce vroia să spună. Mereu am avut impresia că Mari Harris semăna cu o chinezoaică.

— Mi-amintesc că Mari Harris era un copil drăgălaș, zise cu glas plăcut doamna Blackett care, după ce fusese salutată afectuos de aproape toți cei prezenți, venise să ni se alăture,... ca să vadă, cum sublinie ea, dacă nu făceam cumva o greșeală.

— Da, Mari era un mielușel drăgălaș pe lingă care oile bătrîne par groaznic de urîte, răspunse tăios doamna Todd. Căpitanul Littlepage n-ar arăta atît de nenorocit dacă ea ar fi persoana potrivită să-i creeze o ambianță plăcută. Putea să-l distreze. Da, putea să-l distreze pe bătrînul gentleman și să-l lase să gîndească cum credea el, în loc să-l sîciie tot timpul cu contrazicerile. Nu i-ar fi stricat să se așeze pe scaun și să-i asculte din cînd în cînd extraordinarele lui povestiri.

— Povestirile lui sînt foarte interesante, riscai să spun.

— Da, de fiecare dată îți vine să-ți spui : dacă cumva toate erau adevărate, și i se cuvenea asta, răspunse doamna Todd. Deși trăiește pe altă lume, este o companie mai plăcută decît creatura aia scîrnavă de Mari Harris.

— Trăiește și lasă-i și pe alții să trăiască, zise blînd scumpa doamnă Blackett. Nu l-am mai văzut de multă vreme pe căpitan, de cînd nu mai fac prea des vizite, adăugă dusă pe gînduri. Ne cunoaștem bine.

— Păi, dacă mîine e zi frumoasă, am să-l rog pe William să-i facă o vizită și să-l invite pe căpitan la cină. William are să vină dis-de-dimineață, așa că o să poată urca ulița fără să întîlnească pe cineva, zise ea.

— Uite, se strigă că-i timpul să întindă mesele, zise doamna Caplin foarte agitată.

— Iat-o pe verişoara Sarah Jane Blackett! Îmi face plăcere desigur! exclamă doamna Todd nu prea încîntată.

Între timp rudele se întîlneau şi se despărţeau cu făgăduiala să stea de vorbă în voie mai pe urmă. După asta, nu mai era timp pentru conversaţie pînă ne aşezam în ordine la mesele lungi.

— Mie una mi-e totdeauna groază să văd într-un moment ca ăsta, oameni care nu-mi plac, mă preveni în taină doamna Todd, după un moment de gîndire, în timp ce aşteptam să înceapă praznicul. Să nu crezi că din cauza unei asemenea grozave creaturi am să mă simt tot timpul pe ghimpi. Îmi amintesc ziua în care i-am făgăduit lui Nathan să-i fiu soţie, adică tocmai cînd mă simţeam fericită, cum mi-a venit în gînd că, de va trebui să am tot restul vieţii ca rudă apropiată pe propria lui vară, am să mor. Sărmanul Nathan a văzut că eram indispusă... era un om foarte sensibil... şi cînd m-a întrebat ce s-a întîmplat, i-am spus. Niciodată n-am putut s-o sufăr nici eu, a zis el. Nu te necăji, dragă! Şi asta m-a ataşat şi mai mult de Nathan, pentru că nu avea obiceiul să fie tot timpul de altă părere, ca unii bărbaţi. Da, i-am zis eu, dar gîndeşte-te la Ziua Recunoştinţei * şi la înmormîntări. E ruda noastră şi trebuie s-o tratăm ca atare. Tinerii nu se gîndesc azi la asemenea lucruri. Uite-o că vine acum, las-o rogu-te să treacă de noi! zise doamna Todd alarmată trecînd de la păreri generale la animozităţi personale. O detest cum am detestat-o toată viaţa, dar are o rochie foarte frumoasă. Trebuie să nu uit că-i vara lui Nathan. Ah, mulţumescu-ţi ţie Doamne, în sfîrşit a trecut pe lîngă noi şi nu m-a văzut. Mă aşteptam să vină să stea amabil de vorbă, doar ca să se fudulească şi să spună după aceea că avea cunoştinţe.

Asta contrasta atît de mult cu obişnuita generozitate a doamnei Todd, încît un moment m-am simţit stînjenită. Dar norul a trecut repede peste buna ei dispoziţie, dispărînd odată cu subiectul resentimentelor.

---

* *Thanksgiving Day*, sărbătoare oficială americană, care celebrează amintirea primilor colonişti puritani (a 4-a joie din noiembrie). (N.T.).

N-a mai fost pe coastă praznic în aer liber mai îmbelșugat ca acela oferit în această zi de familia Bowden. Dacă l-am numi un picnic, ar însemna să-l socotim ceva obișnuit. Lungile mese erau împodobite pe margini cu frunze frumoase de stejar, pe care băieții și fetele le aranjaseră. Noi am adus flori din tufișurile care împrejmuiau întinsul cîmp. Din răvășeala de flori și merinde deodată a apărut un plan al praznicului la fel de bine rînduit ca și cel întocmit de maestrul de ceremonie pentru procesiune. Am început să respect familia Bowden pentru cultul moștenit al bunului gust și al iscusinței și o anumită plăcută vocație pentru ceremonial. Ceva îi îndemna să facă toate aceste lucruri într-un mod mai distins decît le-ar fi făcut cei mai mulți oameni de la țară. Cînd am privit de-a lungul meselor am observat o bună dispoziție, o sobrietate gravă care radia încîntare, o ținută demnă, smerită. Erau cîțiva lipsiți de aceste bune maniere, care ar fi trebuit să stea la coada mesei ; dar nu erau mulți. Așadar mi-am zis că poate strămoșii lor trebuie să fi stat în marele hol de la intrare al vreunei vechi case franțuzești din evul mediu, cînd bătăliile, asediile, procesiunile și praznicele erau lucruri obișnuite. Pastorii și doamna Blackett, cu cîțiva de rangul și vîrsta lor, erau așezați la locuri de cinste și cînd am mai privit o dată, m-am uitat atent la fața senină și conștientă de poziția de cinste și răspundere, a doamnei Blackett, de stăpînă a casei în această zi mare, cum firesc i se cuvenea.

Doamna Todd privi în sus la acoperămîntul de copaci verzi și apoi examină atent asistența.

— Îi văd mai bine acum că stau toți așezați, zise ea cu satisfacție. Uite-l pe bătrînul domn Gilbraith și pe sora lui. Aș fi dorit să stea lîngă noi. Nu sînt așezați între oameni cu care să poată sta de vorbă și privesc stînjeniți.

Pe măsură ce praznicul continua, buna dispoziție a amicei mele creștea. Emoția unei neașteptat de mărețe ocazii era un subtil stimulent pentru firea ei. În trecut, am observat că uneori, cînd doamna Todd îmi păruse sastisită și fără poftă de lucru, apatia ei se datorase doar lipsei unei ambianțe plăcute. Acum nu era prea mult

plecată spre amintiri cît în așteptarea a ce va veni, și vioaie și bucuroasă ca o fetiță. Eram și noi, cei de lîngă ea, foarte bine dispuși, dar buna noastră dispoziție era doar lumina reflectată de fața ei radioasă. Nu era prima oară cînd mă minunam de irosirea resurselor sufletești ale omului în această lume, așa cum botanistul se minunează de risipa din natură, de miile de semințe ce pier, de rezervele de orice fel nefolosite. În companie, resursele sufletești latente prind tot mai surprinzător aripi. Fețele multor Bowdeni arătau că doar prilejul și imboldul le lipsise ca acestea să-și dea frîu liber din strînsoarea în care le ținuse captive un cerc îngust de preocupări mărunte. Într-o reuniune de la țară întîlnești aceleași tipuri diferite de oameni ca în cea mai străiucită societate de la oraș. Dacă însuflețirea vorbelor tale e la unison cu a celor de lîngă tine, vei fi sigur înțeles și ascultat.

19. *Sfîrșitul praznicului*

Cum am mai spus, praznicul a fost impresionant. Ingenioasa eleganță dovedită în forma plăcintelor, îți încînta ochiul. Din moment ce se știa că plăcinta americană era mult mai gustoasă decît umilul ei strămoș, tarta engleză, era îmbucurător să constați că această prăjitură nu a lipsit nici de la reuniunea Bowden. În afară de delicioasa varietate de ingrediente din care era preparată, garnisirile depășeau toate cele cunoscute de mine înainte. Pe părțile superioare erau scrise date și nume din rulouri de cocă și glazură. Erau și scriituri mai complicate pe o excelentă plăcintă din mere timpurii, pe care am început s-o împărțim și s-o mîncăm zicere cu zicere. Doamna Todd m-a ajutat generos la întregul cuvînt *Bowden* și a mîncat singură cuvîntul *Reuniunea*, cu excepția unui fragment indescifrabil. Cea mai grozavă operă de artă culinară de pe masă era însă o reproducere din turtă dulce a bătrînei case Bowden, cu toate ferestrele și ușile exact la locurile lor și cu mlădițe de liliac adevărat înfipte în față. Trebuie să fi fost coaptă pe secțiuni, în unul din ultimele cuptoare mari de cărămidă

care mai existau, și fixate împreună în dimineața acelei zile. Un suspin general s-a auzit cînd la sfîrșitul praznicului aceasta s-a năruit în fragmente și a fost împărțită de o mare parte a adunării, nu fără gravitate, ca pe o chezășie și mărturie de credință. Am cunoscut pe autoarea casei din turtă dulce, care ne trezise amintiri vesele dintr-o povestire pentru copii. Ochii îi sclipeau radioși și expresia lor reflecta veleități și mai mari.

— Aș fi putut la fel de bine s-o fac în întregime din pesmet glasat, zise ea; dar n-ar fi avut adevărata culoare. Dacă observați, bătrîna casă n-a fost niciodată vopsită și m-am gîndit că turta dulce obișnuită are culoarea cea mai potrivită. Nu e chiar ce-am dorit să fie, zise ea cu modestie, așa cum mulți artiști spuseseră înaintea ei despre operele lor.

Pastorii au ținut cuvîntări și printre Bowdeni s-a dovedit a fi un cronicar care a povestit cîteva fapte strălucite din istoria familiei Bowden. Și după aceea a apărut o poetă, pe care doamna Todd a privit-o cu un vag aer de compătimire și indulgență, dar cînd prea lunga înșiruire de versuri anoste a ajuns la un final mișcător s-a întors spre mine cu cuvinte de laudă.

— A declamat drăguț, zise generoasa ascultătoare. Da, cred că a declamat foarte bine. Am mers împreună la școală, dar Mary Anna a dus-o foarte greu. Necazul era că mama ei era convinsă că dăduse naștere unui geniu și Mary Anna a ajuns s-o creadă și ea. Nu știu ce-am fi făcut fără ea acum. De aici și pînă la Rockland nu mai e nimeni care să poată scrie poezii. Cînd vorbește despre cei care s-au dus, o spune cu multă simțire, ca de altfel toți ceilalți, dar o lungește prea mult. În locul lui Mary Anna, aș fi lăsat jumătate pentru data viitoare. Uite, vine mamă-sa să-i vorbească, și sora bătrînului domn Gilbraith. Acum o să prindă curaj. Mama îi va spune ce trebuie.

Despărțirile dintre acești vechi prieteni au fost la fel de călduroase cum fuseseră întîlnirile. Erau destul de mulți tineri la reuniune, dar bătrînii sînt cei care prețuiesc cu adevărat asemenea ocazii. Tinerii obișnuiesc să se întîlnească în fiecare zi cu camarazii lor; pentru ei timpul despărțirilor nu venise. Cînd vedeai bucuria cu

care aceste rude și cunoștințe mai vîrstnice se priviseră în față și zăbavnicele lor strîngeri de mîini; cînd vedeai aceste afectuoase întîlniri și apoi șovăielnicele despărțiri, îți dădeai seama de izolarea în care trăiau în această regiune, de fapt slab colonizată. Nu se așteptau să se revadă foarte curînd; munca grea, fără răgaz, de la ferme, dificultatea deplasării dintr-un loc în altul, îndeosebi iarna cînd bărcile erau puse pe uscat pentru reparații, măreau valoarea oricărei ocazii care putea aduce laolaltă un mare număr de familii. În acest ținut al brazilor falnici, chiar înmormîntările nu erau lipsite de unele avantaje și satisfacții sociale. Am auzit de multe ori repetate cuvintele „la vara viitoare", deși era încă vară și toate frunzele verzi.

Bărcile au început să se desprindă de țărm și căruțele să se împrăștie. Cînd ne-am întors din crîng, doamna Blackett m-a poftit în bătrîna casă. Era locul de naștere al tatălui ei și primul ei cămin; și acolo își petrecuse o bună parte din copilărie împreună cu bunica. Vorbea despre acele zile ca și cum nu de mult trecuseră. De fapt, nu era greu să-mi închipui că pentru ea casa arăta aproape exact la fel. Cînd m-am uitat în susul scării abrupte, am putut să văd grinzile cafenii ale acoperișului nepodit, deși camera de primire, cu lambriurile și ornamentele cornișei, nu era mai puțin distinsă decît orice salon vechi de la oraș din vremea ei.

Cîțiva oaspeți care veneau de departe stăteau încă așezați pe scaune în această cameră, cînd am intrat să ne luăm rămas-bun de la stăpînul și stăpîna casei. Le-am spus în cuvinte însuflețite cît de încîntătoare zi avusesem și cît de repede trecuse timpul. Poate marile aniversări naționale pe care țara noastră le sărbătorise în ultima vreme și întîlnirile camarazilor de arme, care aveau loc pretutindeni, au făcut o modă din reuniunile de orice fel. Aceasta, cel puțin, fusese foarte interesantă. Se trecuse probabil cu vederea peste vechile vrajbe, și vechea zicală că sîngele apă nu se face se dovedise iarăși adevărată, deși din variația de nume rezulta o anumită corcire a trăsăturilor fizionomice și spirituale ale Bowden-ilor. Spiritul de clan este o manifestare sentimentală. Este mai mult decît un drept cîștigat prin naștere,

o tradiție, și în revendicarea acestei tradiții comune drepturile mai mici au fost uitate.

Am fost printre ultimii care ne-am întors la grijile personale și locuințele noastre. Mă simțeam aproape un adevărat Bowden, și de unii noi prieteni m-am despărțit ca de niște vechi prieteni. Duceam cu noi și unii și alții comoara unor noi amintiri.

În sfîrșit, ne aflam iarăși în căruța înaltă; bătrînul bălan fusese hrănit bine în grajdul Bowden. Am plecat și curînd am început să suim lungul deal dinspre coama împădurită. Drumul era nou pentru mine, ca toate drumurile la întoarcere. Cei mai mulți participanți la reuniune duseseră grija celor de acasă, a vacilor sau a copiilor mici expuși la tot felul de primejdii, dar noi nu aveam nici un motiv de grabă și am mînat încet, vorbind și odihnindu-ne în drum. Doamna Todd a spus la un moment dat că spera să fi fost închisă ușa din față ca praful să nu intre în casă, dar a adăugat că nimic nu o preocupa, doar să nu uite să întoarcă cele cîteva frunze tîrzii de luminărică puse la uscat pe un ziar în micul pod. Doamna Blackett și cu mine ne-am dat cuvîntul de onoare că-i vom aminti de această grea răspundere. Aveam atîtea de vorbit în legătură cu impresiile de la reuniune, încît drumul ne-a părut scurt. Am suit pe dealuri, de unde se putea vedea vasta radă cu insulele ei și apoi am coborît în văi umbrite unde aerul începea să se simtă ca seara, răcoros și umed, cu aromă de ferigi jilave. Doamna Todd a coborît de vreo două ori, refuzînd orice ajutor în culegerea cîtorva crengi dintr-un arbust rar pe care-l aprecia pentru coaja lui, deși s-a arătat tăcută în privința calităților curative. Am trecut pe lîngă casa unde fusesem atît de amabil tratați cu gogoși, mai devreme în cursul zilei, dar am găsit-o închisă și fără nimeni acasă, ceea ce ne-a cam dezamăgit

— Trebuie să se fi oprit undeva la ceai, socotind că nu mai aveau altceva de făcut pe ziua de azi, zise doamna Todd. Cei care au petrecut-o plăcut au preferat să ajungă direct acasă ca să-și depene impresiile.

— Pînă la urmă n-am văzut-o pe femeie acolo, tu ai văzut-o? întrebă doamna Blackett cînd calul se opri să bea la jgheab.

—O, da, am vorbit cu ea, răspunse doamna Todd, pe un ton indiferent. Nu face parte din familia noastră.

— Spuneai că seamănă la frunte cu verişoara Paulina Bowden, îi aminti doamna Blackett.

— Ei bine, nu seamănă, răspunse doamna Todd agasată. De obicei nu mă înşel asupra asemănărilor familiale şi cum nu părea să-şi fi găsit prieteni m-am dus direct la ea. Bănuiesc că eşti un Bowden după înfăţişare. Da, sînt sigură că eşti unul dintre Bowdeni, i-am zis eu. Da de unde! zice ea. Numele meu de fată e Dennett, dar primul meu soţ a fost un Bowden. M-am gîndit să vin doar să văd cum o mai duc!

Doamna Blackett rîse cu poftă.

— Să nu uit să-i povestesc asta şi lui William, zise ea. Ei, Almira, singurul lucru care m-a necăjit toată ziua a fost gîndul cît de plăcut ar fi petrecut William la reuniunea asta! Mult aş fi dorit să fi fost şi William acolo.

— Şi eu aş fi dorit, recunoscu doamna Todd fără ocol.

— Oricum, n-au fost mulţi oameni bătrîni, zise doamna Blackett, cu o nuanţă de tristeţe în glas. Îmi dau seama că nu mai sînt mulţi din cei care obişnuiau să vină, totuşi mă aşteptam să văd mai mulţi.

— Cînd te gîndeşti, reuniunea a ieşit foarte bine. Păi, toţi spuneau aşa şi se simţeau mulţumiţi, răspunse repede doamna Todd cu un aer sincer încîntat.

Am văzut-o apoi roşindu-i-se obrajii şi imediat se scuză întorcîndu-se şi aruncînd pe furiş o privire îngrijorată spre mamă. Doamna Blackett zîmbea şi se gîndea la această zi fericită pentru ea, deşi începea să arate puţin obosită. Nici una din companioanele mele nu era neliniştită de povara anilor. În sinea mea mi-am exprimat speranţa să pot arăta ca ele cînd am să ajung la vîrsta lor, dar apoi am zîmbit, gîndindu-mă că nici eu nu mai eram prea tînără. Să ne ţinem deci inimile mereu tinere, chiar dacă înfăţişarea noastră exterioară se deteriorează şi trădează semnele trecerii timpului.

— A fost frumos cînd au cîntat imnul, nu-i aşa? întrebă doamna Blackett cu sinceră admiraţie, mai tîrziu la vremea cinei. Erau atît de multe voci bărbăteşti. De unde şedeam se auzea splendid. Am stat să-i ascult pînă au ajuns la ultimul vers.

Observai că umerii lați ai doamnei Todd începeau să se cutremure, ca anticipînd ceva hazliu.

— Erau cîntăreți buni acolo. Da, excelenți cîntăreți, aprobă ea din toată inima, punîndu-și jos ceașca de ceai. Dar s-a nimerit să mă aflu lîngă doamna Peter Bowden din Great Bay și nu m-am putut opri să mă gîndesc că de-ar locui atît de departe pe cît nu era în ton n-ar mai ajunge acasă nici peste o zi.

20. *De-a lungul țărmului*

Într-o zi, mergînd de-a lungul țărmului, dincolo de vechiul ponton și de construcția mai nouă cu platformă înaltă a debarcaderului pentru ambarcații cu aburi, am văzut că toate luntrile erau trase la mal și marea se afla în perioada dintre flux și reflux de la începutul după-amiezii. Nici o activitate, nici chiar cea mai tihnită îndeletnicire, ca punerea de momeli în traule sau cîrpirea plaselor, sau repararea hîrdaielor pentru homari; chiar luntrile păreau că trag un pui de somn de după-amiază la soare. Cînd am privit spre mare n-am putut zări nici o corabie în depărtare, afară de un pescador de homari rablagit, părînd o jucărie luată de ușoarele adieri care suflau peste radă. Plutea în derivă și se răsucea atît de bizar în largul insulei Burnt Island, încît am bănuit că nu era nimeni la timonă sau, poate, i se rupsese lanțul ruginit al ancorei în timp ce întregul echipaj dormea.

Am urmărit-o un minut, două. Era bătrîna „Miranda", proprietatea unora din Caplin-i și o cunoșteam după peticul de formă ciudată din pînză de doc nouă, cîrpăcit în vîrful velei mari murdare. Ciudata ei comportare era un subiect interesant de conversație, așa că m-am bucurat cînd am auzit o voce răgușită în spatele meu. În acea clipă, înainte să am timp să răspund, am văzut ceva mare, fără formă, azvîrlit de pe puntea Mirandei, care a împroșcat apa pînă sus pe bordul ei negru, iar cel din spatele meu dădu un chicot de satisfacție. În același moment vela bătrînului pescador prinse iarăși briza și se depărtă în josul radei. M-am întors și am dat ochii cu

bătrînul Elijah Tilley, care ieșise pe nesimțite din cabana lui pescărească, ca dintr-o vizuină.

— Băiatul a adormit la timonă și Monroe l-a aruncat peste bord. Acum o să se trezească repede, explică domnul Tilley și amîndoi am făcut haz.

În ceea ce mă privește, eram încîntată că vicisitudinile și primejdiile Mirandei într-un canal stîncos îmi ofereau prilejul de a face cunoștință cu un bătrîn pescar, cu care nu vorbisem niciodată. Înainte de asta, îmi făcuse impresia unui ins reținut și sfios, din aceia care sînt atît de suspicioși, încît mai că te fac să te simți tu însuți suspect. Domnul Elijah Tilley părea că privește persoanele necunoscute cu un aer de indiferență disprețuitoare. Puteai să-l vezi stînd pe plaja de prundiș sau în pragul unei cabane pescărești, dar îndată ce te apropiai de el pleca. Făcea parte dintr-un mic grup de pescari între două vîrste, vlăjgani și deșirați, pe care îmi plăcea să-i privesc trăgînd de un capăt, ca pe un cal, o barcă încărcată vîrf, de la marginea apei pînă la panta abruptă a plajei de prundiș. La Dunnet erau patru asemenea bătrîni vînjoși, supraviețuitori ai unei generații mai timpurii și mai viguroase. Între ei exista o legătură atît de strînsă și o armonie atît de perfectă, încît ai fi zis că se înțelegeau fără vorbe. Își petreceau o bună parte a timpului urmărindu-și reciproc bărcile ieșind în larg și întorcindu-se ; își dădeau unul altuia ajutor în supravegherea, pe vreme rea, a capcanelor pentru homari ; se ajutau la curățirea peștelui sau la tăierea în felii a sparoșilor * pentru traule, ca și cum ar fi fost asociați ; iar cînd o barcă venea de la pescuit în larg, se aflau totdeauna prin apropiere și se grăbeau să ajute doi cîte doi la ducerea ei pe țărm, împroșcînd apa din calea lor, sau ținînd-o țeapăn de un capăt, ca pe un pui de focă îndărătnic. De fapt, sub conducerea și însoțirea lor în grup, nici o barcă n-avea încotro decît să se țină stabilă și cuminte pe direcția impusă de ei. Barca lui Abel și barca lui Jonathan Bowden aveau fiecare personalitatea ei, la fel de distinctă și încercată ca oamenii lor, și la fel de

---

* Pești cu corp lat și turtit, care trăiesc în apele de pe coasta Noii Anglii, folosiți ca momeală în undițele traulelor. (N.T.).

inexpresivă. În conversația acestor vechi prieteni nu exisau discuții și opinii. Mai degrabă te-ai fi așteptat să auzi o mică conversație într-un grup de elefanți decît să-i auzi pe bătrînul domn Bowden sau pe Elijah Tilley și pe cei doi camarazi ai lor irosindu-și gura pe vreo banală flecăreală. Doar din cînd în cînd își făceau unul altuia scurte comunicări. Pe măsură ce ajungeai să-i cunoști, te întrebai tot mai mult dacă aveau cîtuși de puțin nevoie să vorbească. Vorbirea părea să fie pentru ei ceva elegant și de prisos, iar cînd constatai cu surprindere că totuși nu erau străini de arta ei, îți apăreau într-o lumină nouă. Aveai impresia aproape ca și cum pe neașteptate un brad, semn de hotar, te-ar fi încunoștiințat despre starea vremii, sau, stînd liniștit sub cortul circului lîngă o bătrînă cămilă cu aer semeț, ai fi auzit-o făcînd o remarcă.

Adesea m-am întrebat care erau gîndurile și viața interioară a acestor bătrîni pescari, ursuzi ; mintile lor păreau concentrate mai degrabă asupra naturii și stihiilor decît asupra născocirilor omului, ca politica sau teologia. Prietenul meu, căpitanul Bowden, care era nepotul celui mai în vîrstă din acest grup, îi privea cu respect, dar nu făcea parte din acest grup retras, deși nici el nu era tînăr și nici vorbăreț.

— Au fost împreună de cînd erau băieți și cunosc aproape orice în legătură cu marea, mi-a spus el odată. De cînd îi știu, totdauna au fost așa cum îi vezi acum.

Acești bătrîni marinari aveau case și țarine nu diferite pe din afară de celelalte locuințe din Dunnet, și doi dintre ei își întemeiaseră familii, dar adevăratele lor locuințe erau marea, plaja stîncoasă care mărginea familiarul ei țărm, și cabanele pescărești unde saramura din putinicile cu scrumbii pătrunsese în lemnăria lor, pietrificînd-o și imprimîndu-i o culoare brună indelebilă. De asemenea, înăsprise într-atît firea bătrînilor pescari, încît ai fi zis că Moartea, cînd îi va chema, nu va putea s-o facă cu obișnuita-i coasă subțire, ci numai cu ajutorul zdravănului harpon înfățișat într-o xilogravură din secolul al șaptesprezecelea.

Elijah Tilley era una din aceste persoane ursuze, cu înfățișare de om descurajat, mers gîrbov și capul plecat,

de nu puteai niciodată să-l privești în față, așa că chiar după prietenoasa exclamație în legătură cu Monroe Pennell, căpitanul pescadorului, și băiatul somnoros, n-am îndrăznit să-i vorbesc imediat. Domnul Tilley purta într-o mînă un mic eglefin și imediat l-a trecut în cealaltă mînă ca să nu-mi atingă fusta. Mi-am dat seama că accepta compania mea și am făcut cîțiva pași împreună.

— Cred că o să aveți o cină bună, îndrăznii să-i spun, ca un semn de afabilitate.

— O să am eglefinul ăsta și cîțiva cartofi copți buni din ai mei. Trebuie să mănînci ca să trăiești, răspunse însoțitorul meu, prietenos și fără șovăire.

Am simțit ca și cum pe neașteptate trecusem de un țărm inaccesibil și intram într-un mic port liniștit al prieteniei.

— N-ați fost niciodată sus la locuința mea, zise bătrînul. Oamenii nu mai vin acum, așa cum obișnuiau. Iubita mea soție, sărmana, era o ființă minunată care atrăgea lumea tînără.

Mi-am amintit că doamna Todd îmi spusese odată că acest bătrîn pescar fusese profund îndurerat și neconsolat de moartea soției sale.

— Mi-ar plăcea foarte mult să vin, zisei. Poate mai tîrziu o să fiți acasă ?

Domnul Tilley aprobă cu o sobră înclinare a capului și își continuă drumul alături de mine, cu mers legănat și umerii încovoiați. Umărul vestei ponosite purta un petic nou, care semăna cu cel de pe vela mare a „Mirandei“ din radă, și m-am întrebat dacă nu cumva degetele lui butucănoase, din prea mult pescuit în larg, îl cususe acolo.

— A mers bine azi pescuitul ? îl întrebai oprindu-mă un moment. Nu am nimerit să fiu pe țărm cînd s-au întors bărcile.

— Nu prea. Toate s-au întors destul de ușoare, răspunse domnul Tilley. Lui Addicks și Bowden le-a mers cel mai bine. Abel și eu mine am prins puțin. Am ieșit devreme, dar nu atît de devreme ca alte dăți. Timpul părea urît de dimineață. Am prins nouă eglefini, toți mici, și alți șapte feluriți pești. Ceilalți au prins mai puțini eglefini și mai mulți alți pești. Ei bine, nu mă aș-

tept să „muște“ în fiecare zi. Am învățat că trebuie să-i cocolim un pic și-i mai lăsăm în voia lor. Îi cam necăjește afurisitul cîine-de-mare *.

Domnul Tilley pronunță ultima frază cu multă compasiune, ca și cum se considera un prieten sincer al eglefinului și al codului, care trăiau în bancurile de pești ; și cu asta ne-am despărțit.

Mai tîrziu după-amiază, am mers iarăși de-a lungul plajei pînă am ajuns la poalele proprietății domnului Tilley și am găsit poteca accidentată care ducea peste pietre și stînci la hotarul țarinii sale, unde se afla o bucată mare de lemn vechi de la vreo epavă, un fel de bîrnă de corabie, împănată cu cuie de lemn. De aici, o cărare, îngustă cît să treacă un singur om, ducea peste mica țarină verde care constituia întreaga proprietate a domnului Tilley, iar mai încolo o pășune răzleață care se întindea pînă sus la coasta abruptă a dealului de dincolo de casă și drum. Auzeam talanga unui clopot de vacă undeva printre molizii pe lîngă care trecea pășunea, mărginită de pădure pe toate laturile. Era probabil o parcelă de pădure tăiată cu mult timp înainte. Terenul era însă desțelenit. Nu se vedea nicăieri vreun tufiș sau rug în interiorul împrejmuirii de arbori, și abia zăreai ici-colo cîte o pietricică rătăcită. Era cît se poate de surprinzător în acest ținut cu stînci dure și pietroaie împrăștiate, care abia începuseră să fie strînse și folosite la tot felul de ziduri imaginate de hărnicia omului. În fîșia îngustă de țarină am observat cîțiva stîlpi zdraveni, aparent înfipți la întîmplare în iarbă și printre mușuroaiele de cartofi, dar cu grijă vopsiți în galben și alb ca să se asorteze cu casa, o mică locuință cochetă cu acoperiș ascuțit, care arăta ciudat de modernă cînd știai cine era proprietarul ei. Aș fi crezut mai degrabă că ocupantul ei era tînărul negustor angrosist de ouă din Dunnet și nu domnul Tilley, deoarece casa unui om este de fapt înfățișarea lui în mai mare și-i exprimă oarecum firea și personalitatea.

---

* Specie de rechini mici *(Scalus acanthias)*, care trăiește în apele marine din Noua Anglie. (N.T.).

Am urcat de-a lungul țarinii, urmînd mica potecă netedă care ducea la ușa laterală ; ca să folosesc ușa din față era prea protocolar. Lîngă treapta înaltă de piatră creștea iarbă mare * și deasupra treptei sta aplecată o tufă de pomușoară pe vîrful căreia apăsa o viță de zorele, care reușise să facă, cum ar zice pescarul, un nod pescăresc în jurul mînerului ușii. Elijah Tilley veni la ușă să mă primească. Croșeta, fără să se uite, un ciorap din fir de lînă albastru și era îmbrăcat prea călduros pentru anotimp, într-o cămașă albastră groasă de flanel, cu nasturi albi de porțelan, o vestă decolorată și pantaloni cu petice mari la genunchi. Nu erau hainele lui de pescuit. Mi-a dat o senzație nespus de plăcută strîngerea sa de mînă caldă și curată, ca și cum niciodată nu atinsese decît firul moale de lînă și nu apă rece de mare și pești mîzgoși.

— Pentru ce sînt stîlpii vopsiți de acolo jos din țarină ? mă grăbii să-l întreb și el ieși doi pași afară pe potecă și se uită la stîlpi de parcă întîia oară îi atrăgeau atenția.

— Oamenii au rîs de mine cînd am cumpărat acest loc ca să vin să locuiesc aici, explică el. Spuneau că pămîntul nu era bun de nimic ; că nu era un loc să cultivi ceva, era tot plin de pietre. Îmi dădeam seama că pămîntul era bun și am muncit nu glumă... printre picături cînd nu aveam altceva de făcut... pînă cînd am curățat complet pietrele împrăștiate. Ați văzut vreodată loc mai frumușel cum e ăsta acum ? Cît despre bornele vopsite, astea sînt balizele mele. Am dat peste niște pietre grele care nu foloseau la nimic, dar plugul risca să se lovească de ele, așa că le-am luat și le-am balizat așa cum vedeți. Pe mine nu mă supără mai mult decît dacă n-ar fi acolo.

— Nu degeaba ați fost pe mare, zisei rîzînd.

— O meserie ajută pe alta, zise Elijah cu un zîmbet plăcut. Intrați și luați loc. Intrați și odihniți-vă, mă îndemnă el și o luă înainte spre confortabila sa bucătărie. Lumina soarelui pătrundea înăuntru prin două ferestre și pe masa dintre ele o pisică încolăcită dormea adînc. Pe podea era așternută o mușama de culoare deschisă,

---

* Plantă erbacee cu tulpină păroasă și ramificată, cu frunze mari și flori galbene. (N.T.).

cu aspect nou și desen în formă de olane, iar pe soba lucioasă sta un ceainic de porțelan, prea mare pentru gospodăria unei singure persoane. Îndrăznii să spun că cineva trebuie să fie un foarte bun gospodar.

— Adică eu, recunoscu candid bătrînul pescar. Nu mai e nimeni aici, doar eu. Mă străduiesc ca lucrurile să arate exact la fel cum le-a lăsat sărăcuța de ea. Așezați-vă în fotoliul ăsta, de unde puteți să priviți pînă departe marea. Nimeni nu credea că am să mă pot descurca de unul singur, dar eu n-aveam de gînd să întorc casa pe dos și să schimb totul în jurul meu. Nu, n-am vrut să le fac pe plac. Eram singurul care știam cum îi plăcea să meargă lucrurile, sărmanei mele dragi, și mi-am zis că am să mă descurc și m-am descurcat. Mi-a fost destul de greu singur, zise el și oftă adînc, părînd că oftatul era singura sa alinare obișnuită.

Am tăcut amîndoi un moment. Bătrînul privea dincolo de fereastră, ca și cum uitase că eram acolo.

— Trebuie că vă lipsește foarte mult ? zisei pînă la urmă.

— Îmi lipsește într-adevăr nespus de mult, răspunse el și iarăși oftă. Oamenii îmi spun mereu că timpul îmi va aduce alinare, dar eu nu observ. Nu. Îmi lipsește la fel de mult în fiecare zi.

— Cît de mult e de cînd a murit ? întrebai.

— Opt ani la întîi octombrie. Aproape n-ai zice că a trecut așa de mult. Am o soră care vine și stă cîteva zile la mine, primăvara și toamna și din cînd în cînd, dacă trimit după ea. Mă pricep aproape la fel de bine să cos și să croșetez, dar ea e foarte pricepută să pună toate în ordine. E femeie măritată și are familia ei. Fiul ei cu ai lui locuiesc la ea și nu pot să-i pretind prea mult timp pentru mine. Dar se simte oarecum rușinată cînd îi trimit un mic ajutor ; nu e prea înstărită. Sărmanei mele soții i-a fost totdeauna dragă și ne împăcam bine împreună. Nu mi-e prea greu să stau singur. Mă așez aici și mă cufund în gînduri, mă gîndesc mult cînd vremea e prea rea ca să ies pe mare. Sînt zile cînd mi se năzare că sărmana mea soție ar putea să intre iarăși în bucătăria asta. Mă uit țintă la uși, de parcă din clipă-n clipă ar putea să intre pe vreuna. Da, doamnă, stau și mă uit și

sar ochiurile împletite. Chiar așa mi se pare. Nu mă pot deloc obișnui cu pierderea ei și cum de-am pierdut-o. Da, doamnă, chiar așa mi se pare.

N-am spus nimic și el nu și-a ridicat ochii.

— Așa mi se năzare uneori și atunci las totul baltă și ies pe ușă afară. A fost o ființă încîntătoare cît a trăit, adăugă trist bătrînul. Acel mic scaun-balansoar de colo era al ei. Mă așez, mă uit la el și mă gîndesc cît de ciudat e ca o ființă ca ea să moară și scaunul să fie aici exact în vechiul lui loc.

— Aș fi dorit s-o cunosc. Doamna Todd mi-a vorbit într-o zi de soția dumitale, zisei.

— V-ar fi făcut plăcere să veniți s-o vizitați. Tuturora le plăcea s-o viziteze, zise sărmanul Elijah. Era atît de bucuroasă să afle de toate și să cunoască pe cineva nou-venit care dorea s-o vadă! Avea un adevărat har de a se face plăcută oamenilor. Bănuiesc că Almira Todd v-a spus probabil că era o femeie frumoasă, mai ales în tinerețe. Și în ultimii ani și-a păstrat farmecul și arăta nespus de plăcută la înfățișare. În sfîrșit, ce mai contează. Nu peste mult mă voi duce și eu. Nu, n-am să mai necăjesc multă vreme peștii.

Bătrînul văduv sta cu capul plecat peste firul împletiturii sale, ca și cum se gîndea cum să scurteze mai grabnic firul timpului. Minutele treceau încet. S-a oprit din lucru și și-a prins strîns degetele mîinilor. Mi-am dat seama că uitase de musafir și am stat tăcută lîngă el tot „cartul de după-amiază“ *. În cele din urmă și-a ridicat privirea, de parcă doar o clipă trecuse de cînd s-a cufundat în gîndurile amare ale singurătății sale.

— Da, doamnă, sînt unul din cei ce-au cunoscut ce înseamnă suferința, zise el și începu iarăși să croșeteze.

Văditul prinos adus soției sale prin îngrijirea meticuloasă a casei, și camera luminoasă curată în care ea trăise și care acum îi păstra amintirea, m-au înduioșat nespus. Gîndul îi era numai la ea și la acest loc. Am început să mi-o închipui în căminul ei, o femeie măruntă, fragilă și ștearsă, încrezătoare în vînjoșenia și dragostea lui caldă, care nici o clipă nu-i pierdea din

* Serviciul la bordul unui vas, între orele 12—14; în context, folosit cu sensul că „a stat lîngă el două ore“. (N.T.).

ochi barca chiar de la această fereastră și totdeauna îi deschidea ușa și-l întîmpina cînd el se întorcea acasă.

— Obișnuiam să fac haz de ea, sărăcuța, zise Elijah de parcă-mi ghicise gîndul. Obișnuiam să nu-i iau în serios temerile. Totdeauna era înfricoșată cînd mă aflam în larg sau vremea rea mă împiedica să ajung la țărm. Mereu spunea că timpul îi părea lung, dar de toate astea mi-am dat seama abia acum. Eram tare neprevăzător în tinerețe și peștele „mușca" bine. În unele zile întîrziam mult în larg și cred că ea nu contenea o clipă să vegheze și inima să-i bată așteptîndu-mă. Dumnezeule ! Ce mai cină îmi pregătea și cît de grăbită era să iasă în pragul ușii, cu ceva pe cap dacă era frig, cu urechile ciulite ca să audă cel mai mic zgomot cînd suiam peste țarină. Doamne, cum îmi vin în minte toate lucrurile astea mărunte !

— Asta era ce numea ea cea mai bună cameră, așa o numea, zise el numaidecît, lăsînd împletitura pe masă și îndreptîndu-se spre intrarea principală și descuind o ușă, pe care o lăsă larg deschisă cu un aer de mîndrie.

Cea mai bună cameră mi-a părut un loc mult mai trist și mai pustiu decît bucătăria. Convenționalismelor ei le lipsea perfecțiunea simplă a camerei mai modeste și trăda ambiția omului sărac. Micul salon îți trezea interes numai cînd te gîndeai la răbdătoarele economii și marea grijă pentru relațiile sociale, în general, pe care le ceruse mobilarea lui. Mi-am imaginat marile zile de cumpărături, uluitoarele magazine din proximul oraș mare, neastîmpărul femei rîvnind la lucruri arătoase, bărbatul butucănos, cu fața tăbăcită de mare, în hainele lui cele mai bune, dornic să-i fie pe plac, și în largul lui numai cînd se aflau iarăși în barcă navigînd în josul radei spre casă cu prețioasa lor încărcătură, toți banii strînși cheltuiți și cu gîndul doar la cîrmă și la velă. M-am uitat la covorul neuzat, vazele de sticlă de pe polița căminului cu modeste buchete de iarba bălții pălită și frunze de rozmarin pline de praf, și am putut citi istoria celei mai bune camere a doamnei Tilley de la începutul începutului.

— Vezi și dumneata ce carpete frumoase se pricepea să facă. Am să vă arăt acum cel mai bun serviciu de ceai al ei, la care ținea atît de mult, zise stăpînul casei

deschizînd ușa unui bufet scund. Astea-s de porțelan adevărat, toate de pe cele două rafturi, îmi spuse el cu mîndrie. Le-am cumpărat eu însumi, la începutul căsătoriei, în portul Bordeaux. Nu s-a spart nici măcar o bucată pînă... Ei, așa obișnuiam eu să spun cît a trăit, că nu s-a spart nici o bucată, dar cu mult înainte de a se sfîrși, am observat că arăta cam abătută și m-am gîndit că era din pricina acestei lăudăroșenii a mele. În ziua înmormîntării, cînd oamenii erau aici la cină, am fost întrebat dacă trebuia să le folosească și știind că ea ar fi dorit ca totul să arate frumos, am zis „desigur". În timp ce scoteau serviciul de porțelan, cîteva femei au venit în grabă la mine și m-au chemat acolo să-mi arate că una din cești era spartă și că cioburile erau înfășurate în hîrtie și împinse într-un colț al raftului. Nu vroiau să cred că ele au spart-o. Sărmana! Cînd am văzut cioburile, le-am azvîrlit îndată afară. Mi-am dat într-o clipă seama cum s-a petrecut. Ne obișnuisem atît de mult să spunem că toate erau acolo așa cum le-am adus acasă, încît cînd ea, nu știu cum, a spart acea ceașcă, i-a fost cu neputință să vină să-mi spună. Nu s-a putut gîndi că m-ar necăji, ci s-a simțit rănită în propria mîndrie. Nu cred că vreo altă taină să fi existat între noi.

Cești franțuzești ornamentate cu crenguțe vesele, roz și albăstrui, pahare de cea mai bună calitate, o strachină veche înflorată, o cutie pentru ceai și una sau două tăvi negre japoneze lăcuite împodobeau rafturile. Acestea, împreună cu un teanc de dagherotipii de formă pătrată, se aflau într-un mic dulap separat și mi-a făcut multă plăcere privindu-le. Un astfel de dulap se vede azi în multe case, unde folosința lui poate fi mai complexă, dar limitată la același scop.

— Acelea erau cele mai bune lucruri ale ei, sărăcuța, zise Elijah închizînd ușa. În vara dinainte de a se prăpădi, mi-a spus că nu mai dorea nimic, că în casă nu mai lipsea nimic și că toate camerele ei erau drăguț mobilate. Mergeam adesea la Port * cu diferite treburi. De fiecare dată o întrebam ce dorea, indiferent cît costa... era o femeie foarte chibzuită și era locul unde-și făcuse toate

* Abreviere folosită pentru orașul Portland, de pe coasta sudică a statului Maine. (N.T.).

cumpărăturile speciale. Mă trecea un fior rece cînd îmi spunea că nu mai dorea nimic.

— Nu ieșiți la pescuit după Crăciun ? îl întrebai cînd ne-am întors în bucătărie.

— Nu, mă ocup numai cu croșetatul pînă după ianuarie, zise bătrînul marinar. Nu merită, peștele o șterge în apele mai adînci și nu poți îndura condițiile aspre de acolo numai pentru cît prinzi. Las cîteva capcane în sînuri de mare adapostite și în zilele frumoase prind cîțiva homari. Colegii tineri bravează primejdiile din larg... unii dintre ei. Eu îmi petrec iarna cu ghemul meu de împletit. Mă așez aici, unde-i cald și croșetez în tihnă. Mama m-a învățat cînd eram flăcău. Era ea însăși o foarte bună tricoteză. Zăceam la pat cu un genunchi bolnav și mi-a spus că asta mă va ajuta să-mi trec timpul și s-o ajut. Eram o familie numeroasă. La magazinul Addicks se cumpărau toate tricotajele lucrate de oamenii de aici. Se spune că ciorapii noștrii din Dunnet sînt faimoși pînă la Boston.. calitatea bună a lînii și chiar felul cum sînt tricotați sau mai știu eu ce. Totdeauna am fost considerat foarte iscusit în împletitul plaselor, dar împletirea năvoadelor e, cum se spune, o muncă disprețuită din moment ce toți marinarii o fac. Spre primăvară trec la împletit plase, îmi dreg traulele și undițele și-mi pun în ordine sculele de pescuit. Hîrdaiele pentru homari cer multă atenție, dar le repar primăvara cînd e cald în șopron. Nu, eu nu sînt omul să-mi placă să stau fără să fac nimic.

Vedeți carpetele, sărăcuța de ea le-a făcut. Nu prea-i plăcea să croșeteze, continuă bătrînul Elijah, după ce numără ochiurile. Carpetele noastre încep să arate roase, dar eu nu mă pricep la nici una din chichițele astea femeiești. Sora mea le cîrpește. Ultima oară cînd a fost aici mi-a spus că vor dura cît mai trăiesc eu.

— Cele vechi sînt totdeauna cele mai frumoase, zisei.

— Vă referiți la cele împletite ? răspunse domnul Tilley. Uitați-vă, ale noastre sînt, cea mai mare parte, împletite și toate arată frumoase la început. Sărăcuța de ea, obișnuia să spună că fac podeaua mai plăcută. Eu merg în casă tîrșîind picioarele ca în barcă și mereu mă

poticneam de colțurile lor îndoite. Glumeam între noi ca un băiat cu o fată. Străinii nu ne-au văzut niciodată și nu știau nimic de glumele noastre. Se purta serios cu toți, dar cînd se afla numai cu mine era nespus de hazlie. În serile de iarnă, cînd ședeam singuri aici, imita vorbirea obișnuită a oricui, de-ai fi crezut că acela vorbea. Ei, dar să lăsăm astea !

Am observat că sărise iarăși un ochi și încurcase firul albastru din jurul degetelor lui butucănoase. L-a desfăcut și l-a aruncat la depărtare de un braț, ca pe o undiță, și s-a încruntat agasat. Pe obraz i-am văzut lucind o lacrimă.

Se făcuse tîrziu și i-am spus că trebuie să plec, dar l-am întrebat dacă mai puteam să vin și dacă într-o zi mă poate lua cu el la pescuit, în larg.

— Da, veniți oricînd doriți, zise el. Nu-i atît de plăcut ca atunci cînd era sărăcuța de ea aici. Ah, nu vroiam s-o pierd și ea nu vroia să plece, dar așa a fost să fie. Astfel de lucruri nu atîrnă de noi. Nu există da sau nu. Almira Todd e o femeie foarte amabilă, nu-i așa ? zise domnul Tilley la despărțire.

Stătea în pragul ușii și eu pornisem să cobor îngusta țarină verde.

— Nu, continuă el, nu există femeie cu suflet mai bun în Statul Maine. O cunosc de cînd era o copilă. Are cea mai minunată mamă. Spuneți-i că s-ar putea să-i aduc mîine dimineață două, trei scrumbii frumoase. Nu uitați. Sărmana mea soție totdeauna se gîndea la Almira și mereu îmi amintea că nu avea pe nimeni să pescuiască pentru ea. Dar nu-mi amintesc de asta destul de des cum s-ar cuveni. Vă văd cînd și cînd dînd cu undița cu multă îndemînare.

Am rîs amîndoi ca niște buni prieteini și i-am vorbit iarăși de mersul la pescuit în larg, dar i-am mărturisit că nu-mi plăceau deloc briza de la sud și hula.

— Nici mie, zise bătrînul pescar. De altfel, nimănui nu-i plac. Sărăcuța de ea, o neliniștea simpla vedere a unei bărci. Almira are cea mai minunată mamă, cred că o cunoașteți, doamna Blackett din Green Island, și cînd venea vara, mereu plănuiam s-o vizităm, dar n-am putut nimeri nici o zi cu vreme potrivită pentru ea. De

aceea, nu ne-am dus niciodată, ca să n-o supăr. N-avea nici un rost. Avea o fire atît de blajină, încît era cu neputință să ne sfădim. Niciodată n-a fost între noi „dragă și scumpule" de față cu lumea și „du-te dracului" în dosul ușii !

Cind m-am uitat înapoi de la capătul de jos al țarinii, l-am văzut stînd tot acolo, un ins singuratic în pragul ușii. „Sărăcuța de ea", mi-am repetat în surdină. Mă întreb unde se află și ce știe ea despre mica lume pe care a părăsit-o. Mă întreb ce-a făcut în acești opt ani !

I-am transmis doamnei Todd mesajul despre scrumbii.

— L-ai vizitat pe Lijah ? mă întrebă ea curioasă. Cred că te-ai cam plictisit. Nu e un om prea vorbăreț. Trăind atîta vreme în preajma peștilor, pare că și-a pierdut darul vorbirii.

Cind însă i-am spus că domnul Tilley fusese vorbăreț cu mine în acea zi, m-a întrerupt repede.

— Atunci ți-a vorbit numai de soția lui, și nimic prea plăcut n-a putut spune. Era sfioasă cu persoanele străine, dar nici una din prietenele ei n-a putut să-i împlinească pierderea ei. În ce mă privește, nu doresc să mă mai duc acolo. Sint oameni pe care îi regreți și oameni pe care nu-i regreți, cînd se prăpădesc, dar nu e zi să nu mă gîndesc la draga Sarah Tilley. Stătea tot timpul acasă. Da, știai precis unde s-o găsești, ca o floare pe cîmp. Lijah e un om cumsecade. Îl stimez pe Lijah, dar e un om ursuz.

21. *Ciobănița din Dunnet*

I. La Dunnet, într-o dimineață foarte devreme, cînd părea că afară era încă noapte, am tresărit din somn trezită de o conversație însuflețită sub fereastra mea. Nu era obișnuitul monolog matinal al doamnei Todd, in care se adresa plantelor și florilor cu vorbe de laudă sau de dojană. Vocea ei era declamatorie, deși foarte veselă, pe cînd a doua voce, a unui bărbat, era de o tonalitate mai scăzută și oarecum rugătoare.

Soarele abia răsărea din mare și bătea direct în camera mea printr-o crăpătură din oblon. Era o oră ciu-

dată pentru sosirea unui oaspete și prea devreme ca să înceapă forfota ocupațiilor de tot felul, chiar în acest mic port răsăritean unde pescuitul din revărsatul zorilor și primele maree sînt de cele mai multe ori singurele preocupări în primele ore ale zilei.

Deodată urechile mele somnoroase recunoscură vocea bărbatului. Era a lui William Blackett.

— Păi, soră Almira, protesta el încet, n-am nevoie de nici un leac de-al tău !

— Culege-mi o mică mînă, îi porunci ea. Nu, nu, o *mică* mînă am zis... din crenguțele alea mari de hedeomă ! Îmi dau o groază de trudă să le îngrijesc doar ca să le am la îndemînă pentru astfel de împrejurări, dar anul trecut, îți amintești, nu te-ai oprit aici în ziua cînd te-ai dus la țară și pînă la urmă a venit gerul și le-a înnegrit. N-am văzut iarbă atît de pretențioasă în pămînt de grădină. Am să încerc mai bine să cultiv păducel * în curtea comună din față. Acum, hai, poți intra în casă și, cît te-o lăsa inima să stai, așază-te și ia o gustare. Am găsit tot ce-mi trebuie, o să le terciuesc bine și-ndată-i gata să ți-o pun.

Invitația fusese rostită cu un accent atît de stăruitor în timp ce vorbitorii dădeau colțul casei, și-mi stîrnise într-atît curiozitatea, încît m-am îmbrăcat în grabă și puțin mai tîrziu mă aflam lîngă prietenii mei, invocînd două pretexte, frumusețea dimineții și barca cu prima poștă, care însă au trecut neobservate. William respinsese gustarea ; băuse ceașca de ceai și restul doar îl împinsese înapoi pe masa din bucătărie. Acum ședea neputincios pe scaun lîngă fereastra laterală, cu unul din șorțurile purpurii de stambă ale surorii sale, fixat cu ace în jurul gîtului. Bietul William, resemnat, se lăsă uns pe față cu o loțiune cu miros foarte usturător și aspect neplăcut, de hedeomă și alte ierburi verzi, zdrobite și amestecate în grabă cu smîntînă într-un mic mojar alb de piatră.

A trebuit să mă uit de cîteva ori atent la William ca să mă conving că arăta cu adevărat fericit și nerăbdător

---

* Arbust spinos cu flori albe și fructe comestibile, folosit ca plantă medicinală. (N.T.).

să plece, în ciuda condițiilor jalnice în care se afla și pe care le îndura cu mult stoicism. Fratele și sora păreau să fie de astă dată în termeni excelenți, și în matinala lor conversație era ceva care anunța un eveniment plăcut. Mi-am amintit de Medeea *, ungîndu-l pe Iason înaintea episodului cu taurii de fier care vărsau foc pe nări, dar de fapt William mergînd azi la țară n-avea cum să vadă pentru prima oară calea ferată cu „taurii ei de fier". Știam că era unul din marile lui planuri, dar așa mizgălit pe față nu putea să apară în public, adică să înfrunte o lume de privitori străini. Cînd am apărut eu, a dat să se ridice, dar doamna Todd l-a împins înapoi pe scaun.

— Stai pe loc pînă se usucă, stărui ea. Pentru Dumnezeu, ai crede că odată și-odată, cu trecerea anilor, n-o să mai fie copil. Și te-ai aștepta că s-a săturat de cît pește a văzut și ca măcar o dată pe an cînd scapă din lanț ca acum, să se ducă și el să vadă meleagurile Bowden-ilor... da de-unde... se duce să pescuiască păstrăvi!

Tonul ei de dispreț hazliu era atît de provocator, încît William își schimbă culoarea feței în ciuda dungilor verzi de pe obraji.

— Doresc puțină schimbare, zise el uitîndu-se la mine și nu la ea. E cel mai încîntător pîrîiaș cu umbră, din cîte-ai văzut vreodată.

— Barem de-ar aduce acasă vreo cîțiva boișteni **, ar merita osteneala, conchise doamna Todd punînd o ultimă bucățică din misterioasa compoziție așa de aproape de gura fratelui său, că William iarăși se înroși și nu mai scoase o vorbă.

Ceva mai tîrziu am fost martoră la fuga sa, cînd doamna Todd săvîrși nesăbuita imprudență de a coborî în beci. Dincolo de gardul grădinii era o căruță cu un cal și nu-

---

* În mitologia greacă fiica regelui din Colchida, Aetes, personaj legendar în ciclul Argonauților. Prin farmece, îl ajută pe Iason, conducătorul expediției Argonauților, să răpească faimoasa „lînă de aur" din Colchida și s-o aducă în Grecia, în ciuda unor extraordinare înfăptuiri, printre care înfrîngerea taurilor năzdrăvani care păzeau lîna de aur. Legenda e subiectul mai multor tragedii clasice. (N.T.).

** Pește mic care trăiește în apele reci de munte (*Phoxinus phoxinus*), folosit de pescari ca momeală. (N.T.).

maidecît am ieșit amîndouă în drum doar ca să-l vedem gonind la deal nebunește. Doamna Todd nu zise nimic, dar îl urmări duios pînă nu-l mai zări.

— Ajută să alunge țînțarii, zise ea și abia după o clipă de nedumerire mi-am dat seama că vorbea despre loțiunea de hedeomă. Nu știu, dar uneori William e cam poetic, continuă ea cu cel mai liniștit glas. Ai crede că nimic nu-l poate lecui de asta. Ține, poate, de meseria pescarului..

Era doar ora șase și douăzeci de minute și o dimineață de vară, dar ne-am așezat amîndouă în scaunele-balansoar să ne odihnim, ca și cum treburile zilei luaseră sfîrșit. Doamna Todd se legănă în scaun cîtva timp, părînd cufundată în gînduri, deși nu rele ca Macbeth *. În cele din urmă, se trezi la realitate.

— Acum trebuie să pun homarii la foc, o să avem o cină bună, anunță ea. După asta pot să las focul stins toată ziua și s-o socotim zi liberă, la fel ca William. Poți să servești acum unul mic, frumos și fierbinte, dacă mai dorești ceva în afară de ce-ai primit la micul dejun. Da, am să pun homarii la foc. William *este* drăguț. Dacă ar avea doar un pic de ambiție, puțini i-ar putea fi potrivă.

Această neobișnuită favoare i-o oferea unei auditoare pline de înțelegere, în timp ce cotrobăia în fundul dulapului din bucătărie. Doamna Todd scotea vechea oală de fier pentru homari și începea să vorbească despre treburi obișnuite. Speram să aflu ceva mai multe despre fratele său și viața lui din insulă și m-am așezat tăcută lîngă fereastra bucătăriei să privesc la zorelele care o umbreau, crezînd că vreo rafală de vînt ar putea să-i aducă gîndurile doamnei Todd pe făgașul lor dinainte. Apoi, mi-a venit în minte că vorbise despre cină și nu despre prînzul nostru și am bănuit că poate avea vreun plan important pentru acea zi.

După ce am zăbovit cîtva timp fără ca ea să mai pomenească ceva în legătură cu William și pînă la urmă observînd că nu-mi mai dădea nici o atenție, am plecat. Am fost oarecum dezamăgită constatînd că nu avea de

---

* Personaj negativ din piesa cu același nume de W. Shakespeare. (N.T.).

gînd să mă abată în vreun fel de la obişnuita mea ocupaţie din timpul dimineţii, de a mă duce la mica şcoală albă goală de pe deal, unde îmi îndeplineam sarcina de a scrie. Eram aproape sigură de o zi liberă, descoperind că şi doamna Todd îşi luase probabil o zi liberă ; nu mai fusesem cu ea de mult departe, pe cîmp, la cules de ierburi şi pentru amuzament, dar puţin mai tîrziu dispărea fără să spună nimic. Mi-am găsit prînzul gata pregătit pe masa din micul antreu, înfăşurat într-un vechi şervet splendid ţesut în casă şi, în chip de consolare specială, un ulcior de piatră plin cu cea mai bună bere din frunze de molid a doamnei Todd, cu un fir lung de undiţă răsucit în jur, de care putea fi atîrnat şi coborît pentru răcire în puţul adînc al şcolii.

Am plecat cu aceste merinde şi cu o anostă provizie de hîrtie pentru scris, simţindu-mă ca un copil trimis cu de-a sila la şcoală, care spera la fiecare pas să fie chemat înapoi. Nu s-a auzit însă nici un glas înduioşat şi cînd am ajuns la şcoală am constatat că lăsasem cu o zi înainte o fereastră deschisă şi un oblon nefixat, iar vîntul dinspre mare care suflase spre seară împrăştiase de jur împrejurul camerei bietul meu teanc de hîrtii scrise.

Aşadar, ziua nu pornea prea bine şi am început să-mi dau seama că era una din zilele cînd nimic nu se putea face fără compania cuiva. Adevărul era că dorisem să merg la pescuit de păstrăvi cu William, dar ar fi însemnat să fiu prea egoistă ca măcar prin gînd să-mi treacă să-i stric ziua. Dacă există cale de a te contopi intim în natură, astfel încît să te simţi doar o părticică din ea, lăsîndu-te în voia unui străvechi instinct de totală uitare de sine şi de orice, conştient doar de vraja feerică a eliberării de orice griji, acea cale e să porneşti pe firul unui pîrîiaş cu păstrăvi, tăinuit în umbră. Întunecoasele bulboane şi însoritele praguri de nisip te cheamă ; fîşia de cer dintre copacii de pe un mal şi celălalt, susurul apei care te însoţeşte părînd că-ţi vorbeşte, nebănuita însemnătate ce capătă fiecare pas ce-l faci, permanentul simţămînt de plinătate a vieţii şi a frumuseţii, dau un ciudat farmec scurgerii repezi a orelor. Toate acestea şi altele asemenea mi-au apărut deodată în minte. Nu mă puteam elibera de dorinţa de a porni la pescuit.

În acest moment, am auzit un neobișnuit huruit de roți și, uitîndu-mă pe lîngă tufișul înalt de trandafiri sălbatici și oțetarul răzleț *, am zărit botul alb și silueta costelivă a calului lui Caplin ; apoi l-am văzut pe William stînd pe capră în căruța descoperită, cu un mic zîmbet îmbietor pe față.

— Am căpătat două undițe, zise el. Am fost la o aruncătură de băț mai sus. M-am gîndit că poate ați vrea să mergeți.

Era un eveniment să-l auzi pe William rostind trei fraze la rînd. Mi s-a părut de prisos să mai spun ceva în acest minunat moment. M-am retras de la fereastra școlii, palpitînd de emoție. Ulciorul cu bere din frunze de molid nu era încă în puț, și cu ulciorul și prînzul meu, și cu încîntătoarele așteptări în față, am pornit spre lumea fericită. Briza sufla dinspre uscat și, în timp ce părăseam școala și lăsam în plata Domnului munca din acea dimineață, am văzut una din foile mele de hîrtie fîlfîind dincolo de fereastră, ca o fluturare de batistă.

II. Cînd rareori, cedînd unui impuls nemilos, îl priveam cu un ochi critic pe încercatul marinar William, îmi făcea impresia unui tînăr imatur ; cred însă că și el gîndea cam la fel despre mine. Acum nu purta îmbrăcămintea de pescuit, care ținea de viața lui pe mare, ci un costum de croială veche ciudată, din pînză de in de culoarea ceaiului, adus poate cu ani în urmă din Canton sau Bombay. William avea un anumit mod de a-și manifesta prin tăcere aprobarea, cînd i se vorbea, dar și de a răspunde la gîndurile tale nerostite, ca și cînd ajungeau la el mai ușor decît vorbele.

— Le găsesc foarte comode, zise el referindu-se la haine. Le avea tata în vechiul lui cufăr pentru călătoriile pe mare.

Fasonul demodat, o ciudată notă de eleganță străină și chiar fantezia croielii erau foarte plăcute. Dacă domnul William Blackett semănase vreodată cu un fante bătrîn, era în acea zi. Acum avea aerul că toate fuseseră

* Arbust cu frunze lanceolate, flori galben-verzui grupate în panicule terminale și fructe roșii, folosit ca plantă ornamentală *(Rhus Typhina)*. (N.T.).

lămurite între noi, că nu mai era nevoie de vreo altă explicație, și o bună bucată de drum a mînat fără să mai socotească de cuviință să vorbească. În cele din urmă, cînd trebuie să fi fost ceva peste ora nouă, a oprit calul alături de o mică fermă și cînd am întrebat dacă trebuia să cobor și eu din căruță, a dat din cap aprobator.

— Puteți s-o luați aproximativ spre nord-est, direct peste pășune, zise el privind de sub borurile pălăriei cu un zîmbet îmbietor. Întotdeauna las aici căruța.

L-am ajutat să desfacă hamurile și William s-a dus cu calul spre șopron. Era un sălaș mic, cu aspect sărăcăcios; o femeie, care părea singură, s-a uitat pe fereastră înainte să apară la ușă. I-am spus că domnul Blackett și cu mine veneam de la Dunnet ca să mergem la pescuit.

— Vine și el, nu-i așa? întrebă ea cu un mic rîset ciudat, la care n-am știut ce să-i răspund.

Cînd William s-a apropiat de noi, am observat că nu a luat în vreun fel seama la prezența ei, doar că aducea un braț de pește sărat uscat, scos dintr-o grămadă legată cu sfoară în spatele căruței, care fusese cu grijă acoperită cu o bucată de velă veche. Tot drumul lăsasem în urma noastră o boare puternic mirositoare de pește. M-am întrebat ce-o să facă cu ceilalți pești și cîțiva homari proaspeți, pe care îi zărisem cînd a dat deoparte acoperitoarea, dar și-a așezat darul din brațe pe treapta de la ușă fără să scoată o vorbă, și cîteva minute mai tîrziu în timp ce traversam pășunea, uitîndu-mă înapoi am văzut că peștele era cărat în casă.

N-am putut să constat existența vreunui pîrîu cu păstrăvi pînă nu ne-am apropiat de niște tufărișuri și nu am pătruns imediat într-o pădurişte de molizi și brazi răzleți amestecați ici-colo cu arțari de baltă și anini, ce se întindea pe ambele maluri în susul și în josul apei. Am găsit pe pășune un loc deschis, unde cîțiva copaci mai înalți păreau să fi fost mai degrabă scăpați din vedere decît cruțați de la tăiere. Soarele strălucea și dogorea puternic, așa că m-am așezat jos la umbră cît timp William a scos undițele și le-a potrivit la fiecare cîte o nuia subțire. M-am întrebat unde-și petrecea diminea-

ța doamna Todd și dacă mai tîrziu nu se va gîndi că debarcaseră niscaiva pirați și mă răpiseră de la școală.

III. Pîrîul, ca orice pîrîu cu păstrăvi, părea că te chema tot timpul la el, ca o adevărată ființă omenească ; curgea în șuvoi repede, nestăvilit, chiar aici unde străbătea o bucată de pămînt aparent plană. În timp ce ne potriveam solemn cîrligele și plumburile undițelor, două mrene neispititoare se goneau una pe alta din mal în mal în susul apei. Simțeam că expresia privirilor scurte aruncate spre mine de William trecea de la temere la ușurare pe măsură ce-și da seama că eram deprinsă cu o astfel de unealtă ; se simțea poate obligat să stăm alături în caz că nu mă pricepeam să pun momeala în undița mea, dar spre mulțumirea ambilor ne-am separat ca doi pescari de nădejde.

William îmi indicase un loc în susul pîrîului, dar am preferat să mă duc în aval, deoarece așa se cuvenea fiind ziua aleasă de el, chiar dacă pentru mine păstrăvii nu mă atrăgeau în mod deosebit și deci mi-era la fel de plăcut să merg de-a lungul pîrîului, fie să văd unde se ducea fie să descopăr locurile de unde venea, șipotele și cursul lui superior. De fapt, singura grijă a lui William era că s-ar putea să sufăr din cauza țînțarilor. Fața îi era încă ciudat schimonosită de unsoarea protectoare, dar deși continuam să nu fiu convinsă de puterea leacului, uitîndu-mă pe jos am văzut că sub picioare zdrobeam frunze verzi de hedeomă, atît de strașnică se dovedea unsoarea doamnei Todd. După ce ne-am separat, întorcîndu-mă să văd dacă a început să pescuiască, l-am zărit făcîndu-mi de departe un semn curtenitor cu mîna și mi-am dat seama că prietenia noastră făcuse un mare pas.

Îndată ce am început să pescuiesc, am avut senzația că era o trudă zadarnică. Cînd momeala mea a atins prima oară apa și a fost luată ușor de curentul repede, am știut că degeaba așteptam să prind ceva. Aveam certitudinea celui care ciocănește la ușa unei case pustii știind că nu are să primească un răspuns sau vreun alt semn ; cu totul altceva e dacă se află o ființă înăuntru. Pîrîul era însă fermecător și am pornit pe firul lui pînă departe, prin locuri împădurite și pajiști cu adieri răco-

roase, unde am dat peste o casă părăsită și o fermă năpădită de buruieni înalte. Am trăit clipe minunate și am strîns o comoară de încîntătoare amintiri. La sfîrșitul dimineții m-am întors la locul de întîlnire, înfometată și fără pește. William mă aștepta și nici unul din noi nu a pomenit de păstrăvi. Ne-am mîncat prînzurile cu multă poftă și William a adus cele două ulcioare cu bere de molid de la locul adînc din pîrîu, unde le lăsase să se răcorească. Apoi am stat cîtva timp în tihnă, tăcuți, pe malul verde al apei.

Cît despre William, arăta mai imatur ca oricînd și a păstrat o tăcere și mai timidă și reținută. M-am întrebat datorită căror condiții ciudate de viață ajunsese atît de zbîrcit, apatic și nătîntoc încît să trădeze izbitor efectele timpului. Nu aștepta ca altcineva să-i facă o cît de mică conversație, așa că am rămas tăcută ca și el. Am aruncat cînd și cînd o privire spre el, dar tot timpul am urmărit frunzele clătinîndu-se pe fondul albastru al cerului și vitele roșcovane mișcîndu-se pe pășune.

— Nu știu dacă ar trebui să pornim spre casă. E încă devreme, zise el într-un tîrziu și am tresărit de parcă unul din brazii cenușii vorbise. Cred că s-ar cuveni să mă duc să văd ce fac rudele de la Thankful Hight, continuă el. Mama ar dori să afle vești de la ei.

Eu clătinai din cap în semn că eram cu plăcere de acord.

IV. William a luat-o înainte peste pășune și eu l-am urmat cu presimțămîntul unor clipe plăcute. Nu cred că companionul meu se așteptase să fac vreo obiecție, dar îmi dădeam seama că era mulțumit de ușurința cu care îi erau secundate planurile din acea zi. A aruncat o privire spre cer ca să vadă dacă era vreun semn de vreme rea, dar cerul era senin fără pic de nor ; chiar și ceața ușoară de dimineață dispăruse.

Am pornit spre nord pe un drum argilos accidentat, peste un ținut pîrjolit și pustiu, cu multe pante lungi obositoare, unde soarele strălucea și dogorea puternic și n-am putut să nu observ aspectul părăsit al fermelor. Era multă pășune, dar arăta pîrlogită, și iarăși m-am întrebat de ce oamenii nu creșteau mai multe oi, cînd asta

părea singurul mod posibil de folosire a pămîntului lor. I-am spus așa și domnului Blackett, care îmi aruncă o privire plăcut surprinsă.

— Asta spune și ea mereu, zise el repede. Are foarte multă dreptate. Ai să vezi!

Eram bucuroasă să mă văd aprobată, dar nu aveam cea mai mică idee la cine se referea și am așteptat pînă cînd se va îndura să mai vorbească.

Cîteva minute mai tîrziu coboram un deal rîpos și intram într-o întinsă zonă cu păduri întunecoase de molizi. Era nespus de plăcut la adăpost de soarele după-amiezei și, spre marea mea bucurie, după o bucată de drum la umbră, William a întors capul calului către niște bariere, pe care le-a dat jos. M-a lăsat să mîn cu calul și am pornit pe un drum secundar îngust, liniștit și plăcut mirositor, care semăna mai mult cu o potecă decît cu un drum propriu-zis. Adesea trebuia să dăm deoparte crăcile plecate prea mult, care barau drumul și o dată, cînd o ramură ascuțită l-a lovit în față, William a declarat atît de inciudat că cineva ar trebui să treacă pe acolo cu o secure, încît m-am simțit eu vinovată de acest neașteptat incident. După cîte îmi amintesc acum, aceasta a fost singura remarcă a lui William în tot cursul drumului prin pădure spre rudele de la Thankful Hight; totuși din timp în timp arăta sau clătina din cap către ceva ce-ar fi putut să-mi scape: o mică bufniță somnoroasă cuibărită în îndoitura unei crăci sau un lujer înalt de lobelie* înflorit, la marginea unei mici bălți, unde razele soarelui reușeau să coboare. Fiind deprinsă cu compania doamnei Todd și a altor prieteni, care aveau obișnuința să vorbească, am fost de multe ori pe punctul de a face o remarcă, dar mai de fiecare dată, din fericire, m-am stăpînit. A fi împreună cu el, chiar numai pentru scurt timp, însemna să trăiești la un nivel diferit, la care gîndurile erau cel mai bun mijloc de comunicare, pentru că erau gînduri împărtășite în comun și anume primele impresii produse asupra noastră de lucruri simple sau frumuseți naturale pe care le vedeam amîndoi. O dată,

* Plantă cu flori roșii-deschis din America de Nord, care crește în locuri umbrite umede sau în apă puțin adîncă. (N.T.).

zărind o grațioasă ciocănitoare veselă care ne privea curioasă de pe o cracă uscată, m-am întors spre William, el a făcut un îngăduitor semn din cap că a observat-o și asta m-a redus la tăcere tot restul călătoriei. Drumul prin pădure nu este un loc pentru conversație zgomotoasă obișnuită ; ar tulbura păsările și toate micile dobitoace pașnice de acolo. Constatam însă cu umilință cît de înrădăcinată era în noi deprinderea de a vorbi inutil. Nu totdeauna ai nevoie să spui ceva în această lume gălăgioasă. Începeam să-mi dau seama de deosebirea dintre modul obișnuit de viață al lui William și al meu. El trăia zile lungi de tăcere în barcă pe mare și nu mă îndoiesc că el și mama sa vorbeau de obicei foarte puțin, pentru că se înțelegeau perfect fără grai. Muțenia era ceva specific tihnitei lor insule, trainic fixată pe tăcutele temelii ale lumii, și de ale cărei țărmuri stîncoase valurile mării se sparg și strigătele se sting fără răspuns.

Mergeam de o bună jumătate de oră prin pădure ; copitele calului nu făceau nici un zgomot pe poteca negricioasă, moale, de sub copacii pereni umbroși. Mă gîndeam că pînă la urmă ar trebui să ieșim în teren deschis de pășune, dar la capătul potecii nu era nici măcar o fișie de pămînt parțial împădurită ; pădurea se oprea înaltă și deasă în fața unei împrejmuiri vechi de piatră și a unui teren deschis însorit, și am ieșit brusc în plină lumină de zi care ne-a făcut să tresărim ; a tresărit și calul, care probabil ațipise în timp ce mergea, ca un vechi ostaș obișnuit cu marșurile. Terenul urca în pantă către o casă scundă din bîrne, orientată spre răsărit. În spatele casei se vedeau lungi terase de stîncă, încărunțite de geruri, care formau o măgură, cu fîșii de gazon și tufișuri verzi printre ele. Acolo sus era cel mai sălbatic, cel mai gigantic ținut de pășune ; părea un fel de temeritate să-i pui înainte o firavă casă de lemn, totuși firesc ca în față casa să aibă obișnuita țarină și credincioasa pădure. Cînd priveai în sus la culmile de stîncă, ai fi zis că sînt opera stihiilor sau poate chiar a unor vulcani. Deodată am observat că o parte a regiunii, pe care o luasem drept stînci cenușii, se mișca încet, ca și cum din cauza soarelui imaginea îmi juca dinaintea ochilor.

— Alea-s oi! exclamă William, arătînd repede într-acolo. Vezi oile?

Era, fără îndoială, o imensă masă de spinări lînoase care, prin nu știu ce fenomen de mimetism, luase o înfățișare asemănătoare cu terasele. Puține șanse de pășunat puteam descoperi pe acea creastă înaltă arsă de soare, dar oile se mișcau necontenit părînd mulțumite în timp ce pășteau de-a lungul coastelor și a rîpelor.

— N-am văzut toată vara atît de multe oi ca astea! exclamai cu admirație.

— Nu sînt atît de multe, zise molcom William. Le priește însă grozav. Le merge așa de bine pentru că sînt păstorite, dar n-ai cum să-i faci să priceapă pe unii oameni.

— Vrei să spui că cineva stă și le păzește? întrebai.

— Ea a aflat cu ani în urmă, citind, că pretutindeni, afară de Statul Maine, oamenii își scoteau oile la pășunat doar sub protecția cîinilor, răspunse William. Primul lucru care i-a băgat asta în cap a fost o veche cărțulie pe care o avea mama. A citit-o odată, cu prilejul unei vizite la noi pe insulă. Se numea „Păstorul din cîmpia Salisbury". Nu ăsta era subiectul principal al cărții, dar cînd a citit-o, a spus: „Uite, doamnă Blackett! Asta-i ce nimeni n-a înțeles. Bibliile noastre ar fi trebuit să ne învețe că ce le lipsește oilor e un păstor". Vezi, aici în jur, cei mai mulți oameni au lăsat cu ani în urmă creșterea oilor pe seama cîinilor. Așa că ea a renunțat să mai fie învățătoare și s-a dus să-și păzească singură turma și de atunci a păstorit-o fără întrerupere și bine a făcut.

Pentru William, aceste lămuriri aduceau cu o cuvîntare. A vorbit cu înflăcărare și i-am împărtășit entuziasmul de moment.

— Uite-o! exclamă el pe un ton diferit, cînd silueta unei femei înalte s-a ivit în urma turmei și a rămas nemișcată pe creastă, privind spre noi ca și cum ochilor ei nu le scăpase apariția unui obiect străin în spațiul obișnuit al țarinei.

William se ridică în picioare în căruță și am crezut că vrea s-o cheme sau să-i facă un semn cu mîna; dar s-a așezat iarăși jos, mai stîngaci decît dacă s-ar fi aflat

într-o barcă legănată de valuri, și a minat spre casa de sus.

Era cel mai singuratic loc de viețuit, un loc unde puteai sta o viață ascuns. Între fermă și drumul principal erau păduri dese și cît cuprindeai cu ochiul nu zăreai altă casă.

— Cartofii arată bine, zise William. Bătrînii spuneau că nu-i pămînt mai bun decît țarina Hight.

M-am trezit stăpînită de un surprinzător interes pentru ciobănița care sta în picioare departe, în pășunea de pe măgură, cu imensa-i turmă, ca un personaj al lui Millet * pe fondul de cer.

V. Totul în jurul casei era curat și în ordine, de parcă ograda verde fusese nu numai măturată dar și ștearsă de praf. În depărtare se vedea un cird de curcani pășind tacticos, dar primprejur nu era obișnuitul neastîmpărat ciopor de găini care răscolește totul și dă un aspect de neorînduială. William m-a ajutat cu grijă să cobor din căruță, ca și cum aș fi fost mama sa, și mi-a făcut semn din cap spre ușa deschisă, îndemnîndu-mă din privire să intru ; dar am așteptat pînă și-a legat calul și a putut s-o ia înainte. Imediat ce am intrat și-a scos pălăria și s-a oprit un moment ca să-și netezească cu mîna părul rar cărunt, gest din care am dedus că vizita noastră avea un caracter oarecum ceremonios. Am intrat într-o bucătărie rustică de modă veche, podeaua era curățată cu peria pînă și în rosturile dușumelei, iar ușile se simțeau bine lustruite la pipăit. Într-un fotoliu spațios, orientat spre fereastră, stătea o bătrînă cu aer autoritar, ale cărei trăsături faciale aduceau cu ale unui împărat roman marțial, accentuate de o scufie neagră, gen bonetă, cu o bandă verde. Sceptrul era un evantai din frunză de palmier.

William traversă camera spre ea și își apropie capul de urechea ei.

— Vă simțiți bine azi, doamnă Hight ? o întrebă el, cu toată vlaga vocală pe care i-o îngăduia pieptul lui îngust.

---

* Millet, Jean François, 1814—1875, pictor peisagist francez, cunoscut pentru pînzele lui cu scene cîmpenești (Culegătoarele de spice, Recolta de cartofi ș.a.). (N.T.).

— Nu, nu mă simt mai bine. Trebuie să stau țintuită aici, răspunse ea rece, dar aruncă peste umăr o privire întrebătoare spre mine.

— Dînsa e tînăra doamnă care stă vara asta la Almira, îi explică el, și mă apropiai în chip de confirmare a spuselor lui.

Mi-a oferit mîna stîngă cu deosebită prestanță, dar fără să-și schimbe o clipă expresia. Un moment mai tîrziu zise că îi făcea plăcere să mă cunoască și am simțit că partea cea mai stînjenitoare trecuse. William trebuie să fi avut unele temeri în timp ce traversasem țarina, dar eu nu știam nimic. Atitudinea amfitrioanei noastre era mai mult decît rezervată, era respingătoare; dar n-am întîrziat să bănuiesc că probabil se resimțea de fireasca amărăciune de a-și fi văzut o robustă vitalitate degradată de boală și de a fi condamnată la inactivitate.

— Mama se simte bine ca de obicei, de anul trecut cînd ai fost aici? întrebă ea, și William îi răspunse clătinînd vesel din cap.

Menționarea dragei doamne Blackett ajuta la înfiriparea unei conversații.

— Am pescuit mereu la mal, începu el cu glas oarecum îmbietor. M-am gîndit că v-ar plăcea cîțiva pești pentru iarnă.

Asta explica generoasa încărcătură pe care o adusesem în spatele căruței. Am observat că darul nu era o surpriză și că pe doamna Hight o interesa.

— Sper că sînt la fel de buni ca anul trecut, zise ea, dar fără să schițeze un zîmbet.

Nu mă slăbea nici o clipă din ochi.

— Fii amabil cu doamna, îl dojeni ea pe William, care se grăbi să așeze aproape de ea unul din scaunele cu spătar drept de lîngă peretele bucătăriei.

Apoi, zăbovi un moment ca un copil timid. Îmi dădeam seama că vroia să întreprindă ceva, dar nu îndrăznea să-i ceară permisiunea, pe care era evident că o aștepta.

— Poți să te duci s-o cauți pe Esther, zise ea după o lungă pauză, care devenise neliniștitoare pentru amîndoi oaspeții. Estherei îi va face plăcere s-o cunoască.

Şi William, în nanchinii * de culoarea căprioarei, dispăru cu pas iute.

VI. — Să nu vorbeşti prea tare, îmi huruie capul, mă îndrumă de la început doamna Hight. Clar şi deslușit aud foarte bine. Ce noutăţi la Dunnet?

Din fericire cunoşteam unele întîmplări de acolo: amănuntele unei morţi subite şi logodna dintre un văduv din neamul Caplin, plecat pe mare şi întors acasă din călătorie, cu una din fetele Harris mai tînără. Doamna Hight zîmbi acum cu adevărat şi se înfundă în fotoliu. Am povestit cu lux de amănunte fiecare subiect pe rînd. Unul din curcanii întorşi acasă şi-a luat permisiunea, desigur interzisă, să se urce pe treapta din pragul uşii, să intre şi să se plimbe în jurul bucătăriei, dar severa stăpînă nu-l luă în seamă; apoi, polonicul de tablă cositorită s-a desprins din cuiul dinapoia noastră cu un zgomot neaşteptat, destul de strident ca să ajungă la urechea internă a doamnei Hight, ceea ce a făcut-o să-şi întoarcă capul şi să se uite; dar am continuat să stăm de vorbă fără a-i da atenţie. Pînă la urmă conversaţia noastră a luat un curs atît de prietenos, încît a renunţat la ţinuta ei băţoasă, s-a destins şi a început să mi se plîngă, ca orice biată bătrînă, de vitregiile bolii ei. Se gîndise deja la inevitabilul trist sfîrşit şi cît va mai avea de trăit, după ce a suferit şocul care a lăsat-o complet neputincioasă, cu excepţia unei mîini stîngi neîndemînatice cu care acum îşi făcea vînt, gesticula şi mereu îşi potrivea cutele rochiei, dar nu putea să facă nici o muncă cu care să-şi treacă plăcut timpul.

— Da, doamnă, poţi fi sigură că de bine de rău o folosesc, zise ea sever. A trecut mult timp înainte s-o pot lăsa pe Esther să plece dimineaţa pînă nu mă ajuta să mă ridic din pat şi să mă îmbrac, dar acum lasă lucrurile pregătite de cu seară şi cînd doresc le folosesc cu ajutorul cleştilor uşori de la sobă şi pot să fac asta singură, ca altădată. Cînd Esther se întoarce, nu-i mai rămîne de făcut decît să mă împingă aici, în bucătărie. În unele perioade ale anului, Esther nu vine acasă toată

* Pantaloni confecţionaţi din pînză de bumbac de culoarea căprioarei, fabricată prima oară în China. (N.T.).

noaptea, în nopțile cu lună cînd cîinii pot s-o ajute la supravegherea oilor, dar nu mai muncește atît de greu ca înainte. Ar putea foarte bine să angajeze pe cineva, da, poate într-adevăr, dar, uite, în ziua de azi nu găsești un om cu plată care să primească să se scoale înainte de ora cinci ; nu mai sînt ca pe vremea mea. Uneori mai și adorm, și în nopțile cu lună, Esther e atît de neliniștită, încît nu poate dormi și pleacă. Sus pe deal e un mic loc adăpostit, un fel de stînă cum îi zice ea, și doarme acolo într-o mică șură... și-a construit-o singură pentru perioada de fătare a mieilor și în caz că vreuna din aceste biete creaturi neroade se rănește sau mai pățește cine știe ce. Nu l-am văzut niciodată, dar ea zice că-i un loc încîntător și totdeauna plăcut pe orice vreme. Îl poți vedea pe cealaltă parte a crestei, spre sud, unde sînt case. Mă gîndeam să mă urc cîndva să-l văd și toate locurile unde își duce ea viața, dar acum nu mai pot. Încep să dau înapoi și nu-i de mirare. M-am săturat să mă mai amăgesc, încheie sărmana de ea cu un oftat adînc.

VII. Timpul trecea pe nesimțite. Nu numai că i-am povestit amănunțit întîmplări cunoscute de mine, petrecute în gospodăriile din vecinătatea doamnei Todd, dar și doamna Hight a devenit tot mai comunicativă. A început, la rîndu-i, să-mi vorbească tacticos de genealogia și viața personală a numeroase cunoștințe, pînă am făcut aproape tot ocolul globului și am ajuns iarăși la Dunnet din direcție opusă. Se făcuse tîrziu și nu mă săturam ascultînd-o. Minuția și pitorescul descrierilor ei aveau o nespusă savoare. Era poate doar o închipuire a mea, dar în pronunția și tonalitatea multor cuvinte, cu vocale lungite și inflexiuni duble, se simțea o vagă persistență pe coasta Maine a pronunției engleze din vremea lui Chaucer.

În cele din urmă, doamna Hight aruncă o privire bănuitoare pe fereastră.

— Unde crezi că s-au dus ? mă întrebă ea. Esther trebuie să fi fost departe, la cealaltă margine. Nu cred că William n-a fost în stare s-o găsească. Nu putea să audă tălăngile oilor ? Are auzul bun ?

William auzise în dimineața aia niște stîrci care zburau în înaltul cerului, pe care i-am spus că urechile mele nu-i putea auzi și aproape nu se vedeau. Din fericire, fără să-mi dau seama de ce, m-am ferit să-i spun că o văzusem destul de aproape pe ciobăniță în timp ce traversam țarina. Chiar dacă fugea mai repede decît Atalanta *, William tot putea s-o ajungă în cîteva minute. Acum descopeream pe neașteptate, cu nespus amuzament și mare încîntare, că mă aflam în fața unui episod romantic. Bătrîna s-a uitat bănuitor la mine și m-am grăbit s-o distrag cu o nouă informație ; dar ea mă ascultă cu vădită indiferență și curînd mă întrerupse din înflăcărata mea istorisire.

— William a plecat cam de prea mult timp, nu-i așa ? întrebă ea. Timpul a trecut într-adevăr foarte repede, zise ea apoi pe un ton mai potolit. Mă bucur că am companie. Stau aici singură, privind zile de-a rîndul. Oile sînt groaznic de proaste. Cred că au auzit pași străini și au dat buzna prin tufișuri și rugi, în ciuda strădaniilor ei de a le potoli. Dar William putea să aibă cap să se întoarcă, în loc să dea roată peste tot căutînd-o. Doresc să-l întreb despre mamă-sa. Ce începuseși să-mi spui ? Sper să ai timp să-mi istorisești.

Subiectele cu care o puteam distrage se cam epuizaseră, dar mi-am dat toată silința, și am mai continuat fără oprire încă cel puțin o jumătate de oră, dar William tot nu apărea. Doamna Hight începea să arată obosită.

— Ceva s-a întîmplat și s-a oprit s-o ajute, mormăi ea în mijlocul a ce mai găsisem să-i istorisesc în legătură cu zvonul de nemulțumire provocată de pastorul unui orășel, al cărui nume îl aflasem din periodicul săptămînal la care era abonată doamna Todd.

---

* Eroină din mitologia greacă, celebră prin frumusețea ei, și neîntrecută la alergare, care nu vroia să se mărite decît cu bărbatul care o va învinge într-o întrecere la fugă. A fost învinsă de Hipomene, aruncîndu-i în cale trei mere de aur dăruite de Venus, și ea, plecîndu-se să le culeagă, a rămas în urmă. (N.T.).

— Du-te, dragă, la ușă și uită-te dacă nu cumva îi vezi.

Am plecat imediat și, odată afară din casă, m-am uitat îngrijorată în direcția în care o luase William.

Spre marea mea surprindere am văzut toate oile atît de aproape, încît m-am întrebat cum de nu le auzisem din casă behăitul și clopotele. Și, ce să vezi ? La o aruncătură de piatră, pe prima terasă cenușie care se vedea deasupra ienuperilor, William și ciobănița erau angajați intr-o plăcută conversație. La început am fost indignată, apoi amuzată, și în inimă am simțit un fior de caldă simpatie. Mă zăriseră și se ridicaseră ca treziți dintr-o vrajă. Aveam senzația că eram mesagerul Ursitei. Aproape că le puteai auzi suspinele de regret cînd am apărut ; pesemne petrecuseră o încîntătoare după-amiază. M-am grăbit să intru în casă cu liniștitoarea veste că nu numai se zăreau, dar erau în afară de orice primejdie, împreună cu toate oile.

VIII. Doamna Hight, ca și mine de altfel, se săturase de conversație și încetase chiar singura-i activitate de a-și face vînt cu evantaiul. M-a rugat să-i aduc un pahar cu apă și odată cu apa i-am adus și cîteva fructe de care din fericire mi-am amintit că-mi rămăseseră de la prînz. Vigoarea i-a revenit și mi-a povestit vitrega ei istorie din ultimii ani, de cînd în plină putere fusese lovită de paralizie ; bărbatul ei murise înainte, lăsînd-o singură cu Esther și o ipotecă pe fermă. Posedau doar o mică bucată de pămînt cultivabil, dar o foarte mare întindere de pășune pentru oi și un petic de pădure. Toți rîdeau de Esther pentru încrederea ei în creșterea oilor în vreme ce vecinii lor, unul după altul, își vindeau turmele ; și cînd situația ajunsese disperată, ea ridicase toți banii de la bancă și cumpărase toate oile de vînzare, susținînd că mieii din Maine erau la fel de buni ca oricare, și că exista o potecă pe lîngă mare care ducea direct la tîrgul Boston. Și, îngrijindu-și singură turma, reușise să ducă totul la capăt cu bine ; cîștigase destui bani ca să plătească cu cinci ani în urmă ipoteca și, acum, ce nu cheltuia îi depunea la loc sigur, în bancă.

— A fost o muncă îndîrjită, zi și noapte, vară și iarnă, dar acum începe să înainteze în vîrstă, zise bătrîna cu tristețe. M-a îngrijit și pe mine odată cu oile și a fost tot timpul o fată bună, dar ar fi trebuit să fie învățătoare, încheie doamna Hight cu un oftat adînc și începu iarăși să-și facă vînt cu evantaiul.

Am auzit voci și William și Esther au intrat ; nu și-au dat seama că era atît de tîrziu. William arăta destul de sigur de sine și în mod ciudat mai degrabă ca un tînăr fericit decît ca un flăcău bătrîn. Cît despre Esther, putea întruchipa o Jeanne d'Arc întoarsă la oile ei, marcată de vîrstă și încărunțită de cenușile unor mărețe aduceri-aminte. Avea o înfățișare modestă de sfîntă și de nepreFăcută smerenie. M-au impresionau profund fața ei suavă, deschisă, bătută de vînt și privirea blajină, silueta ei subțire și rochia strînsă pe corp, și mîna puternică cu care ținea toiagul de cioban. Nu putea decît să sporească respectul meu pentru William, pentru acest tăcut pescar-fermier care cunoștea, și numai el, inima nobilă și răbdătoare care bătea în pieptul ei. Nu sînt sigură dacă măcar în sinea lor își dăduseră seama că dintotdeauna s-au iubit ; nu erau poate în măsură să recunoască ceva atît de categoric, atît de hotărîtor, dar s-ar fi simțit fericiți alături în lume. Pe Esther nu o marcaseră frămîntările și mîniile vieții, trăise în soare și ploaie printre netoatele ei oi și se cizelase în loc să se înăsprească ; iar admirabila ei răbdare cu o mamă arțăgoasă, chinuită de neputință și regretul energiei pierdute, îi dăduse în schimb o splendidă stăpînire de sine și blîndețea firii. O văzusem îndeajuns pe bătrîna doamnă Hight ca să-mi dau seama că orice-ar fi făcut o oaie nu putea irita o ființă obișnuită cu imprevizibilele răbufniri și asprimi ale tovarășei sale de viață.

IX. Doamna Hight i-a spus imediat fiicei sale că avusese o foarte plăcută vizită și că a aflat o mulțime de lucruri noi la care să se gîndească. A spus-o de față cu mine și cu atîta franchețe, încît am fost convinsă că-i

prilejuisem o mare bucurie, ceea ce se vedea și în privirea de recunoștință din ochii Estherei. N-am stat mult de vorbă împreună, dar ne-am înțeles. Sărmana bătrînă nu citea, nu putea să coasă sau să croșeteze cu mîna ei neputincioasă și se aflau departe de vecini, deși mintea îi era la fel de ageră ca în tinerețe și aștepta mai mult decît era cu putință din partea unei lumi dezamăgitoare. Trăise să vadă ipoteca plătită și bani la bancă și succesul Estherei în tot ce întreprinsese, și prea puține bucurii îi mai rămăseseră în viață. William își avea pe mama lui și Esther pe a ei și nu se mai văzuseră de un an, deși doamna Hight spusese că într-un an William nu se schimbase deloc, chiar la vîrsta lui. Bătrîna trebuie că avea mult peste optzeci de ani, dar cu un admirabil curaj și dîrzenia de a mai dăinui în lume, continua să conducă autoritar din fotoliul-balansoar cu spătar drept.

William și-a descărcat darul de pești uscați, fiecare ales cu deosebită grijă, iar Esther a stat în picioare lîngă el privindu-l ; apoi a traversat țarina împreună cu noi, pînă lîngă căruță. Aveam credința că eram singura care cunoșteam fericita lor taină și s-a îmbujorat puțin cînd ne-am luat rămas-bun.

— Sper că n-o să fiți prea obosită, mama e atît de surdă. Nu, sper că n-o să vă simțiți obosită, zise ea amabil, ca și cum știa ce era oboseala.

În următorul moment de tăcere, auzirăm behăitul oilor rămase fără păstor pe deal. Apoi mi-a zîmbit, un zîmbet care exprima o nobilă răbdare și sacrificiu neprecupețit, și pe care nu-l pot în veci uita. În privirea ei se putea citi amintirea speranțelor zădărnicite, vitregiile iernii, neînțeleasa ei viață însingurată fără cel iubit alături, dar eu am înțeles-o și mi-aduc cu drag aminte de fața ei istovită și ochii albaștri tineri.

— La revedere, Wiliam, zise ea cu o notă duioasă în glas.

William i-a spus și el la revedere, aruncîndu-i repede o privire, dar nu s-a uitat înapoi, deși eu m-am întors și i-am făcut semn fluturînd mîna în timp ce ea punea la loc barierele în urma noastră. William n-a mai

scos o vorbă cît am străbătut pădurea întunecoasă traversată la venire și am intrat pe drumul mare care ne ducea spre casă. Ceremonioasa lui vizită anuală, îndelung așteptată, era acum doar o fericită amintire.

— Din vîrful pășunii ei de pe deal se poate vedea marea, zise în cele din urmă Wiliam.

— Se poate ? întrebai eu surprinsă.

— Da, e un loc foarte înalt. Terasele de acolo de sus se văd foarte clar, pe vreme senină, din vîrful insulei noastre și acolo se află un arbore înalt, drept, pe care-l folosesc ca reper cînd merg la pescuit, zise William cu un suspin fericit.

Cînd am ajuns aproape de Dunnet, companionul meu se uită spre spatele căruței ca să vadă dacă pînza de velă care acoperise peștele era în siguranță.

— Tare aș fi dorit să pescuiesc cîțiva păstrăvi, zise el cu o privire plină de regret. Almirei îi fac totdeauna plăcere și spune că merită osteneala să mă duc.

Am tras cu ochiul la William Blackett. Nu văzusem nici măcar un țînțar singuratic. Pe fața lui calmă era doar o dungă de culoare mai închisă, poate o veche cicatrice căpătată cu mult timp în urmă în vreo încăierare.

22. *Geamăna reginei*

Coasta Maine era, cu mulți ani înainte, atît de aproape de țărmuri străine, prin harnica ei flotilă de corăbii, încît printre bărbații și femeile mai în vîrstă găseai și acum un surprinzător procent de oameni călătoriți. Fiecare promontoriu avansat în mare, cu case cocoțate pe creastă, fiecare insulă cu o singură fermă, își trimiseseră iscoadele lor să vadă cît mai multe „țări Eschol" *. Puteai să zărești la ferestre fețe de oameni simpli mulțumiți, ai căror ochi văzuseră porturi îndepărtate, și cunoscuseră splendorile lumii orientale. Călătorul comod

* Vale fertilă lîngă Hebron (Palestina), în biblica țară a Canaanului (Pămîntul Făgăduinței) ; în text folosit cu sensul de pămînturi noi bogate. (N.T.).

din Atlanticul de Nord și Mediterană s-ar fi rușinat alături de ei; ocoliseră Capul Bunei Speranțe și înfruntaseră mîniile mării de la Capul Horn, în mici corăbii de lemn; își crescuseră curajoșii lor băieți și fete pe punți înguste; fuseseră printre ultimii copii ai vikingilor care se aventuraseră spre țărmuri necunoscute. Cei mai mulți din aceștia nu se mulțumiseră cu cunoștințele oferite de un stat tînăr. Căpitanii de corăbii din Maine și văduvele lor cunoșteau cîte ceva din lumea largă și niciodată nu socotiseră parohiile lor de baștină drept întreaga lume, ci doar o parte a ei. Cunoșteau nu numai Thomaston * și Castine ** și Portland, dar și Londra, Bristol și Bordeaux, și porturile din Marea Chinei cu obiceiurile lor ciudate.

Într-o zi de septembrie, cînd eram aproape la sfîrșitul verii mele la Dunnet, doamna Todd s-a întors acasă dintr-o lungă peregrinare solitară prin pășuni sălbatice, cu o privire nerăbdătoare de parcă atunci chiar pornea într-o expediție promițătoare, nu că se întorcea. Aducea un coșuleț cu mere cît pentru cină și îl ținea spre mine ca să pot vedea că deasupra erau presărate cîteva surprinzătoare boabe de zmeură tîrzie, dar n-a făcut nici un comentariu despre peregrinarea ei. Puteam fi sigură că avea ceva important să-mi spună.

— N-ai adus acasă nici măcar o frunză de ceva, am îndrăznit să-i spun acestei experimentate culegătoare de ierburi. Ieri ziceai că alunul s-ar putea să fie înflorit.

— Nu neg, dragă, răspunse ea semeț. N-am să spun că nu era. Nu m-a interesat prea mult alunul. Adevărul e că am fost în vizită departe. Există o veche potecă indiană care duce spre Black Shore, prin marea mlaștină a stîrcilor peste care nu se poate călători toată vara. Trebuie să-ți faci vreme într-o zi, acum cît pămîntul de dedesubt este uscat de vară ca azi, și înainte să înceapă ploile de toamnă. Nu m-am gîndit nici un moment să fac vizita asta pînă am ajuns departe de casă, și deodată-mi zic: azi e ziua, sigur! Și am pornit îna-

* Thomaston (Thomastown), port fluvial în sud-estul Irlandei. (N.T.).

** Port în insula Man din Marea Irlandei. (N.T.). (N.T.).

inte cît de iute puteam. Pînă să observ, am nimerit într-un loc pe care l-am simțit jilav sub picioare. Așteaptă să-mi pun o pereche de ciorapi de lînă uscați să nu răcesc, și vin să-ți spun.

Doamna Todd dispăru. Îmi dădeam seama că era vorba de ceva care o interesase nespus. Parcă se întîlnise pe neașteptate cu monstrul marin * sau cu triburile rătăcite ale lui Israil **, atît de misterios și satisfăcut era aerul ei. Plecase spre amiază, pentru că în timp ce-o așteptam să vină acasă, la fereastră, am văzut ultimele străluciri roșii ale soarelui de toamnă pălălăind de-a lungul stîncilor cenușii ale țărmului, lăsîndu-le apoi iarăși în umbră, și luminînd doar pînzele îndepărtate ale cîtorva goelete care se îndreptau spre coastă, drepte ca niște case de aur pe mare.

Mă lăsă să mă întreb nerăbdătoare ce avea să-mi spună, cam prea multă vreme. Între timp, Doamna Todd aprinse focul de seară și pregăti cele necesare pentru cină. Abia după aceea se întoarse arătînd vioaie și bine dispusă după lunga-i plimbare.

— De pe un deal, unde am fost, se deschide o priveliște minunată, începu ea să istorisească. Da, o vedere minunată a uscatului și a mării. De departe nu observi dealul, dar ce contează e poziția lui încîntătoare. Am stat acolo multă vreme și doresc să mergi și dumneata. Cînd am plecat azi-dimineață habar n-aveam de acest loc, zise ea ca și cum i-aș fi reproșat. Mi-a venit așa deodată chef de drumeție și mi-am luat coșulețul. Nu știam dacă am să mă întorc la vremea prînzului. De aceea, m-am gîndit să-ți pregătesc o gustare pentru cazul că nu mă întorc. Sper că ai avut tot ce doreai. Da, sper că ai avut îndeajuns.

— O, da, desigur, zisei.

Gazda mea era totdeauna deosebit de generoasă în componența prînzurilor cînd mă lăsa să mănînc singură, ca un fel de dar de împăciuire sau de afectuoasă scuză.

---

* Animal uriaș, asemănător șarpelui, despre care se credea că trăiește în mare. (N.T.).

** Evreii care au fugit din Egipt și au rătăcit prin pustiul Sinai, sub conducerea lui Moise, menționați în Vechiul Testament. (N.T.).

— Cunoști acel deal cu o casă veche drept în vîrf, dincolo de mlaștina stîrcilor? Mă scuzi că-ți explic, începu doamna Todd, dar n-ai putea să-l nimerești din interiorul regiunii cum ai putea mergînd de-a lungul țărmului. Cunoști acel deal. Există o cărare care duce direct acolo, pe care azi trebuie să fii cu ochii-n patru ca s-o găsești. O foloseau Indienii din interiorul ținutului cînd aveau de făcut un transport la debarcaderul de aici ca să-l ducă în insulele din larg. Am auzit oamenii bătrîni spunînd că acolo aveau un loc al lor pe o terasă spre care au croit cu mocasinii lor o potecă adîncă, dar eu n-am putut s-o descopăr niciodată. E atît de năpădită de vegetație în unele locuri, încît poteca se pierde în tufișuri și cu greu îi mai iei urma; dar, ținînd seama de poziția terenului, poteca merge destul de drept, iar eu mă conduc după soare și mușchiul care crește pe latura trunchiurilor de copaci. Un pîrîu s-a înfundat acolo și mlaștina este acum mai mare ca înainte. Da. Într-un loc am intrat cam adînc!

M-am arătat îngrijorată de sănătatea ei. Doamna Todd nu mai era tînără și, în pofida conformației robuste și a agerimii ei, știam că o amenințau unele beteșuguri care vor sfîrși într-o bună zi prin a o lăsa schiloadă și bolnavă.

— Nu-ți face griji cu mine, stărui ea. Doar dacă aș sta liniștită ar putea Necuratul să mă înșface. Cînd mă mișc mult, mă simt de douăzeci de ani, și vara și iarna. Nu știu de ce, dar nu ți-am pomenit niciodată de cea pe care m-am dus s-o văd. Nu știu de ce, nu ți-am vorbit niciodată de Abby Martin, pentru că deseori m-am gîndit la ea, dar locul unde trăiește e tare peste mînă, și n-am mai văzut-o de trei sau patru ani. E o femeie foarte amabilă și interesantă, și ne cunoaștem bine. E mai aproape de vîrsta mamei decît de a mea, dar se simte foarte tînără. Mi-a oferit o ceașcă de ceai bun și poate aș fi rămas peste noapte dacă aveam cum să-ți trimit vorbă să nu te neliniștești.

Apoi, după un moment de tăcere gravă, doamna Todd continuă cu un aer de încunoștințare oficială.

— E geamăna reginei, zise ea și mă privi atent ca să vadă ce efect are asupra mea neașteptata comunicare.

— Geamăna reginei ? repetai.

— Da, a ajuns să o preocupe nespus de mult regina și e ușor de înțeles. S-au născut în aceeași zi și te-ai minuna văzînd cît de multe lucruri se potrivesc. Mi-a vorbit azi de cîteva întîmplări, și ai zice că toată vremea n-a făcut decît să citească istorie. Mi-am dat seama mai mult ca niciodată, cît de serios vorbea. Am auzit-o deseori făcînd aluzie la anumite întîmplări, dar acum a îmbătrînit și se grăbește să afle tot. A ajuns să trăiască mai tot timpul cu gîndurile, ca adesea unii oameni, și-ți spun că pentru ea e o încîntare să vadă pe cineva. Dacă vrei să afli ceva despre regina Victoria, păi doamna Abby Martin îți poate spune orice, de-a fir-a-păr. Iar priveliștea de pe dealul despre care ți-am vorbit e cea mai încîntătoare din lume. Numai pentru asta merită s-o vizitezi.

— Cînd poți să mergi iarăși ? întrebai repede.

— Aș zice miine, răspunse doamna Todd. Da, aș zice miine ; dar cred că ar fi mai bine să mă odihnesc o zi înainte. Mi-am pus întrebarea asta în drum spre casă, dar eram așa de grăbită că n-am avut prea mult timp să mă gîndesc. E un drum foarte lung ca să mergi cu calul. Ai de mers aproape la fel de departe ca la locuința bătrînilor Bowden, s-o iei la stînga pe un drum rău, lung, și apoi, îndată ce ajungi acolo, trebuie să te întorci imediat, dacă vrei să ajungi acasă înainte de ora nouă seara. Dar luînd-o de aici de-a curmezișul ținutului, ai destul timp să ajungi, să poți sta una sau două ore bune în vizită și să te întorci acasă pe lumină. Sînt doar cîteva mile și drumul este nespus de frumos pe tot parcursul. Cîndva mai erau acolo cîteva familii cumsecade, dar unii au murit, alții s-au împrăștiat, așa că acum nu mai are vecini în apropiere. A plîns cu adevărat de bucurie văzînd că venea cineva la ea. O să te amuze auzind-o vorbind despre regină, dar cred că de cele două, trei dăți cînd am stat acolo eram singurul musafir pe care-l primise.

— Am putea să mergem poimiine ? întrebai zorită.

— Mi-ar conveni de minune, zise doamna Todd.

II. În noua Anglie nu poţi fi sigur de vreme bună decît în zilele cînd o îndelungă furtună din răsărit împrăştie ceţile calde de la sfîrşitul verii. Atunci aerul se răceşte aşa de mult, că oricît de puternic ar străluci lumina soarelui în timpul zilei, nopţile sînt tot mai friguroase.

Era o dimineaţă rece cînd doamna Todd şi cu mine am zăvorît uşa casei înapoia noastră. Am luat-o drept peste ogoare, aşa cum porneşti pe mare. Cînd am ajuns în vîrful coamei de dincolo de sat, ne-am simţit de parcă trecusem cu grijă de bancul de nisip din faţa portului şi ne aflam în sfîrşit liniştiţi în largul mării.

— Acum, gata! anunţă doamna Todd respirînd lung. Acum mă simt în voia mea. E o vreme numai bună să-ţi treci ziua cu cineva. De cum m-am trezit azi-de-dimineaţă, am avut senzaţia că doamna Caplin, bătrîna, din North Point, era prin apropiere, şi nu doream să fiu stînjenită în planurile noastre. Are pasiunea vizitelor. De acum pînă la Ziua Recunoştinţei îşi va petrece ziua la cineva, dar sînt destule locuri la Dunnet unde obişnuieşte să se ducă şi dacă nu mă găseşte se va duce la altul. M-am gîndit de asemenea că s-ar putea să vină mama, ar fi aşa de plăcut; dar azi-dimineaţă, înainte să te trezeşti, am dat o fugă în susul drumului ca să mă uit în zare şi n-am văzut nici un semn de barcă. Dacă nu porniseră pînă atunci, n-ar mai putea să plece cu mareea de acum. Afară de asta, văd îndreptîndu-se spre Green Island un grup de pescari de scrumbii care-l vor reţine pe William. Nu, acum putem pleca fără grijă, şi dacă mama vine mîine îi vom putea povesti toate astea. Ea şi doamna Abby Martin sînt vechi prietene.

Coboram pantele lungi cu păşuni spre pădurile întunecoase şi crîngurile de pe terenurile de mai jos. Se întindeau departe, spre nord, ca o neîntreruptă pustietate. Ceţile de dimineaţă erau încă dense şi făceau ca regiunea muntoasă de cealaltă parte să apară ca un ţinut foarte îndepărtat.

— Nu-i atît de departe cît pare de aici, mă linişti însoţitoarea mea. Dar nici n-avem timp de pierdut, zise ea şi zori pasul luînd-o înainte cu mersul voios şi alert. Curînd am dat peste vechea potecă indiană, care se

putea vedea clar de-a curmezișul pășunilor de multă vreme nerăscolite de plug și am urmat-o printre molizi tineri, deși. Călcam pe un pămînt neted, negricios, și deasupra capetelor noastre copacii cu trunchiuri subțiri formau un acoperiș de frunziș umbros. Am mers cale lungă fără să vorbim. Uneori trebuia să împingem deoparte crăcile și alteori am trecut printr-un culoar larg, unde copacii erau mai mari. Era o pădure sumbră, fără păsări, fără animale ; n-am văzut nici măcar un iepure sau sus, în aer, o cioară care să rupă tăcerea.

— Nu cred că regina a văzut vreodată o potecă atît de neumblată ca asta, zise doamna Todd, ca și cum îmi urmărea gîndurile.

Vizita noastră la doamna Abby Martin părea în mod ciudat să fie în legătură cu importante probleme ale regalității. Cu puțin înainte mă gîndisem la peisajele engleze și la maiestuoasele dealuri ale Scoției cu casele lor de țară izolate, stîne împrejmuite cu ziduri de piatră și turme vagabondînd pe pășuni înalte înnourate. Adesea mă izbise viul interes pentru anumiți membri ai casei regale și frecventele iluzii la aceștia, întîlnite în sate îndepărtate din Noua Anglie. Era imposibil de spus dacă vechi simțăminte de loialitate supraviețuiseră tuturor schimbărilor și vicisitudinilor naționale intervenite în decursul timpului sau dacă personalitatea și firea reginei îi cîștigaseră prietenii atît de departe. Dar ca să auzi o soră geamănă era cea mai surprinzătoare dovadă a unor relații intime și trebuie să mărturisesc că în plimbarea mea matinală asta îți captiva imaginația. Gîndul de a fi prezentată cîndva la Curte, în modul uzual, era acum pentru mine o eventualitate cu totul banală.

III. În timp ce mergea, doamna Todd își hîțîna coșul încoace și-ncolo ca o școlăriță ; la un moment dat îi alunecă din mînă și se rostogoli pe pămînt încet, ca și cum nu conținea nimic. L-am ridicat și i l-am dat, după care ea deschise capacul și se uită înăuntru îngrijorată.

— Sînt doar cîteva mici lucruri, dar nu vreau să le pierd, îmi explică ea. A fost bine c-ai luat și celălalt coș, în caz că ăsta se ducea de-a dura în vale. Doamna

Abby Martin s-a plîns că-i lipsea puțină mătase roz frumoasă ca să termine una din micile ei rame și cum m-am gîndit să-i duc ceva, aveam un scul de fir de aur care sta de douăzeci de ani într-o cutie. Nu mi-a plăcut niciodată să fac lucruri de mînă din astea, dar toate ne luăm după modă. Și-apoi mai e un mic pachet cu ierburi foarte rare pe care le-am îngrijit cu multă atenție. Au s-o înviorezе și să-i dea mare poftă de mîncare la primăvară. Îmi spunea că primăvara se simțea foarte obosită și slăbită și de pe acum începea să se teamă. Mama se simte tot așa. Dacă aș putea s-o înduplec pe mama să ia cîteva din leacurile astea la timpul potrivit, starea ei ar fi cu totul alta ; dar ea le aruncă pe toate înainte să-mi pot da seama de efectul lor. Și atunci numai că vine William și-mi spune, oftînd și tînguindu-se, cît de slăbită e mama. Păi, ai uitat ierburile alea bune de care n-am lăsat-o niciodată să ducă lipsă ? îi spun... așa mă enervează ; și după asta pleacă îmbufnat la barca lui. Nu trece mult și mama vine să meargă la reuniune, dornică să vorbească cu fiecare și simțindu-se ca o fetiță. Cazul doamnei Martin e foarte asemănător, dar ea n-are pe nimeni să-i poarte de grijă. William e cam lălîu, dar cînd ajungi la vîrsta doamnei Martin unul ca William tot e mai bun decît nici unul.

— N-a avut copii ? întrebai.

— Foarte mulți, răspunse doamna Todd pompos. Dar unii s-au prăpădit și ceilalți s-au căsătorit și s-au stabilit la casele lor. Niciodată nu i-a plăcut prea mult să facă vizite primprejur. Nu știu, dar doamna Martin s-ar putea zice că-i cam ciudată. Chiar neamurile ei trebuie s-o viziteze. Nu iese niciodată din ale ei și cu toți ceilalți se poartă la fel, chiar în casele copiilor ei. Am auzit pe una din soțiile fiilor ei spunînd că Abby ar prefera să-și treacă ziua cu regina dacă ar putea alege, dar n-am crezut niciodată că putea fi atît de năzuroasă. Mie mi-ar plăcea să vină la mine. Poate e cam simandicoasă, dar foarte plăcută și veselă dacă știi cum s-o iei. Mereu îmi spun că a aflat cum trăiesc oamenii mari și s-ar simți mai bine cu ei și cu manierele lor. Soția fiului ei care conduce o mare fermă, pregătește masa pentru un mare număr de oameni în vremea cositului și se simte bine

cu manierele lor. Nu zic că nu-i o femeie de treabă și isteață, dar cam necioplită. Oricine cu comportarea aristocratică și pedantă a doamnei Martin ar fi intrucîtva distant. La țară sînt tot felul de oameni, ca și la oraș, conchise grav doamna Todd și eu consimții la fel de grav.

Pădurile dese erau acum înapoia noastră, soarele strălucea puternic deasupra capului, pîcla de dimineață se împrăștiase și doar un voal subțire de ceață albăstruie estompa depărtarea. În timp ce urcam dealul de unde aveam să admirăm priveliștea, totul părea ca intr-o zi de vară. Pe culme se afla o casă veche, cu fața spre sud, o simplă carcasă părăsită a unei vechi case, cu ferestre sparte ca niște ochi orbi. Iarba mușcată de ger crescuse împrejurul ei ca o blană brună, și o singură ramură strîmbă de liliac lîngă ușă își mai păstrase frunzele verzi.

— Acum o să ne servim cu o felie bună de piine cu unt, zise căpetenia expediției. Apoi, o să atîrnăm coșul de un cui din casă, ferit din calea oilor, și la intoarcere o să stăm de vorbă pe-ndelete. Cînd vom ajunge la ea, doamna Martin își va fi terminat modestul prînz; dar va dori să ne pregătească puțin ceai, iar noi trebuie să ne sfîrșim vizita și să pornim înapoi curînd după ora două. Nu vreau să traversăm iarăși tot ținutul ăsta de jos după ce se lasă răcoarea. Și-mi pare că spre sfîrșitul după-amiezei s-ar putea să-nceapă să se-adune norii.

În fața noastră se deschidea splendida priveliște a mării și a țărmului. Peisajul începea să îmbrace culorile toamnei. Ici-colo, la marginea unei fîșii sumbre de brazi semeți se țineau drepți un șir de arțari de baltă, luminoși ca niște flori stacojii. Nici cea mai ușoară adiere nu învălura marea albastră și marile intrînduri ale fluxului în uscat.

— Sărac pămînt e ăsta! zise oftînd doamna Todd cînd ne-am așezat să ne odihnim pe ponosita treaptă din pragul ușii. Am cunoscut trei familii de ispravă harnice care au venit aici pline de încredere și speranțe, și au încercat să facă ceva din ferma asta, dar s-au înșelat. O mică bucată de pămînt e foarte bună pentru cartofi, dacă-n fiecare an lași jumătate din ea să se odihnească; dar

pămîntul e sărac. Acum, ia te uită colo la molizii ăia pitici cu vîrfuri firave și la brazii ăia aromitori care urcă din vale la deal, toți verzi și viguroși. S-au descurcat în felul lor! Uneori ai zice că Naturii sălbatice i-a căşunat pe cîte un loc și a dorit să facă acolo după placul ei. Uite aici. Ea îl ară și-l boronește prin îngheț și ploaie, cultivă numai ce vrea ea și așteaptă recoltele dorite. În astfel de locuri omul nu poate face nimic, oricît s-ar trudi. Îți spun eu, copacii ăia pitici înseamnă ceva!

M-am uitat în josul pantei și am avut simțămîntul că și noi putem fi impresurați și cotropiți de acei copaci dacă zăboveam prea mult aici. Dîrjii copaci pitici dovedeau, în strădania lor de a crește, o vigoare, tenacitate și crîncenie care sfidau pur și simplu neputincioasa natură umană. Simțeai o nestăpînită compasiune pentru bărbații și femeile care fuseseră înfrînți după o îndelungată luptă în acest loc singuratic. Te cuprindea o nestăpînită teamă de ineluctabilele forțe invincibile ale Naturii, ca în momentul, fără putință de împotrivire, al unei furtuni cu tunete și trăznete.

— Îmi amintesc de vremea cînd oamenii se fereau de pădurile astea prin care am trecut adineauri, zise grav doamna Todd. Chiar bărbații nu se aventurau în ele singuri; dacă vitele li se rătăceau, se strîngeau cît mai mulți și porneau toți împreună. Se spunea că o persoană singură se zăpăcea acolo și pe vremuri mulți oameni se rătăciseră. Cred că rămăsese o mare frică din timpul vechilor indieni și din înapoiatele zile ale vrăjitoriei. Oricum, am văzut bărbați curajoși care se cam temeau. Cînd eram fetiță, niște femei din familia lui Asa Bowden s-au dus, într-o după-amiază, să culeagă fragi, s-au rătăcit și au rămas acolo toată noaptea; le-au găsit a doua zi de dimineață, la mai puțin de o jumătate de milă de casă, speriate de moarte și spunînd că auziseră lupi și alte sălbăticiuni cîți să devoreze o caravană. Sărmanele! Pînă la urmă se rătăciseră într-o vîlcea printre anini și una din ele a fost atît de zdruncinată, încît nu și-a mai revenit și a trecut într-o stare de prostire lentă. Unii oameni se nasc cu teamă de păduri și de toate locurile sălbatice, dar trebuie să spun că eu m-am simțit acolo totdeauna ca la mine acasă.

Am aruncat o privire la fața dîrză și increzătoare a prieteniei mele. Era atîta vitalitate în această vajnică femeie, de parcă întruchipa nu știu ce forță a Naturii și-i da chip și asemănare cu zeitățile antice. Ai fi zis că în acest moment se plimba pe cîmpiile virgine din Sicilia, cu poalele largi ale rochiei cadrilate îndoind firave lujere de narcise și răspîndind mireasmă de lămîiță zdrobită în mers, nu pe sadină * ruginie culcată de vînt și vargă-de-aur ** vestejită de îngheț din Noua Anglie. Doamna Todd și cu mine, umila-i însoțitoare, am pornit iarăși pline de însuflețire la drum să vizităm pe geamăna reginei, lăsînd în urmă splendida priveliște a mării și coborînd coasta dealului prin pășuni și cîmpuri aride.

Toate fermele aveau înfățișarea din vremea stringerii laolaltă a coloniștilor, dar colonizarea era în definitiv destul de recentă. Îngrăditurile erau deja șubrede și se părea că elanul inițial pentru agricultură se stinsese curînd, fără speranță de revenire. Casele mai arătoase erau ale celor care se bizuiau și pe resursele mării ; unei familii care nu dispunea de o ambarcație pentru pescuit într-un golfuleț vecin, îi era foarte greu să-și asigure cele necesare unui trai îndestulător. Pămîntul singur, în această regiune stîncoasă, nu-i era de-ajuns să-și procure hrana. Aparținea firesc pădurii și foarte repede a revenit pădurii. Din vîrful dealului unde șezusem, zărisem semne de bunăstare mai departe, unde pămîntul era roditor ; soarele strălucea peste hambare pline, și locuințe arătoase, cu trei sau patru hornuri fiecare, se înălțau pe crestele trainice care dominau rada.

Pe măsură ce ne apropiam de casa doamnei Martin era întristător să vezi cîte țarine sterpe acoperite cu tufișuri, cîte case șubrede și goale fuseseră părăsite de cei care își aleseseră ca vatră această înșelătoare parte a regiunii din nord. Am traversat ultimul cîmp și am ajuns într-un drum îngust spălat de ploaie. Doamna Todd

* Plantă erbacee cu frunze păroase, spiculețe violete sau gălbui, avînd la baza lor un smoc de peri ruginii, care crește pe dealuri aride *(Andropogongryllus)*. (N.T.).

** Plantă erbacee din America de Nord, cu tulpini lungi ramificate și flori mici galbene reunite în ciorchini, care înfloresc spre sfîrșitul verii și toamna *(Virga aurea)*. (N.T.).

arăta nerăbdătoare și zise că eram aproape la capătul călătoriei noastre.

— Sper că doamna Martin te va pofti în camera ei cea mai bună, unde păstrează toate fotografiile reginei. Da, cred că probabil te va pofti; dar pot să-ți spun că nu pe toți îi socotește demni să le vadă, mă preveni doamna Todd. Le-a strîns tăindu-le din ziare și reviste, de nu mai știu cînd, iar dacă auzea că cineva naviga spre un port englez se străduia în fel și chip să capete de la el o mică monedă cu ultimele lor portrete. Acum a acoperit cu ele mai toți pereții celei mai bune camere a ei. Ține această cameră închisă, ca pe un locaș de închinăciune! „Nu vreau să spun, mi-a mărturisit ea deunăzi, că nu am preferații mei printre ei, dar pentru mine toți sînt frumoși în felul lor". Și a lucrat mici rame drăguțe pentru toți... E, știi, o modă a ramelor, care se schimbă mereu. Întîi a fost moda ramelor decorate cu scoici și apoi a celor din conuri de pin și din mărgele, iar acum o preocupă cele din mucava perforată brodată cu mătase. Merită, îți spun, să vezi cea mai bună cameră! Dar să nu te aștepți la ceva elegant, continuă doamna Todd, după un moment de reflecție. Doamna Martin a trăit toată viața în condiții trudnice, foarte nevoiașe. Era plină de ambiție pentru copiii ei, deși ei au semănat tatălui lor și mare lucru n-au făcut; nu s-a măritat prea bine, orice-ar spune ea din amabilitate. A fost răbdătoare și a muncit din greu toată viața, și nu s-a plîns niciodată de nimic. Cred că toată treaba asta cu regina a ajutat-o să treacă peste multe necazuri în viață. Da, da, s-ar putea spune că Abby a fost o roabă, dar și robii au fanteziile lor.

IV. Curind am văzut o casă cenușie scundă așezată pe o ridicătură acoperită cu iarbă, aproape de drum. Ușa era pe partea laterală, orientată spre noi; tufe de caprifoi și cuișoară creșteau amestecate pînă la pervazurile ferestrelor. Pe treapta din pragul ușii ședea o bătrînică adusă de spate. Avea un aer bucuros de oaspeți și o firească prestanță.

— Ne vede venind, exclamă doamna Todd, emoționată. Ei, i-am spus că s-ar putea să mai trec pe drumul

ăsta dacă vremea se menține bună, și dacă vin am să te aduc. Mi-a spus fără zăbavă că i-ar face mare plăcere să o vizitezi. Am fost surprinsă, de obicei e foarte retrasă.

Chiar această asigurare nu ne-a împiedicat să avem o ușoară temere. Era ceva neîndoios solemn în această împrejurare și fără să vrei te gîndeai dacă nu cumva te făceai vinovat de ceva nelalocul său, pe care nici cea mai puțin vanitoasă persoană nu o trece ușor cu vederea. Pe drum, rochia mea fusese sfîșiată de un imprudent contact cu un mic tufiș de mărăcini și acum mi-a venit în minte cum ar fi să mergi la Curte fără să ții seama de ținuta de rigoare sau de alaiul Curții.

Pe geamăna reginei nu o preocupa asemenea fleacuri. Ne-a așteptat în picioare privindu-ne calm, pînă ne-am apropiat destul ca să-i stringem mîna amabil întinsă. Era o bătrînă frumoasă, cu ochi limpezi și un încîntător aer sincer sobru; în atitudinea sa nu era nimic afectat sau „pompos", cum ar spune doamna Todd cu un termen mai cuprinzător. Frumusețea la vîrstă înaintată este destul de rară la femeile care și-au petrecut viața în munca aspră dintr-o locuință de fermier; dar oricît de vîrstnică și fanată putea să arate această femeie, trăsăturile ei își păstraseră sau mai degrabă căpătaseră o mare finețe.

Ne-a condus în vechea ei bucătărie și ne-a poftit să ne așezăm, iar ea și-a luat unul din micile jilțuri cu spătar drept și s-a așezat ceva mai departe, ca și cum primea în audiență un ambasador. Ai fi zis că trebuia să stăm toți în picioare. Nu te puteai reține să simți că uzanțele ei erau mai ceremonioase, dar că acum catadicsea să urmeze formele mai simple ale circumstanței.

Doamna Todd era totdeauna o persoană prea remarcabilă și stăpînă pe sine ca să se piardă în vreo împrejurare. I-am admirat calmul cu care a impus conversației un curs domol ca între vecine. Am vorbit despre vreme și micile întîmplări neobișnuite din timpul drumului, după care amfitrioana noastră s-a întors spre mine și mi-a vorbit afabil, ca și cum apreciase că în definitiv nu eram o străină.

— La Londra începe acum să se însereze. Cred că ai fost la Londra, draga mea ? zise ea.

— O, da, i-am răspuns. Chiar anul trecut.

— Sînt mulți ani de cînd am fost acolo, prin anii patruzeci, zise doamna Martin. A fost singurul voiaj făcut de mine vreodată. Cei mai mulți dintre vecinii mei au fost mari călători. Fratele meu era căpitan de vas și soția lui naviga de obicei împreună cu el ; dar în acel an unul din copiii lor era cam bolnav și s-a temut să-l ia pe mare. S-a întîmplat că fratele meu a obținut pentru soțul meu, care era un bun contabil, șansa de a merge ca supraveghetor al încărcării vasului și a stăruit să accepte. Nu-i plăcea să călătorească pe mare, dar suferise niște pagube și eu am profitat de acest prilej și i-am convins pe amîndoi să mă lase să merg și eu. În acea vreme nimeni nu se împotrivea să fie la bord o femeie care să spele și să cîrpească ; călătoriile erau uneori foarte lungi. Și așa am ajuns s-o văd pe regină.

Doamna Martin mă privea drept în ochi ca să vadă dacă manifestam sincer interes pentru cea mai interesantă persoană din lume.

— O, mă bucur nespus că ați văzut-o pe regină, mă grăbii să spun. Doamna Todd mi-a spus că v-ați născut exact în aceeași zi.

— Așa-i, dragă, într-adevăr ! zise doamna Martin, lăsîndu-se comod pe spătar și zîmbind cum nu zîmbise înainte.

Doamna Todd clătină din cap mulțumită și-mi aruncă o privire ca pentru a-mi da să înțeleg că lucrurile se desfășurau cît se putea de bine în acest moment critic.

— Da, zise iarăși doamna Martin, trăgîndu-și fotoliul mai aproape. A fost ceva nespus de interesant. Ne-am născut în aceeași zi și exact la aceeași oră, socotind diferența de orar. Tatăl meu a calculat-o după metoda marinărească. Maiestatea Sa Regală și cu mine ne-am deschis o dată ochii asupra acestei lumi. Orice-ai spune, există o legătură între noi.

Doamna Todd aprobă cu un aer radios, își dezlegă șnururile pălăriei și le aruncă înapoi peste umeri cu un gest cochet.

— Și m-am căsătorit cu un bărbat pe nume Albert, ca și ea, și tot întîmplător, pentru ca abia după două săp-

tămîni am aflat vestea că și ea s-a căsătorit cu un Albert. Veștile soseau atunci mai încet ca acum. Primul meu copil a fost o fată și i-am dat numele de Victoria ca al egalei mele de vîrstă ; dar următorul a fost un băiat și soțul meu a cerut dreptul să-i dea el numele și a ales numele lui și al fratelui său Edward, și nu după mult timp am văzut în ziar că micul Prinț al Galilor* fusese botezat cu același nume. După asta, am cerut să așteptăm pînă aflam ce nume dădea ea copiilor ei. Nu vroiam să întrerup lanțul, și așa am avut un Alfred și pe scumpa mea Alice, pe care am pierdut-o cu mult înainte ca ea s-o piardă pe-a ei, și acolo m-am oprit. Dacă măcar aș mai fi avut o fiică iubitoare care să rămînă acasă cu mine, ca fiica ei cea mai mică, cît de fericită aș fi fost ! Dar dacă numai uneia dintre noi i-a fost dat să aibă o micuță Beatrice, mă bucur că aceea a fost regina. Amîndouă am avut necazuri, dar ea a avut cele mai multe griji.

Am întrebat-o pe doamna Martin dacă trăia singură tot anul.

— Da, zise ea, cu excepția vizitei din cînd în cînd a unei nepoțele, singura căreia îi place sincer să vină și să stea cuminte „cu mamare". Mereu spune că îndată ce termină școala vine să stea la mine tot timpul, dar e foarte drăguță și mai e pînă atunci, zise doamna Martin privind mîndru și totodată dusă pe gînduri. Așa că nu pot spune ce va fi ! Da, am fost singură cea mai mare parte a timpului de cînd Albert al meu s-a prăpădit, adică foarte mulți ani ; înainte de asta, a avut o lungă perioadă de slăbiciune și de boală.

Piciorul doamnei Todd tîrșîi de nerăbdare pe podea.

— Și tot timpul am trăit aici, continuă doamna Martin. Nu sînt ca Maiestatea Sa Regina, ăsta-i singurul palat ce mi-a fost dat să-l am, zise draga bătrînică, zîmbind din nou. Sînt bucuroasă că-l am și nu doresc să-l schimb cu altul, iar pozițiile noastre sociale sînt foarte diferite. Nu pretind să am ce are regina, dar uneori m-am gîndit că mie mi-a fost dat să fac lucruri de rînd pentru care ea n-are timp. Cred că e o neîntrecută gospodină,

---

* Edward VII (Albert Edward), 1841—1910, fiul reginei Victoria. (N.T.).

cum alta n-ar putea să fie mai bună în înaltul ei loc și că a fost o mamă la fel de bună cum a fost ca regină.

— Cred că da, Abby, aprobă numaidecît doamna Todd. Deunăzi cînd am fost aici, m-am gîndit să te întreb cum s-a întîmplat s-o vezi atît de bine ?

— Corabia noastră staționa pe Tamisa ceva mai sus de Wapping * Descărcam încărcătura, cu ordinul de a pleca cît mai repede la Bordeaux ca să luăm o încărcătură excepțională de mărfuri franțuzești, explică repede doamna Martin. Am aflat că regina mergea la o mare paradă a armatei și va porni din palatul Buckingham pe la orele zece dimineața. Am alergat la pupă, unde soțul meu Albert și fratele meu Horace stăteau lîngă bocaport ** și le-am spus că unul dintre ei trebuie să mă însoțească. Au rîs, văzîndu-mă atît de grăbită, și mi-au spus că nu puteau să meargă ; și mi-am dat seama că vorbeau serios, arătîndu-se chiar cam agasați cînd am început să le spun. Eram disperată ; era singurul motiv pentru care făcusem acest greu voiaj. Albert îmi reproșase deseori că nu-i plăcea marea și știusem asta înainte de a porni în călătorie ; dar pînă atunci nu observasem nimic tot drumul, și m-am întors în cabina mea și am început să plîng. Au fost nemulțumiți de bucătarul corăbiei și eu am gătit mîncarea pentru puntea de la prova *** și cabine în tot cursul drumului. Îngrozitor de grea muncă, îndeosebi pe vreme rea ; avusesem vînturi potrivnice și călătoria durase șase săptămîni. Cînd i-am rugat să mă ducă pe uscat, s-au purtat cu mine în așa fel că m-am simțit stînjenită și asta m-a durut cel mai tare. Dar n-a trecut mult și Albert a coborît la mine. Niciodată în viața mea nu mă lăsasem atît de mult pradă disperării și el s-a speriat și s-a străduit să mă îmbuneze cu vorbe drăguțe, ca atunci cînd urma să ne căsătorim, iar cînd m-am potolit din plîns, s-a dus pe punte și a discutat cu Horace ce puteau face. Aveau într-adevăr multă treabă pe vas și nu puteau să renunțe la acea zi

---

* Loc în Londra folosit pentru trecerea în revistă a trupelor. (N.T.).

** Deschizătură în puntea unei corăbii pe unde se pot încărca sau descărca mărfurile transportate. (N.T.).

*** Partea din față a unei corăbii comerciale, unde sînt cazați marinarii. (N.T.).

de lucru. Cînd a aflat despre ce era vorba, Horace s-a arătat foarte înțelegător. A venit la mine și mi-a spus că îmi plătisem cu prisosință călătoria muncind și va face tot ce doream, acum cînd ne aflam în port. De asemenea, că angajase un bucătar, care venea la bord în acea dimineață, și va trimite cu mine pe marangozul * vasului, un tînăr simpatic din Thomaston, care se dusese să-și îmbrace în mare grabă hainele de oraș. Așa că m-am gătit repede și am plecat în mica barcă a vasului, vîslind în susul fluviului. Mi-era frică să nu întîrziem, dar fluxul era foarte puternic. Am coborît pe țărm și am lăsat barca în seama unui paznic, iar eu am luat-o la fugă pe străzile alea mari și printr-un parc. Era o zi splendidă, cu puzderie de oameni la tot pasul, dar care mie îmi păreau doar niște simple umbre. Am continuat să alerg întrebînd care era drumul, cu margazonul ținîndu-se cu greu în urma mea, și chiar în clipa cind am reușit să-mi fac loc în fața mulțimii de lîngă palat, porțile s-au deschis larg și ea a ieșit. Caii cabrau și străluceau de aur, iar ea sta într-o trăsură splendidă. Pentru mine a fost un moment sublim. Am văzut-o cît se poate de distinct și ea s-a uitat la mine atît de prietenos și încîntată, de parcă știa că de mine o lega altceva decît de ceilalți oameni.

Un moment, geamăna reginei n-a mai putut continua și nici una din noi care o ascultam n-am găsit cu cale să-i punem vreo întrebare.

— Prințul Albert ședea în trăsură chiar alături de ea, continuă în cele din urmă. O, era un bărbat superb! Da, dragă, i-am văzut pe amîndoi, așa cum te văd acum și un minut după aceea n-am mai văzut-o, iar mulțimea de rînd s-a răspîndit în piață, înghesuindu-se și ovaționînd-o. Era nu știu ce sărbătoare și marangozul și cu mine ne-am rătăcit unul de altul, dar l-am regăsit apoi cînd nu mai speram să dau de el. Dorea mult să se considere învoit în acea zi și să-mi arate tot ce merita de văzut. Fusese la Londra înainte, dar eu nu mai doream nimic și ne-am întors pe străzile care duceau spre țărm și am luat barca. Îmi amintesc că am cîrpit o haină a lui Albert al meu cît am putut mai bine, stînd pe dune-

* Dulgherul. (N.T.).

tă * la soare toată acea după-amiază. Aveam senzaţia că trăiam un vis minunat. Nu ştiu cum să vă explic, dar de atunci n-am mai simţit nici o prietenă atît de aproape.

N-aveam prea multe de spus, doar s-o ascult. Doamna Todd plasa cînd şi cînd o întrebare lămuritoare, iar ochii doamnei Martin luceau tot mai mult în timp ce vorbea. Ce minunată forţă de imaginaţie şi de sincer ataşament sălăşluia în această bătrînă inimă naivă ! Mi-am rotit privirea în jurul modestei bucătării tipice din Noua Anglie, cu pereţii ei de lemn afumaţi şi scoarţe de casă aşternute pe podeaua tocită şi cu mobilele ei simple. Ticăitul zgomotos al pendulei părea să ne îmbie la vorbă. În cealaltă parte a încăperii se afla un portret al Maiestăţii Sale Regina Marii Britanii şi Irlandei, tăiat dintr-un ziar foarte vechi. Dedesubt, pe o etajeră, se aflau cîteva flori într-o mică vază de sticlă, aşezate ca înaintea unui altar.

— Dacă aveam posibilitatea să citesc mai mult, aş fi cunoscut aproape totul despre ea, zise doamna Martin cu o privire plină de regret. Am folosit la maximum tot ce-am avut şi am reflectat necontenit asupra celor citite pînă cînd m-am lămurit clar. Uneori îmi pare că-i tot timpul numai cu mine, ca şi cum am trăi laolaltă. Adesea m-am plimbat singură prin pădure, povestindu-i necazurile mele şi de fiecare dată parcă o auzeam spunîndu-mi că totul va fi bine şi trebuie să avem răbdare. Am căpătat încîntătoarea ei carte despre Highlands **. Scumpa doamnă Todd de faţă a aflat de tipărirea ei şi mi-a procurat un exemplar ; pentru mine a fost o adevărată comoară ; parcă pentru mine anume o scrisese. Acum o citesc în fiecare duminică ; e singura mea desfătare în această zi. Înainte de asta, foarte multe aspecte din viaţa ei trebuia să mi le imaginez, dar cînd am ajuns să-i citesc cartea, am aflat că ceea ce doar presupuneam erau toate adevărate. Gîndim de fapt la fel despre atît de multe lucruri, zise geamăna reginei cu multă căldură în

* Punte situată la pupa, deasupra punţii principale. (N.T.).

** Cartea reginei Victoria (1819—1901) „File din jurnalul nostru în Highlands", care acoperă anii 1848—1861, urmată de o a doua parte, „Alte file", care acoperă anii 1862—1863, publicată în 1883. *Highlands*, denumirea regiunii muntoase din vestul Scoţiei. (N.T.).

glas. Înțelegi, fiind născute exact în aceeași clipă, între noi există ceva ; e ce se numește o înrudire prin naștere. Ca regină, ursita i-a pus pe umeri sarcini mărețe, mie mi-a hărăzit o viață umilă ; și le-a îndeplinit cum nu se putea mai bine, nimeni nu poate tăgădui, dar între noi e ceva. Ea mi-a fost marea călăuză în viață ; pentru mine ea a fost totul. Și cînd s-a serbat jubileul ei, ah, cît de aproape mi-a fost inima de a ei !

Ei, în viața ei asta n-a putut să însemne ce-a însemnat în viața mea, zise cu modestie doamna Martin, ca răspuns la ce spusese una dintre noi care o ascultam. Uneori mă gîndesc că acum cînd e mai bătrînă i-ar plăcea poată să afle legătura dintre noi. Cînd mă gîndesc cît de puțini prieteni vechi ne-au rămas la vîrsta noastră, presupun că și ea gîndește la fel ca mine. Poate i-ar plăcea să afle cum am venit pe lume împreună. Eu însă am avut un mare avantaj văzînd-o, pentru că pot oricînd să-i aduc chipul în minte, pe cînd ea nu știe încă nimic despre mine, doar poate uneori simte dragostea mea dogorindu-i inima, fără să știe de unde vine. Visez că ne aflăm împreună pe pajiști încîntătoare, copilițe cum eram cîndva, și ne plimbăm ținîndu-ne de mînă. Mi-ar plăcea să știu dacă și ea are vreodată un asemenea vis. Am avut zile cînd mă amăgeam că a aflat de mine și are să vină să mă vadă, mărturisi ea cu sfială și o ușoară îmbujorare în obraji. Și mă gîndeam ce-aș putea să-i servesc bun la cină și că n-aveam să las pe nimeni să afle că-i aici pentru o scurtă odihnă plăcută, afară doar dacă tu, Almira Todd, sau draga doamnă Blackett s-ar întîmpla să fiți aici, pentru că voi ați ști cum să vorbiți cu ea. N-ați văzut ? Ei îi place acolo departe, în Scoția, în partea sălbatică a țării, mai mult decît oriunde.

— Mi-ar plăcea într-adevăr s-o duc la Green Island s-o vadă pe mama, zise pe neașteptate doamna Todd.

— O, da ! Mi-ar plăcea s-o duci, exclamă doamna Martin, după care începu să vorbească pe un ton mai scăzut. Așa m-am gîndit într-o zi la draga mea regină, zise ea. Trăiam atît de intens acest gînd, încît m-am apucat să pregătesc totul pentru ea, ca și cum într-adevăr ar veni. N-am spus asta niciodată cuiva pînă acum, cred că vă dați seama. Am pus pe pat cele mai frumoase

cearșafuri ale mele și pături toarse și țesute de mine însămi, și am cules cîteva flori drăguțe și le-am pus pretutindeni în casă, trudind din greu dar fericită toată ziua, și am pregătit o cină cît puteam mai bună, tot timpul cu gîndul că venea și am s-o văd iarăși. Și am ținut-o așa pînă la căderea nopții. Cînd am văzut că s-a întunecat și m-am trezit că eram tot singură, visul mi s-a risipit și m-am așezat pe treapta din prag și m-am simțit nespus de caraghioasă și istovită. Și, dacă mă credeți, numai ce aud pași venind și o vară a mea bătrînă trecea pe-acolo, o vară de care mă feream. Nu prea era în toate mințile, cum se spune, dar destul de inofensivă, o biată bătrînă trăncănitoare. La prima ei chemare m-am dus s-o întîmpin, în loc să mă pitesc cum făceam uneori, iar ea a venit grozav de bucuroasă și ne-am așezat la cină împreună. Era o cină pe care n-aveam deloc poftă s-o mănînc singură.

— Nu cred să fi trăit în viața ei clipe atît de încîntătoare ca atunci. Am auzit-o după aceea povestind tuturor despre această cină, exclamă doamna Todd compătimitor.

— Uite, acum cînd vorbesc despre toate astea, îmi zic că poate regina a aflat de pregătirile mele și, neputînd să vină, a trimis-o pe acea sărmană bătrînă, care trăise toată viața în neagră mizerie !

Doamna Martin privi stînjenită la doamna Todd și la mine.

— A fost o copilărie din partea mea să mă apuc să pregătesc cina, mărturisi ea.

— Cred că nu erai prima care făceai asta, zise doamna Todd. Nu, cred că nu erai prima care lua cina în acest fel, Abby, zise ea și un moment nu mai putu spune nimic.

Doamna Todd și doamna Martin își mutaseră puțin scaunele astfel că ședeau față-n față, iar eu, așezată deoparte, le puteam vedea pe amîndouă.

— Nu, nu mi-ai povestit asta niciodată pînă acum, Abby, zise liniștit doamna Todd. Nu înseamnă asta că pentru oamenii care au puțină imaginație, asemenea vise frumoase sînt partea reală a vieții ? Pentru cei mai mulți oameni însă, lucrurile obișnuite, care se petrec în afara lor, sînt totul.

Lucru ciudat, doamna Martin păru că la început n-a înțeles, cînd taina inimii sale i-a fost explicată în cuvinte. Apoi, o sclipire de încîntare și înțelegere străluci pe fața ei.

— Păi, cred că ai dreptate, Almira, zise ea și se întoarse către mine. Nu ți-ar plăcea să te uiți la fotografiile reginei ? mă întrebă ea.

Ne-am ridicat și am mers în camera cea mai bună.

V. Vizita de la amiază ne-a părut foarte scurtă. În septembrie trebuie să fii mai zgîrcit la vorbă, ca să ții pasul cu scurtarea zilelor. După vizita noastră la fotografiile reginei, pentru o vreme nu s-a mai pomenit nimic despre ilustra persoană ; companioanele mele au vorbit mult despre persoane mai puțin importante, cît am băut ceașca de ceai pe care doamna Todd o prevăzuse. Eu însă am avut fericita idee de a aminti că și reginei, se spune, îi place o ceașcă bună de ceai, și asta păru să aducă de îndată vorba despre Maiestatea sa în conversația de la o atît de îndepărtată și reverențioasă reuniune. Obrajii slabi ai doamnei Martin se îmbujorară viu, ca cei ai unei fetițe.

— Dacă vreți, la ea m-am gîndit cînd l-am pregătit atît de bun, zise ea. Am o ceașcă chinezească veritabilă care a aparținut bunicii mele, și cred că acum am s-o consider a reginei.

— De ce nu ? răspunse cordial doamna Todd, cu un zîmbet încîntător.

Mai tîrziu au vorbit despre o vizită pe care doamna Martin urma s-o facă în vara indiană * la Dunnet și Green Island, dar am observat că doamna Todd i-a dăruit pachețelul cu ierburi uscate, cu toate prescripțiile, pentru o cură la primăvară, ca și cum se îndoia că se vor reintîlni pînă atunci. Cînd ne-am uitat înapoi de la prima cotitură a drumului, geamăna reginei sta tot în picioare pe treapta din pragul ușii, urmărindu-ne de departe. Doamna Todd s-a oprit și a rămas o clipă pe gînduri înainte de a-și flutura iarăși mîna.

---

* Perioadă de vreme caldă ca vara la început de noiembrie, numită astfel îndeosebi în America de Nord, iar în Europa „vara sfîntului Martin". (N.T.).

— Un lucru e sigur, dragă, remarcă ea cu ascuțitu-i spirit de observație. S-ar părea că n-am lăsat-o chiar singură !

Am pornit apoi pe lungul nostru drum spre casă, peste deal, unde am zăbovit în soarele de după-amiază, și prin păduri întunecoase, peste mlaștina stîrcilor.

23. *Cununia lui William*

Zbuciumul vieții dintr-un mare oraș, necontenita sacrificare a preferințelor pentru a te lăsa absorbit în ocupații prea puțin plăcute, începeau să mă sîcîie, și într-o zi am luat trenul și am coborît doar cît să mă urc în vasul cu destinație spre răsărit. Carlyle spune undeva că singura fericire pe care un om ar trebui s-o dorească e satisfacția de a putea să pună capăt lucrului ce are de făcut ; însă viața socială cu complicațiile și ingenioasa ei deșertăciune pare a fi o conspirație împotriva acestei fericiri. Dar primul vînt cu aromă sărată de la răsărit, prima vedere a unui far stînd semeț pe stînca cea mai înaintată în mare, trecerea în zbor ca fulgerul a unui pescăruș și alaiul brazilor în drum spre mare, de pe o insulă, m-au făcut să mă simt iarăși eu însămi, în loc de biata ființă împrăștiată cu puțin înainte. Începeam o viață nouă și zilele frămîntate rămîneau departe ca și cum nicicînd nu le trăisem. Nu puteam să respir destul de adînc sau destul de îndeluung. Era întoarcerea la fericire.

Coasta avea încă aspect iernatic. Deși era tîrziu în mai, întregul țărm arăta rece și arid. Se știe că în acest sezon cu cît mergi spre nord sau spre răsărit marea e tot mai rece, iar aerul mai cald și acțiunea stimulatoare a vremii de toamnă și căldura înmagazinată în cursul verii, își pierd cu desăvîrșire puterea. Eram tare înfrigurată și obosită cînd am ajuns spre seară în rada mohorîtă și am zărit casele albe din Dunnet cățărate pe deal. Aveau un aer prietenos aceste căsuțe, părînd că, cocoțate acolo pe deal, nu se îndepărtau de țărm ci coborau cu toatele să întîmpine o călătoare îndrăgită și

istovită. Ardeam de nerăbdare să cobor de pe vas. Pe ponton nu se afla entuziastul grup obişnuit. Sosirea vasului poştal era pentru mulţi marele eveniment al unei zile de vară, şi am fost dezamăgită nevăzînd pe nici unul din prietenii mei buni, în afară de Johnny Bowden care părea că toată iarna nu făcuse decît să crească, încît veşmintele lui scurte, ponosite de mare, îi dădeau o înfăţişare de sărăntoc.

Expresia lui Johnny a rămas impasibilă cînd ne-am salutat, dar imediat mi-am dat seama că pricina era întîrzierea întoarcerii mele, pe care o traducea drept nu prea multă dorinţă de a-i revedea. Înainte să-i pot da o explicaţie, mi-a luat mica valiză şi, mergînd înaintea mea după vechiul obicei, apucă direct pe drumul povîrnit spre locuinţa doamnei Todd. Da, crescuse mult. Cu o vară înainte nu-mi trecuse o clipă prin gînd că Johnny avea curînd să devină, cu ajutorul timpului şi al altor forţe, un flăcăiandru; era un băietan atît de bine construit şi voinic, încît ai fi zis că natura l-a pus deoparte ca pe un produs finit, pe deplin satisfăcător şi fără cusur.

Minunata grădiniţă dispăruse ca prin farmec în timpul iernii. Se mai vedeau cîteva mlădiţe degerate şi nişte firave tufişuri lîngă gard, dar arăta ca o bucată de teren părăginit. Inima îmi bătea ca unui îndrăgostit, cînd m-am îndreptat spre uşa casei doamnei Todd, care parcă devenise mult mai mică sub înrîurirea vremii de iarnă.

— Nu-i cumva plecată de acasă? îl întrebai îngrijorată pe Johnny Bowden, îndată ce-am ajuns la treapta din pragul uşii.

— Plecată de-acasă! zise el, privindu-mă vădit surprins. Păi, am văzut-o stînd lîngă fereastra doamnei Caplin, cea dinspre drum, cam pe la ora patru!

Şi, nerăbdător să ducă vestea sosirii mele, intră ca şi cum era locuinţa lui. În acelaşi moment, inima-mi dornică de revedere tresări la auzul glasului doamnei Todd. Se întrerupsese din ceea ce am aflat în urmă a fi o febrilă activitate, ca să-l dojenească pe Johnny că adusese prea mult glod în casă, timp în care am zăbovit afară. Apoi, ne-am reîntîlnit faţă-n faţă.

II. — Bănuiesc că-mi poți spune ce forme să le dau. N-am să mai fac anul ăsta chifle cu stafide pentru ocazii religioase. Nu! Sper că n-am să mai fac în veci, zise doamna Todd înainte de a-mi spune bun-venit. Poftim! Ia loc și spune-mi ce-ai mai făcut! O să avem o cununie în familie, bănuiesc că știi?

— O cununie! zisei, încă emoționată de revedere.

— Da. Dacă fluxul îl ajută și nu-l prinde furtuna pe mare, sper să sosească și să apară aici duminică.

— N-ar fi trebuit să-mi bat capul cu chiflele astea încă de acum o lună, nimeni n-ar fi observat, dar într-o împrejurare ca asta trebuia să mă arăt la înălțime. Pentru William o să fie o corvoadă!

— Pentru *William!* exclamai. Ce vrei să spui, doamnă Todd?

Rise scurt, satisfăcută.

— Ei, Domnul a ascultat în sfîrșit de glasul rațiunii și a luat-o pe doamna Hight de la ferma de sus, dar nu știu dacă cununia o să aibă loc săptămîna asta. Esther a avut multă treabă cu rînduiala turmei sale, dar a făcut-o cum nu se putea mai bine. Cei care posedă locul vecin din partea de sus a pășunii sînt oameni înstăriți. Pe coasta din nord a crestei ăleia mohorîte pămîntul e excelent, și unul dintre băieții ăstora a fost în ultima vreme mîna dreaptă a Estherei. L-a inițiat în toate problemele și, după ce vinde la tîrg mieii timpurii, urmează să împartă jumătate-jumătate produsul fermei, oferindu-i dreptul să o cumpere în termen de doi ani. Și-a rezervat locul de îngropăciune și dreptul de acces acolo, și...

N-am mai avut răbdare să aflu alte amănunte. Doream o nouă asigurare a principalului eveniment.

— William se va căsători? am repetat eu.

La care doamna Todd îmi aruncă o privire scrutătoare, nu lipsită de o nuanță de dispreț.

— Înmormîntarea bătrînei doamne Hight a avut loc vineri, acum o săptămînă, și a asistat foarte multă lume, mă asigură ea după o scurtă pauză.

— Sărmana! zisei, și în minte îmi apăru imediat imaginea disperatei și chinuitoarei ei lupte cu necruțătoarea boală. A fost foarte greu pentru ea, continuai eu.

— Credeam că pentru Esther a fost greu ! zise cu răceală doamna Todd.

III. Încercam un ciudat sentiment de înstrăinare. Îmi lipsea grădina verde, iar micile camere, la care adăugasem cîteva lucruri de-ale mele cu o vară înainte, îmi păreau ciudat de nefamiliare. Parcă eram un cerb-ermit * într-o nouă cochilie goală, iar cu ferestrele închise, din cauza aerului rece de mai, și strania tăcere și culoare cenușie a mării și toate astea în prima noapte și zi a vizitei mele, mă simțeam ca și cum pierdusem legătura cu acea viață tihnită.

Doamna Todd a făcut reflecția de circumstanță că oamenii de la oraș mor îndeobște fără nimeni în jurul lor și mă sfătui să mă culc și să mă odihnesc cum se cuvine după osteneala ce-mi dădusem să vin. Nu știa cît de dor îmi fusese de condițiile de viață din toamna trecută, la Dunnet. Era destul de firesc să mă simt dezorientată de ceea ce găsisem la întoarcerea mea.

Cineva a spus că niciodată nu-ți dai seama că ai plecat de undeva sau ai sosit undeva, pînă a doua zi ! A doua zi de dimineață, însă, m-am trezit cu obișnuitul simțămînt de relaxare și poftă de viață ; soarele strălucitor de mai pătrundea în cameră și auzeam pașii grei ai doamnei Todd duduind în cealaltă parte a casei, ca și cum ceva urma să se întîmple. Nu departe de casă cînta prima prigorie aurie, și era o zi încîntătoare de primăvară. M-am uitat la grădină și am văzut că, în cursul nopții calde, cîteva din comorile ei crescuseră cu un lat de palmă. Vîrfurile crinilor galbeni se înălțau dîrze lîngă treptele din pragul ușii, și sclipeții ** își desfăceau frunzele și florile. Primăvara tardivă, pe care o lăsasem înapoia mea mai la sud, mă ajunsese din urmă pe această coastă nordică. Am văzut chiar o păpădie fudulă la liziera grădinii.

---

* Specie de crabi cu corp moale, care trăiesc în cochiliile goale ale unor moluște. (N.T.).

** Plantă care crește în America de Nord, din familia macului, cu floare albă, frunză mare lobată, rădăcină roșie și sevă roșie. (N.T.).

Nu-i ușor să relatezi marile evenimente din Noua Anglie. Mijloacele de exprimare sînt neîndestulătoare, și acele puține cuvinte care ne scapă în momente de adîncă emoție par fade pe pagina tipărită. Cînd le citești trebuie să subînțelegi prea mult din încărcătura lor dramatică. Îndată ce am ieșit din cameră la vremea micului dejun, m-am întîlnit față-n față cu doamna Todd și cînd mi-a spus „vremea asta o să-l ducă pe William după ea, e ziua lor fericită!", am simțit o emoție pe care trebuie să mă străduiesc s-o transmit și celui mai puțin receptiv cititor al acestei pagini reci. Am scris-o pentru cei care au un Dunnet al lor, fie că pe acesta îl îndrăgesc ca scriitorul, fie un altul.

— Nu i-am văzut încă pînza venind. Probabil că se furișează printre insule ca să nu fie observat, continuă doamna Todd. Dacă te uiți poți zări o barcă pescărească, dacă știi cum arată, chiar una curată nou-vopsită, care se îndreaptă spre ținutul înalt din susul radei.

În timp ce vorbea, se duse la ușă și privi departe pe mare. Ochii ei cercetară încoace și-ncolo țărmurile cenușii, și deodată fața-i calmă i se lumină.

— Iată că vine, și a luat-o drept peste largul radei ca un adevărat bărbat! zise ea cu mare admirație. Uite-l, Da, e William, și-a invergat * vela nouă.

M-am uitat și eu și am zărit o pată albă nu mai mare acum ca o aripă de pescăruș, dar deslușit vizibilă pentru ochii ei ageri.

În acel an urma să plec pentru toată vara în Franța, și cu cît mă gîndeam la o absență atît de lungă din aceste peisaje naturale, cu atît mai dragi și încîntătoare îmi deveneau. Sfînta Tereza spune că cea mai prețioasă însușire a omului nu e de a gîndi mult ci de a iubi mult, și uneori am crezut că niciodată nu descoperisem o dragoste atît de pură ca aceea descoperită la Dunnet în inimile atît de diferite ale doamnei Blackett, doamnei Todd și a lui William. Asta numai pentru că am izbutit să cunosc dragostea, înțelepciunea și sinceritatea acestor trei ființe în mediul lor propriu de viață. Ființe ca ei se găsesc, slavă Domnului, în fiecare sat

* Termen nautic, legarea velei de vergă, bara fixată transversal pe catarg. (N.T.).

din lume, dar totul e să cunoști nemijlocit aceste însușiri ale lor. Pînă să-mi dau seama de obișnuitele orbiri și prefăcătorii ale oamenilor, fusesem numai în satul Dunnet, și aici am cunoscut cu adevărat astfel de naturi umane nesofisticate. Fericirea în viață depinde de felul cum o înțelegi. S-ar părea că nu ignorăm aceste adevăruri, și că chiar credem în ele ; dar sîntem atît de puțin obișnuiți să ne gîndim la ele, ne sînt atît de străine...

— Ei bine, draga mea ! exclamă doamna Todd, întrerupîndu-mă din reflecțiile mele. Nu mai am astîmpăr... Am bănuit că o să aibă de furcă cu vîntul. Nu poate naviga pe cursul ăsta și n-o să sosească înainte de o oră... Sper că a aranjat totul, dar a spus că nu se ducea după Esther decît dacă vremea era bună, și trebuie să-ți spun că azi-dimineață arăta nesigură.

Mi-am amintit fața bătută de vînt a Estherei. Semăna cu o țărancă franceză care-și trecuse toată viața pe ogoare. Mi-am adus aminte de expresia ei plăcută, ochii candizi de copil, și m-am gîndit la bucuria uimită pe care o simte acum cînd, după toți acești ani, va fi scutită de griji și cu dragoste ferită de vînt și intemperii. Uitînd de trudele și grijile de primăvară, Esther și William se vor simți acum iarăși tineri. Nu mă lăsa inima să nu aștept sosirea bărcii, doream atît de mult să văd fața fericită a lui William.

— Mă duc să așez pe masă prăjiturile și vinul ! zise doamna Todd. N-or să se oprească să stea la masă, or să dorească să plece direct acasă cît mai repede cu putință. Am să le dau desigur cîteva prăjituri și ceva vin... am făcut un chec grozav, după rețeta mea cea mai bună... și o sticlă din cele două pe care mi le-a dăruit bătrînul căpitan Denton în ziua căsătoriei mele, una am băut-o și una am păstrat-o și nu m-am atins de ea pînă acum. Mi-a spus că nu există vin ca ăsta în statul Maine.

Era o zi de așteptare acea zi de primăvară. Vremea de mai era nerăbdătoare ca și inimile noastre dornice ; iarba înverzea văzînd cu ochii. Aerul cald era plin de păsări, iar pe mare se așternuse o strălucire incandescentă în locul strălucirii reci a vremii friguroase mult zăbovite.

Fața doamnei Todd avea o expresie pe care am remarcat-o cîndva, dar de atunci n-am mai văzut-o. Era în cea mai bună dispoziție a ei. Am plecat apoi la o mică plimbare matinală și cînd m-am întors am stat fiecare mai tot timpul în camere diferite. În aer plutea o vie emoție, încît conversația noastră se limita la cuvinte rostite scurt și repezit. Cred că ea croșeta, iar eu îmi treceam vremea cu o carte. Am auzit-o umblînd încoace și-ncolo, și cum ușa casei era larg deschisă, ieșea și se plimba cu pași măsurați pe aleea din față pînă la poartă, ca un ofițer de cart.

Așteptarea marilor evenimente din viață e totdeauna foarte solemnă ; cei mai mulți am făcut-o de nenumărate ori. Așteptarea nașterii sau așteptarea morții dau o stare de spirit asemănătoare.

Pînă la urmă doamna Todd s-a întors repede de la poartă și, stînd la ușă în lumina soarelui, îmi făcu semn să mă apropii, ca o sibilă.

— Credeam că ai înțeles tot în ziua cînd ai fost acolo sus, zise ea pe un ton ceva mai calm.

Eu însă am avut impresia că altceva vroia să spună ; că, de cînd ne-am despărțit în toamna trecută, capacitatea mea de înțelegere scăzuse în loc să sporească.

— William, continuă ea, s-a folosit pentru ultima oară de pretextul plecării la pescuit. Asta îl ajuta să înlăture orice bănuială, ceea ce l-ar fi înspăimîntat de moarte ! Dar nimeni n-a aflat vreodată mai puțină mîngîiere din a face curte unei fete vreme de patruzeci de ani. Nu, nu va mai avea nevoie de pretexte, zise doamna Todd cu un aer radios.

— Așadar, știați unde se ducea în acea zi ? întrebai cu o izbucnire de admirație pentru atîta perspicacitate.

— Știam ! replică semeț doamna Todd.

— O ! dar acea loțiune de hedeomă, protestai cu indignare, amintindu-mi că sub pretextul țînțarilor îl mînjise atît de îngrozitor pe sărmanul îndrăgostit.

Era revoltător ! Medeea nu și-ar fi putut urmări scopurile mai deliberat.

— Draga mea, zise doamna Todd sub emoția sosirii mele și a marilor griji cu căsătoria. Are o față frumoasă și țînțarii i-o bășică cum rar mai vezi. N-ai fi vrut să-l

las să se prezinte la iubită pocit de o mușcătură de țînțar? Pe vremuri, cînd eram tineri, mă insoțea în plimbările mele, și ca înțeleși tăbărau asupra lui chiar în clipa cînd intram în pădure.

Sta în fața mea cu un aer dojenitor și mi-am dat seama că meritam reproșul.

— Da, ai venit, zise ea după un moment de tăcere, tocmai la timp ca să-mi dai un sfat în legătură cu chif-lele mele cu stafide. Se zice că se poartă ornamentații bogate deasupra.

IV. Prelungirea așteptării venea în contradicție di-rectă cu momentele de efuziune ale revederii. Încetineala cu care treceau orele dimineții temperau emoția cu care am început ziua. Doamna Todd a coborît din sferele unde fața îi strălucise atît de luminos, la îndeletnicirile obișnuite. Au sosit niște cunoștințe din Black Island, pentru care nu nutrea prea multă simpatie, aducînd o biată fetiță bolnăvicioasă pentru sfaturi medicale. Erau femei gălăgioase, cu glasuri stridente asurzitoare, și au rămas multă vreme. Am auzit totuși clinchetul ceștilor de ceai și n-am surprins nici o notă de nerăbdare în tonul vocii doamnei Todd. Dar, cînd în sfîrșit au plecat, n-a zăbovit prea mult la despărțire și s-a întors la mine ca să-mi explice că erau oameni care nu-i plăcuseră nici-odată și, sub pretextul unei vizite prietenești, economi-siseră onorariul doctorului; i-a fost însă milă de săr-mana fetiță și, afară de asta, știa că doctorul era plecat.

— M-am văzut nevoită să le dau eu leacurile potri-vite, îmi spuse ea. N-ar fi cumpărat de la prăvălie nici de un cent doctorii pentru micuța aceea pipernicită. Avea nevoie de hrană mai multă, dar cred că nici lapte des-tul nu primește. Sînt mari producători de unt, acolo la Black Island, și pășunea e excelentă, dar nu folosesc pic de lapte pentru ei, iar în unt pun multă sare ca să-i mărească greutatea, de-ai crede că de la diavol le vin toate apucăturile astea ale lor.

Era extrem de indignată și-i părea foarte rău de fe-tița aceea gălbejită.

— Aș fi dorit s-o lase în grija mea, zise ea. Le-am dat oarecum acest sfat și ochii fetiței exprimau atîta

dorință pe fața ei sfrijită, încît am putut să-mi dau seama ce se petrecea cu ea, dar ei mi-au spus că nu erau dispuși. Dispuși !

Doamna Todd fornăi ca un armăsar abraș și plecă; dar am auzit-o bombănindd și vorbind singură, supărată foc, încă o oră după aceea.

La sfîrșitul acestui interval, dușmanca ei de moarte, Mari Harris, a apărut la ușa din dos cu o basma cadrilată pe cap. Era totdeauna ahtiată de vești și dădu drept scuză a prezenței sale că dorea să împrumute ziarul săptămînal. Căpitanul Littlepage, a cărui menajeră era, îl luase de la poștă în acea dimineață, dar din cauza ținerii de minte slabe uitase unde-l pusese.

— Ce face bietul bătrîn ? întrebă amabil doamna Todd, ignorînd pretextul Mariei și adevăratul scop al vizitei sale.

Cu o seară înainte vorbisem despre intenția de a-l vizita pe căpitanul Littlepage și pe Elijah Tilley, și acum o auzeam pe doamna Todd repetînd întrebările și intențiile mele și parînd cu remarcabila ei volubilitate întrebările indiscrete ce era sigură că aveau să vină. Dar, pînă la urmă, Maria Harris prinse un prilej și întrebă îndrăzneț dacă nu-l văzuse pe William în acea dimineață pe țărm.

— O fi fost, replică doamna Todd. Joi e ziua lui obișnuită cînd vine pe uscat.

— Era îmbrăcat elegant, stărui Maria. Ea însă nu purta ținuta potrivită. Nu știam că aveau să se căsătorească.

Domna Todd nu răspunse. După zgomotele ce ajungeau la urechile mele, mi-am dat seama că se retrăsese în firida din bucătărie și zdrăngănea niște tingiri.

— Oricum cred că se vor căsători curînd, continuă vizitatoarea.

— Cred că da, de-o vor dori, răspunse doamna Todd. Nu știu absolut nimic. Așa spune lumea.

Și curînd după aceea basmaua cadrilată se retrase, trecînd pe lîngă fereastra mea.

— I-am făcut repede vînt, zise mîndru doamna Todd venind numaidecît la ușa mea. Cine o mai fi venind acum ? zise ea cînd două siluete trecură spre bucătărie.

Erau doamna Begg și mama lui Johnny Bowden, care se bucurau de simpatia ei, și au fost primite cu obișnuita politețe a doamnei Todd. Apoi, a venit una din doamnele Caplin cu o ceașcă în mînă ca să împrumute drojdie. Sub diferite pretexte aproape toate cunoștințele veniseră să se convingă ce se petrecea în realitate și să afle ce le putea comunica doamna Todd despre cununie. Dar ea ocolise de fiecare dată subiectul în cursul tuturor vizitelor, sub diferite pretexte, răspunzînd la principala întrebare finală a fiecărui oaspete curios cu evaziva frază „nu știu absolut nimic, așa spune lumea" !

Tocmai repetase a patra sau a cincea oară această frază și închisese ușa în urma ultimilor musafiri, cînd ne-am întîlnit în micul antreu. Domna Todd nu era prost dispusă, ci foarte amuzată.

— Ai observat, poate, că m-am bucurat de tot felul de atenții sociale. Nu le-a trecut prin minte că, de-ar fi putut să rabde pînă după-amiază, ar fi aflat atît cît știam și eu. Dintre toți cei șaisprezece musafiri doar unul a manifestat un real interes, restul au venit din simplă curiozitate. Doar unul s-a arătat cu adevărat interesat.

— Vrei să spui domnișoara Maria Harris? zisei și doamna Todd rîse.

— Sigur, dragă, confirmă ea. Cît de bine ai înțeles-o pe-această sărmană creatură umană !

La o mică distanță mai jos pe ulița în pantă, se afla o casă proaspăt văruită în alb. Privită în lumina soarelui, strălucirea ei te orbea. Era casa pastorului și chiar acum în fața ei se oprea o căruță. Un bărbat ajuta o femeie să coboare. Au rămas un moment unul lîngă altul, timp în care Johnny Bowden a apărut ca din pămînt și s-a suit pe capra căruței. Au intrat apoi în acea casă și au închis ușa. Doamna Todd și cu mine am stat alături privind ; obrajii îi erau scăldați în lacrimi. L-am urmărit pe Johnny Bowden, care se amuza într-un moment atît de măreț, fluturînd șăgalnic biciul încît bătrînul cal bălan al lui Caplin se ridica din timp în timp în două picioare, ca și cum vroia s-o ia la goană, dar era nemilos frînat. În spatele căruței era ceva care din cînd

în cînd solicita atenția băiatului; se apleca deasupra, părînd că ceva foarte prețios fusese lăsat în grija sa; poate că era doar micul cufăr al Estherei, ce urma s-o însoțească la noul cămin.

În sfîrșit, ușa casei parohiale s-a deschis și au ieșit două persoane. Pastorul i-a urmat și au rămas în pragul ușii; i-a reținut desigur ca să le spună cuvinte de bună urare; n-a mai socotit probabil necesar să le dea povețe.

— E absolut singur. Soția lui e la Portland, la sora ei, zise tare doamna Toddd, cu glas sec. E o femeie drăguță, dar vorbește prea mult. Uite-i! Vin aici. N-am știut ce-aveau de gînd. Da, vin să ne vadă înainte să plece acasă. Zău dacă William nu arată ca un rege!

Doamna Todd a făcut un pas înainte și am rămas în picioare să-i așteptăm. Fericita pereche urca la pas ulița, Johnny Bowden conducînd căruța înaintea lor. Am auzit din cînd în cînd un scîncet slab, dar sub emoția momentului nu-i dădusem atenție; cînd însă William și Esther au venit să dea mîna cu doamna Todd și apoi cu mine, fără să scoatem nici unul o vorbă, Esther s-a dus repede în spatele căruței și, după ce a desfăcut niște sfori, s-a întors la noi purtînd în brațe un mielușel alb. În timp ce-l mîngîia ținîndu-l la piept, aruncă o privire sfioasă spre William, după care, tot tăcuți, am intrat împreună în casă. Mielul încetase să mai behăie. Esther cu mielul în brațe era un tablou încîntător.

Cînd am ajuns în casă, doamna Todd și-a pierdut obișnuita stăpînire de sine și dădu drumul puternicei emoții ce o stăpînea. Îmbrățișă silueta subțire a Estherei și o strînse la piept, cu miel cu tot, sărutînd-o ca pe un copil, apoi îi întinse mîna lui William și-și dădură sărutul frățesc. Era o scenă atît de mișcătoare, atît de tandră și atît de descătușată de obișnuitele lor rețineri, încît Esther și cu mine nu ne-am putut stăpîni să nu ne aruncăm o privire fericită de înțelegere. N-am văzut niciodată o mireasă tînără nici pe jumătate atît de radioasă în fericirea ei ca Esther în acea zi de cununie. Am luat cu toții pișcotul și paharul de vin obișnuite la nuntă, de asemenea în tăcere ca o adevărată împărtășanie, și apoi, spre surprinderea mea, aveam să constat simpatia și curiozitatea publică manifestate într-o îm-

prejurare atît de importantă. Mi-era groază la gîndul calvarului prin care ar putea să treacă William, dar el i-a întîmpinat cu cordialitate atît pe vecinii veniți din simpatie, cît și pe cei aduși de curiozitate; și cînd au plecat în sfîrșit, pentru că și în Dunnet erau pierde-vară nechibzuiți, m-am pregătit repede și am plecat amîndouă, cu William și Esther, spre țărm. Drumul era scurt. De la ferestre fețe prietenoase le făceau semne afectuoase, iar de la porți voci cordiale le adresau urări de fericire. Esther ducea mielul sub un braț; între timp îmi spuse că mama mielului murise și nu a putu îndura gîndul să-l părăsească acolo. Cealaltă mînă a ținut-o pe brațul lui William pînă am ajuns la debarcader. Aici, William a dat mîna cu mine și m-a privit drept în ochi, ca pentru a se convinge că înțelegeam cît era de fericit. Apoi, păși în barcă și-și întinse brațele spre Esther. În sfîrșit, era a lui.

L-am urmărit făcînd un culcuș pentru miel la picioarele Estherei, dintr-o veche pelerină de mare, după care i-a înfășurat șalul în jurul umerilor și i l-a prins cu un ac pe care-l avea înfipt în reverul hainei. În tot acest timp ea s-a uitat tandru la el; apoi, și-a ridicat privirea spre noi, o drăgălașă îmbujorare feciorelnică înviorîndu-i obrajii.

Am stat amîndouă acolo și i-am urmărit îndepărtîndu-se în larg. Soarele de mai începea acum să coboare, dar briza era bună și barca avansa repede.

— Mama trebuie că-i așteaptă, zise doamna Todd. Da, mama pesemne că i-a așteptat toată ziua. O să fie atît de fericită s-o aibă pe Esther lîngă ea!

Am pornit împreună la deal, spre casă. Doamna Todd n-a mai zis nimic, dar ne-am ținut strîns de mînă tot drumul.

24. *Privind înapoi*

Pînă la urmă a venit și sfîrșitul verii, cînd casa era rece și umedă dimineața și lumina părea să vină în cameră filtrată prin frunzișul verde; dar la primul pas în aer liber, razele soarelui se așezau ca o mînă caldă pe

umerii mei și cerul senin părea că se urca repede tot mai sus, cu cît îl priveam mai mult. Pe coastă nu era obișnuita piclă de toamnă și nici ceața de august ; în schimb, marea, cerul, întreaga linie lungă a litoralului și dealurile din interior, tufișurile de dafin și vîrfurile brazilor luau o culoare mai închisă și un contur mai pronunțat. O sclipire feerică zăbovea în aer și un fel de luciu pe suprafața apei și iarba pășunilor ; un aspect boreal, pe care, cu excepția acestui moment al anului, numai departe la nord puteai să-l găsești. Lumina soarelui unei veri nordice își încheia glorios strălucirea.

Îmi mai rămîneau puține zile de stat la Dunnet, și pe fiecare o lăsam cu regret să treacă, așa cum un avar își cheltuiește banii. Doream să pot retrăi una din primele mele săptămîni aici, cu acele lungi ore cînd nimic nu se întîmpla în afară de creșterea plantelor și goana soarelui. Pe atunci nu știam nici măcar unde să mă duc în plimbare. Acum îmi rămîneau multe lucruri încîntătoare de făcut și refăcut, de parcă eram la Londra. Trăiam din plin febra momentului și a numeroase obligații plăcute de împlinit, iar zilele zburau ca o mînă de flori aruncate în vîntul dinspre mare.

În sfîrșit, aveam de luat rămas-bun de la toți prietenii mei din Dunnet și de la locșorul meu intim din micuța casă, și să mă întorc într-o lume în care teamă mi-era că aveam să mă simt o străină. O asemenea vară fericită nu era poate lipsită de unele îngrădiri, dar huzurul vieții simple e îndeajuns de desfătător ca să-i compenseze neajunsurile ; harurile păcii nu sînt pentru cei care trăiesc în toiul bătăliei.

Urmînd să iau vaporașul cu aburi, fără orar precis, care circula după-amiază în josul radei, m-am așezat lîngă fereastra mea privind afară, la grădina cu ierburi verzi și regretînd lipsa unei companii. Doamna Todd nu vorbise aproape deloc toată ziua, afară de cîteva scurte ieșiri de nemulțumire ; s-ar fi zis că eram gata-gata să ne certăm și că plecarea mea în condiții oarecum normale nu era cu putință. Pînă la urmă am auzit zgomot de pași și, ridicînd ochii, am observat că doamna Todd sta în picioare în pragul ușii mele.

— M-am îngrijit de toate, zise doamna Todd cu glas neobișnuit de tare și oarecum negustoresc. Geamantanele dumitale sînt acum la debarcader. A venit și le-a dus jos însuși căpitanul Bowden și tot el o să supravegheze îmbarcarea lor. Da, m-am îngrijit de toate, repetă ea pe un ton mai amabil. Lucrurile pe care le-am lăsat pe masa din bucătărie, o să le iei în mînă; coșul nu-i nevoie să mi-l înapoiezi. Acum trebuie să plec pe jos la Port să aflu cum o duce cu sănătatea bătrîna doamnă Edward Caplin.

M-am uitat la fața prietenei mele și am întîlnit o privire care m-a îndurerat nespus. Fusesem destul de tristă înainte de plecare.

— Cred că ai să mă scuzi dacă n-am să fiu la debarcader să te văd plecînd, zise ea tot îmbufnată. Trebuie într-adevăr să mă duc să văd ce-i cu doamna Edward Caplin. E la al treilea șoc și dacă mama vine duminică, o să vrea să afle cum o duce bătrîna doamnă.

Cu aceste ultime cuvinte, doamna Todd s-a întors și m-a părăsit ca și cum își amintise brusc că a uitat ceva, așa că am fost sigură că se întoarce, dar curînd am auzit-o ieșind pe ușa de la bucătărie și trecînd pe cărare spre poartă. Nu mă puteam despărți așa. Am alergat după ea să-mi iau rămas-bun, dar cînd a auzit pașii mei grăbiți a scuturat din cap și a fluturat mîna, fără să privească înapoi, continuîndu-și drumul în josul uliței.

Cînd am revenit, micuța casă devenise dintr-o dată pustie, iar camera mea părea goală ca în ziua cînd venisem. Eu și toate lucrurile mele nu mai eram acolo și mă gîndeam ce va simți doamna Todd cînd se va întoarce și își va găsi chiriașa plecată. Așa murim încetul cu-ncetul pe zi ce trece; tot astfel unele capitole ale vieții noastre ajung la sfîrșitul firesc.

Am găsit pachețelele de pe masa din bucătărie. Era acolo și un nostim coș indian, cu care știam că posesoarea lui se mîndrea și pe care îl admirasem cîndva. Alături lăsase o impresionantă cantitate de provizii pentru cina de pe vapor, împreună cu un mănunchi de pelin frumos legat, o rămurea de dafin și o cutiuță veche de

piele, care conținea acul de păr din mărgean, pe care Nathan îl adusese acasă pentru Joanna.

Mai aveam o oră de așteptat și m-am dus pe dealul situat imediat deasupra școlii și am stat acolo, reflectînd și privind departe pe mare, și urmărind să apară vasul la orizont. Puteam să văd Green Island, mică și întunecată de păduri la acea distanță ; mai jos se vedeau casele satului, cu merii și micile lor grădini. Cînd m-am uitat spre pășunile de dincolo de sat, am zărit-o pentru ultima oară pe doamna Todd, mergînd încet pe drumul de picior care ducea de-a lungul țărmului spre Port. La o astfel de distanță puteai să distingi mai clar trăsăturile generale ale personalității cuiva. De aproape, doamna Todd părea abilă și generoasă și cu totul absorbită în agitatele ei îndeletniciri, dar din depărtare silueta ei arăta înduioșător de însingurată, învăluită într-o aură de mister extrem de bine stăpînit. Cînd și cînd se oprea să culeagă ceva, poate preferata ei hedeomă, și pînă la urmă am pierdut-o din ochi, dispărînd dinapoia unui pîlc compact de ienuperi și brazi albi, în timp ce traversa încet o porțiune a drumului de pe unul din locurile mai înalte ale țărmului.

Cînd am ajuns pe vaporașul cu aburi, am constatat că era un vechi cabotier de mare, acționat prin roți cu zbaturi, care provocau valuri înalte pe țărmurile stîncoase. Am stat în picioare pe punte privind înapoi și urmărind neosteniții pescăruși adunîndu-se și rotindu-se, și coborînd lin laolaltă pe lungi pante de aer, apoi separîndu-se repede și plonjînd în valuri. Fluxul începea și mulțime de peștișori îl însoțeau, neștiutori de sclipirea argintie a uriașelor zburătoare și de repeziciunea fioroaselor lor ciocuri. Marea era în plină vervă, crestele valurilor se repezeau înapoi de parcă erau înaripate ca pescărușii și, ca și lor, nu le păsau de vînt. La ieșirea din canalul principal am trecut pe lîngă un bătrîn pescar îndoit de spate, în drum pentru rondul de seară printre capcanele de homari. Înainta anevoie cu visle scurte, și barca sălta și se cufunda odată cu valurile vaporașului. Am observat că era Elijah Tilley și, cu toate că fusesem multă vreme străini, ajunsesem să fim buni prieteni. Aș fi dorit ca el să fi așteptat pe unul dintre ami-

cii lui și să nu-și controleze singur capcanele. Era o muncă grea să vislească de-a lungul țărmului pe mare rea. Cînd am trecut prin dreptul lui, i-am făcut semn cu mîna și am încercat să-l strig; el și-a ridicat privirea și mi-a răspuns la semnele mele de rămas-bun cu o clătinare din cap reverențioasă. Micul sat, cu înaltele catarge ale pescadoarelor avariate, din apropierea țărmului, s-a mai zărit cîteva minute deasupra nivelului mării, apoi s-a contopit în uniformitatea coastei și nu l-am mai putut distinge de celelalte sate, care păreau niște pietricele presărate pe grozama * verde a țărmului.

Iarba dintre terasele micilor insule din largul radei arăta proaspătă ca prima iarbă; în săptămîna dinainte plouase cîteva zile, și pe toate înălțimile cu pășuni apărea ici și colo verdele mai închis al ferigilor. Semăna cu aspectul țărmului la început de vară, deși oile ce se vedeau păscînd de-a lungul pripoarelor, în strălucirea redusă a soarelui de după-amiază, dolofane în abundenta lor lînă pentru iarnă, trădau adevărata perioadă a anului. Curînd a început să sufle vîntul și vasul și-a schimbat cursul spre largul mării, pentru a ocoli extremitatea promontoriului care adăpostea rada și, cînd m-am uitat iarăși înapoi, insulele și promontoriul se depărtau tot mai mult, iar Dunnet și întreaga-i coastă nu se mai zăreau.

---

* Mic arbust peren cu flori galbene din care se fac mături. (N.T.).

Fuga lui Betsey Lane

1. *ÎNTR-O DIMINEAȚĂ* vîntoasă de mai, trei bătrîne ședeau împreună aproape de fereastra deschisă din magazia de la pod a azilului pentru săraci din Byfleet. Vîntul sufla din nord-vest, dar fereastra era orientată spre sud-est și doar cînd și cînd le venea cîte o adiere plăcută de aer răcoros. Erau așezate una lîngă alta, genunchi la genunchi, dezghiocînd păstăi de fasole deasupra unei banițe și privind spre curtea de jos, acoperită cu iarbă verde presărată cu păpădii, și la drumul nisipos șerpuit care ducea în sat, două mile mai departe. Cîteva albine zumzăiau prinse în pînzele de păianjen de pe căpriorii de deasupra capului sau bufneau în ochiurile de geam din acoperiș ; doi viței mugeau în curtea grajdului și cîțiva bărbați lucrau la încărcarea unei cotige cu gunoi, răcnind de parcă erau surzi. În ambianța azilului pentru săraci din Byfleet domnea o activitate voioasă și chiar un aer de mulțumire. Aproape fiecare avea un trecut interesant, deși despre viitor mai puțin puteau spune. Pensionarii nu se simțeau cîtuși de puțin năpăstuiți sau nefericiți. Mulți dintre ei se retrăgeau aici numai pentru a se adăposti pe durata iernii, după care plecau, unii ca să înceapă o muncă de care se mai simțeau în stare, alții ca să trăiască în modestele lor locuințe proprii. Celor mai mulți, bătrînețea le zdruncinase sănătatea și le redusese rezistența la oboseală. Dar, departe de a se plînge de starea lor de întreținuți ai orașului, le plăcea schimbarea și agitația ce le oferea șederea pe timpul iernii în ferma săracilor. De la această stare generală de spirit făcea excepție o tînără văduvă vlăguită, cu fața aspră, mamă a șapte copii, care se văita tot timpul de această schimbare a vieții sale. Femeile mai în vîrstă o priveau cu neîncredere și puteau vorbi despre ea numai în mo-

mente ca acesta, cînd se intîmpla să stea împreună la lucru.

Cele trei dezghiocătoare de păstăi erau îmbrăcate la fel, în rochii de pînză rezistentă de in, cadrilată cu o dungă albă, și toate purtau șorțuri mari decolorate din doc albastru, cu buzunare mari, potrivite pentru mîna dreaptă. Domnișoara Peggy Bond era o persoană mărunțică, cu o expresie marțială, care purta o pereche de ochelari enormi cu rame de oțel și își ținea bărbia ascuțită mult ridicată în aer, ca pentru a-i compensa nasul prea mic. Era mai mult de jumătate oarbă, dar ochelarii păreau orientați în sus în loc de drept înainte, ca și cum purtătorul lor se uita tot timpul atent la păsări. Domnișoara Bond suferise cînd și cînd serioase vătămări fizice, pentru că niciodată nu lua seama unde își punea piciorul și, tot împiedicîndu-se și poticnindu-se, drumul ei prin lume fusese marcat de vînătăi. Căzuse în guri de beci și goluri de scări și pășise nepăsătoare în șanțuri adînci și în pîraie de pe pășuni. Se mîndrea însă cu uitătura ei în sus, spunînd că așa privea și tatăl ei. La azilul săracilor, unde o boală neobișnuită era socotită o distincție, uitătura ei în sus era privită ca o foarte onorabilă infirmitate. Simplul reumatism, ca acela care o chinuia pe Tanti Lavina Dow, pentru ale cărei degete răsucite chiar și această muncă ușoară era anevoioasă și obositoare, simplul reumatism era ceva obișnuit și la o asemenea meteahnă nimeni nu catadicsea să dea atenție. Sărmana Peggy era o fire modestă și prietenoasă, care niciodată nu-și dădea aere ; nu era cu nimic deosebită de ceilalți oameni, cum îi plăcea mereu să spună, dar doamna Lavina Dow era un gen cu totul diferit de persoană, cu o ținută impunătoare și, uneori, un comportament agresiv. Fusese o vreme cînd putea să presteze în bune condiții o muncă zilnică, la fel ca oricare ; dar de mulți ani nu mai părăsise ferma orașului, fiind prea infirmă pentru a mai depune o muncă. Nu avea rude sau prieteni să-i viziteze, dar dintr-o pasiune înnăscută pentru autoritate nu se putea resemna să fie o ființă neluată în seamă de lume. Doamna Dow era aici amfitrioană și arbitrul regulilor de comportare ; ținea minte pe toți pensionarii și orice eveniment de seamă din ultimii aproape pa-

truzeci de ani și cunoștea o mare parte a istoriei orașului și biografia a trei sau patru generații în urmă de pensionari.

Era prietena intimă a celei de a treia femei, Betsey Lane; împreună dădeau tonul reflecțiilor și al opiniilor — îndeosebi al opiniilor — și aveau ultimul cuvînt nu numai în treburile fermei săracilor din Byfleet, dar și în hotărîrile înalților funcționari municipali și ale tuturor celorlalți factori cu putere de decizie. Betsy Lane își petrecuse cea mai mare parte a vieții ca mai-mare peste slugi, în respectata familie a bătrînului general Thornton. Se bucurase de multă încredere și prețuire, și la împrăștierea acestei familii, cîndva mare și prosperă, fusese lăsată în condiții materiale bune, ba cu legate testamentare, ba cu sume bunișoare de bani economisite de ea în acest timp; dar, din cauza unor nefericite întîmplări și, după o lungă boală care s-a încheiat cu un braț înțepenit și agravarea nesiguranței materiale, buna Betsy ajunsese la înțeleapta concluzie că era mai ușor să fie ajutată de întregul oraș decît doar de cîțiva binevoitori. Sperase tot timpul să vadă cîte ceva din lumea largă înainte de a muri. Se trăgea dintr-un neam de navigatori cutezători, dar nu călătorise niciodată mai departe de orașele Danby și Northville, la treizeci de mile mai departe.

Toate erau bătrîne, dar Betsey Lane, care avea șaizeci și nouă de ani și arăta mult mai bătrînă, era cea mai tînără. Peggy Bond avea mult peste șaptezeci, iar doamna Dow era cu cel puțin zece ani mai în vîrstă. Făcea o mare taină din anii ei, dar cum uneori vorbea de evenimente dinaintea Revoluției * precizînd că fusese martor ocular, lăsa desigur impresia că apucase vremuri foarte vechi. Povestirile ei erau încîntătoare pentru Betsey Lane, care se simțea cu douăzeci de ani mai tînără, din moment ce ținerea de minte a prietenei și colegei sale întrecea atît de mult limitele cronologice obișnuite ale unor amintiri personale.

Coșul cu fasole-păstăi era la îndemînă și fiecare dezghiocătoare își umpluse de mai multe ori poala cu păstăi din coș. Magazia nu era un loc neplăcut unde să stai

* Revolta coloniștilor americani împotriva dominației britanice (1775—1783). (N.T.).

pe scaun să lucrezi — cu ghirlandele ei din știuleți de porumb pentru sămînță atîrnînd de căpriorii cafenii, putinici goale, gherghefuri, vîrtelnițe stricate și cîteva resturi de mobilă veche. Într-un colț îndepărtat se afla o scîndură lată, de tristă folosință și evocare, și aproape alături de scîndură o roabă veche. Mai era un scrin uzat, unde administratorul azilului păstra semințele pentru grădină, împreună cu rămășițele veștejite a trei castraveți de sămînță care îi ornamentau partea de sus. Nimic frumos sau interesant nu puteai să vezi, dar locul oferea avantajul folosirii lui în condiții de intimitate. Era locul liniștit preferat al dezghiocătoarelor de păstăi, unde se puteau retrage nestingherite din încăperile comune prea frecventate ale acestui rustic așezămînt.

Betsey Lane suflă peste boabele din palmă ca să împrăștie pleava. Briza de primăvară suflă înapoi pleava și i-o presără pe față și pe umeri. Își frecă nervos ochii ca s-o înlăture, cînd observă întîmplător pe bătrîna Peggy ținîndu-și sus palma cu boabe, ca pe o ofrandă, întorcîndu-și capul în ciudata poziție ridicată și înclinată într-o parte și privind fix la boabe, ca o găină.

— E o muncă destul de neplăcută pentru dumneata, doamnă Bond, nu-i așa ? o întrebă Betsey compătimitor.

— Îmi place tot ce pot să fac în felul meu, ripostă înțepată Peggy. Doresc să-mi aduc și eu contribuția mea. Nu-i bătrîna doamnă Fales cea care urcă ulița ? După mers pare să fie ea.

Celelalte se uitară, dar nefiind prezbite vederea lui Peggy se dovedi deocamdată mai bună. Doamna Fales nu era simpatizată.

— Sper că nu vine să-și treacă primăvara aici. Cred că nu acum, e prea tîrziu, zise Betsey Lane. De cum se bătătoresc drumurile, îi place să hoinărească.

— E doamna Fales ! zise în continuare Peggy Bond cu un aer serios îngrijorat. Uite-o că trece mai departe, lăsați-o-n plata domnului, vă rog !

— Cred că se îndreaptă spre familia verișoarei sale de la Beech Hill, zise Betsey după un moment. Deși, dacă pleca de la fiica ei în dimineața asta, ajungea pînă acum.

Cîtă vreme nu avea de gînd să rămînă aici, mai că aș fi dorit să intre să-și treacă ziua la noi.

În conversația din magazia de la pod se făcu tăcere ; chiar și viteii din curtea grajdului stăteau liniștiți. Toți argații plecaseră la cîmp unde semănatul porumbului era în toi. Boabele de fasole clăncăiau neîntrerupt în banița de lemn de la picioarele dezghiocătoarelor. Betsey Lane începu să cînte un imn religios și celelalte i se alăturară pe cît puteau, ca niște greieri tomnatici ; vocile lor erau pițigăiate și discordante, cînd și cînd cu note joase, tînguitoare. Betsey cînta destul de bine, dar celelalte nu erau în stare să facă decît un fel de acompaniament. La notele mai înalte, vocile lor nu se mai auzeau deloc.

— Ah, Doamne ! mult aș dori să mă pot duce la Centenar * se tîngui Betsey, oprindu-se din cîntat atît de brusc, încît celelalte au fost nevoite să-și continue orăcăitul și pițigăiatul lor încă un moment înainte să se poată opri.

— Simt că n-aș putea muri împăcată, dacă nu mă duc, adăugă ea. N-am văzut nimic din lume și acum iată-mă aici.

— Și de-ai avea vîrsta mea ? remarcă cu mîndrie doamna Dow. Mai ai destul timp, Betsey. Nu-ți pierde nădejdea. Am cunoscut o femeie care a făcut de patru ori ocolul lumii cînd avea peste optzeci de ani și a petrecut de minune. Copiii ei erau marinari. A avut o fiică măritată și trei fii, toți căpitani de vase comerciale, iar ea călătorise pe mare cu soțul ei în tinerețe. A rămas devreme văduvă și și-a crescut singură copiii, o femeie foarte harnică și întreprinzătoare. După ce copiii s-au căsătorit, s-au așezat la casele lor și o duceau bine, a început să sufere de urît, și mai întîi a încercat să se obișnuiască singură dar nu-i sta în fire. Și atunci i-a venit o idee la care nu se gîndise înainte de ultima boală ; că nu era o persoană căreia să-i placă să aibă alții grijă de ea. Într-o bună zi, unul din fiii ei, cred că cel mai vîrstnic, i-a spus că are s-o ia cu el pe mare. Avea o ocazie minunată, pleca într-o perioadă bună a anului spre Capul Bunei Speranțe și de acolo, hăt, departe, pînă

---

* Aniversarea a 100 de ani de la revoluția americană. (N.T.).

la porturile negoţului cu ceai din marea Chinei. Ea s-a arătat încîntată să meargă, dar s-au auzit vorbe de îngrijorare cu privire la vîrsta ei ; şi în ultima duminică pastorul a făcut o rugăciune pentru ea, şi toţi şi-au luat un ultim rămas-bun. Ea, însă, le-a spus unora că are să le aducă ceva drăguţ la întoarcere, şi s-a ţinut de cuvînt. Apoi, s-au întors acasă pe celălalt drum, în jurul capului Horn şi s-a simţit atît de bine, şi au primit-o mulţime de prieteni, şi ceilalţi copii erau geloşi şi-atunci le-a făgăduit să facă o călătorie lungă cu fiecare din ei. Era o femeie plină de viaţă cum n-am mai intîlnit ; şi ştia să vorbească minunat despre ce văzuse.

— A murit pe mare ? întrebă Peggy curioasă.

— Nu. A murit acasă între călătorii, adică în momentul cînd urma să plece iarăşi pe mare. Am fost la înmormîntarea ei. Cel mai mult îi plăcea corabia lui George. Era cea pe care călătorise la Callao *. Se spunea că toţi marinarii de pe vas o numeau „mam'mare" ; le cîrpea veşmintele şi dacă vreunul era bolnav, cobora sub punte să-l îngrijească. Ar fi putut trăi şi să-şi petreacă plăcut încă mulţi ani, dacă n-ar fi lovit-o o vacă ; era o vacă nou-venită în cireadă, o vită groaznic de îndărătnică.

Doamna Dow s-a oprit ca să mai răsufle şi se aplecă să mai ia o cantitate de păstăi de fasole ; şorţul ei gol era acoperit de pleavă cenuşie. Betsey Lane, cu gîndul tot la Centenar, a început să cînte alt verset din imnul ei şi iarăşi bătrînele i se alăturară. În acest moment, nişte vehicule cu persoane străine au intrat în curtea din faţa casei. Iarba era moale şi prietenele noastre nu auziră zgomotele copitelor. Vocile lor stridente şi nesigure nu încetară. Era un mic concert hazliu, şi o doamnă, dintr-o caleaşcă ce se oprise chiar sub fereastra lor, îl asculta amuzată dar şi compătimitor.

2. — Betsey ! Betsey ! Doamnă Lane ! strigă stăruitor o voce de la piciorul scării care ducea la magazia de la pod. Betsey ! e aici o doamnă care doreşte să te vadă degrabă.

---

* Port maritim în Peru, aproape de Lima. (N.T.).

Betsey se zăpăci de emoție, ca un copil de la țară care trăiește rara plăcere de a fi chemat afară din școală.

— Dumnezeule, nu sînt îmbrăcată să merg jos, nu-i așa ? îngăimă ea uitîndu-se îngrijorată la prietenele ei.

În strădania ei agitată de a privi jos în curte, Peggy se uita și mai aproape de zenit ca de obicei, iar doamna Dow doar clătină din cap, oarecum din gelozie, și spuse că, după părerea ei, nu putea fi cineva care să-i facă vreun rău. În timp ce Betsey șovăia, cum s-ar spune, tremurînd de emoție, doamna Dow se ridică greoi de pe scaun să se uite.

— E sigur o doamnă de lume, o liniști ea. Nu deseori vine aici o doamnă de lume.

— Cît timp mai trăia cineva din familia doamnei General Thornton, n-am dus lipsă de vizite din lumea bună, zise Betsey Lane întorcîndu-se semeț din capul scării, cu un aer mîndru de a fi trăit în lumea bună de altădată și de a se fi bucurat de o condiție socială aleasă ; apoi dispăru și închise înapoia ei ușa de jos, cu un zgomot destul de neplăcut pentru prietenele ei de deasupra.

— Nu trebuia să se teamă atît de mult că cineva o să tragă cu urechea. Am avut, cred, și noi lume care venea călare să ne vadă, adică am avut cîndva dacă acum nu mai avem, se lamentă Peggy Bond.

— Sper că vîntul a trîntit-o, zise Tanti Lavina. Betsey se înfierbîntă mai ușor ca alții. Doresc să fi venit cineva s-o ducă undeva să se distreze. E mult mai tînără ca să-și petreacă tot timpul cu niște bătrîne ca noi. Betsey are o pasiune să colinde, cum nu-i în firea mea, dar mi-ar plăcea s-o văd mulțumită. Ar fi o persoană foarte înțelegătoare, dacă ar avea mijloacele de care dispun unii.

— Așa-i, încuviință Peggy Bond înălțîndu-și bărbia. Bănuiesc că nu auziți nimic din ce spun ei ? Simt că auzul meu nu mai e ce era. De aproape pot să aud la fel de bine ca totdeauna, dar de acolo cu greu aud ; nu-i totuna dacă ne-am afla acolo, unde aș putea să aud tot. Mi se pare că s-au întrerupt o clipă.

— Da, sigur s-au întrerupt, aprobă Lavina Dow.

— Cred că-i ceva deosebit. Din familia Thornton n-a mai rămas nimeni, în afară de nepoată, și am auzit-o adesea pe Betsey spunînd că n-are s-o mai vadă niciodată pentru că trăiește la Londra. Curios cum pot unii oameni să se simtă mulțumiți trăind în locuri îndepărtate, la capătul pămîntului...

Muștele și albinele zumzăiau pe geamurile calde ale ferestrelor. Boabele de fasole clăncăiau în banița de lemn cafenie. O pasăre veni și se cocoță pe pervazul ferestrei, apoi zbură repede spre albastrul cerului. Jos, în curte, Betsey Lane sta de vorbă cu doamna de lume. Își pusese pe cap șorțul albastru de doc și fața îi strălucea de bucurie.

— Doamne Dumnezeule! zise ea cel puțin a treia oară. Îmi amintesc de tine, dragă, cînd te-am văzut întîia oară. Erai un bebeluș tare drăgălaș și toți spuneau că erai leită bătrînul general. Te întorci imediat în străinătate?

— Da, mă întorc. Știi că toți copiii mei sînt acolo Doresc să te pot lua cu mine pentru o vizită, zise fermecătoarea tînără vizitatoare. Intenționez să duc dincolo cîteva tablouri și mobile din casa bătrînească. Cînd eram mai tînără nu mă interesau nici pe jumătate ca acum. Poate că vara viitoare o să venim toți pentru o vreme. Mi-ar plăcea să-mi vezi fetițele și băieții jucîndu-se sub pini.

— De fapt, aș fi dorit să locuiți tot în casa bătrînească, zise Betsey Lane.

Mintea nu-i mergea prea iute; avea nevoie de timp ca să înțeleagă bine ce i se spunea și nu putea să-și închipuie cele două ciudate locuințe despărțite de mare. Casa bătrînului Thornton era în mintea ei cea mai încîntătoare și elegantă din lume.

— Pot să fac ceva pentru dumneata? întrebă amabil doamna Strafford. Ceva ce pot face eu însumi, înainte de a pleca? Am să-ți scriu și am să-ți trimit cîteva fotografii ale copiilor și dumneata să-mi comunici cum o duci.

— Da, draga mea, un singur lucru. Dacă ai putea să te oprești în sat și să-mi iei o mică oglindă drăguță, pe care s-o pot folosi numai eu și să-mi amintească de

dumneata. Asta nu că doresc să fiu maĭ presus de ceilalți de aici, ci pentru că totdeauna am avut una numai a mea cînd eram în casa bunicii dumitale. Aici sînt oameni foarte drăguți, unii dintre ei, și o duc mai bine decît dacă aș fi singură la casa mea; dar, pentru că m-aĭ întrebat, ăsta-i singurul lucru de care simt lipsă. De ce pleci înapoi așa repede? Nu te duci să vezi marele iarmaroc de la Philadelphia, de care toată lumea vorbește?

— Nu, răspunse doamna Strafford rîzînd la această entuziastă și aproape induplecătoare întrebare. Nu. Plec înapoi săptămîna viitoare. Dacă m-aș duce, cred că te-aș lua cu mine. Rămîi cu bine, draga mea Betsey. Mă faci să mă simt iarăși fetiță. Dumneata nu te-ai schimbat deloc.

Timp de cinci minute bune bătrîna rămase nemișcată în lumina soarelui, copleșită de încîntare și într-o atitudine falnică, plină de importanță. Ținea strîns în mînă ceva fără să știe ce putea fi; dar cînd prietenoasa gospodină a fermei săracilor ieși să afle ce vești avea, își vîrî sulul de bancnote în sîn, în rochia cafenie din pînză cadrilată.

— A fost scumpa mea doamnă Strafford, se întoarse ea să-i spună cu mîndrie. Vine tocmai de la Londra. A fost bolnavă. Au socotit că această călătorie i-ar face bine. A spus că primul lucru ce-l avusese în minte a fost să mă găsească și să vadă cum o duc și dacă sînt mulțumită. Și acum pleacă înapoi. Are două case splendide și mi-a spus cît de mult ar fi dorit să fiu eu acolo să am grijă de lucruri. Și-a adus aminte că eram mîna dreaptă a bunicii ei. Ah, văzînd-o, mi-a adus aminte de atîtea! Parcă-i văd pe toți laolaltă în casa bătrînească. Acum trebuie să mă duc repede sus să le povestesc doamnei Dow și lui Peggy.

— Prînzu-i gata. Tocmaĭ mă duceam să suflu goarna pentru bărbați, zise nevasta administratorului. Vor fi îndată jos. Sper că voi trei v-ați descurcat bine cu boabele de fasole.

Gîndurile lui Betsey rătăceau însă atît de sus și de departe, încît numai de boabele de fasole nu-i era aminte.

3. Nu trecu mult şi în jurul mesei lungi din bucătăria mare se strînse grupul de oameni fără cămin, creaturi ale risipei şi nenorocirilor şi victime irecuperabile ale vîrstei. Prînzul era mulţumitor, dar nu aveau prea mult răgaz pentru conversaţie. Peggy Bond, doamna Dow şi Betsey Lane se aşezau împreună la un capăt, cu aerul că ceilalţi nu erau de seama lor. Betsey era încă îmbujorată de emoţie; de fapt, n-a putut să mănînce tot, ca de obicei, şi din timp în timp privea în sus ca şi cum aştepta să i se ceară să vorbească despre musafirul ei. Tuturora le era însă foame şi chiar doamna Dow s-a întrerupt din obişnuitele ei confidenţe ca să ceară peste rînd un al doilea cartof. La masă erau aproape douăzeci, socotind şi pe administrator şi pe soţia şi cei doi copii mici zgomotoşi ai lor, care veniseră de la şcoală împreună cu micul cîrd de copii ai văduvei sărace; aceasta sta de regulă la masă vizavi de prietenele noastre. Văduva îşi sfîrşi masa înaintea tuturor şi-şi împinse scaunul la loc. Totdeauna ajuta la treburile gospodăreşti, o biată fiinţă firavă, amărîtă, cu o înfăţişare arţăgoasă, pe care necazurile o îndîrjiseră în loc s-o înmoaie.

— Bănuiesc că vă credeţi prea distinsă să vă aşezaţi laolaltă cu oameni de rînd, îi zise ea cu răutate lui Betsey.

— Aici mi-e locul, răspunse calm Betsey. Nu ştiu să mă fi purtat mai nepotrivit ca de obicei.

Betsey se mîndrea cu bunele ei manîere; dar restul grupului, cărora le-ar fi plăcut să audă micile veşti de dimineaţă, era acum frustrat de această plăcere. Intervenise o notă discordantă şi cînd larma tacîmurilor a luat sfîrşit, se făcu tăcere şi ocrotiţii oraşului dispărură unul după altul. Dezghiocatul păstăilor de fasole se terminase şi se făcu apel la femeile care erau dispuse să semene porumb; aşa că Peggy Bond, care putea destul de bine să ţină rîndul muşuroaielor, Betsey însăşi, care putea ca oricare să facă această muncă, şi doamna Dow plecară toate împreună la cîmp. Tanti Lavina urcă cu greutate, încet, panta grădinii, cărînd un uşor scaun pliant scund de bucătărie şi lucrul ei de împletit, şi se aşeză pe o mică ridicătură lîngă îngrădirea de piatră,

de unde putea să vadă mlaştina şi pajiştea verde şi să schimbe cîte o vorbă cu prietenele ei în timp ce urcau şi coborau de-a lungul rîndurilor de muşuroaie. Betsey catadicsea cînd şi cînd să spună cîte o vorbă despre vizitatoarea ei, dar ai fi zis că acum trăia grijile şi înaltele răspunderi ce o aşteptau la doamna Strafford şi că avea prea puţin în comun cu vechile ei prietene. Doamna Dow şi Peggy ştiau bine că aceste momente de îngîmfare ale ei nu au durat niciodată mult, aşa că aşteptau cu răbdare să-i treacă. Nu erau nicidecum lipsite de acel tact onest, care se mai numeşte şi înţelegere generoasă.

Fîşia de pămînt cultivată cu porumb se întindea de-a lungul coastei unui cîmp întins. La capătul de sus al acestuia era un tufiş de arţari tineri şi puieţi de nuc, mlădiţe ale unui nuc uriaş care marca hotarul. La un moment dat, cînd ceilalţi însămînţători rămăseseră în urma ei dincolo de coama coastei şi se găsi singură lîngă acest loc ferit de la capătul rîndului ei, Betsey se uită pe furiş în jur, apoi îşi băgă mîna în rochie şi scoase pentru prima oară banii ce-i dăruise doamna Strafford. Îi întoarse pe toate feţele uimită. Erau bancnote noi în valoare de o sută de dolari. Betsey dădu amuzată din umeri, ieşi din tufiş şi făcu cîţiva paşi pe marginea îngustă de iarbă, ca şi cum ar fi vrut să danseze. Apoi, îşi vîrî la loc comoara, coborî în ţarina grăpată şi scobită cu sapa, şi începu iarăşi să arunce boabe de porumb, cîte cinci la un muşuroi. Zărise creştetul capului lui Peggy Bond dincolo de coama coastei şi acum Peggy însăşi apăru în întregime, privind în felul ei către cer, din cînd în cînd poticnindu-se, numărînd boabele prin pipăit şi răsucindu-şi capul în jur agitată, ca să-şi suplinească vederea nesigură. Cînd trecu pe lîngă ea, Betsey, scoase un mic sunet nearticulat prietenos. Cineva spusese cîndva că vederea lui Peggy ar putea fi remediată dacă ar putea să se ducă la spitalul din Boston ; dar asta era o treabă atît de complicată şi greu de realizat, încît nimeni nu făcuse vreodată primul pas. Bătrîna faţă arsă de soare a lui Betsey Lane avu o mică tresărire, dar după un moment îşi recăpătă obişnuita expresie rece şi cînd se întoarse şi trecu pe lîngă Peggy, îi vorbi într-o doară.

Vîntul primăvăratic puternic de dimineață se potolise cu desăvîrșire. Era o minunată după-amiază de mai. Pădurile de la nord, din preajma cîmpului, erau pline de păsări și frunzele tinere de-abia ajungeau să ascundă siluetele sumbre ale grupului de ciori care-i însoțeau pe însămînțători. Doi dintre bărbați își terminaseră săpatul și se ocupau cu construirea unei sperietori. Ședeau îngenuncheați în brazdă, chicotind și uitîndu-se la niște veșminte desperecheate abandonate. Era un obicei consfințit de trecerea timpului de a se face o sperietoare care să semene cuiva din azilul săracilor, și în acest an intenționau ca ogorul să fie ocrotit de efigia doamnei Lavina Dow. Anul trecut, a stat de pază o pastișă a lui Betsey Lane, cu un capișon vătuit ușor de recunoscut și cu rămășițele unei broboade valoroase, pe care unul dintre viței le găsise pe un gard la aerisire și le rumegase pînă le prefăcuse în zdrențe. Înapoia bărbaților se afla suportul acestei rudimentare încercări sculpturale, un țăruș și o stinghie în formă de cruce, situat în partea cea mai înaltă a cîmpului; și împreună cu bărbații îngenuncheați alături și siluetele însămînțătoarelor de porumb care se duceau și veneau, scena evoca un curios aspect străin de viață. Nu semăna cu Noua Anglie. Prezența rudimentarei cruci te ducea ciudat cu gîndul la alte vremi și locuri.

4. Viața se scurgea în general liniștită la ferma săracilor din Byfleet, așa că nimeni n-a știut ce să creadă despre ciudata dispariție petrecută mai tîrziu în vară. Toți pensionarii mai vîrstnici erau obișnuiți cu boala și moartea și cu alaiul calic al înmormîntării pauperilor orașului. Sosirile și plecările și diferitele nenorociri ale celor care compuneau această ciudată familie, legați doar prin condiția lor mizeră, abia dacă erau prilej de vorbă și frămîntare pentru o singură zi. Acum, cînd zilele de iunie se apropiau de apogeul duratei lor, era firesc ca bătrînii să se trezească mai devreme ca oricînd. Patul lui Betsey Lane era gol; cearșafurile și păturile, care erau ale ei, și le păzea cu mare grijă, se aflau frumos împăturite și așezate pe un scaun nu prea aproape de fereastră, și Betsey plecase. Nimeni nu auzise scîrțîind

scara cînd coborîse. Ușa de la bucătărie era descuiată și bătrînul ciine de pază ședea culcat pe treapta de afară, dînd din coadă și privind cuminte, ca și cum stătuse de pază dar înțelegea să păstreze taina fugarei.

— Niciodată n-am știut-o făcînd ceva fără să vorbească de asta două săptămîni înainte și atunci cu trufie, în văzul nostru al tuturora, aruncă răutăcios o voce. Să așteptăm pînă diseară și ne vom lămuri.

Doamna Dow privi trist și scutură din cap.

— Betsey a avut o mătușă din partea mamei, care și-a pus capăt zilelor înecîndu-se, zise ea. Era o femeie încîntătoare cum rar mai vezi.

— Poate că s-a dus să-și treacă ziua cu familia Decker, sugeră Peggy Bond. Totdeauna pleca devreme. În ultima vreme spunea că o să se ducă pînă la ei.

Doamna Dow scutură însă și mai trist din cap.

— Am impresia că i s-a întîmplat ceva, stărui ea. Am auzit-o oftînd în somn. În prima parte a nopții am fost, cu totul neobișnuit, trează.

— Nu se putea ca Betsey să nu ne lase o vorbă, zise cealaltă bătrînă, mai degrabă cu reproș decît cu tristețe.

În dimineața aceea au stat împreună în magazie, mai tot timpul tăcute. Doamna Dow sorta și tăia zdrențe și Peggy le împletea în lungi funii, cu care aveau să facă în altă zi preșuri. Dacă ar fi știut măcar unde plecase Betsey Lane, ar fi avut despre ce vorbi pînă la vremea prînzului de la amiază ; dar, în lipsa acestui subiect nou, nu le mai interesa nici unul din subiectele lor vechi. Afară, pe cîmp, porumbul era destul de înalt și bărbații îl prășeau. Era o dimineață foarte caldă în magazie și zdrențele de lînă erau pline de praf și neplăcute la pipăit.

5. Oamenii din Byfleet se cunoșteau bine între ei, și cînd această persoană misterios dispărută nu s-a mai întors la ferma orașului pînă la sfîrșitul săptămînii, curiozitatea tuturor a sporit peste măsură ; curînd s-a aflat că Betsey Lane nu-i vizitase nici pe prietenii ei Decker de pe dealul Birch, nici alte cunoștințe mai apropiate. De fapt, nu fusese văzută în nici unul din locurile vizitate de ea în mod obișnuit. Nimeni nu-și amintea s-o fi zărit trecînd, întrucît plecarea ei avusese loc la o oră

foarte matinală ; și cînd cineva s-a gîndit că ar fi plecat cu trenul, a fost luat în rîs, deoarece uita că cel mai devreme tren de dimineață din South Byfleet, cea mai apropiată stație, nu pleca pînă mult după ora opt și, dacă Betsey Lane intenționase să-i fie unul din pasageri, pornea la drum la ora șapte și ar fi fost văzută și recunoscută de toate femeile. Nu era bucătărie în acea parte din Byfleet care să nu aibă ferestre spre drum. Conversația gospodinelor rareori depășea nivelul trăncănelii între vecini ; apariția lui Betsey Lane, în cele mai bune veșminte ale ei, la acea oră a dimineții, ar fi fost prilejul unui aprins joc de imaginație. Pe măsură însă ce zi după zi trecea fără vești, curiozitatea celor mai bune cunoștințe ale ei s-a transformat, încet, în teamă. Peggy Bond și-a exprimat iarăși credința că Betsey ieșise la acea oră matinală fie ca să-și pună capăt vieții, fie ca să se ducă la Centenar. Era la vremea cinei, într-o seară de duminică, și unii dintre cei de la masă au rîs la aceste presupuneri, dar alții le-au ascultat cu mult interes.

— Nu și-ar fi îmbrăcat cele mai bune veșminte ca să se înece, zise văduva. Cu toate că ar fi putut tot atît de bine să prefere să le ia cu ea. Și înainte au fost bătrîni care au colindat încoace și-ncolo departe și s-au rătăcit prin păduri.

Doamna Dow și Peggy s-au simțit ofensate de această remarcă impertinentă, dar nu binevoiră să-i acorde vreo atenție vorbitoarei.

— Nu și-ar fi terfelit cele mai bune veșminte ale ei la Centenar, nu-i așa ? întrebă amabil Peggy, săltîndu-și capul spre tavan. Ar fi păcat să-ți strici cele mai bune lucruri într-un astfel de loc. Și știu că nu avea nici un ban. Asta-i tot ce pot spune.

— Greșiți ca și bătrîna doamnă Bland, care locuia lîngă noi, zise unul dintre bărbați. Era grozav de tipicară ; așa se ferea să poarte o rochie bună de alpaca ce-i mai rămăsese, că a păstrat-o într-un cufăr patruzeci de ani pîn-au mîncat-o moliile.

— Am văzut-o deseori pe doamna Bland mergînd la reuniuni religioase, cînd eram o copilă, confirmă Peggy Bond. Era o femeie bine și a lăsat avere.

— Să mi-o fi lăsat mie, zise sărmana femeie de vizavi, privind duios la șirul de copii ai ei.

La fermă nu era însă cuviincios să deplîngi situația cuiva și doamna Dow și Peggy doar încruntară din sprîncene.

— Unde crezi că poate fi Betsey ? întrebă doamna Dow pentru a douăzecea oară. Nu avea nici un ban. Nu s-a putut duce departe și, dacă-i așa, înseamnă că-i încă în viață. Toată primăvara a frămîntat-o ceva.

— Poate i-a dat ceva bani doamna care a venit deunăzi, zise liniștit nevasta administratorului.

— Atunci Betsey mi-ar fi spus, zise doamna Dow cu un aer ofensat.

6. În dimineața dispariției sale, Betsey s-a trezit înaintea nagîțului și a cintezoiului, s-a îmbrăcat calm, deși cu mîini tremurînde, și s-a furișat afară prin ușa de la bucătărie ca un hoț fără pradă. Bătrînul cîine i-a lins mîna și a privit-o neliniștit ; pisica tărcată galben-cafenie s-a frecat de rochia ei cea mai bună și a pornit repede în curte, apoi s-a întors repede și a venit la bătrînă urmînd-o credincioasă, pînă ce a trebuit să fie gonită înapoi. Betsey era obișnuită cu lungi excursii la țară pe jos. Îi plăcea mult să pornească dis-de-dimineață și, acum, constatînd că nu era rouă s-o deranjeze, a luat-o pe potecile pășunii și pe scurtături peste ogoare, ici și colo surprinzînd o turmă de oi adormite sau un vițel speriat ieșind cu foșnet din tufișuri. Păsările își ciuguleau prînzul de dimineața din tufe și iarbă ; și abia dacă vreuna din aceste sălbăticiuni obișnuite ale lumii rurale s-a arătat neliniștită de prezența ei mai mult decît să facă o fluturare din aripi în lături dacă se întîmpla să se afle în calea ei. Pășea sprintenă și nerăbdătoare ca o fetiță, gătită cu eleganta ei bonetă de pai veche și rochia neagră, și ducînd cîteva lucruri personale în basmaua ei cea mai bună, pe care i-o adusese din Indiile răsăritene singurul ei frate, cu cincizeci de ani înainte. Un cioroi bătrîn sta de santinelă cocoțat pe un mic pin uscat, de unde putea să-și avertizeze prietenii care ciuguleau porumbul încolțit de pe o țarină din apropiere ; dar cînd apăru aventuriera, se mulțumi să scoată un

croncănit disprețuitor, iar ea, ca să se răzbune, își scutură legătura spre el și rîse văzîndu-l cît de neîndemanatic încerca să-și țină echilibrul pe cracă.

— Da, eu sînt, îl asigură ea. Mă duc la Pheladelphia, la Centenar, ca alți oameni. Mai bine nu ți-aș fi spus și m-aș fi mulțumit să rîd de tine, cioroi bătrîn.

Betsey rîse cu hohot, mulțumită în sine de bravura ei, și-și continuă drumul. Avea numai două mile de mers pînă la stația South Byfleet. Din cînd în cînd își pipăia banii pentru a verifica dacă erau în destulă siguranță. Era mîndră de succesul fugii ei și mai ales că-și tăinuise atît de mult timp avuția. Nu trecuse noapte, de la vizita doamnei Strafford, să nu fi dormit cu sulul de bacnote sub pernă, și în timpul zilei înăuntrul rochiei bine încheiate la nasturi.

Știa că fiecare avea să-i dea sfaturi sau chiar să-i impună cum să-i cheltuiască sau să-i economisească, și ea nu admitea nici un amestec.

Ultima milă a potecii de picior pînă la South Byfleet era de-a lungul căii ferate, și Betsey începu să se grăbească, deși mai erau aproape două ore pînă la sosirea trenului. Se uita înainte și înapoi, în lungul liniilor, la fiecare cîteva minute, de teamă să nu fie călcată. Pînă la urmă zări o locomotivă care părea să vină spre ea și fugi în pădure înainte de a prinde curaj să urmeze iarăși poteca. Trenul era de marfă și se dovedi că stătea pe loc pe o linie laterală în așteptarea trecerii altui tren. Cîțiva bărbați ședeau în preajmă, mîncîndu-și între timp tihnit prînzul de dimineață. Cînd bătrîna ajunse la ei, se opri și ea pentru un moment de odihnă și conversație.

— Unde mergeți ? întrebă ea afabil ; și ei îi spuseră.

Trenul mergea pînă la orașul unde putea să ia trenul direct ; o localitate pe care o aflase din convorbirile de seară ale bărbaților de la fermă.

— Cît îmi cereți să mă duceți pînă acolo ?

— Nu avem vagoane de călători, zise rîzînd unul dintre tineri. Ce vă face să vă grăbiți atît de mult ?

— Mă duc la Pheladelphia și am un drum lung de mers.

— Aşa-i, dar e foarte devreme dacă iei trenul de opt patruzeci. Ascultă! N-ai cumva cu dumneata în legătura aia un ac cu aţă? Dacă vrei să-mi coşi vreo doi nasturi, te duc gratis. Sînt disperat şi nici unul din tovarăşii mei nu are nici măcar un ac cu gămălie.

— Bietul băiat! În mai puţin de un minut ţi-i cos. Mă supără un braţ cam ţeapăn, dar am să fac tot ce-mi stă în putinţă.

Îndatoritoarea Betsey se aşeză anevoie pe marginea taluzului şi găsi degrabă aţă şi ac. Doi dintre feroviari stătură în picioare lîngă ea, urmărindu-i migala cu care cosea; ba chiar îi oferiră locul ajutorului de frînar, ca să o poată ţine lîngă ei. Betsey se declară foarte mulţumită de oferta lor, dar le spuse că era poate prea bătrînă ca să stea în aer liber pe orice vreme. Un accelerat trecu atunci pe lîngă ei, ca un cutremur de pămînt, şi îndată doi dintre noile ei cunoştinţe binevoitoare o ridicară într-un vagon de marfă gol; şi înainte de amiază se găsi la capătul primei etape a călătoriei sale fără să cheltuiască un cent şi în posesia unui sfat folositor. Unul dintre tineri, făcîndu-i-se milă de starea ei neajutorată de călător, o sfătui să caute pe văduva unui unchi al său din Philadelphia, mărturisindu-i însă dezolat că nu putea să-i spună precis cum să-i găsească locuinţa; dar doamna Betsey Lane îi spuse că ştia să se descurce şi să n-aibă grijă că o va găsi. Acest neprevăzut episod al trenului de marfă a fost explicaţia faptului că toţi cei din preajma staţiei South Byfleet au afirmat stăruitor că nici o astfel de persoană nu-şi luase bilet la trenul obişnuit din acea dimineaţă, şi de ce unii erau convinşi că doamna Betsey Lane zăcea probabil pe fundul bălţii fermei săracilor.

7. — Ptiu, drace! zise Betsey Lane în timp ce urmărea atent un turc plimbîndu-se ţanţoş cu fesul lui roşu. Centenarul ăsta parcă-i ziua Judecăţii de apoi! Doream să stau o lună, dar cred că pentru sărmanele mele oase bătrîne ar însemna moartea.

Sta sprijinită de balustrada unui pavilion, unde se preparau floricele de porumb după o metodă nouă brevetată, care i-au amintit nopţile de iarnă de acasă, cînd

știuleții mici de porumb cu boabe ascuțite, roșii și galbene *, erau dezghiocați și unchiașul Eph Flanders ședea lîngă soba din bucătărie și umplea solemn o tavă mare de lemn cu gustări de carne friptă pentru înviorarea oaspeților. Colindase încoace și-ncolo, zăbovise și privise ici-colo pînă ce ochii i se împăienjeniseră și mintea i se buimăcise.

Numai persoanele lipsite de imaginație pot fi cu adevărat uimite. Imaginația poate totdeauna să găsească ceva neobișnuit în aspectele banale ale lumii ; dar această bătrînă simplă din Byfleet rar găsi ceva destul de fastuos și grandios ca s-o uimească. A privit minunățiile vestului și splendorile estului cu o desfătare calmă ; dintotdeauna știuse că dincolo de hotarele Byfleetului era o lume uimitoare, așa că n-a surprins-o.

În buzunar avea un petic de hîrtie, pe care stătea scris cu scrisul ei de mînă stîngaci : „Dacă Betsey Lane ar suferi un accident, anunțați pe conducătorii primăriei Byfleet" ; și, după ce luase această mică măsură de prevedere, se avîntase cu îndrăzneală în mulțimea de străini, după care făcuse îmbucurătoarea constatare că la fiecare pas puteai să găsești oameni prietenoși.

În comportamentul lui Betsey era o notă de agreabilă expansivitate. Avea un fel de a te privi pe neașteptate, pe deasupra ochelarilor ei mari, cu un plăcut zîmbet atrăgător, ca și cum aștepta să-i vorbești și de cele mai multe ori erai tentat să-i vorbești. Așa aflase probabil de unde veneau sute de oameni, pe cine lăsaseră acasă și ce gîndeau despre mărețul spectacol, în timp ce se odihnea pe o bancă sau sta rezemată de balustrada unde producătorii de gofrete calde, bomboane glasate și cartofi prăjiți ofereau gustări gratuite ; și nu era seară să nu se întoarcă la reședința ei cu buzunarul plin cu mostre de bumbac în sculuri și cine mai știe ce. Strînsese deja mici daruri pentru aproape toți cunoscuții de acasă, pentru că nici unul nu se îndura s-o lase să treacă mai departe cu mîna goală, pe această simpatică bătrînă veselă de la țară, atît de sincer dornică să le cunoască

* Varietate de porumb indian din ale cărei boabe se făceau de preferință floricele de porumb. (N.T.).

și să le aprecieze produsele. Aproape toți negustorii din Expoziție o strigau fie „mătușico" fie „bunicuțo", de îndată ce-o vedeau, și căutau să-i facă mici bucurii cum se pricepeau mai bine. Era un contrast încîntător între ea și gloata stupidă care trecea nepăsătoare, toți cu ochii privind la același nivel și oprindu-se doar la cincizeci de pași o dată, și atunci fără să vadă la acel nivel ceva ce le-ar atrage atenția.

— Ce faci aici, dragă? întreba ea voioasă, și chiar cel mai apatic custode al produselor expuse se grăbea să-i dea cuvenitele explicații.

A cheltuit bani cum niciodată nu avusese plăcerea s-o facă și asta grăbea ziua cînd trebuia să se întoarcă la Byfleet. S-a interesat tot timpul dacă existau prin apropiere vînzători de ochelari și din cînd în cînd primise indicațiile respective, dar nu s-a priceput cum să afle drumul într-acolo, și abia în ultima zi a șederii ei a descoperit un expozant de specialitatea dorită, un ocu-list și fabricant de diferite instrumente.

— V-am vizitat ca să cumpăr niște ochelari pentru o prietenă care nu poate privi decît în sus, îl informă ea grav pe vînzător, care se amuză nespus. E foarte ne-căjită și zmucește capul în sus, ca o găină cînd bea apă. Are o pată pe ochi care tot crește și se întinde, și une-ori nu poate să vadă decît într-o parte și de multe ori nici atît.

— Cataractă, zise distinsul domn de vîrstă mijlocie de lîngă ea, și Betsey se întoarse și-l privi cu atenție și curiozitate.

— Cea de care vorbesc e doamna Peggy Bond, de la ferma săracilor din Byfleet, explică ea. Sper să găsesc niște ochelari care să-i vindece beteșugul, dacă e cu putință.

— Ochelarii n-au să-i folosească la nimic, zise stră-inul. Vino și așază-te pe banca asta și povestește-mi tot pe-ndelete. Mai întîi unde se află Byfleet?

Betsey îi explică amănunțit unde se afla.

— Am înțeles, zise chirurgul. Ce vîrstă are prietena dumitale?

Betsey își drese bine glasul și își netezi rochia pe genunchi ca pe un șorț. Apoi, cum ședeau alături pe

banca rustică, se întoarse spre noul cunoscut ca să-l privească mai atent.

— Aș dori să știu cine sînteți, domnule? întrebă ea pe un ton amabil.

— Numele meu e Dunster.

— Presupun că sînteți doctor, continuă Betsey, ca și cum se întîlniseră întîmplător pe drumul de la Byfleet la South Byfleet.

— Sînt doctor, cel puțin un fel de doctor, zise el. Mă pricep mai mult sau mai puțin la ochi. Și îmi petrec verile ceva mai jos, pe țărm, la gura rîului vostru. Am să vin într-o zi s-o examinez pe această persoană. Ce vîrstă are?

— Peggy Bond e o persoană care nu-și spune niciodată vîrsta. N-a ajuns chiar la vîrsta la care să înceapă să se laude cu asta, înțelegeți, explică Betsey pe ocolite. Știu doar că oricum are șaptezeci și șase. Ea și doamna Mary Ann Chick au copilărit în aceeași vreme și Peggy știe că eu cunosc asta, și de două sau trei ori cînd am fost împreună la cimitirul unde zăcea Mary Ann, care avea pe piatra de mormînt scrise clar data nașterii și a morții, nu se putea ca Peggy să nu observe că le-am văzut. Uneori își face o laudă din privirea ei în sus. Dar, vezi, mie mi-e milă de ea, e firesc; pentru că, fiind nevoită să se uite așa tot timpul, mereu se poticnește și se împiedică de orice-i stă în cale.

— Da, da, zise doctorul clipind din ochi. Am să vin în vara asta s-o văd împreună cu doctorul satului, cam pe la sfîrșit de iulie sau început de august.

— O să aveți mult de lucru, zise Betsey, nu fără un aer condescendent. Cele mai multe dintre noi, cele de la ferma Byfleet, avem metehnele noastre, vă spun de pe acum. Nu vă dați seama cîte amaruri are de îndurat ani de zile o bătrînă?

Oculistul îi zîmbi afabil și la plecare clătină din cap.

— Dunster, își repetă în gînd Betsey, fixîndu-și bine noul nume în memorie. Da, trebuie să nu uit să-i vorbesc doctorului nostru despre el, așa cum mi-a spus și el. Nu știu cît de mult va aprecia Peggy să aibă privirea la fel cu a celorlalți oameni. Eu cred totuși că n-ar

fi femeie mai distinsă ca ea în sat, dacă ar avea această şansă. Cu asta cred că am făcut ce-am hotărît să fac pentru ea, pentru că nu de ochelari avea nevoie. Cu banii puşi deoparte am să-i cumpăr un mic şal frumos. Peggy Bond nu are un şal frumos. Eu am dorit mereu să petrec cîteva zile cu adevărat plăcute şi acum îmi împlinesc dorinţa.

8. Cîteva zile mai tîrziu, două înduioşătoare siluete puteau fi văzute traversînd povîrnişurile ţarinii fermei săracilor, spre malurile joase ale mlaştinii Byfield. Era dis-de-dimineaţă şi miriştea ierbii de curînd cosite era umedă din cauza ploii şi anevoioasă la mers pentru picioare bătrîne. Peggy Bond orbecăia şi dădea s-o apuce în direcţie greşită mai mult ca de obicei ; se afla în una din zilele cînd abia dacă mai zărea cît de cît. Tanti Lavina Dow se mişca neobişnuit de greoi din cauza articulaţiilor ei ţepene. De trei ani nu mai mersese atît de departe de locuinţă. Briza de dimineaţă umfla faldurile largii ei fuste cadrilate şi-i mărea dimensiunile dizgraţioasei sale siluete. Se ajuta la mers cu un băţ şi cu cealaltă mînă se sprijinea pe braţul nesigur al lui Peggy. Vorbeau în şoaptă.

— Ah, Doamne sfinte ! exclamă Peggy, mişcîndu-şi capul ei mic dintr-o parte în alta. Ascultă ce greu răsufli, doamnă Dow ! Poţi să mori din asta. Mergi mai domol ! Aşază-te ici, pe tăpşan, şi las' că mă duc eu să încerc s-o pot vedea.

— E nevoie de ochi mai buni ca ai dumitale, zise doamna Dow, gîfîind între cuvinte. Ah, cînd mă gîndesc ce sprintenă eram în tinereţe şi uite-mă acum, cît o butie, şi boala mă face să arăt şi mai diformă. E greu ! E greu ! Dar toate astea le fac de dragul sărmanei Betsey. Ştiu că toţi au rîs, dar eu mă aştept s-o văd azi ridicîndu-se la suprafaţa mlaştinii. Sînt exact nouă zile de cînd a plecat, şi zică ei ce-or zice, eu ştiu că s-a aruncat în mlaştină. Era în familia ei. Betsey a avut o mătuşă care a făcut exact aşa, dar n-a fost ca ea, să cadă pe gînduri şi să colinde singură, fără să spună nimic du-

mitale sau mie, care ne-am simțit totdeauna bine împreună. Îți spun, doamnă Bond, ceva i-a smintit mintea.

— Eu una, mărturisesc, sper că n-o s-o găsim, îngăimă Peggy.

Era clar că doamna Dow era inițiatoarea acestei lugubre expediții.

— Cred, continuă Peggy, că niciodată nu i-a trecut prin minte să se înece, doamnă Dow. A plecat să facă o vizită dincolo de South Byfleet. Chiar și acum unii cred că s-a dus la Centenar !

— Îți spun că nu avea banii necesari, zise doamna Dow indignată, cu un șuierat astmatic. Și dacă preferi ca alții s-o găsească azi plutind la suprafață, și nu noi, cele mai bune prietene ale ei, n-ai decît să te întorci acasă.

Au pornit mai departe tăcute și triste. Peggy Bond tremura de emoție, dar mîna însoțitoarei de pe brațul ei nu-și slăbea o clipă strînsoarea fermă. Au ajuns astfel la marginea îngustă de pietriș a mlaștinii și s-au oprit Peggy încercă în zadar să privească apa sclipitoare și nuferii care o înstelau ; știa că aceștia trebuiau să se afle acolo ; cîndva, cu ani în urmă, îi zărise în treacăt și nu uitase ce-a văzut atunci. Cerul albastru senin deasupra capului, pădurea de pini întunecați dincolo de mlaștină, toate i se fixaseră clar în minte.

— Poți să vezi ceva ? îngăimă ea. Cred că azi privirea mi-e de tot pornită-n sus. Am să orbesc.

— Nu zise grav Lavina Dow. Nu, nu se vede absolut nimic, Peggy. Slavă Domnului că nu se vede...

— Pe cine naiba v-ați așteptat să găsiți aici așa de departe ? exclamă voios o voce cunoscută.

În spatele lor stătea Betsey Lane în persoană, care tocmai atunci ieșea din desișul de anini de la doi pași mai departe. Era în drum spre casă pe scurtătura de la calea ferată.

— Ce-i, ce s-a întîmplat, doamnă Dow ? continuă Betsey. Nu vă obosiți prea mult ? Și Peggy e atît de agitată. Ce naiba v-a apucat ?

— Nu s-a întîmplat nimic, după cîte știu, răspunse conducătoarea acestei nereușite expediții. Ne-am gîndit doar să facem o mică plimbare în dimineața asta plăcută, adăugă ea cu o sublimă stăpînire de sine. Unde ai fost, Betsey Lane ?

— La Pheladelphia, doamnă; zise Betsey pe un ton vesel tineresc și un aer orășenesc neobișnuit, care-i confirma vorbele. Toți care pot ar trebui să se ducă ; păi, e ca și cum ai face ocolul lumii. Am strîns amintiri cît să mă gîndesc la ele și să vi le povestesc tot restul zilelor mele. Am rîvnit mereu să mă duc undeva. Grozav aș fi dorit să fiți și voi acolo. Am vorbit cu oameni din China și de dincolo de Pennsylvania ; și am văzut oameni tocmai din Australia, care arătau la fel ca oricare ; și am văzut cum se fac sculuri de bumbac, și mulțime de alte lucruri ; și am vorbit cu un doctor, care locuiește vara acolo jos pe coastă, și s-a oferit să vină aici la întîi august ca să vadă ce poate face pentru vederea lui Peggy. Erau diamante mari cît ouăle de porumbel. Și m-am întîlnit cu doamna Abby Fletcher de la gara South Byfleet. Și erau porci care cîntăreau pînă la o mie trei sute...

— Tare aș vrea să văd așa ceva, ziseră în același timp doamna Lavina Dow și Peggy.

— A fost pentru oricine un prilej de a dobîndi noi cunoștințe folositoare, adăugă Lavina, întorcîndu-se greoi, ca să arunce fără să vrea o ultimă privire inciudată la apele zîmbitoare ale mlaștinii.

— Nu știu cît de curînd am să-mi reiau cursul normal al vieții, declară rustica seamănă a lui Sindbad. Ce-am văzut eu o să vi le împărtășesc și vouă. Așteptați numai pînă ne așezăm laolaltă în vechea magazie ! Aflați că draga mea doamnă Katy Strafford mi-a dăruit o sumă frumușică de bani în ziua aceea cînd a venit să mă viziteze. Și eu am visat zi și noapte să văd acest Centenar. Cu cît mă gîndeam la asta simțeam tot mai mult că cineva de aici trebuia să se ducă, dacă n-ar fi decît pentru folosul celorlalți. Și m-am gîndit că mai bine să fiu eu aceea. Nu m-am dus să le spun conducă-

torilor orașului. M-am întors cu treizeci și cinci de dolari și am văzut acolo tot, și v-am adus și vouă tuturor cîte ceva. Acum, însă, sînt plină de praf și destul de istovită. N-am văzut niciodată loc mai primitor ca Phela-delphia; dar nu se cuvine unei persoane din Byfleet să fie mereu în al nouălea cer. Acum, Peggy, poftim, ia legăturica mea și coșul și las-o pe doamna Dow să se atîrne de mine. Am s-o duc mai departe de două ori mai ușor.

Cu aceasta, micul grup de bătrîne porni voios spre azilul săracilor, peste întinsul ogor verde.

Domnişoarele din Dulham

FAPTUL DE A FI CELE MAI DE VAZĂ persoane din orăşelul Dulham era pentru domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda Dobin o situaţie socială la fel de distinsă ca şi cum Dulham ar fi fost Londra. În ultima vreme, tinerii prost-crescuţi din sat făceau haz de ele în ascuns, pe socoteala mersului lor fandosit cu paşi mărunţi, a „mantilelor" * de vară demodate şi a formei ciudate a umbrelelor de soare, deşi celor două domnişoare nici prin gînd nu le trecea să-i bănuiască de o asemenea necuviinţă.

Se simţeau mîndre că erau fiicele unui cîndva foarte respectat pastor din Dulham; dar, în afară de această pe deplin justificată pretenţie la stima enoriaşilor, nu uitau o clipă că poziţia socială a mamei lor era mai înaltă. Bunica doamnei Dobin era o Greenaple din Boston. În tinereţe îşi vizitase adesea rudele, familiile Greenaple şi Hightree, şi cu ocazia sărbătorilor îi plăcea să descrie unei selecte audienţe, sincer nerăbdătoare s-o asculte, încîntătoarele momente trăite în lumea aleasă de la oraş. Cea mai savurată era descrierea ceaiului luat în casa guvernatorului Clovenfoot, pe strada Beacon, în compania unui lord englez, care se afla acolo într-o scurtă întrerupere a laborioaselor lui îndatoriri la Curtea de la St. James **.

— Lordul a exclamat că rar văzuse în Anglia societate de doamne atît de frumoase şi inteligente, spunea de fiecare dată doamna Dobin drept încheiere. Era de-

* Şal de dantelă purtat îndeosebi de femeile spaniole. (N.T.).
** Curtea regală engleză, care de la Henric al VIII-lea pînă la regina Victoria (1837) a locuit în palatul St. James. (N.T.).

corat cu panglica albastră a cavalerilor ordinului Jartierei *.

Domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda au crezut mulţi ani că faimoasa panglică era purtată în jurul piciorului nobilului gentleman. Într-o zi, chiar au discutat deschis această chestiune. Domnişoara Dobin plasa decoraţia pe genunchi, iar domnişoara Lucinda o aşeza mult mai jos, ţinînd seama de lungimea ciorapilor gri scurţi, cu care era obişnuită.

— N-ai deloc imaginaţie, Lucinda, i-a răspuns iritată sora mai vîrstnică. În acea vreme era, fireşte, moda veşmintelor scurte şi a ciorapilor lungi de mătase!

După care domnişoara Lucinda a fost dojenită de mamă, dar nu convinsă.

— Doresc ca fetele mele că cunoască cum arăta societatea în care mi-a fost dat să trăiesc, le-a spus cu un oftat doamna Dobin, după ce făcuse ordine în aceste minţi ignorante şi le lămurise comunicîndu-le versiunea adevărată a panglicii albastre.

— N-ar trebui să vă mustru pentru lipsa ocaziilor, dar dacă ar mai fi în viaţă verişoara noastră Harriet Greenaple nu v-ar lipsi educaţia şi distracţiile mondene.

Doamna Dobin era acum moartă de foarte mulţi ani. Cîtva timp înainte să le părăsească, părea o femeie bătrîioară pe lîngă fiicele sale. Mai tîrziu şi-au dat seama că de fapt murise relativ tînără, deoarece anii lor ajunseseră la vîrsta ei. Cînd au vizitat înalta piatră albă de la mormîntul ei din liniştitul cimitir din Dulham, am-

---

* Cea mai înaltă decoraţie britanică, introdusă de regele Eduard al III-lea în 1348, la originea căruia s-a aflat următoarea împrejurare hazlie: cu ocazia unui bal la curte, contesei de Salisbury, favorita regelui, i-a căzut, în timpul dansului, jartiera de la piciorul stîng; regele s-a aplecat, a ridicat-o şi a pus-o la genunchiul său stîng, exclamînd în franţuzeşte „Honni soit qui mal y pense" (Ruşine acelui ce de rău gîndeşte); şi cum invitaţii zîmbeau, i-a făgăduit contesei foarte ruşinate „să ridice jartiera atît de sus, încît cei mai înalţi demnitari vor rîvni s-o poarte", înfiinţînd Ordinul Cavalerilor Jartierei, care are ca deviză cuvintele rostite de rege în momentul cînd a ridicat jartiera. Decoraţia e o jartieră de catifea albastră, pe care e brodată deviza şi se poartă de bărbaţi la genunchiul stîng şi de femei la braţul stîng. (N.T.).

bele fiice au constatat cu mirare că erau mai în vîrstă decît fusese mama lor cînd a murit. Bineînțeles, pe vremea ei era moda de a părea mai în vîrstă. Își aminteau înfățișarea matură a femeilor căsătorite, de fapt foarte tinere, din cauza bonetelor și bretoanelor cu cîrlionți; dar nu socoteau că erau mai în vîrstă decît fuseseră cindva, fie că asta o datorau modei schimbate, fie propriilor lor însușiri personale. În afară de cultivarea prestigiului sacerdotal al tatălui, aveau, de dragul mamei, îndatorirea să impună cu blîndețe respectarea manierelor mondene. Şi au combinat ambele îndatoriri cu sinceră și nepărtinitoare smerenie.

Doamna Dobin a fost, în floarea vîrstei, o pildă vie de rafinament și politețe. Dacă greșea cumva, era că veghea și cîrmuia prea strict micul ei regat. Dicta cu multă prestanță în toate chestiunile de reuniuni mondene și etichetă; dar, deși trebuie recunoscut că enoriașii au simțit o ușurare cîtva timp după moartea ei, în anii din urmă o lăudau și o prețuiau tot mai mult și deseori o regretau profund și sincer.

Cîteva din distinsele ei rude au asistat la înmormîntarea doamnei Dobin, care a fost multă vreme considerată cel mai impunător și distins spectacol de acest fel care avusese vreodată loc în Dulham. S-ar fi zis că marca încheierea unei epoci strălucite din istoria Dulham-ului, și după aceea a fost tot mai greu ca uzanțele mondene să se mențină la înălțimea din trecut. Oricum, distinsele rude încetaseră una după alta să mai apară, deși toate au avut motive întemeiate să-și întrerupă vizitele. Cițiva părăsiseră definitiv această lume, și cercul de cunoștințe al familiilor Greenaple și Hightree se restrînsese foarte mult. Uneori, vara, cite o rudă răzleață se abătea pe la Dulham și era prezentată (ca să nu spun etalată) populației locale de către radioasele gazde. Erau dezamăgite dacă oaspetele nu putea fi convins să rămînă și duminică pentru a apărea la biserică. Cînd mobilele vechi ale casei au ajuns la modă, stăpînele au observat un surprinzător interes pentru bufetul de colț și fotoliile lor de zile mari, și cîteva rude îndepărtate și-au reluat obiceiul uitat de a face vara o vizită la Dulham. La scurt timp descopereau cu cîtă disperată

afecțiune domnișoara Dobin și domnișoara Lucinda țineau la porțelanurile de cununie ale mamei și alte lucruri moștenite, și erau lăsate să plece fără măcar o ceașcă pentru ceai. Un descendent îndrăzneț al familiei Hightree a scotocit din pod pînă în pivniță și a admirat insistent lucrurile din casă, dar n-a fost rugat să accepte măcar scăunelul pentru picioare descleiat pe care îl descoperise într-un ungher îndepărtat al prezbiteriului.

Unii prieteni din Dulham bănuiseră dintotdeauna că doamna Dobin făcuse o mezalianță cînd și-a ales ca soț pe reverendul Edward Dobin. Nu mai era tînără cînd s-a căsătorit și, deși a tot ales pînă a cules, cel cules era totuși o față bisericească. Afară de asta, reverendul Edward era un distins absolvent al colegiului Harvard și, pentru o femeie de rangul ei, un cleric nu era nicidecum o persoană lipsită de însemnătate. În orice caz, era cu neputință să nu-l fi respectat pentru misiunea sa sacerdotală, și măcar pentru asta trebuie să-l fi tratat cu venerația cuvenită, deși pastorul nu avusese la început prea mari satisfacții. A fost totdeauna insensibil la ifosele pedigriului familiei Greenaple și prefera o bundică indiană unei budinci cu crustă * înaltă, fără exagerare, cam de o jumătate sfert de iard **. Rafinamentul doamnei Dobin în preferințele de orice fel, de la imnuri la preparate culinare, nu era deloc gustat de acest respectat predicator, care nu era lipsit de mîndrie, adică de totală încredere în propriile sale opinii și hotărîri.

Reverendul n-a fost niciodată prea luminat în predicile sale și, pe la mijlocul carierei clericale, cerul a găsit de cuviință să-i zdruncine brusc vigoarea printr-un atac de paralizie. A continuat să trăiască mulți ani jalnici, dar copiii săi n-au socotit niciodată că era un tiran și l-au servit cu umilință și răbdare. Pînă la urmă a căzut într-o stare de grea neputință și de tremurat cro-

* Budincă preparată prin fierbere, din mălai, lapte și melasă, mai puțin pretențioasă decît budinca cu crustă, preparată din făină de grîu, lapte, ouă, fructe sau carne și alte ingrediente, învelite într-un blat, care prin coacere în cuptor formează o coajă groasă. (N.T.).

** Cca 12 cm. (N.T.).

nic, totuşi a putut încă aproape un sfert de secol să fie transportat din timp în timp la casa de rugăciune ca să pronunțe cuvîntări de rămas-bun. În zilele de sărbătoare ale bisericii era totdeauna așezat în amvon, și cînd se da binecuvîntarea, își ridica miinile tremurînde, ca și cum harul divin numai el îl avea, iar celălalt pastor doar rostea cuvintele. După un astfel de efort, era de obicei vlăguit și uricios și greu să ai de-a face cu el, dar de fiecare dată oamenii priveau cu îngăduință aceste prea des repetate manifestări. În amintirea vechilor timpuri, din compătimire și din firească generozitate, enoriașii mai în vîrstă continuau să-l înconjoare cu respect pe reverendul Dobin; și indiferent cine era succesorul sau colegul său, familia Dobin era numită tot familia pastorului, chiar dacă în această parohie păstorea de fapt numai domnul Smith sau domnul Jones, după cum se întîmpla. Pînă la urmă, sărmanul a murit, spre uşurarea şi surprinderea tuturora, și după ce a fost slăvit și jelit, fiicele lui, domnișoara Dobin și domnișoara Lucinda, și-au examinat atent viața dintr-un nou punct de vedere și au luat hotărîrea ca acum cînd nu mai erau ținute de îndatoririle domestice, ar trebui să se facă de mai mult folos enoriașilor.

Există uneori o familie ca aceasta (care a fost poate prea amănunțit descrisă), în care părinții zăbovesc în preajma copiilor pînă ce aceștia trec mult peste vîrsta mijlocie, ținîndu-i într-o stare de supunere prea copilărească și umilitoare. Personalitatea domnișoarelor Dobin a fost mult influențată de nefireasca prelungire a dependenței filiale și, cu o întîrziere uimitoare, nu ajunseseră să-și dea seama că nu mai erau prea tinere. Nu aveau alt termen de comparație în afară de oamenii și lucrurile din Dulham. Ulmii erau acum mai mari și multe din domnișoarele Primei Parohii erau acum mai vîrstnice, cu toate că acestea le numeau, din plăcută obișnuință, tot fetele Dobin. Aceste persoane mai în vîrstă arătau într-adevăr că îmbătrîneau, și domnișoara Lucinda deplîngea deseori aceste schimbări din societatea lor; le considera un capriciu al naturii, iar faptul că cîteva dintre încîntătoarele vechi prietene ale mamei sale nu mai trăiau, îl socoteau o prea timpurie spulberare a spe-

ranțelor pămîntești. Erau înaintate în vîrstă cînd Lucinda era o fetiță, deși timpul și spațiul nu sînt, în definitiv, decît relative.

Influența lor asupra societății ar putea s-o schimbe complet în multe privințe. Desigur, noii enoriași care fuseseră destul de des corectați să pronunțe numele pastorului lor, ca și cum ar fi scris cu un singur „b", nu vor mai avea îndrăzneala să revină la odiosul obicei de a-l rosti Dobbin. Față de vecinii nou-veniți însă, în zadar putea vorbi domnișoara Lucinda despre „sora mea, domnișoara *Do-bin*, pronunțîndu-i cu multă grijă numele; numai grupul select al prietenilor intimi respectau precizarea ei, deși tot repetînd-o căpăta un mic efect jignitor, chiar dacă multe persoane vorbeau despre ele doar ca „domnișoarele".

— Numele inițial a fost, credem, *D'Aubigne*, le spunea domnișoara Lucinda, calm și apăsat, ca și cum de mii de ori le explicase această grosolană greșeală.

Asemenea greșeli supărătoare se petrecuseră cu numele multor castele feudale sub „Domnia Teroarei". Domnișoarele priveau cu crescîndă consternare acest regres al societății. Se simțeau ca și cum erau o mică garnizoană căreia îi căzuseră sorții să respingă o gloată zgomotoasă ireverențioasă, o ceată tot mai mare de ticăloși, care voiau să răstoarne toate diferențierile din trecut, orice etichetă și rang social. Noul pastor însuși era un om tînăr cu față rubicondă și înfățișare prea puțin duhovnicească, pe care instinctiv l-ar fi ignorat dacă nu era pastor. Noii oameni care veneau la Dulham nu semănau cu locuitorii mai vîrstnici și nu aveau cîtuși de puțin dorința să primească lecții. Puțin le păsau de familia Greenaple sau Hightree; și o dată, cînd domnișoara Dobin a încercat să povestească unele amănunte despre splendoarea momentelor trăite de mama sa în înalta societate din Boston, nou-venita care sta lîngă ea la șezătoarea parohială de cusătorie, a întrerupt-o începînd să vorbească despre altceva. Nu putem crede că așa ceva s-ar fi putut întîmpla la ceaiul din casa guvernatorului Clovenfoot, față de care mojica creatură se manifestase atît de necuviincios indiferentă; dar sînt persoane care nu se sfiesc să-și trădeze lipsa de bun gust.

În acea seară, în timp ce se întorceau acasă, domnișoarele au avut un neobișnuit și foarte penibil simțămînt de eșec.

— Dintotdeauna m-am străduit să-i educ pe oamenii aceștia și să le trezesc interesul pentru acele timpuri. Părea atît de posibil să le înnobilez gîndurile și să le îndrept spre preocupări mai înalte, zise mîhnită domnișoara Dobin. Cît despre femeia aceea Woolden, n-are rost să strici orzul pe gîște!

Domnișoara Lucinda murmură indignată că era de acord. Avea însă o mică bănuială că femeia Woolden auzise istorisirea în chestiune prea des ca s-o mai asculte cu plăcere. Era o simplă creatură ignorantă; deși trăise doisprezece sau treisprezece ani în Dulham, nu era mai luminată decît venise. Greșeala era că o trata pe sora* Harriet la același nivel cu ceilalți din grup. Domnișoara Lucinda observase nu o dată în ultima vreme că sora ei se repeta, fără să-și dea seama, ceva mai des decît era agreabil. Poate că deveniseră puțin anoste. Ar fi bine ca spre primăvară să petreacă vreo cîteva zile cu unele din prietenele lor, ca să mai schimbe mediul.

— Dacă m-am silit să fac ceva, zise domnișoara Dobin pe un ton glacial, a fost să rezist neclintită pe locul meu în societate hărăzit de soartă și să mențin la un nivel cît mai înalt posibil spiritul rafinat și manierele alese. Ai crede că a trecut o sută de ani de la moartea mamei, atît de complet a dispărut influența bunei creșteri și a distinsei sale ospitalități, aici în Dulham. Aș fi dorit ca tatăl nostru să fi ales să se stabilească într-o localitate mai mare și mai aptă să aprecieze asemenea calități. Și așa le-ar fi plăcut să ne țină cît mai deoparte. Îmi dau clar seama.

— Nu mă îndoiesc că avem și noi prietenele noastre, zise domnișoara Lucinda cu teamă, dar cu glas sugrumat. Nu trebuie să le lăsăm să creadă că noi nu înțelegem să fim în pas cu vremea, ca totdeauna. Cred că poate... părul nostru...

Și trista taină ieși în sfîrșit la iveală. Fiecare din surori respiră ușurată la acest început de confesiune.

---

* Soră de credință. (N.T.).

Era sigur că trebuia să facă ceva ca să-şi recîştige influenţa pierdută. În acea seară, atenţia asistenţei fusese atrasă asupra buclelor în curs de rapidă dispariţie ale sărmanelor domnişoare; şi cea mai neliniştită era domnişoara Lucinda, pentru că ea moştenise părul lung şi cîrlionţat de culoare castanie, al familiei Hightree. De obicei avea o ondulaţie naturală şi uneori drăgălaşe bucle îi atîrnau libere, dar acestea de multă vreme dispăruseră. Domnişoara Dobin semăna tatălui ei şi părul nu-i fusese îmbelşugat, aşa că împuţinarea lui nu o schimbase pe cît era de aşteptat. Dispariţia ondulaţiilor şi rărirea părului se produseseră treptat, aşa că nici una din surori nu acceptase gîndul că celelalte persoane ar fi observat înfăţişarea lor schimbată.

Din discreţia înnăscută, specifică familiei, se abţinuseră să vorbească despre cauză chiar între ele, în timp ce-şi lucrau bonete din dantelă şi muselină cu bobiţe. Bonete pentru „breakfast*" le numeau ele, şi explicau că acestea se purtau pretutindeni la oraş. Prinţesa de Wales le lansase sau, în orice caz, le adoptase. Domnişoarele n-au explicat însă în nici un fel de ce purtau tot timpul bonetele pentru „breakfast" pînă la ora culcării şi, ca să le necăjească, o fetiţă obraznică pusese, cu glas tare strident, o întrebare nelalocul ei, în auzul grupului de cusătorese, de astă dată tăcute:

— Domnişoarele Dobin poartă bonete mari pentru că le e frig la cap? zisese mica fiară şi toţi au tresărit consternaţi.

Domnişoara Dobin niciodată nu-şi dovedise mai bine buna creştere şi curajul, a reflectat în sine sora mai tînără.

— Nu, fetiţo, i-a replicat ţanţoşa Harriet cu un zîmbet rece. Cred că bonetele noastre sînt la modă pentru doamnele de toate vîrstele. Şi ţine minte că nu-i cuviincios să faci asemenea remarci personale.

Abia după acest incident domnişoara Dobin şi-a amintit de neobişnuita bonetă a doamnei Cutare de la serata din Boston. Nimeni, în afară de femeia Woolden, n-ar fi îndrăznit să intervină într-o împrejurare atît de penibilă.

---

* Gustarea de dimineaţă. (N.T.).

Domnișoara Lucinda era însă convinsă că venise timpul să facă ceva ca să-și înlocuiască podoaba pierdută. Copila spusese un adevăr supărător, dar netezise calea pentru un demers următor, și acum era momentul să sugereze o idee care încetul cu-ncetul se conturase în mintea domnișoarei Lucinda. Cu două sau trei veri înainte, un tînăr strănepot de soră al mamei și soția lui petrecuseră cîteva zile cu ele, și surorile fuseseră foarte șocate constatînd că drăgălașa tînără femeie purta pe frunte un șir de zulufi care nu erau ai ei, naturali. Atunci, domnișoara Dobin și domnișoara Lucinda criticaseră între ele cu asprime un asemenea prost gust, dar acum gîndeau cu totul diferit, că purtătoarea zulufilor era nu numai o rudă prin căsătorie și deci obișnuită cu societatea bună, dar și că venea din oraș și se putea presupune că era la curent cu ce se purta.

— Mă gîndesc, surioară, că n-ar strica să ne căutăm niște... găteli, data viitoare cînd ne mai ducem undeva, zise pe neașteptate domnișoara Dobin, cu un ușor tremur în glas, cînd au ajuns la ușa casei lor. Se pare că acum sînt foarte la modă. E spre folosul parohiei, trebuie să recunoaștem.

Domnișoara Lucinda se arătă imediat încîntată. Nu-i plăcea să se plîngă, dar o neliniștiseră durerile nevralgice pe care le simțise în frunte la contactul brusc cu aerul rece. Surorile se simțiră și mai apropiate sufletește păstrînd acest secret numai pentru ele. Nu-l dezvăluiră nimănui ; spuseseră doar cîtorva cunoștințe că intenționau să se ducă în cel mai apropiat oraș mare, să facă niște cumpărături de Crăciun.

Soarele strălucitor al dimineții părea că le ura succes domnișoarelor. Bătrîna Hetty Downs, credincioasa lor slujnică și paznic, privi după ele cu afecțiune și temere.

— Doamne sfinte, cine știe ce feste le-o mai juca diavolul blagoslovitelor prostuțe pîn-or fi iarăși acasă ? murmură ea, cînd au dispărut după colțul străzii care ducea la gară.

Domnișoara Dobin și domnișoara Lucinda porniră agale în josul străzii principale din Westbury. Nu semăna, firește, cu Boston, dar zgomotul era destul de buimăcitor și din cînd în cînd trecătorii zoriți le împingeau

brutal. Westbury era un oraș industrial secundar, totuși foarte potrivit în momente ca acestea. Micile daruri de Crăciun pentru vechii lor vecini și elevii școlii duminicale * au fost cumpărate și aranjate în elegantul lor coș Fayal **, înainte de a se ocupa de cumpărătura serioasă din acea zi. Ici și colo, în prăvălii, erau expuși, cu sfruntată nerușinare, zulufi de proastă reputație, dar astfel de negustori vulgari nu meritau încurajarea domnișoarelor Dobin. Nu le-au acordat nici o atenție și au trecut mai departe îndreptîndu-se către o clădire scundă cu un singur cat de pe o stradă laterală, unde locuia un negustor bătrîn. Îi fusese de mare folos pastorului, cît timp a mai rămas pe pămînt și a avut nevoie de o perucă de culoare roșcată presărată cu tot mai multe fire cărunte, ca să poată ține pasul cu celelalte schimbări fizionomice. Obloanele bătrînului Paley erau însă trase, și o bară rudimentară de lemn era bătută în cuie peste unul din ele, care își pierduse fixitatea și se bălăngănea în vînt din cauza slăbirii balamalelor. Bătrînul Paley fusese totdeauna politicos și curtenitor. Domnișoarele doriseră, de fapt, să aibă o mică convorbire prietenoasă cu el; aflaseră, cu un an, doi înainte, că-i murise soția și intenționau să-i prezinte condoleanțe. Negoțul lui de coafură fusese practicat împreună cu un atelier de reparare a umbrelelor de soare și de ploaie, iar umbrela care era emblema prăvăliei atîrna și pendula în bătaia vîntului, ca o carcasă zdrențuită, în fața ușii închise. Domnișoarele oftară și se îndepărtară. Începeau să se simtă obosite. Întîrziaseră și încă nu găsiseră ceva să le placă.

— Am putea să mergem puțin mai departe, propuse Lucinda. Bineînțeles, dacă nu ești obosită.

Sfîrșiseră o scurtă conversație despre dispariția domnului Paley și ședeau nehotărîte în colțul străzii. Din fericire, după numai cîteva minute au ajuns în fața unei prăvălii noi strălucitoare, unde un șir de capete de ceară, cu un aer surîzător afectat, erau acoperite cu ultimele modele de peruci și bretoane. Ochii negri ai unuia

* Școală, în general afiliată la o biserică, unde se preda educație religioasă în zilele de duminică. (N.T.).

** Una din insulele arhipeleagului Azore, unde artizanii locali confecționau astfel de coșuri din diferite plante textile. (N.T.).

din zîmbitoarele capete de bărbaţi priveau atît de fix la domnişoara Lucinda, încît aceasta se simţi ruşinată şi fîstîcită, şi fu nevoită să simuleze că nu-i observase privirea admirativă. Dar domnişoara Dobin, după o scurtă ezitare, deschise cu curaj uşa şi intră. Era preferabil să stea în prăvălie, ferite de remarcile trecătorilor, în timp ce priveau la vitrine. Domnişoara Lucinda simţi că-i bătea inima şi că-i pierea curajul; lăsă pe seama surorii expunerea scopului pentru care veniseră şi se eschivă întorcîndu-se să examineze atent din spate chipeşul manechin. A fost puţin şocată constatînd că, privit astfel, nu mai era atît de atrăgător. Peruca pe care o purta era în general bine făcută, dar umerii erau grosolan finisaţi într-o substanţă care arăta ca ipsosul de Paris *.

— Ce pot avea *plaisir* să vă arăt, tinere doamne? întrebă o persoană care înaintă spre ele.

Domnişoara Lucinda se întoarse şi descoperi un francez zîmbitor, de vîrstă mijlocie, care-şi freca mîinile şi se uita la clientele lui, mai întîi la una şi apoi la cealaltă, cu încîntătoare deferenţă. Pare o persoană simpatică foarte manierată, gîndeau „tinerele doamne".

— Sora mea şi cu mine ne gîndeam să cumpărăm nişte mici găteli de purtat pe frunte, explică domnişoara Dobin cu un aer demn, afectat; dar francezul o scuti să mai spună ceva. Se uită cu mult interes la bonetele lor, ca şi cum înainte nu-i atrăseseră atenţia.

— Ah, da. *Je comprends* **. Frunţile înalte nu mai sînt acum la modă. *Je les préfère, moi* ***, da, da, dar doamnele trebuie să urmeze moda. Acum trebuie să-şi acopere fruntea cu breton, cu zuluſi, le ziceţi dumneavoastră. Cum doriţi, cum doriţi!

Şi abilul negustor, dînd din umeri şi cu o mimică amuzată de aceste capricii de fetişcane, trase din raft cutie după cutie.

Constatară cu mare uşurare că nu era o prăvălie mai rea ca alta, ca să nu spună mai mult, deşi importanţa şi discreţia circumstanţei erau stînjenite de vastitatea sto-

---

* Ipsos de o duritate superioară gipsului obişnuit. (N.T.).
** Înţeleg (fr.). (N.T.).
*** Eu unul le prefer (fr.). (N.T.).

cului de „găteli“ și de discuția zgomotoasă despre culoarea unor bucle pe care o fată vorbăreață o purta cu o tînără vînzătoare din cealaltă parte a prăvăliei.

Domnișoara Dobin făcu semn cu mîna că nu-i plăceau articolele ce-i fuseseră oferite să aleagă.

— Ceva.. mai simple, vă rog.

Nu-i plăcu să spună „mai serioase“.

— Dar acestea sînt *très simple* *, protestă francezul. Nu avem altele mai tinerești.

Și domnișoara Dobin și domnișoara Lucinda se roșiră și nu mai spuseră nimic.

Francezul făcu cum socoti el mai bine; le convinse că nimic nu era mai potrivit decît cîțiva cîrlionți vizibili, asortați la culoarea părului lor. Ar fi preferat să nu-și fi lăsat acasă bonetele pentru „breakfast“, dacă știau că trebuia să-și scoată bonetele de iarnă propriu-zise. Cu greu puteau urmări glasul volubil al negustorului de peruci, în timp ce domnișoara Dobin sta descoperită în fața nemiloasei oglinzi din fundul prăvăliei.

Amabilul om procedă cît mai delicat cu putință și domnișoarele îi mulțumiră. Afară de asta, acum cînd și-a pus iarăși boneta, înfățișarea domnișoarei Dobin arăta mult mai bine. Se întoarse către domnișoara Lucinda și văzu o licărire de încintare în privirea ei concentrată.

— Îți vine într-adevăr foarte bine. Îmi place cum sînt aranjați pe frunte, zise sora mai tînără. Dar dacă ar fi destul de lungi ca să treacă dincolo de urechi...

— *Non, non*, stărui francezul. Ca s-o îmbătrînească dintr-o dată, ar fi păcat!

Și Lucinda, care se întreba cît de bine i-ar veni și ei, cedă imediat la asemenea argumente. Da, n-avea rost să arate bătrînă înainte de vreme. Dulham nu ținea în prezent prea mult pasul cu restul lumii, dar ele nu trebuiau să rămînă în urma celorlalți numai pentru că trăiau acolo.

Prețul micilor „găteli“ a fost mult mai mic decît se așteptau surorile, iar exagerata cheltuială cu perucile venerabilului lor tată, cum se dovedise acum, era de domeniul trecutului. Domnișoara Dobin îl tratá cu multă curtoazie pe politicosul francez; ba chiar, domnișoara

---

* Foarte simple. (fr.) (N.T.).

Lucinda îi șoptise, nu o dată, să-i vorbească franțuzește și, cînd au fost conduse cu plecăciuni la ușă, grațiosul *Bong-șur* * al domnișoarei mai în vîrstă a acționat ca un cordon de duș, revărsînd asupra celor două inocente capete un înspăimîntător torent de fraze străine. Le-a fost imposibil să-i răspundă. Se mulțumiră să-l salute iarăși cu o înclinare din cap, iar domnișoara Lucinda profită de prilej ca să prindă un ultim zîmbet al chipeșului cap de ceară din vitrină. Părea că o privea cu un aer nou de admirație, și porni în josul străzii alături de sora ei, cu pași mărunți, fandosiți.

— Simt că acum oricine se poate uita la mine, zise liniștit domnișoara Lucinda. Mărturisesc că uneori am suferit mult, de cînd mi-am dat seama că arătam atît de deplorabil.

— A ta e de o nuanță mai deschisă decît mi s-a părut în prăvălie, remarcă domnișoara Dobin cu un aer de îndoială, dar adăugă repede că, cu timpul, s-ar putea să se schimbe puțin.

Era atît de mulțumită cu propria sa înfățișare, încît nu se putea îndura să umbrească plăcerea surorii sale. Adevărul era că n-ar fi lăsat-o pe Lucinda să-și aleagă acea „găteală“ dacă ar fi văzut-o mai întîi la lumină bună. Și Lucinda gîndea exact la fel despre sora ei.

— Sînt sigură că nu o să mai avem nevralgie, zise domnișoara Dobin. Îmi pare rău, dragă, că am așteptat atît de mult timp.

Își continuară drumul cu pași mărunți în josul străzii principale din Westbury, convinse că nimeni nu ar bănui că aveau mai mult de treizeci de ani. Într-adevăr, se simțeau ca niște fetișcane și, în timp ce mergeau, se uitau, fără să-și dea seama, într-o parte ca să se vadă cu satisfacție reflectate în vitrine. Marile geamuri erau excelente oglinzi, cu imagini fugitive, nu prea clare, ale acestor însuflețite trecătoare.

În prăvălie, francezul și ajutoarele sale făceau haz pe socoteala lor. Cele două bretoane mari nu mai fuseseră de mult la modă ; le pusese deoparte în așteptarea a

* *Bong-șur* — *Bonjour* în franceză, cu pronunție stîlcită englezească. (N.T.).

două doamne credule de la țară, care puteau fi ademenite să le cumpere.

— Știi, surioară, zise domnișoara Lucinda, că mai e o oră pînă la plecarea trenului nostru. Ce-ai zice dacă ne-am mai plimba puțin pe cealaltă parte a străzii.

Și își continuară încet plimbarea înapoi. De fapt, neastîmpăratele fete au fost cît p-aci să piardă trenul! Hetty ar fi fost atît de neliniștită, ziseră ele, dar au ajuns la gară în ultimul moment.

— Luție, zise domnișoara Dobin, ridică mîna și dă-l de o parte și de alta a frunții. Se pare că s-au deplasat puțin.

Și domnișoara Lucinda, care abia acum își recăpătase respirația cît să poată vorbi, o informă la rîndu-i pe domnișoara Dobin că al ei aproape îi acopereau sprîncenele. Ar trebui, poate, puțin scurtat; asta, bineînțeles, se poate face ușor, adăugă ea.

Începea să se insereze. Înainte de plecare luaseră prînzul mai devreme și acum, după eforturile din cursul după-amiezei, erau obosite și înfometate; dar inimile lor fremătau de o tinerească voioșie și se simțeau nespus de fericite. Dacă inima ți-a rămas tînără e foarte neplăcut să ai o înfățișare exterioară necorespunzătoare. Era în firea domnișoarelor să se simtă fetișcane și constatară că nu puteau fi decît recunoscătoare micii travestiri, care părea să le cîștige simpatia lumii. Bătrînul conductor, care le cunoștea de mulți ani, se uită stăruitor la ele cînd le luă biletele și, cum era un om plin de haz dar și milos, se făcu că nu observă nimic deosebit în înfățișarea lor.

— Dumneavoastră, domnișoarelor, nu vreți deloc să îmbătrîniți, ca noi ceilalți, zise el curtenitor; și surorile grozav se bucurară.

Inimile lor tinere le vor ține veșnic neștiutoare de odiosul jaf al timpului.

— Cerule! exclamă nesuferita doamnă Woolden la celălalt capăt al vagonului. Uite-le pe fetele bătrîne Dobbin. Și-au cumpărat bretoane. Cred că au vrut să-și mai pună puține paie pe acoperiș înainte ca vremea să se răcească de tot. Dar parcă-s o pereche de pudeli.

Domnişoarele coborîră din tren cu un aer obosit. Oricum, ziua de cumpărături nu o petrecuseră ca de obicei. S-au simţit, desigur, recunoscătoare lui Hetty că l-a trimis pe băiatul nepoatei sale să le întîmpine cu un felinar; de asemenea, pentru că le-a servit o bună cină caldă îndată ce-au sosit. Hetty aruncă repede o privire atentă la stăpînele ei şi se întoarse în bucătărie.

— Ştiu pe cineva care o să-şi bată joc de ele, îşi zise ea posomorită.

Nu se putu abţine să nu rîdă. Feţişoarele lor dragi erau zbîrcite şi gălbejite, iar zulufii mari ai bretoanelor îşi pierduseră plăcuta ondulaţie şi cădeau aproape drept şi dizgraţios în ochii domnişoarelor. De ce nu şi le-o fi îndesat sub bonete, cum sigur ar fi putut.

A venit o serie neîntreruptă de zile ploioase şi nimeni n-a vizitat pe reîntineritele stăpîne. Zulufii arătau castaniu foarte deschis la lumina zilei, şi trebuie să nu ascundem că domnişoara Dobin a luat foarfecele şi i-a scurtat pe-ai domnişoarei Lucinda cu o jumătate de incie *, iar domnişoara Lucinda i-a făcut acelaşi serviciu în mare taină, pentru că fiecare socotea că fruntea surorii sale era mai scundă ca a ei. Dragele lor sprîncene cărunte au fost astfel scoase la iveală, ca şi cum moda era să nu fie asortate la culoare cu perucile. Pînă la urmă, Hetty şi-a luat inima-n dinţi şi, cînd s-au aşezat la masă să ia micul dejun, le-a rugat pe stăpînele ei s-o lase să le ducă înapoi bretoanele şi să le schimbe. Fiica surorii ei lucra chiar în acea prăvălie şi, deşi numai în atelierul prăvăliei, Hetty era sigură că putea să le servească.

Dar dommnişoarele se uitară una la alta încîntate şi se întoarseră să se uite la Hetty, care sta în picioare, întrucîtva temătoare, lîngă masă, pe care tocmai pusese o farfurie plină cu gogoşi fierbinţi. Sărmana de ea începea să arate într-adevăr bătrînă, reflectară ele.

— Se poartă foarte mult la oraş, zise domnişoara Dobin. Avem mare noroc că a venit moda lor tocmai cînd ni se cam împuţinase părul. Poate că o să alegem din cele de o nuanţă mai închisă, cînd astea se vor învechi puţin. Ah, n-o să servim ceai în seara asta, îţi aminteşti,

---

* Cca. 12 mm. (N.T.).

Betty. Mă bucur pentru că, pare-se, va fi o seară foarte plăcută la cercul de cusătorie.

Şi domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda clătina-ră din cap şi zîmbiră.

— Ah, Doamne sfinte ! bombăni slujnica îngrijora-tă. Se duc la cerc, ce-o să se mai rîdă de ele ! Ei, n-ai ce le face, fetele Dobin s-au născut, fetele Dobin or să ră-mînă pîn-or muri. Numai că pentru cei ce le cunosc bine nu mai sînt nişte nevinovaţi ai Domnului, doar nu mi-s nătîngă ! Ele cred că fruntarele alea au dat timpul îna-poi cu patruzeci de ani, sau mai mult, dar dacă aşa le place să creadă, dă-le pace !

Spre sfîrşitul după-amiezei, domnişoarele din Dulham au pornit cu paşi mărunţi să cinstească reuniunea paro-hială şi să înfrunte privirile scrutătoare amuzate ale ve-cinilor.

— Cred că datorăm societăţii să urmăm moda zilei, zise domnişoara Lucinda. O doamnă de lume nu-şi poate îngădui să fie neatrăgătoare. Acum simt că sîntem pregă-tite pentru orice !

În drum spre Shrewsbury

TRENUL S-A OPRIT LA O HALTĂ, aparent facultativă, și o călătoare în vîrstă abia a avut timp să fie trasă repede în vagon înainte ca o zmucitură bruscă cît p-aci să-i arunce jos de pe scară bătrînele-i picioare nesigure, cînd trenul s-a pus în mișcare. La început, am văzut o bătrînă țărancă agitată, încărcată cu un coș mare și o boccea grea, legată în felul vechilor legături din basma; apoi, am descoperit că era o prietenă a mea, doamna Peet, care trăia la o mică fermă, la cîteva mile de sat. Era vestită pentru untul bun, ouăle proaspete și cele mai timpurii verdețuri; de fapt, se străduia să fructifice cît mai bine modestele resurse ale fermei sale; dar trecuse cîtăva vreme de cînd o văzusem venind de la tîrg, în vechea ei căruță perfect întreținută.

Frînarul o urmă în vagonul ticsit, cărîndu-i o parte din bagaje. M-am aplecat și am rugat-o pe doamna Peet să se așeze lîngă mine; îmi făcea mare plăcere să o revăd. Frînarul părea mulțumit că-și găsise loc și zîmbea în timp ce se străduia să pună partea lui de bagaje în plasa de deasupra capului; bocceaua din covor înflorat era însă prea mare și îi spuse că va avea grijă de toate la capătul vagonului. Doamna Peet nu era voluminoasă, dar cu coșul ei mare și bocceaua din basma și cîteva lucruri ale mele aveam foarte puțin spațiu disponibil.

— Va să zică asta-i ce numiți voi să călătorești în tren! Frumos, n-am ce zice! zise prietena mea îndată ce se învioră puțin. Arăta palidă și părea că plînsese, dar în bătrînii ochi obosiți avea obișnuitul ei licăr de bună dispoziție.

— Unde ai plecat în lume, doamnă Peet? o întrebai.

— Poate n-ai auzit ce s-a-ntimplat cu mine, dragă? Ei bine, lumea-i mai mare decît am crezut. Am terminat,... era tot ce mai puteam face,... și mă mut la Shrewsbury.

— La Shrewsbury? Ai vîndut ferma? exclamai mîhnită și surprinsă.

Doamna Peet era prea bătrînă și prea aparte ca să se strămute brusc de pe pămîntul ei natal.

— Nu era a mea, locul nu era al meu.

Plăcuta-i față se înăspri puțin.

— L-a lingușit și l-a înduplecat să dea semnătură înainte de a închide ochii. Is'iah, fiul surorii lui care s-a căsătorit cu bătrînul Josh Peet, a venit la el cînd nu mai putea să muncească și i-a spus cum o să se îngrijească de el ca propriu-i fiu și că o să-i dăm mai nimic. I-aș fi dat orice numai asta nu, și a fost destul de neghiob să lase asta pînă-n ultima clipă, socotind că Is'iah ne e rudă și n-o să fie nevoie să-i plătim mai mult decît altora. M-a durut să-mi văd locul căzut în alte mîini. Unii au spus să mă adresez îndată judecății, dar n-ar fi folosit la nimic. Is-iah era mai priceput ca mine în chestii d-astea. Vezi, a obținut și semnătura mea pe hîrtie; a spus că era ceva în legătură cu răspunderea lui pentru impozite. Duceam lipsă de bani și eram topită de nesomn veghindu-l și că nu mai aveam lăscaie din ce pusesem eu deoparte. După ce m-am străduit din greu vreme de patruzeci și cinci de ani ca să fim la adăpost pentru cînd n-om mai putea munci, uite, dragă, uite unde am ajuns! Am condus treburile cu pricepere, îți amintești. Dar, în '72 *, am făcut neghiobia să băgăm aproape toate economiile noastre din bancă într-o fabrică de mosoare, care s-a dus de rîpă. Totuși, îți spun, m-aș fi putut întreține singură cît mai trăiam, dacă aș fi putut să păstrez locul. Aș fi renunțat la cea mai mare parte a pădurii, dacă Is'iah ar fi rîvnit la ea. N-aș fi avut nimic împotrivă, cu condiția să-mi pot lua lemnele necesare pentru foc. Am dorit mereu să călătoresc și să văd ceva din lume, dar mi s-a oferit șansa asta acum, cînd n-o mai prețuiesc prea mult.

---

* 1872. (N.T.).

— Shrewsbury e un oraș comercial mare, îndrăznii să-i spun ca s-o liniștesc, deși în suflet eram furioasă gîndindu-mă la viclenia lui Isaïah Peet, care totdeauna mi-a făcut impresia unei vulpi și s-a purtat ca atare.

— Sînt de acord că Shrewsbury e un oraș grozav, zise sărmana bătrînă. Dar, îți spun, dragă, e greu să te duci să trăiești la douăzeci și două de mile depărtare de locul unde ai avut dintotdeauna casa ta și prietenii tăi. S-ar putea să-mi placă, dar n-o să fie ca acasă. Scoate un măr bătrîn de-al meu și plantează-l pe malul mării ca să se poată bucura de frumusețea valurilor... n-o să-i placă.

— Unde ai să locuiești la Shrewsbury ? o întrebai imediat.

— Nu cred să stau mult timp, drăguță. Am aproape șaptezeci și șase de ani, zise ea și se întoarse să se uïte la mine cu un aer amuzat înduioșător pe fața-i zbîrcită, fără ascunzișuri. I-am spus clar lui Is'iah în fața unei odăi pline cu vecini, că aștept de la el să mă aducă acasă și să mă îngroape cînd îmi va veni vremea, și să facă asta cuviincios ; dar că pînă atuncï eram nevoită, dacă așa mi-a fost dat, să trăiesc în alte locuri. El a vorbit cu viclenie, vezi bine, că de bunăvoie părăseam ferma, ca să mă duc la niște rude ale mele, dar... îmi șopti ea în taină, nu mï-a oferit putința să rămîn acolo fără să mă simt umilită depinzînd de el. N-am spus asta la mulți oameni, dar toți trebuie să fi bănuit. Foarte mulți dintre ei aveau însă bani împrumutați de la Is'iah și nu puteau decît să-i țină partea și să vorbească frumos despre el, de teamă că vreo vorbă rea să nu ajungă la urechile lui. Ei, ei, dragă, ce-a fost a fost și să nu ne mai gîndim la asta, încheie ea.

Am văzut însă lacrimi grele rostogolindu-i-se încet pe obraji, și-a tras nervos boneta în față și s-a uitat în altă parte.

— Se pare că e mult pămînt bun de cultivat în această parte a ținutului, zise ea un minut mai tîrziu. Unde ne aflăm acum ? Văd o fermă cu acareturi frumoase, trebuie să fie a unui om înstărit.

Dar a trebuit să-i spun prietenei mele că ne aflam tot în hotarele vechii așezări unde ne născusem amîndouă.

Doamna Peet rîse scurt, bucuroasă ca o fetiță.

— Aștept din clipă-n clipă să apară Shrewsbury. Mi-e frică să mă pomenesc dintr-o dată acolo. N-am mai mers cu trenul pînă acum, dar m-am gîndit atît de des la asta, că, nu știu, mi se pare firesc. Nu-i ca și cum ai zbura prin aer? Nu pot să văd bine nimic. La naiba! Și asta mai trebuia, să meargă și bătrîna mea pisică, dar nici o clipă n-am stat la îndoială. Nu ți-am spus că am luat-o cu mine.

— E în coșul acela? o întrebai curioasă.

— Da, dragă. Adevăru-i că m-am gîndit s-o scutesc de chinul mutatului și am vorbit cu unul din băieții Barnes, care mi-a făgăduit fără ocol s-o ia el; dar nu era atunci acolo și, vrînd-nevrînd, am luat-o cu mine. E bătrînă, ca și mine, și mă silesc într-un fel sau altul s-o țin cu mine. Sînt probabil șoareci acolo unde ne ducem și e o bună prinzătoare, și se poate hrăni singură dacă are ce să prindă. Văzînd-o plecînd și venind, aș avea impresia că-s acasă, dar cred că amîndouă o să ducem dorul vechilor noastre locuri. Aș vrea să știu ce fel de „șoareci" or să fie pentru mine acolo.

— Nu trebuie să-ți faci griji, o încurajai eu cît putui mai convingător. Nepoata dumitale o să fie mulțumită să te aibă la ea. Nu-i una din fiicele doamnei Winn?

— O, nu, nu. Ea nu poate. E zvîrluga de Isabella, a surorii Wayland, care s-a căsătorit cu contramaistrul de la marele atelier de reparat vagoane. N-am mai văzut-o de cînd s-a măritat. Dar m-am gîndit la ea deoarece știam că putea cel mai mult să mă țină; apoi am căutat să aflu ce situație au celelalte fete și mi-am făcut un fel de plan. I-am scris Isabellei, deși ea *e* pretențioasă, și i-am spus că-i cer voie să vin să-i fac o vizită, și ea mi-a răspuns că mă primește bucuroasă; dar nu mi-a scris îndată și scrisoarea ei mirosea groaznic de tare a un fel de esență, și n-am simțit c-o să fiu prea bine primită. Dar am să văd cu ochii mei *cum* stau lucrurile cînd oi ajunge *acolo*. Fetele surorii Winn nu sînt măritate și totdeauna au stat într-o pensiune și au lucrat în-

tr-un atelier de garnituri pentru îmbrăcăminte. Isabella e instărită ; a primit ceva bani de la sora tatălui ei. M-am tot gîndit zi și noapte, și mi-am amintit că familia noastră a ținut o iarnă-ntreagă familia lui Wayland, cînd el a dat faliment și era la ananghie. Mi-am zis că am să trimit în seara asta vorbă fetelor Winn să vină să mă vadă și să-mi dea un sfat. Poate că vreuna din ele cunoaște pe cineva care m-ar lua pentru ajutorul ce i-aș putea da în preajma casei, sau măcar niște oameni cumsecade care doreau o pisică vrednică ; nu, nu știu dacă aș putea s-o las la străini.

La plecare, au fost vreo doi, trei vecini, care s-au arătat sincer amabil cu mine, stăruind să vin să iernez la ei, continuă exilata. Și azi dimineață mai că doream așa să fac, mi-era atît de greu să mă despart de ei. Dar acum, cînd totul s-a sfîrșit, simt mai mult ca oricînd că-i mai bine așa. N-aș fi putut îndura să locuiesc în fața fostei mele ferme, să vină primăvara și eu să n-am dreptul să-mi dau încuviințarea la ce are de gînd Is'iah să facă cu pămîntul. Oh, Doamne ! Cît de mult regret acum că n-am avut copii ! Cînd eram tînără și munceam din greu și făceam de toate, mă simțeam într-un fel liberă și mai bine decît cei blagosloviți cu copii și casele lor dupăind de dimineața pînă-n noapte, dar, îți spun, abia acum mi-am dat seama. Aș fi fost foarte dispusă să stăpînească chiar Is'iah, așa ticălos cum e ; dar, îți spun, aș fi făcut-o înainte să ajungă om în toată firea, dacă s-ar fi priceput măcar la mînatul vitelor. Nu degeaba seamănă oamenii cu creaturile sălbatice. Is'iah are sînge de vulpe, și poate asta-i nenorocirea lui. Mama lui a arătat toată viața aidoma unei vulpi bătrîne ; era o ticăloasă... o ticăloasă ! Nu știu dacă pe el ar trebui să-l învinovățim.

— Dacă am crescut printre pășuni, am fost totdeauna o stăpînă mîndră, adăugă după o clipă doamna Peet mai mult pentru sine.

Nu era de nici un folos să-i mai spun ceva. O interesa prea puțin altceva în afară de gîndurile ei și frămîntarea mocnită cauzată de această hotărîtoare cotitură în modesta ei existență. Totuși, singurătatea, nesiguranța și mîhnirea ei erau atît de înduioșătoare, încît, după ce a mai bombănit ceva despre perfidia nepotului, am simțit

că în ochi îmi năpădeau lacrimi și am privit un timp dincolo de fereastra vagonului încercînd să mă gîndesc ce s-ar putea face pentru sărmana de ea. Făcea parte din lumea de altădată și detestam s-o văd nevoită să-și părăsească locurile natale; dar chiar dacă putea să-și păstreze casa, curînd avea să fie prea neajutorată ca să trăiască acolo singură. Trebuia făcut ceva pentru tihna ei. Fermele din acea localitate nu valorau mare lucru. Poate că, prin mijlocirea judecății și cu totul în taină, Isaiah Peet putea fi silit să-și retragă necinstita pretenție asupra fermei. Poate, de asemenea, fetele Winn, care nu mai erau de fapt tinere, au făcut ceva economii și ar fi dispuse să se întoarcă acasă. Era însă ușor să fac astfel de planuri în minte, dar plecam de acasă pentru multă vreme și tot ce puteam trebuia să fac prin alte persoane. Mă întrebam cu mîhnire la viitorul doamnei Peet și la pretențioasa Isabella și la preferatele fiice ale surorii Winn cărora, cu toată bunătatea inimii lor, li s-ar fi părut cu neputință să-și asume grija unei mătuși atît de bătrîne și atît de nevoiașe. Curînd va cunoaște adevăratele ei condiții de trai în Shrewsbury; trecuse mai mult de jumătate din scurta călătorie.

Spre marea mea mulțumire, tovarășa mea de drum începea să-și uite de necazuri și să privească în jur. Era o bătrînă ageră, numai ochi și urechi, și acum străbăteam o mică porțiune necunoscută a regiunii dintre fermă și Shrewsbury, de care nu o lega nimic și nu o interesa. Trecuse prin ultimele momente tragice ale bătrîneții ei și simțea o oarecare ușurare; cît despre Shrewsbury, cu toate că nu se îndoia de existența lui reală, pentru puținele ei cunoștințe putea fi tot atît de departe ca partea cealaltă a Munților Stîncoși. Deocamdată era o simplă călătoare și a început să facă comentarii, cu delicioase expresii dialectale și subtilă înțelegere a naturii umane, despre două sau trei persoane de lîngă noi, care i-au atras atenția.

— Unde crezi că merg toți? întrebă ea cu disprețuire. Nici unul din ei nu arată de condiție prea onorabilă. Mă pun chezașe că și-au părăsit munca pe care trebuia s-o facă acasă. Am știut dintotdeauna că vagoanele de tren sînt pline cu oameni care nu merg degeaba încoa' și-nco-

lo, dar ăștia nu pot fi chiar din cei obișnuiți ? Unii din ei sînt adevărați oameni fără căpătii. Cred că au fost alungați din ultimul lor loc... *ca mine,* bănuiesc că ai vrea să spui ! Ia uită-te la bătrînul ăla fudul, care privește ca un ornic oprit. Ei ! Nu toată lumea poate arăta la fel de bine, chiar pastorii.

Eram bucuroasă că doamna Peet se amuza și cîteva minute am fost oarecum bine dispuse. Spuse, de astă dată pe un ton serios, să-i fie iertate asemenea vorbe, dar în vagoanele de tren erau unele soiuri de oameni pe care nu-i mai văzuse înainte. Dar cînd conductorul a venit să-i ia biletul, recăzu în starea de spirit de la început și părea fîstîcită.

— Trebuie să ai grijă de mine, dragă ; cînd ajungeam la Shrewsbury, zise ea după ce trecuse prin cîteva momente de buimăceală în căutarea biletului, pisica era cît p-aci să scape din coș și bocceaua se dezlegase și feluritele obiecte conținute se împrăștiaseră în jurul poalelor noastre și pe podea. Era o emoționantă adunătură a ultimelor rămășițe ale gospodăriei doamnei Peet : cărți terfelite, suporturi pentru fier de călcat și micul șal decolorat pe care o văzusem purtîndu-l deseori în jurul umerilor ei povîrniți. Mai era vechea ei cutie de cositor pentru chibrituri, cu toate bețele împrăștiate, o aripă de gîscă pentru curățat cenușa și Almanahul Leavitt cu urme de mînjeală ale degetului ei mare. Priveliștea acestor biete nimicuri în neorînduială era înduioșătoare. Pînă la urmă, biletul a fost găsit în mănușa de lînă de la mîna stîngă, unde mîna ei aspră, bătătorită de muncă, se obișnuise cu pipăitul lui și nu-l mai simțea.

— N-ar trebui să mă întreb de pe acum dacă o să-mi placă să trăiesc în lumea bună din Shrewsbury, ținu ea să spună, întorcîndu-se spre mine cu un aer plin de încredere, nerăbdătoare să vadă dacă eram de altă părere. Înțelegi, n-o să-mi vină mai greu decît dacă m-ar fi ros tot timpul gîndul să plec cîndva să văd cum o duc alți oameni. Știu doar că fetele Winn au pus deoparte bani cît să luăm o casă, împreună cu puținul strîns de mine. Aș putea gospodări eu casa pentru noi toți,

în loc să stea în pensiune în casele altora. Niciodată nu m-am înjosit la așa ceva, dar cred că într-un fel sau altul o să-mi placă. Oamenii de la oraș sînt mai acătării decît oamenii de la țară, dar cu toate iscusințele și mîndria lor nu se pricep să facă nici măcar o salată de lăptuci. Îmi amintesc cînd într-o luni dimineața am pornit să spăl rufe și am legat o frînghie între bătrînul păr cocîrjat și colțul șopronului, și mă gîndeam: „Aici am să fiu săptămînă de săptămînă făcînd tot aceeași treabă". Îmi spuneam cu un fel de groază că n-am să pot scăpa niciodată de asta. Și acum am scăpat. Ei, dar o plantă scoasă din rădăcini nu poate trăi doar cu aer. Întocmai așa am simțit cînd mi-a căzut pe cap treaba aia cu fabrica de mosoare. Știi, niciodată n-a fost un om prevăzător. Sănătatea lui era șubredă și s-a lăsat pradă deznădejdii înainte chiar să înceapă. Sper că acolo sus nu știe că am plecat din vechiul loc. „Is'iah e om avut, o să se poarte cinstit cu tine", mi-a zis el. Dar vai! m-a cuprins furia cînd am aflat pe ce mi-am pus semnătura... eu care totdeauna am trecut drept o femeie isteață! Am început să citesc și iar să citesc hîrtia, dar n-am putu înțelege nimic. Așa le-am spus tuturor, cînd unii au dat vina pe mine; dar scrisul de mînă e tare anevoios de citit și, în acea zi, capul meu îmi spunea că totul se sfîrșise și nu mai puteam face nimic.

Dar n-am să trăiesc pe spinarea nimănui, mă asigură ea înflăcărată, în timp ce trenul își urma grăbit drumul. Am acum mai multă putere de muncă decît alți oameni la vîrsta mea. Pot să-i fiu de mare folos Isabelei. Are familie și am să mă îngrijesc de bucătărie sau de fetițe. Are patru, am auzit ultima oară. Isabellei nu i-a plăcut niciodată gospodăria. Fetițe! Nu-mi dau seama cît de mari pot fi acum, dar trebuie să fi crescut, timpul trece atît de repede! Cred că o să se uite la mine ca la o străină. Ei, și ce! Acasă mă cunosc toți, dar la Shrewsbury nu mă cunoaște nimeni; n-are importanță dacă o fac bucuros.

În timp ce mă uitam la doamna Peet, mă gîndeam că n-are să fie niciodată convinsă să lepede boneta de mătase cafenie încrețită și modesta broboadă pe care le purtase atît de mulți ani; dar Isabella s-ar putea să

ţină neapărat la o îmbrăcăminte mai modernă. Doamna Peet a spus în treacăt, ca o chestiune de mică importanţă, că avusese în minte să cumpere ceva în acea dimineaţă, dar că erau alte lucruri la care să se gîndească mai întîi, aşa că amînase asta pînă la iarnă sau pînă s-ar stabili definitiv în Shrewsbury.

— Nepoatele se aşteaptă să sosiţi cu acest tren ? nu mă putui abţine s-o întreb, deşi în ciuda încrederii şi căldurii cu care vorbise sărmana, nu-mi venea să cred că avea să facă mai mult de o simplă vizită la Shrewsbury.

Aveam impresia că va trebui să se întoarcă la vechea casă a fermei, rămasă de izbelişte, dincolo de păşunile oilor..

Mi-a răspuns că unul din băieţii Barnes le scrisese pentru ea o scrisoare cu o zi înainte şi că nu avea desigur nici un motiv să o neliniştească primirea ei.

Ne apropiam de nodul de cale ferată unde trebuia să coboare, la o milă de oraş. Pisica zgîria furioasă în coş şi stăpîna ei devenea la fel de nerăbdătoare în vagon. Începea să arate foarte bătrînă şi palidă, sărmana mea tovarăşă de drum, şi spunea că se simţea ameţită din cauza vitezei mari a trenului. Amabilul frînar, un tînăr cu obrajii roşii, veni aducînd boceaua din covor şi celelalte bagaje, stăruind să ia şi pisica furioasă, în ciuda ghearei agresive scoase prin împletitura cuştii. Doamna Peet îşi urmări bagajele cu ochi bănuitori şi apucă bocceluţa din basma, ca şi cum era tot ce mai putea salva. Apoi, se ridică grăbită în picioare, mult prea devreme, şi cînd i-am spus la revedere, la uşa vagonului, era pe punctul să plîngă. I-am arătat vagonul de pe linia secundară vecină, pe care urma să-l ia, şi am asigurat-o că mai avea de călătorit doar cîteva minute pînă la Shrewsbury şi că eram sigură că o va aştepta cineva. Cînd trenul a pornit cu mine mai departe, zărindu-i firava siluetă istovită aventurîndu-se pe peron am simţit o puternică strîngere de inimă.

După plecarea ei, unii din pasagerii care au stat lîngă noi s-au interesat cu multă simpatie de bătrîna mea prietenă. Înfăţişarea ei sugera o nelinişte tragică şi, de fapt, a fost cu neputinţă să nu fi auzit o bună parte din povestirea ei în timpul cît ne opream într-o staţie

și ea continua să vorbească cu aceeași intonație ca și cum trenul mergea în plină viteză, și unele din remarcile ei stîrniseră cînd compasiune cînd ilaritate.

— Păi, nu te-am întrebat nimic despre rudele dumitale, zisese ea cu sincer regret în ultimul minut. Iartă-i însă unei găini bătrîne rătăcite de ciopor, ce sînt.

În primăvară, mergeam cu caleașca pe drumul numit „calea pășunilor pentru oi" de bătrînii din satul meu natal, și văzînd fosta locuință a doamnei Peet mi-am adus aminte de precedenta noastră călătorie. Primisem vești despre ea, imediat după ce a ajuns la Shrewsbury, cînd îmi trimisese o scrisoare.

— Ai aflat cumva cum o mai duce? m-am grăbit să-l întreb pe însoțitorul meu.

— Nu ți-am spus că am întîlnit-o într-o zi pe strada principală din Shrewsbury? mi-a răspuns. Părea foarte încîntată. Nepoatele ei au pus deoparte ceva bani și curînd vor părăsi atelierul și erau foarte bucuroase s-o aibă la ele pe bătrîna doamnă Peet. Cineva mi-a spus că doreau să cumpere ferma și să se întoarcă să trăiască aici, dar ea n-a vrut nici măcar să audă de asta, socotind că vor duce dorul multor avantaje de la oraș. Iarna trecută s-a dus la concert și conferințe și spune mereu că Isaiah i-a făcut astfel un mare serviciu.

Am rîs amîndoi. M-am bucurat nespus, pentru că fața descumpănită a acestei bătrîne singure, fără cămin, îmi revenise deseori în minte. Mieuța casă înnegrită de ploaie arăta desigur părăsită, și o întreagă viață de trudă fără răgaz lăsase puține urme. Bătrînul păr cocîrjat era însă în plină floare și dădea un aer de voios bun-venit curții pustii din fața casei..

Puțin mai departe l-am întîlnit pe Isaiah Peet, prosperul cămătar, care îi luase bătrînei, prin înșelăciune, ceea ce era al ei. Mi-am închipuit că o să arate oarecum rușinat cînd ne-a recunoscut. Spre surprinderea mea, și-a oprit calul în modul cel mai degajat.

— Bătrîna mătușă Peet a murit, mă informă el degrabă. A avut un șoc și ieri, înainte de amiază, și-a dat ultima suflare. Acum mă îngrijesc de înmormîntarea ei. Mi s-a spus că a fost foarte vioaie toată iarna... duminica trecută s-a dus la slujba religioasă; niciodată nu s-a

distrat atît de bine ca în ultima lună. A fost o femeie foarte harnică. Rudele ei au fost bucuroase s-o aibă acolo și foarte atente cu ea. Pămîntul de aici n-a fost niciodată bun de nimic. Bătrînul gentleman... unchiul meu, știți... s-a istovit peste măsură, străduindu-se să-și cîștige traiul din acest loc.

În vorbele lui se simțea o compătimire de paradă și prea puțină emoție la aflarea tristei vești, care pentru noi sunau fals, și n-am mai zăbovit să auzim și altele. Aveam convingerea că o cunoscusem pe doamna Peet mai bine ca oricine. Sperasem să o revăd și s-o aud povestindu-mi ea însăși viața pe care o dusese la Shrewsbury, cu bucuriile și insatisfacțiile ei. M-am întrebat ce se petrecuse cu pisica și cu conținutul ponositei boccelute din basma.

Singurul trandafir

1. ACOLO UNDE SATUL SFÎRŞEA brusc și începea fîneața verde, se înălța casa doamnei Bickford, cu toate ferestrele orientate în josul drumului și în vîrf cu două hornuri semețe, care stăteau drepte ca niște urechi ciulite. Era așezată cu un capăt la drum și fațada spre sud; dacă urmai cărarea dreaptă care pornea de la poartă pe lîngă intrarea principală, o puteai găsi pe doamna Bickford stînd așezată lîngă ultima fereastră din bucătărie, afară doar dacă n-o vedeai pășind cu un aer grav, trebăluind pe lîngă casă în continuarea îndatoririlor stricte ale gospodăriei sale solitare.

Într-o zi, la începutul verii, cînd mai toată lumea din Fairfield își scosese afară plantele din casă, pe pervazul ferestrei din bucătărie mai erau trei ghivece cu flori. Doamna Bickford se ocupa prea puțin de trandafirul, geraniul și vișinul ei din Ierusalim, deși căpătaseră un fel de personalitate aparte din îndelunga lor asociere. Rareori înfloreau, dar se menținuseră cu mult curaj în viață, în ciuda îngrijirii fără rîvnă a stăpînei lor. Mai tîrziu, în vară, le ducea în curte și le lăsa, pînă la vremea înghețului, la umbra unui măr, unde se mulțumeau cu ce le putea oferi vara.

Soarele după-amiezei pătrundea înăuntru, și frunzele vișinului din Ierusalim se pleoștiseră de căldură și arătau pălite, cînd o vecină din casa de alături, domnișoara Pendexter, veni să-i facă doar o scurtă vizită prietenească. În timp ce trecea prin salonul cu jaluzelele trase și prin camera de zi, de asemenea cu grijă ferită de lumină, se gîndea, ca de multe ori înainte, că într-o casă atît de bună și frumoasă mai putea cineva să aibă plăcerea să trăiască și s-o folosească alături de stăpînă. Doamna

Bickford se plîngea tot timpul că-i dădea atît de multă bătaie de cap, chiar dacă în sine era încîntată că avea dreptul să trăiască după voia ei în una din cele mai arătoase case din Fairfield. Domnişoara Pendexter era o persoană măruntă, jovială, chiar glumeaţă, care totdeauna avea de spus cîte o mică noutate veridică, sau un aspect nou al unei informaţii mai vechi.

Doamna Bickford zîmbi cînd îşi ridică ochii şi o văzu venind pe această vecină plină de viaţă. Nu avea darul de a întreţine o conversaţie şi era totdeauna bucuroasă, s-ar putea spune, ca altcineva s-o facă în locul ei.

Domnişoara Pendexter zîmbi la rîndu-i, dîndu-şi seama că era binevenită.

— Cum te simţi azi? întrebă amabil vizitatoarea, cînd intră în bucătărie. Ei, ce de flori, doamnă Bickford! Ce-ai de gînd să faci cu toate?

Doamna Bickford luă o expresie gravă, privind pe deasupra ochelarilor.

— Băiatul surorii mele mi le-a adus, răspunse ea. Ştii că sora mea, a lui Parsons, e foarte iscusită în cultivarea florilor şi băiatul ăsta îi seamănă. Mi-a spus că mama sa crede că niciodată grădina n-a arătat mai frumoasă şi le-a cules pe-astea ca să mi le trimită. Au trimis nişte oameni la Westbury pentru nu ştiu ce îngrăşămînt, ca să-l aştearnă pe pămîntul lor, şi cu ei a venit şi el, şi s-a oprit să ia cina cu mine. A crescut repede şi arată tras la faţă. Cred că sora mea Liza s-a gîndit că plimbarea, în această zi frumoasă, i-ar face bine. Liza mi-a trimis vorbă să vin la ea pentru cîteva zile săptămîna viitoare, dar nu cred că am să pot.

— De ce, e un moment plăcut al anului să ieşi să faci o scurtă vizită, o încurajă vecina.

— Nu mi-am scos încă covorul din camera de zi, zise doamna Bickford cu un oftat. Mă simt ruşinată. Aş fi putut s-o fac azi, dar am lăsat totul deoparte cînd l-am văzut pe Tommy venind. E un băiat drăguţ şi cu atîta poftă a mîncat cina. Întîmplător am fost bine pregătită. Nu ştiu de ce, dar e preferatul meu din această familie. De cînd a plecat, am stat tot timpul aici, gîndindu-mă că niciodată n-am întîrziat atît de mult cu scuturatul de primăvară.

— A fost din cauza vremii, explică domnişoara Pendexter. Nici unul din noi nu s-a grăbit în acest an ca de obicei, nici chiar cei leneşi care-şi scutură o singură cameră la întîi martie şi se fălesc cu asta ca să-i facă pe alţii de ruşine, dar fără a spune cînd le vor scutura pe celelalte.

Cele două femei rîseră cu poftă. Doamna Bickford trăsese masa ei mare cu tăblie lată între ferestre şi întinsese florile. Le sorta încet, în trei grămezi.

— Păi cum, nu ştiam că ai un trandafir înflorit! exclamă deodată domnişoara Pendexter, ca şi cum apariţia mugurelui nu-i fusese anunţată cu săptămîni înainte şi dezvoltarea lui comentată împreună regulat. Ce trandafir splendid! Cum aşa, doamnă Bickford?

— Da, s-a deschis abia astăzi, zise doamna Bickford cu un aer oarecum trist. Mă bucur că ai venit la timp să-l vezi.

Minunata floare părea o sfidare. Frumuseţea şi prospeţimea ei contrastau cu simplitatea încăperii, ca apariţia neaşteptată a unui copilaş zburdalnic în pragul uşii. Domnişoara Pendexter îşi uită de sine şi de amfitrioană şi de grămada încîlcită a celorlalte flori de grădină, de pe masă, admirînd trandafirul roşu. Uită chiar că ei îi revenea îndatorirea să continue conversaţia. Doamna Bickford avea adesea crize de intempensivă tăcere, cînd prietenele ei îşi scotoceau îngrijorate ungherele minţii ca să găsească ceva de spus, dar oricine s-ar fi uitat la ea acum putea uşor să vadă că nu lipsa darului de a conversa o amuţise, ci că ceva inexprimabil o apăsa.

— Ai de gînd să faci din toate florile buchete? Cred că cele cu tulpină scurtă arată adesea frumos într-o farfurie, se îndură să sugereze domnişoara Pendexter.

— M-am gîndit să fac din ele trei buchete. N-am crezut că erau atît de multe. Sora mea Eliza e foarte darnică cu florile ei, şi întotdeauna a fost o soră bună, zise vag doamna Bickford.

Ceva lăuntric o împiedica să vorbească, şi cînd vecina se uită la ea mai atent, observă că era neobişnuit de emoţionată. Îşi dădu imediat seama că în mintea prietenei sale cele trei buchete îi evocau durerea ireparabilei pierderi a trei soţi, şi nestăpînita curiozitate a dom-

nișoarei Pendexter se potoli, dîndu-și seama că vecina ei avea intenția să facă o vizită la cimitir. Era timpul cînd obișnuia să-și petreacă o după-amiază acolo, și uneori se duseseră împreună. Domnișoara Pendexter se aștepta să primească obișnuita invitație și se uită iarăși la frumosul trandafir.

Doamna Bickford lua în mînă la întîmplare crenguțe de iasomie și de prun decorativ, alegîndu-le din înmiresmata grămadă, numai ca să le lase iarăși jos. Privi afară pe fereastră ; apoi, aruncă o privire lungă, cu înțeles, domnișoarei Pendexter.

— Ai de gînd să le duci la cimitir, nu-i așa ? întrebă vizitatoarea pe un ton de compasiune.

— Da, așa-i, zise amfitrioana, reluînd abia acum conversația în felul ei obișnuit. Vezi tu, mă gîndeam să-mi petrec mîine ziua la familia fratelui meu din South Fairfield. Mi-au spus că intenționau să trimită o căruță la fierar și s-o lase acolo, și o vor duce legată de faetonul lor cel mai bun, așa că aș putea să mă întorc în condiții foarte confortabile. Știi că trebuie să mă feresc să stau afară în soarele de dimineață ?

Domnișoara Pendexter zîmbi în sine în acest moment ; se văzu obligată să se mute de pe scaunul ei de la fereastră ; soarele de mai o dogorea în spate, pentru că doamna Bickford ținea totdeauna jaluzelele rulate pînă sus de tot, în mod cu totul neobișnuit, de teamă să nu se decoloreze și să se prăfuiască. În bucătărie era o lumină orbitoare. Cît privește faetonul cel mai bun, se știa că frații căsătoriți și surorile doamnei Bickford nu erau străini de faptul că ea poseda o proprietate și că nu avea moștenitori direcți.

— Așa că m-am gîndit că era un bun prilej să mă opresc să văd dacă locul de veci e în ordine... primăvara trecută, piatra funerară a domnului Wallis s-a deplasat din cauza înghețului ; și aș putea astfel să duc cu mine aceste flori.

Oftă.

— Nu pot suporta flori într-o cameră închisă... îmi provoacă durere de cap. Dar îmi place să le privesc, la fel de mult ca oricine, numai că niciodată nu știi ce să faci cu ele. Dacă aș putea sta afară în soarele de dimineață,

cum pot unii, și să țin flori în casă, aș avea și eu o grădină, zise ea și iarăși oftă.

— O grădină înseamnă multă bătaie de cap, dar pe mine nu mă supără truda ce-mi dă a mea. Pun însă puține flori, ca să fac loc pentru fasole agățătoare, zise vesel domnișoara Pendexter.

Avea doar o fîșie îngustă de pămînt în spatele casei, dar avea întotdeauna ceva de vîndut și cîștiga destul de bine din mica ei proprietate.

— Cîteva flori îmi fac tot atîta plăcere ca mai multe, adăugă ea. Cînd ai doar una sau două tufe e ca și cînd ai avea niște prieteni. Garofițele mele parcă-s oameni.

— Domnul Bickford avea o slăbiciune pentru garofițe, zise doamna Bickford. Niciodată nu l-am văzut dînd atenție la alt fel de flori. Cînd am fost cu el la Eliza, s-a plimbat prin grădina ei și n-a făcut nici o remarcă pînă a ajuns la garofițe și atunci a spus: „Astea sînt garofițe". De cîte ori l-am auzit!

— Ar trebui să ai o crenguță de garofițe pentru buchetul său, sugeră domnișoara Pendexter.

— Da, am pus o crenguță, zise prietena sa.

În acest moment, domnișoara Pendexter se uită atent la buchete și observă că erau aproape la fel, cum numai cu multă migală cineva le putea face. Era evident că doamna Bickford se străduise să fie cît mai nepărtinitoare.

— Crezi cumva că fac rău legîndu-le chiar din după-amiaza asta, zise ea după ce răsuci o sfoară rezistentă în jurul primului buchet. M-am gîndit că le pot pune într-o găleată cu apă în magazie, unde-i mult curent, ca să nu mai am treabă cu ele mîine dimineață. O să am multe de făcut înainte de plecare. Totdeauna șterg praful în camera de zi și vestibul în fiecare miercuri. Plecînd pentru o zi întreagă, doresc să las casa curată. De aceea, am vrut să scap de grija florilor în după-amiaza asta. Vai, e trecut de patru jumătate, nu-i așa? Trandafirul am să-l tai însă mîine dimineață. Atunci o să fie și mai înflorit.

— Trandafirul? întrebă domnișoara Pendexter. Păi, ai de gînd să iei și trandafirul?

— Da. Nu-mi place deloc să-l las să se veştejească pe tufă. Uite însă ce mă nelinişteşte, zise ea.

Se întoarse privind lung şi întrebător la prietena sa, care şedea lîngă ea. Domnişoara Pendexter îşi mutase scaunul în faţa mesei ca să n-o dogorească soarele.

— Nu ştiu care dintre ei s-ar cuveni să-l aibă, zise doamna Bickford cu un aer deznădăjduit. Detest să fac o deosebire între ei. Toţi au avut părţile lor bune, îndeosebi domnul Bickford, dar pe toţi i-am respectat. Ştiu doar că la fiecare mă gîndesc cu acelaşi regret ca la ceilalţi.

— Atunci e greu pentru dumneata să alegi, nu-i aşa ? răspunse domnişoara Pendexter. Nu ştiu ce sfat îţi pot da.

— Nu, înţeleg că nu ştii, răspunse alene prietena ei, o umbră de dezamăgire întunecîndu-i faţa liniştită. Sînt sigură că de-ai putea mi-ai spune, Abby.

Amîndouă femei stăteau nedumerite, ca în faţa unei importante împrejurări critice neaşteptate.

— Numai că... ei, toţi, se află acum într-o lume mai bună, zise domnişoara Pendexter cu glas timid şi reţinut. Nu mai pot preţui lucruri mărunte ca astea sau să ia seama la nişte fiinţe slabe ca noi.

— Nu. Eu sînt cea care doresc să fiu dreaptă, răspunse doamna Bickford. Mă simt îndatorată faţă de ultimul meu soţ, cînd mă uit în jur şi văd în ce situaţie bună m-a lăsat. Sărmanul domn Wallis avea mari proiecte, şi, poate, dacă trăia mai mult, ajungea un om de mare vază ; dar cînd a murit nu-şi mai făcea nici o iluzie, din cauza acelui brevet de maşină pentru curăţat porumb, în care îşi pusese toată nădejdea ; şi, cum ştii a trebuit s-o duc destul de greu în următorii cîţiva ani. Viaţa a fost foarte dezamăgitoare cu domnul Wallis, dar avea intenţii bune şi era o persoană fermecătoare să stai de vorbă cu el, pînă cînd şi-a ruinat sănătatea făcîndu-şi atîtea speranţe şi văzînd că toate se spulberau. Avea o înfăţişare impunătoare şi era îmbrăcat foarte elegant cînd l-am cunoscut prima oară, aşa era domnul Wallis. Nu ştiu dacă l-ai cunoscut pe domnul Wallis în toată splendoarea lui ?

— A murit în anul cînd m-am mutat aici de la North Denfield, zise domnişoara Pendexter pe un ton de regret. L-am cunoscut numai din vedere. Am fost la înmormîntarea lui. Locuiaţi atunci, ştiţi, în casa Wells, cum o numeam, şi, fiind vecini atît de apropiaţi, m-am gîndit că vizitîndu-vă prea des v-aş deranja. Prima oară cînd am intrat în casa voastră a fost cu puţin înainte de asta, cînd era bolnav, şi Mary Becca Wade şi cu mine v-am vizitat ca să vedem dacă putem să vă ajutăm cu ceva.

— În sat se spunea că domnul Wallis se preumbla încoace şi-ncolo ca o diligenţă şi nimic nu reuşea, zise doamna Bickford fără amărăciune. Ar fi trebuit să aibă mai mult noroc în această mică localitate. Avea idei excelente, dar, vezi, niciodată nu s-a priceput la mecanică, şi cu fiecare model inventat se întîmpla cîte ceva. Cu mintea mea îngustă nu-l înţelegeam cînd vorbea despre mutarea noastră la Lowell sau în alte locuri. Nu-mi plăcea să-mi părăsesc familia ; şi abia acum îmi dau seama că niciodată nu m-am purtat cum se cuvenea cu el. Ideile lui erau bune. Ştiu că odată, cînd făcea parte dintr-un juriu de judecată şi se afla într-un restaurant de lîngă curtea de juraţi, s-a oprit la acelaşi restaurant un om care călătorea ca reprezentant al unei firme din Lowell. Au stat de vorbă şi domnul Wallis i-a dezvăluit unele din ideile şi invenţiile lui şi mi-a spus că acel om n-a mîncat mai nimic, atît de mult îl interesase ce-i spunea el, şi i-a zis că va căuta să-i aranjeze ceva la Lowell. Părea atît de promiţător, încît am început să mă gîndesc să merg şi eu. Domnul Wallis spunea că am putea închide casa de aici şi să stăm într-o pensiune pe timpul iernii. Dar n-am mai primit nici o veste de la acel om şi a fost mai dezamăgit ca niciodată. Acum gîndesc altfel ca atunci. Deseori nu eram de acord cu domnul Wallis ; dar el mereu vorbea de marile lui proiecte. Cineva mi-a spus odată că un om, cu acelaşi nume ca al celui pe care l-a întîlnit cînd se afla la curtea de juraţi, obţinuse brevete pentru aceleaşi invenţii la care lucra domnul Wallis ; dar, nu ştiu, avea darul de a-şi prezenta invenţiile în aşa fel, că alţi oameni ar fi putut să-şi dea seama de valoarea lor şi să-i fi furat ideile. Maşinile lui uneori se cam poticneau, dar veneau oameni de pre-

tutindeni să le vadă ; erau cel puțin interesante, dacă nu altceva, și asta i-a făcut faimă.

Doamna Bickford rămase un moment tăcută, cu cîteva frunze de geraniu în mînă, părînd că se stăpînea cu greu să spună mai mult.

— Era un om cu imaginație bogată, zise ea pînă la urmă cu reținere, ca și cum asta era ceva mai puțin decît avusese în minte. Mi-aduc aminte că odată a lucrat o iarnă-ntreagă la putineiul meu și l-a făcut să meargă trei sferturi de oră singur, dacă-l răsuceai. Și, dacă mă crezi, a pierdut tot acest timp cînd vaca noastră era stearpă și cu greu ne împrumutam de o pintă * de lapte pe zi prin vecini ca s-o scoatem la capăt.

Doamna Bickford se înroși indignată și se întoarse să se uite la vizitatoarea ei.

— Acum ce crezi despre un astfel de om, domnișoară Pendexter ? întrebă ea.

— Păi, nu știu, dar ca invenție era ceva bun, răspunse timid domnișoara Pendexter.

Prietena ei se uită însă cu un aer de îndoială și nu păru să fie de acord.

— Apoi, într-o zi în acea primăvară cînd obosisem de moarte bătînd într-un putinei pe care a trebuit să-l iau cu împrumut și untul nu se alegea, l-am întrebat unde era al nostru, și el îl desfăcuse în bucăți ca să facă cine știe ce altă invenție fără folos. Nu avea cituși de puțin spirit de afaceri, dar era bine intenționat domnul Wallis și conversația lui era bogată în subiecte interesante ; toți spuneau că era un om foarte agreabil în societate. Îmi dau seama acum că niciodată n-a avut șansa pe care o merita. Totdeauna l-am regretat pe domnul Wallis, zise ea, care acum era văduva domnului Bickford.

— Sînt sigură că totdeauna ai vorbit bine despre el, zise domnișoara Pendexter. Ce păcat că n-a ajuns printre oamenii de afaceri de treabă care puteau să-i valorifice invențiile și să-l facă părtaș la toate.

— Am rămas foarte săracă și lipsită de mijloace în următorii cîțiva ani, se tîngui doamna Bickford. Nu s-a dat însă nici o clipă bătut, ca să moară cînd își tocase

* Unitate de capacitate = 0,568 l. în S.U.A. (N.T.).

toți cei cincizeci de mii de dolari ai săi. Nu știu cum am putut s-o duc în următorii cîțiva ani fără el; dar, uite, am reușit să cresc tot timpul un porc și sora mea Eliza mi-a dat cartofii necesari, și într-un fel sau altul m-am descurcat. Am putut, știi, să-mi cultiv cîteva legume și apoi venea timpul fragilor și al căpșunilor și murelor. Tot timpul, în următoarele șase luni, n-am încetat să mă duc regulat la reuniunile religioase, și am mers chiar pe vreme rea, cînd oamenii nu se mai duceau, dar a fost o vară ploioasă și astfel am ascultat foarte multe predici. Mă îmbrăcam cuviincios chiar cînd era o duminică ploioasă. Adesea mă gîndesc la acele zile de grea strîmtoare, acum cînd domnul Bickford m-a lăsat într-o situație atît de bună.

— Da, ai toate motivele să-i fii recunoscătoare, zise domnișoara Pendexter, care era ea însăși în acest moment săracă cum fusese cîndva prietena ei și care n-a putut niciodată să cuteze să crească un porc. Domnul Bickford, se grăbi ea să spună, era o persoană foarte atrăgătoare.

Confidențele lor erau foarte intime și interesante.

— Oh, foarte, replică doamna Bickford. Avea o înfățișare foarte distinsă. Cînd venea la reuniunile religioase, persoanele străine totdeauna întrebau cine era. Cuvintele lui erau luate în seamă. Niciodată nu vorbea decît cînd trebuia să spună ceva. La început a fost o ușurare, după vorbăria domnului Wallis; dar domnul Wallis era o companie minunată în serile de iarnă... nu-ți dădeai seama cînd se făcea ora opt. Nu ascultam tot ce spunea, dar cunoștea foarte multe lucruri. Domnul Bickford avea multă prestanță. La început eram timidă cu el, de teamă să nu-l supăr; dar am constatat că nu era nevoie; așa era tot timpul și făcea totul metodic și cu măsură. Nu avea firea celorlalți bărbați ai mei, dar avea o înfățișare foarte impunătoare; și domnul Bickford obișnuia aproape totdeauna să se culce devreme.

— Buchetele sînt cu siguranță splendide! exclamă domnișoara Pendexter. N-aș putea să fac vreo deosebire între ele. Florile sînt deopotrivă de frumoase, nu-i așa?

Doamna Bickford încuviință din cap și apoi, tresărind ca la o bruscă aducere-aminte, aruncă repede o privire la trandafirul din fereastră.

— Am impresia că nu te-am întrebat niciodată de primul dumitale bărbat, domnul Fraley, insinuă cu curaj domnişoara Pendexter. Te-am auzit adesea vorbind şi de el, dar murise cu mult înainte să te fi cunoscut.

— Era un copilandru, zise doamna Bickford. Am crezut că lumea s-a sfîrşit pentru mine cînd a murit, dar de atunci mi-am zis deseori că pentru el a fost o binecuvîntare. Venea dintr-o familie cu ereditate bolnăvicioasă şi toţi fraţii şi surorile lui aveau o sănătate şubredă. Aşa i-a fost soarta. Oamenii spuneau că eram cea mai frumoasă pereche care intrase vreodată în biserică. Eram amîndoi bruneţi, cu ochi negri şi obraji rumeni... cum n-ai crede văzîndu-mă acum. Albert îşi ţinea mîndru capul sus şi privea ca şi cum se credea stăpînul satului, dar avea o vorbă bună pentru fiecare. Nu ştiu ce-ar fi putut să-i aducă anii.

Urmă o lungă tăcere. Doamna Bickford se plecă să ridice un ciorchine mare de călin * care căzuse pe podea.

— Cred că a fost ce se cheamă dragoste la prima vedere, adăugă ea pe un ton diferit. Era doar un copilandru şi eu doar o codană, dar eram nespus de fericiţi. Nu semăna cu familia lui... toţi aveau păr de culoarea fînului şi feţele palide, cu excepţia mamei ; erau aidoma şi arătau aidoma, şi la treabă se lăsau unul pe altul. El era genul de tînăr energic şi inimos, care se punea imediat în mişcare dacă vreunul din ei avea un necaz. Ne-am stabilit la o mică fermă şi şi-ar fi făcut o situaţie bună dacă mai avea timp ; dar aşa, a lăsat numai datorii. Avea o fire iute, ăsta era marele lui defect, dar o voce fermecătoare cînd cînta ; lumea spunea că n-a fost voce de tenor ca a lui în această parte a Statului. Îl auzeam cîntînd de unul singur în timp ce ara sau săpa, fără să-şi dea seama adesea, întocmai ca o pasăre cîntătoare. Nu ştiu dacă i-am preţuit acest dar cum se cuvenea, n-am auzit însă vreodată o voce atît de plăcută. Nu m-am priceput niciodată la muzică, dar îmi dădeam seama că Albert avea o voce minunată.

Glasul doamnei Bickford tremura puţin, totuşi ridică ultimul buchet şi-l examină cu multă atenţie.

---

* Arbust cu flori albe şi fructe roşii în formă de ciorchini.

— Trebuie să mă grăbesc să le pun în apă, zise ea pe un ton obișnuit.

Mica domnișoară Pendexter era atît de liniștită și plină de înțelegere, încît amfitrioana ei nu se simțea mai stînjenită decît dacă ar fi vorbit singură.

— Da, par să se fi ofilit puțin. E cam cald pentru ele aici la soare, zise domnișoara Pendexter. Dar dacă le uzi bine cu apă, își vor reveni toate. Vor arăta foarte frumoase mîine ; oamenii le vor remarca din drum. Le-ai aranjat cu mult gust, doamna Bickford.

— Arată frumoase, nu-i așa ? zise doamna Bickford, privindu-le pe toate trei pe rînd. Doresc să fie toate frumoase. Ți se pare, poate, ciudat, Abby.

— Nu, doamnă, zise sincer vizitatoarea, deși puțin nedumerită din pricina caracterului solemn al împrejurării. Știu cum e cu prietenii... cînd ai unul singur dorești să mai ai unul ; tot astfel, mănînci ceva, dar dorești să și bei ceva. Cred că prietenii își au fiecare locurile lor.

Dar pe doamna Bickford nu o interesa această figură de stil și continuă să privească cu un aer vag neliniștit cînd începu să curețe tulpinile frînte și frunzele ofilite în șorțul ei lat de stambă imprimată.

— M-am purtat cît am putut mai bine, cînd erau în viață, zise ea, și i-am jelit cînd i-am pierdut, și le sînt recunoscătoare că am rămas într-o situație atît de bună, acum cînd toți s-au dus. Pare ridicol, dar încă nu știu ce să fac cu trandafirul acela.

— Poate ai să știi cînd te vei trezi mîine dimineață, răspunse amabil domnișoara Pendexter. E o situație în care nu mă pricep să-ți dau un sfat. Dar, pentru că mi-ai vorbit cu atita prietenie și încredere, am să-ți spun un lucru. N-am fost niciodată măritată, doamnă Bickford, fiindcă n-am putut să-l am pe cel care-mi plăcea.

— Atunci bănuiesc că nu mai trăiește ? N-am știut niciodată că ai avut o dezamăgire, Abby, zise imediat doamna Bickford.

Nici unul din vecini n-o bănuise vreodată pe mica domnișoară Pendexter să fi avut o aventură romantică.

— Ba da, trăiește, răspunse smerit domnișoara Pendexter. Nu, n-am auzit niciodată să fi murit.

— Atunci, să-ți spun eu ! exclamă femeia cu experiență. Ei bine, Abby, am să-ți spun eu. Poate ai regretat că n-ai avut noroc și te-ai simțit singură și nenorocită, dar toți au defectele lor, și o femeie singură, dacă nu are alte satisfacții, e în schimb liberă.

— N-aș fi dorit să trăiesc singură, zise Abby mai smerit ca înainte. Sînt totuși foarte mulțumită cu situația mea de acum. Ai fost totdeauna o vecină bună, doamnă Bickford.

— De ce nu rămîi la ceai ? întrebă femeia mai vîrstnică, cu o neobișnuită cordialitate.

Domnișoara Pendexter își aminti însă că amfitrioana ei se exprimase adesea că-i displăcea un musafir neașteptat, și numaidecît se ridică și plecă, uitîndu-se încă o dată la splendida floare cînd trecu prin fața ferestrei. Se părea că lui Albert i se cuvenea cel mai mult, dar nu-i plăcuse să-i spună. Soarele era la asfințit. Cîmpul verde se întindea pînă departe, spre miazăzi, pierzîndu-se în zarea încețoșată.

2. A doua zi de dimineață, casa doamnei Bickford părea o strajă vie, veghind pînă unde nu se mai vedea în josul drumului. Stăpîna ei pierduse orice dispoziție pentru ziua ei de plimbare. Poate neobișnuita frămîntare provocată de reminiscențele din după-amiaza precedentă, sau doar strălucitorul clar de lună, o ținuse trează pînă în zori, gîndindu-se la timpul de altădată și tot mai preocupată de trandafir. Acesta încetase între timp să fie doar o floare și devenise simbolul evident și mărturia unei preferințe personale. Constată că-i venea foarte greu să ia o hotărîre. Lipsa de griji și buna ei stare de acum se datorau domnului Bickford ; mai era însă domnul Wallis care fusese atît de lipsit de noroc și căruia îi arătase atît de puțină înțelegere. Dacă domnului Biekford îi datora recunoștință, domnului Wallis îi datora sigur o compensație. Dacă-i oferea lui tradafirul, ar fi avut semnificația unei afectuoase scuze. Și apoi era Albert, față de care nu se simțea nici vinovată, nici îndatorată. Nu putea însă scăpa de apăsarea chinuitorului simțămînt de nehotărîre.

Era o dimineață splendidă pentru o plimbare cu faetonul, dar doamna Bickford a trebuit să aștepte o buca-

tă de vreme. Nepotul ei, care urma s-o însoțească, se complăcuse prea mult în societatea din atelierul fierarului, așa că abia după ora zece a putut să plece, cu cele trei jerbe mari, acoperite cu un ziar, ca să le ferească de soare. Petalele florilor de migdal începeau să se împrăștie, și din cînd în cînd mici firișoare de apă se prelingeau din ziar pe poala dreaptă a celei mai bune rochii a ei și picurau jos pe fundul faetonului. Nici acum nu luase o hotărîre ; încetase să mai încerce să se gîndească la o problemă atît de complicată ca luarea unei hotărîri, și se lăsase pe spate ca să stea cît mai comod.

— Ce bătrînă stupidă sînt ! se dojenea ea din cînd în cînd cu glas șoptit, totuși destul de tare, încît însoțitorul ei îndrăzni s-o întrebe respectuos „Ce-ați spus, doamnă ?" și să se mire că ea nu-i dădu nici un răspuns. John era un flăcău în toată firea, dar doamna Bickford îl socotea tot un copil. Fusese totdeauna preferatul ei dintre membrii mai tineri ai familiei, și acum răspunse la sentimentul ei de afecțiune arătîndu-se înțelegător cu toana rea a posomorîtei sale mătuși.

În timp ce-și continuau drumul, frumusețea zilei de vară, cu strălucirea ei țipătoare, părea să nu-i placă. După umbra și refugiul casei, doamna Bickford suferea în aer liber de un copleșitor sentiment de apăsare. Chiar copacii de pe marginea drumului aveau asupra ei un efect supărător prin felul lor de a rămîne în urmă, părînd că-i urmăreau gîndurile în timp ce trecea prin chinuitoarea șovăială de a lua o hotărîre, iar cînd o pasăre zbură prea aproape de faeton, tresări speriată. Avea senzația clară a unei ciudate zăbave în deplasarea faetonului, ca și cum o transporta împotriva voinței sale ; dar compania nepotului John îi apărea cu fiecare clipă tot mai mult un sprijin de nădejde. Se simțea foarte bine alături de el, chiar dacă acesta nu scotea o vorbă ; avea însă un aer bărbătesc și voios, care o făcea să se simtă proteguită.

— Mătușă Bickford, zise el deodată. Pot să nu mai țin ascuns ! Am o mică veste să-ți dau, dacă n-ai s-o spui nimănui. Cred c-ai să rîzi, dar să știi că eu m-am înțeles cu Mary Lizzie Gifford încă de cînd eram copil. Gata !

— Gata! exclamă mătușa Bickford la rîndul ei, uitîndu-și imediat de frămîntările ei. Mă bucur sincer. O să-ți fie o soție bună și harnică, John. Ambele familii sînt bucuroase?

— Da, sînt, răspunse scurt John, cu un aer fericit, plin de importanță, care îi venea bine.

— Cred că pot face ceva pentru tine, ca să te ajut, cînd va veni momentul, zise cu entuziasm mătușa Bickford, după un moment de reflecție. Știu ce înseamnă să pornești in viață plin de speranțe. V-ați gîndit să vă căsătoriți înainte de toamnă... sau nu?

— Tîrziu în toamnă, zise John cu un aer de regret. Aș fi dorit să ne putem așeza la casa noastră chiar în vara asta.. Dar, deși pot munci ca oricine, n-am încă o situație prea bună, așa că acum nu-i cel mai potrivit moment pentru mine.

— E o fată frumoasă, simpatică și la locul ei. Am bănuit că te plăcea, zise bătrîna mătușă. Am văzut-o la mama ta, cînd am fost ultima oară. Ei bine, sper că o să fiți fericiți.

— Sigur, zise John, întorcîndu-se s-o privească afectuos, surprins de atita franchețe și lipsă de stînjeneală între ei. Mulțumesc, mătușă, zise el simplu. Îmi arăți într-adevăr o sinceră prietenie.

Își întoarse repede privirea de la ea și fața lui arsă de soare se îmbujoră aprins.

— Venea la noi să-și treacă ziua cu fetele, adăugă el. Așa se gîndea mama. Nu veniți prea des să ne vedeți.

Doamna Bickford zîmbi mulțumită. Mama lui John dorea, desigur, să știe părerea ei, dar a fost foarte bine că John i-a vorbit el însuși despre proiectele lui, și atît de drăguț. În atitudinea băiatului nu era nici un pic de stingherealā.

— Vai de mine! zise deodată John. Aș fi vrut să vă duc chiar la poarta cimitirului. Am uitat că doreați să vă opriți.

Oricît de ciudat părea, nici doamna Bickord nu observase cimitirul, în emoția și bucuria ei. Acum se simțea iarăși deprimată, socotindu-se vinovată de această inadvertență, și pe fața ei se putu vedea asta imediat. Tînărul sări repede jos și se întinse să ia florile.

— Lăsați-mă să le duc eu repede sus, zise el prevenitor. E foarte cald la soare azi, și n-o să vă simțiți bine urcînd dealul. O să ne oprim diseară cînd vă aduc înapoi, și o să vă puteți sui comod și să vă plimbați prin cimitir după apusul soarelui cînd e răcoare și să stați cît de mult doriți. Pari cam obosită, mătușă.

— Nu știu ce să spun, dar du-le, zise doamna Bickford.

Să lase problema trandafirului în voia soartei părea o slăbiciune și o lașitate, dar nu era un moment de cumpănire. John era o soartă promițătoare și propunerea lui o mare ușurare. Îl urmări totuși îndepărtîndu-se, cu un penibil zbucium interior și un sentiment de umilință. Ținuse florile atît de strîns, încît acum își simțea mîinile amorțite și fără putere și cînd se lăsă pe spate își închise ochii ; îi fuse frică să-i deschidă, îndeosebi de teamă să-și vadă buchetele separate chiar de la acea distanță și să dea indicații pe care ar fi putut să le regrete. Sub un brusc impuls, se grăbi să-l strige pe John, o dată sau de două ori ; dar vocea ei era slabă și pițigăiată, și țiriitul melancolic al greierilor timpurii, din iarba proaspătă de vară, suna probabil mai puternic în urechile lui John. Lumina strălucitoare reflectată de pietrele albe de mormînt orbeau ochii doamnei Bickford. Și apoi deodată își simți inima ușoară, cerul îi păru că se înălța de la pămînt tot mai sus și mai nemărginit și dădu un oftat de ușurare cînd îl văzu pe trimisul ei înapoindu-se pe cărare.

— Știu cine sper că a primit pe cel cuvenit, își zise ca către sine. Cît zbucium fără rost ! În orice caz, nu văd de ce a trebuit să culeg bătrînul trandafir.

— Îți mărturisesc, mătușă, că arătau foarte frumoase, se auzi vocea puternică a lui John, în timp ce se apropia de faeton. Le-am așezat întocmai cum mi-ai spus. Asta a căzut și l-am păstrat. Nu știu dacă o să te superi. Pot să i-l dau lui Lizzie ?

O privi acum în față cu un aer luminos, copilăros. În butoniera lui era ceva viu colorat... era trandafirul roșu.

Mătușa Bickford se îmbujoră ca o fetiță.

— Ușor ți-a fost să alegi, îngăimă ea, cu tîlc numai pentru sine.

Apoi izbucni în hohot de rîs, acolo în fața cimitirului.

— Hai, urcă repede, dragule, zise ea. Bine, foarte bine! Cred că trandafirul ți-era ție sortit. Arată tare frumos la haina ta, John.

Gîndul i se duse la Albert și în clipa următoare o podidiră lacrimile. John era și el un îndrăgostit.

— Primul meu soț era un tînăr înalt și sincer ca tine, zise ea în timp ce-și continuau drumul. Prima floare pe care mi-a oferit-o era un trandafir.

Veghetoarele domnişoarei Tempy

ERA ÎN LUNA LUI APRIL. Localitatea era un sat cu mici ferme, în New Hampshire, departe de orice cale ferată. În casele răzleţe din apropierea locuinţei domnişoarei Tempy Dent luminile se stinseseră una cîte una ; dar cînd vecinii ei îşi aruncau o ultimă privire afară, ochii lor se întorceau dintr-o nestăpînită curiozitate spre bătrîna casă unde o lampă continua să ardă. Toţi scoteau un mic oftat.

— Sărmana domnişoară Tempy ! îşi ziceau mai toţi îndureraţi ; căci buna femeie zăcea moartă în camera de la nord şi lumina era o lampă de priveghi. Înmormîntarea era stabilită pentru a doua zi, la ora unu.

Veghetoarele erau două din cele mai vechi prietene ale moartei, doamna Crowe şi Sarah Ann Binson. Şedeau în bucătărie, pentru că această încăpere era mai puţin spăimîntătoare decît cea mai bună cameră nefolosită, şi, ca să le treacă mai uşor lungile ore de priveghi, conversau fără întrerupere. Ai fi zis că la acest ritm nici subiectele nici deosebirile de păreri, toate cîte s-ar putea găsi, n-ar fi de-ajuns pentru trecerea lungii nopţi de primăvară ; dar, din cauza tensiunii din astfel de momente, cele două femei ajunseseră la un neobişnuit grad de limbuţie şi de confidenţă. Fiecare îi vorbise pînă acum celeilalte de o seamă de fapte pe care fusese hotărîtă să le ţină tăinuite ; erau tot mai mult ispitite să relateze lucruri despre care ar fi socotit cu neputinţă să vorbească la lumina zilei. Doamna Crowe împletea un ciorap din fir de lînă albastru pentru soţul ei ; laba ciorapului era deja aşa de lungă, încît se părea că probabil uitase s-o îngusteze la timp. Doamna Crowe îşi dădu totuşi repede seama ; avea un temperament mai calm decît sora Binson, care făcea zadarnice încercări să coasă ceva, lăsînd

să-i cadă lucrul de mînă în poală de cîte ori conversația devenea mai înfierbîntată.

Fețele lor erau caracteristice, de tipul aspru, ager și inteligent din Noua Anglie, cu păr subțire, răsucit simplu la spate în mod neobișnuit. Doamna Crowe avea un aer vag milostiv ; iar domnișoara Binson, ca să cităm pe vecinii ei, era cam prea jinduitoare, dar lumea știa că era nevoită să fie așa, cu povara ce trebuia s-o ducă de a-și ajuta o soră văduvă nevolnică și șase nepoate și nepoți fără perspective și dorință de muncă. Cel mai în vîrstă băiat fusese pînă la urmă plasat cu ucenic la un om cumsecade, ca să învețe meseria de zidar. Sarah Ann Binson, cu toată înfățișarea sa aspră și agitată, niciodată nu se plîngea, în timp ce sora ei se tînguia și se frămînta, povestindu-i în fiecare săptămînă despre viața ei, că sărmanii ei copii n-ar fi avut nevoie să ridice un deget dacă ar fi trăit tatăl lor ; și totuși dusese mai departe mica lor fermă și, cu răbdare, îi învățase pe copii multe lucruri folositoare, pentru care, cum spunea toată lumea, ar trebui să-i fie recunoscători. Oricît de lipsită de bucurii părea viața ei văzută din afară, Sarah Ann Binson era în sine foarte mulțumită.

Doamna Crowe, dimpotrivă, era cu dare de mînă, soțul ei fiind un fermier bogat și simpatic. Era zgîrcită, totuși arăta amabilă ; și cînd dăruia ceva sau ridica un deget să ajute pe cineva, fapta ei se considera o mare operă de binefacere, demnă de toată lauda, pe care primitorul o accepta cu de două ori mai multă gratitudine decît dacă un dar dublu venea de la o cunoștință mai săracă, dar mai generoasă. Fiecare dorea să fie în relații bune cu doamna Crowe. Din punct de vedere social se bucura de o condiție mai înaltă decît Sarah Ann Binson. Amîndouă fuseseră colege de școală și vechi prietene ale Temperancei Dent, care le întrebase într-o zi, nu cu mult înainte de a muri, dacă n-ar vrea să vină să aibă grijă de casă și să ia toate măsurile necesare cînd se va sfîrși. Sperase poate că în această perioadă de strînsă conlucrare ar putea deveni prietene mai apropiate, și că femeia mai bogată ar înțelege mai bine greutățile aceleia mai sărace. În noaptea precedentă nu rămăseseră în casa moartei, deoarece se obosiseră prea mult cu pregătirea

creștinească a vechii lor prietene și nu plecaseră pînă nu terminaseră toată treaba.

Din coasta dealului curgea un pîrîiaș foarte aproape de casă, și susurul lui se auzea acum mult mai puternic ca de obicei. Cînd se făcea tăcere în bucătărie, în glasul sălbatic al tumultuosului șuvoi era o ciudată rîvnă de a le face pe veghetoare să înțeleagă ceva legat de trecut.

— Îți mărturisesc că nu pot încă s-o plîng pe Tempy. Sînt atît de mulțumită că am pregătit-o pentru odihna de veci, zise în șoaptă doamna Crowe. E ciudat că stăm aici fără ea, dar nu pot realiza că a murit. Am senzația că parcă s-a făcut comodă și s-a dus să se culce, și mai mult ca orice alt sentiment simt teama de a nu o trezi.

— Da, zise Sarah Ann, chiar așa, bine zici. Dar, îți spun, că o să-i ducem dorul mai mult decît credem. Temperance m-a ajutat să trec prin multe greutăți. Și nu sînt deloc singura care spun asta.

Rostise aceste cuvinte ca și cum mai asculta o a treia persoană ; altcineva, nu doamna Crowe. Veghetoarele nu-și puteau alunga din minte senzația că și pe ele le veghea cineva. Cînd și cînd, vîntul de primăvară șuiera prin crăpătura ferestrei și bufnea puternic în micuța casă, ca parcă să le spună că nu erau singure. În general însă, era o noapte foarte liniștită și veghetoarele vorbeau mai mult în șoaptă.

— N-am cunoscut femeie mai generoasă ca ea, zise sentențios doamna Crowe. Ținînd seama de mijloacele ei, ajuta mai mult ca oricare. Îi spuneam adesea că nu făcea bine. Mi-era într-adevăr teamă că o s-ajungă să nu mai aibă nimic, pentru că trebuie să avem grijă și de noi înșine.

Sora Binson privi în sus oarecum amuzată și absentă, apoi rămase tăcută.

— Pentru mine nu-i la fel de ușor să dau, ca pentru unii, se mulțumi ea să spună, dar cu un efort pe care-l făcu posibil numai împrejurarea de acum. Trebuie să spun, cîtă vreme Tempy se mai află aici în casa ei, că pentru mine ea a fost o dojană permanentă. Oamenii sînt prea amabili, și cu mulțumirile lor pentru ce le dau eu mă fac să roșesc de rușine. Nu sînt o femeie atît de generoasă cum a fost sărmana Tempy, deși cu puținul ei nu putea, ca să zic așa, mare lucru să facă.

Pe Sarah Binson a mişcat-o mult această mărturisire, şi chiar a îndurerat-o şi înduioşat-o neaşteptata ei smerenie.

— Ai avut totuşi foarte multe cereri de ajutor... începu ea, dar lăsă neterminat micul ei compliment.

— Da, da, dar eu am mai multe mijloace. Mă necăjeşte că pe măsură ce îmbătrînesc sînt tot mai puţin dispusă să ajut, dar azi dimineaţă am luat hotărîrea ca de acum înainte să urmez exemplul lui Tempy.

Începu să împletească mai repede ca niciodată.

— N-are rost să-ţi faci inimă rea. Aşa obişnuia să spună şi Tempy, zise Sarah Ann după un moment de tăcere. Nu-i curios să zic „obişnuia să spună" ? adăugă ea cu glas puţin sugrumat. Niciodată nu-i plăcea să audă pe oameni văitîndu-se de propriile lor necazuri.

— Asta numai pentru că puteau să ajute, iar lumea să spună că nu era aşa şi să-i laude şi mai mult, zise smerit doamna Crowe. Dar nu asta vreau să spun. Nu era copil pentru care Tempy să nu caute ceva să-i poată face plăcere. Într-o vară, familia fratelui meu din Massachusetts se oprise aici la noi. Copiii erau toţi mici şi au sfărîmat o mulţime de jucării, pe care le-au lăsat aici cînd au plecat. Îndată după plecarea lor, Tempy a venit să vadă cu ce m-ar putea ajuta să pun casa în ordine şi m-a prins chiar în momentul cînd vroiam să azvîrl cîteva jucării sfărîmate în sobă. Eram cam obosită, ca să mai fac ceva cu ele. „Oh, dă-mi-le mie !" zice ea, aproape implorîndu-mă. Le-a împachetat şi le-a luat cu ea acasă cînd a plecat, le-a reparat şi le-a lipit la loc, şi a făcut fericiţi alţi copii cu fiecare din aceste jucării. Ai fi crezut că i-am făcut cea mai mare favoare. „Nu-mi mulţumi. Le-aş fi pus pe foc, Tempy", i-am zis eu.

— Ştiu că unele din ele au ajuns în casa noastră, zise domnişoara Binson. Şi-a dat osteneala ca să facă plăcere unui copil, în loc să le azvîrle cum am fi făcut noi toate.

— Pot să-ţi spun cel mai grozav lucru pe care l-a făcut ea vreodată şi nu ştiu dacă mai e altcineva, în afară de mine, care să ţi-l spună. Nu pot să-l uit, continuă Sarah Binson privind în sus, la orologiu, ca să vadă cît

trecuse din noapte. E vorba de acea fată drăguță, Trevor, care dădea lecții la școala Corners și după aceea s-a căsătorit atît de bine în Statul New York. Cred că ți-o amintești ?

— Desigur, zise doamna Crowe, cu un aer atent.

— Lumea spunea că era foarte studioasă și că a ridicat mult nivelul școlii ; dar, ca să-și facă studiile, se extenuase, fiind nevoită în același timp să muncească pentru a și le plăti, și într-o primăvară starea sănătății ei se înrăutățise ; și Tempy a chemat-o și a găzduit-o cîtva timp la ea... îți amintești ? Ei bine, fata avea un unchi, fratele mamei sale, la Chicago, care era un om cu dare de mînă și cumsecade, și-i scria deseori lui Lizzie Trevor și cred că-i făcea unele daruri ; dar, fiind un om foarte activ, ocupat, nu avea timp să vină să-și vadă rudele. Nu o văzuse de cînd era fetiță. Sărmana Lizzie era atît de palidă și slăbită, încît cu greu a putut să-și predea lecțiile pînă la încheierea anului școlar. Nu mai avea mult să cadă bolnavă. Tempy a hrănit-o bine cîtva timp și apoi, următorul lucru pe care oamenii l-au aflat, le-a spus cum că domnișoara Trevor a plecat să-l viziteze pe unchiul său și în drum intenționa să viziteze cascada Niagara și să se oprească acolo peste noapte. Eu însă am aflat întîmplător, n-am să-ți explic cum, că atunci cînd a venit aici sărmana fată rămăsese datoare cu plata studiilor ei, și cu leafa pe ultimul trimestru își achitase în sfîrșit datoria și rămăsese fără un sfanț ; dar gîndul la datorie o frămîntase atît de mult, încît a plătit-o în întregime ; probabl că cei față de care era datoare o bătuseră prea mult la cap. Și am certat-o pe Tempy că a lăsat-o pe fată să plece într-o astfel de călătorie, pînă cînd a trebuit să-mi spună să n-o învinovățesc pe Lizzie, pentru că ea îi dăduse șaizeci de dolari, de parcă înota în bani, ca s-o trimită să petreacă o vacanță frumoasă și să se odihnească.

— Șaizeci de dolari ! exclamă doamna Crowe. Tempy avea un venit anual de numai nouăzeci de dolari ; și pentru restul întreținerii ei se ajuta cu ce cultiva pe această mică bucată de pămînt, jumătate nisip, jumătate humă. Și cît de des am auzit-o spunînd că ar dori să vadă Niagara mai mult decît oricare alt loc din lume !

Femeile se uitară una la alta tăcute. Generosul sacrificiu era prea mare pentru puterea lor de înțelegere.

— Era destul de săracă pentru ca să facă asta! declară pînă la urmă doamna Crowe, ca o simplă constatare. Orice-ai spune, mă simt umilită la culme.

Tovarășa ei de priveghi nu spuse însă nimic. Nu dăduse niciodată șaizeci de dolari deodată, dar asta pentru că niciodată n-avusese o sumă atît de mare. Îi sta pe buze să-i spună ca explicație, „așa era Tempy“, dar se opri la timp, pentru că nu vroia să dea în vileag devotamentul cu care și ea ajuta o gospodărie nevoiașă.

— Oamenii spun multe despre generozitate, unul că înseamnă să te consacri binelui general, altul să fii darnic cu cei nevoiași, zise doamna Crowe, care între timp tăcuse puțin nervoasă. Se cunoaște, bănuiesc, regretul unor oameni de a nu putea da, la fel ca pentru mine de a nu pune deoparte. Am impresia că oarecum așa-s făcută, că așa am datoria să fac. Aș înțelege asta mai bine, dacă aș ști pentru ce să pun deoparte. Dacă aș avea acum un copil, Sarah Ann, zise ea cu glas puțin răgușit, dacă aș avea un copil, m-aș gîndi să string bani pentru că Dumnezeu îl va îndruma să-i cheltuiască pentru fapte bune. Dar, uite, domnul Crowe și cu mine nu știm ce putem face cu banii și amîndoi preferăm să lăsăm lucrurile din casă așa cum au fost dintotdeauna. Dar, nu mai departe acum două săptămîni, Priscilla Dance nu mai contenea, vorbind ca o meliță, cum că, după părerea ei, aș face bine să mă duc degrabă să cumpăr pentru salon un tapet auriu și alb, acum la modă, mobilă nouă și o masă cu tăblie de marmoră. M-am uitat la ea uimită. „Păi, Priscilla, zic eu, tapetul ăsta vechi de velur drăguț e în perfectă stare. Fără ăsta n-aș mai avea impresia că-i camera mea cea mai bună. Daniel zice că e primul lucru de care își poate aminti că și-a frecat micuțele degete de prunc și cît de splendizi erau pentru el trandafirii roșii ai tapetului.“ Susțin, continuă cu tărie doamna Crowe, că oamenii risipesc o mulțime de bani buni pentru tot felul de lucruri nesăbuite. Așa-i și cu casele de rugăciune, le jupoi pereții interiori și schimbi aranjamentul băncilor, și zici că ajunge să spui c-ai fă-

cut o renovare; apoi, după un timp, aceiași vor să se schimbe totul cum era înainte.

Aceasta se referea la un subiect pasionant pentru enoriașii acelei parohii. Domnișoara Binson și doamna Crowe făceau parte din tabere opuse și la un moment dat ajunseseră aproape de dușmănie și totuși se împăcaseră. Fiecare se grăbi să vorbească de alte lucruri și să-și arate prietenie neștirbită.

— Sînt de acord cu tine, zise sora Binson, că puțini dintre noi știu ce să facă cu banii lor, în afară de nevoile zilnice. Ai văzut mai mult lumea decît mine și știi ce-i bine. Cît despre gust și aprecierea unor astfel de lucruri, prefer să le las pe seama altora.

Cu această modestă recunoaștere, momentul critic a trecut tocmai cînd putea să degenereze într-o discuție nelalocul ei.

În tăcerea care urmă, faptul prezenței lor într-o casă a morții se simțea mai pronunțat ca înainte. Singura notă discordantă era zgomotul unui șoarece care rodea peretele uscat al unui dulap din apropiere. Ambele veghetoare se uitară cu îngrijorare la orologiu; era aproape de miezul nopții și toată lumea părea să le fi lăsat singure cu solemna lor îndatorire. Doar piriiașul era treaz.

— Am putea eventual să aruncăm acum o privire pe sus, zise doamna Crowe în șoaptă, ca și cum spera să audă un argument contra ducerii lor chiar atunci în camera mortuară.

Sora Binson însă se ridică cu un aer sobru, totuși hotărît, și luă lampa de pe masă. Era mai obișnuită cu priveghерea decît doamna Crowe și mai puțin impresionată de un asemenea act. Deschiseră ușa spre micul antreu cu o scară abruptă; urcară pe treptele scîrțîitoare și intrară în vîrful picioarelor în camera rece de sus. Cînd lampa a fost așezată pe un scrin înalt, așternînd lungi umbre neclintite pe pereții din jur, inima doamnei Crowe începu să bată foarte repede. Se îndreptă șovăitor spre chipul încremenit de sub baldachinul alb, și avu un simțămînt de reținere cînd Sarah Ann întoarse încet, dar oarecum profesional, giulgiul subțire.

— Îmi pare că arată tot mai mulțumită, nu se stăpîni să spună în șoaptă Sarah Ann Binson, în timp ce

privea fața albă cu zîmbetu-i minunat. Mîine această înfățișare va dispărea treptat complet. Cred că oamenii, o zi, două după ce mor, oarecum se trezesc și atunci se duc.

Puse la loc învelișul subțire, se întoarseră și plecară repede amîndouă. În camera de sus era rece.

— E mare lucru pentru cineva să fi trecut prin clipe ca astea, nu-i așa? zise cu voce slabă doamna Crowe, cînd începu să coboare scările în vîrful picioarelor. Aerul cald din bucătăria de jos le întîmpină cu o plăcută senzație de bun venit și adăpost.

— Nu știu de ce, dar și aici jos o simt pe Tempy aproape de mine, ca acolo sus, răspunse sora Binson. Simt ca și cum aerul e într-un fel plin de ea. Simt că parcă vrea să spună ceva. N-am fost niciodată una din cele care cred în prostii de felul spiritelor, dar îți mărturisesc că chiar acum am simțit că parcă a spus să mai pun lemne în sobă.

Doamna Crowe păstră o tăcere sumbră. Înainte de asta o bănuise pe tovarășa ei de priveghi că era o fire mai slabă și mai credulă decît ea.

— E mare lucru să fi trecut prin clipe ca astea, repetă ea, fără să-și dea seama că mai spusese aceste vorbe cu un moment înainte. Cred că știi, ca și mine, că lui Tempy i-a fost totdeauna groază de moarte. Ei bine, acum pentru ea totul a trecut. Știe ce-i asta.

Doamna Crowe dădu un mic oftat și sora Binson își îndreptă acum compasiunea spre această altă veche prietenă, pe care o îngrozea marea trecere dincolo.

— N-am să uit niciodată acele aproape ultime cuvinte pe care mi le-a spus clar, zise ea cu blîndețe, din dorința sinceră de a o îmbărbăta. S-a uitat în sus la mine, o dată sau de două ori, în acea ultimă după-amiază, după ce m-am așezat lîngă ea și i-am spus domnișoarei Owen să se ducă acasă. Și îi zic: „Pot face ceva să te ușurez, Tempy?" Și m-au podidit lacrimile, așa că n-am putut să văd ce semn mi-a făcut. „Nu, Sarah Ann, dragă, nu poți", zice ea și apoi i-a revenit răsuflarea și zice ea uitîndu-se la mine cu o privire plină de înțeles: „Simt doar că încet-încet adorm, asta-i tot", zice ea și îmi zîmbi cu un aer oarecum dornic să mai spună ceva, și a închis

ochii. Am înțeles destul de bine ce vroia. Încercase să-mi spună, dar nu știu dacă a mai zis ceva după aceea.

Doamna Crowe nu mai croșeta. Se oprise să asculte cu atenție încordată.

— Da, e o consolare să te gîndești uneori la asta, zise ea ca o recunoaștere.

— Știu că bătrînul doctor Prince spunea odată, la o reuniune parohială de seară, că el veghease la patul multor muribunzi, cum de altfel știam, și că destul de mulți din bolnavii săi se gîndiseră toată viața cu groază la moarte, dar cînd au ajuns la ultima clipă, niciodată nu-l văzuse pe vreunul să nu vrea să moară, și cei mai mulți erau bucuroși că se duc. E la fel de firesc ca a te naște, adică a continua să trăiești, zicea el. Nu știu ce l-a făcut să vorbească așa în seara aia. Știi că nu avea acest obicei și, oricum, era concertul lunar de rugăciuni pentru misiunile străine, zise Sarah Ann. Dar a fost o mare mîngîiere sufletească ascultînd un om cu experiența sa.

— N-a existat om mai bun, răspunse doamna Crowe reînviorată.

Își revenise din starea de groază, bucătăria era atît de plăcută, luminată de lampă și cu focul din sobă ; și chiar atunci bătrînul orologiu anunță ora douăsprezece cu bătăi leneșe, huruitoare.

Sora Binson lăsă deoparte lucrul de mînă, se ridică repede și se îndreptă spre bufet.

— Am face bine să ne servim cu ceva de-ale gurii, explică ea. După asta, noaptea o să treacă repede. Doresc să știu dacă ai făcut cîteva brioșe din alea gustoase ale tale, cît ai stat azi acasă ? întrebă ea pe un ton plăcut.

Doamna Crowe confirmă că se gîndise la această mică atenție pentru umila ei prietenă, care nu-și permitea nici un fel de delicatese. Sarah Ann prepară o ceașcă mare de ceai și veghetoarele își traseră acum scaunele la masă și își potoliră foamea cu multă poftă rustică. Sora Binson puse o lingură într-un mic borcan de sticlă de tip vechi cu dulceață de gutui și-l trecu prietenei sale. Cunoștea foarte bine casa și acum juca rolul de amfitrioană.

— Întinde puțin din asta pe pîinea cu unt, zise ea doamnei Crowe. Tempy m-a poftit în trei sau patru rînduri să mă servesc, dar niciodată n-am fost în stare s-o fac. Știu că sărmanei mele dragi i-ar plăcea să ne simțim bine acum și ar stărui să avem o cină bună.

— Ce excelente dulcețuri făcea! o deplînse doamna Crowe. Nici una din noi nu avem talentul ei de a face lucruri gustoase. Și scotea maximum din orice. Avea numai un gutui bătrîn în colțul îndepărtat al peticului de pămînt, dar în fiecare primăvară se ducea să-l îngrijească și il privea cu atîta plăcere, parcă aștepta ca crenguțele ascuțite ale bătrînului pom să înflorească.

— Se purta cu el de parcă era o ființă umană, zise Sarah Ann. Niciodată n-a obținut mai mult decît o poală de gutui, dar scotea ultima picătură de bunătate din ele, și așeza borcanele pe raftul firidei din camera ei cea mai bună, *atît* de mulțumită. Doar acum o săptămînă mîine dimineață, i-am oferit o fărîmă de peltea în linguriță, și ea zice: „Îți mulțumesc, dar ia-o", și în minutul cînd a gustat-o s-a uitat în sus la mine foarte neliniștită. „Oh, nu vreau să mănînc din asta", zice ea. „P-asta am păstrat-o în caz de boală." „Păi te servesc din cea bună dintr-un pocal", zic eu. „Dar aș vrea să știu cine-i bolnav acum, dacă nu tu!" Și ea nu s-a putut stăpîni să nu rîdă de felul tăios cum i-am vorbit. Oh, Doamne, cît de mult am să-i duc dorul vorbind despre lucruri în legătură cu ea! Totdeauna înțelegea ușor și prindea repede ce vroiai să spui.

— N-a început să îmbătrînească decît cu doi, trei ani în urmă, nu-i așa? întrebă doamna Crowe. N-am văzut niciodată pe cineva care să-și păstreze înfățișarea, ca Tempy. A arătat tînără mult timp după ce eu am început să mă simt o femeie bătrînă. Doctorul spunea că asta se datora inimii ei tinere și cred că avea dreptate. Cum se îngrijea ea de gospodăriile altora! Abia dacă sta o zi acasă într-o jumătate de lună. Așa își cîștiga ea cea mai mare parte a traiului, și doar printre picături își lucra cartofii și-și făcea alte treburi ale ei. Tinerii nu se puteau căsători fără ea, iar bătrînii erau dezamăgiți dacă nu era ea lîngă ei, cînd cădeau bolnavi la pat și simțeau că se duc. Curățirea sau croirea de hăinuțe pentru copii

sau împletirea de covorașe... nimic nu exista pe care să nu-l poată face cu cea mai mare îndemînare. „Îmi place să muncesc", n-ai auzit-o spunînd de atîtea ori ?

Sarah Ann Binson clătină din cap și începu să curețe farfuriile goale.

— Poate o să vrem să mai gustăm ceva spre dimineață, zise ea. Dulapul de aici e plin. În caz că o să vină unii de departe la înmormîntare, o să le întindem o mică masă după ce se întorc aici.

— Da, n-am stat o clipă toată dimineața. Am pregătit o mulțime de-ale mîncării, ca să le aduc aici, zise doamna Crowe. Am socotit că era ultimul lucru ce-l mai puteam face pentru ea.

Își apropiară iarăși scaunele de sobă și-și reluară lucrul de mînă. Fotoliul-balansoar al sorei Binson scîrțîia cînd se legăna. Pîrîiașul se auzea mai tumultuos ca oricînd. Cînd nimeni nu vorbea, senzația de singurătate era mai puternică ; și doamna Crowe reveni la gîndurile ei despre îmbătrînire.

— Da, Tempy a îmbătrînit dintr-o dată. Mi-amintesc că într-o zi am întrebat-o dacă se simțea la fel de bine ca de obicei, și ea a făcut haz de întrebarea mea. Cîte, cînd domnul Crowe a început să arate bătrîn, nu-mi ieșea din minte că poate suferea de vreo boală și dacă nu cumva exista ceva să-l facă bine, și l-am doftoricit o jumătate de vară.

— Cîte lucruri nu vom dori s-o întrebăm pe Tempy ! exclamă Sarah Ann Binson după o lungă tăcere. Nu știu ce-am să mă fac fără ea. Aș dori ca măcar o dată să poată veni cineva înapoi și să ne spună cum e acolo unde s-a dus. Poate că atunci am putea îndura mai ușor lipsa lor.

Pîrîiașul continua să curgă tumultuos, vîntul se umfla din cînd în cînd ; casa era însă un loc liniștit, iar cina, căldura focului și lipsa unor subiecte noi de conversație le îmbiau pe veghetoare la somn. Sora Binson închise cea dintîi ochii și ațipi o clipă, și doamna Crowe se uită la ea compătimitor, cu un sentiment de nouă simpatie pentru mica femeie istovită. Se hotărî s-o lase pe

Sarah Ann să se odihnească bine şi să stea numai ea de veghe ; dar, după cîteva minute, lucrul de mînă îi pică în poală şi la rîndu-i adormi. Deasupra lor, chipul palid al lui Tempy Dent, trupul secătuit de viață al acelui suflet generos și modest, de asemenea dormea în straiul său alb. Poate Tempy însuși se afla prin apropiere și își privea cu altă înțelegere propria-i viață și pe cei din jur. Poate că era singura care veghea..

Cîteva ore mai tîrziu, Sarah Ann Binson se trezi tresărind. Dincolo de ferestrele mici mijea lumina palidă a zorilor. În bucătărie, lampa ardea întunecat. Se trezi și doamna Crowe.

— Tempy, cred, ar fi prima să spună că bine am făcut că ne-am odihnit puțin, zise ea, nu fără un simțămînt de vinovăție.

Tovarăşa ei se duse la uşa exterioară şi o deschise larg. Aerul proaspăt nu era prea rece și susurul pîrîiașului nu mai suna chiar atît de tumultuos cum se auzise în întunecimea miezului de noapte. Putea să vadă formele dealurilor și umbrele uriașe pe care le așterneau peste ținutul din vale. Răsăritul se lumina repede.

— Are să fie o zi frumoasă pentru înmormîntare, zise ea și se întoarse, cu un oftat, ca s-o urmeze pe doamna Crowe sus pe scară.

Stăpîna Marthei

1. ÎNTR-O ZI, CU MULȚI ANI în urmă, casa bătrînului judecător Pyne avea un neobișnuit aer de veselie și tinerețe. Grădina verde cu gard înalt atrăgea atenția prin fastul florilor de iunie. În vasta curte din față, se puteau vedea, la umbra ulmilor, cîteva fotolii așezate aproape unul de altul, cum deseori se obișnuia cînd întreaga familie era acasă și viața se desfășura vesel, cu conversații însuflețite și tot felul de distracții ; și cînd judecătorul mai vîrstnic, bunicul, îl cita adesea pe marele autor, doctorul Johnson, spunînd fetelor sale : „Fiți agere, fermecătoare și sociabile“.

Pe spătarul drept al unuia din fotolii se afla, aruncat neglijent, un șal stacojiu de mătase, pe care, dacă un trecător l-ar fi zărit printre zăbrelele porții dintre stîlpii înalți cu urne albe, putea crede că această bucată de țesătură de culoare țipătoare, din Indiile Răsăritene, era un uriaș crin roșu care înflorise nelalocul lui în fața tufișului de iasomie. Cîteva ferestre, de obicei închise, erau larg deschise și perdelele lor fluturau liber în vîntul ușor al după-amiezei de vară ; arăta ca și cum o numeroasă familie se întorsese la casa bătrînească și camerele de zile mari fuseseră cu grijă aranjate ca s-o primească cu o înfățișare cît mai veselă.

Era evident pentru fiecare om al locului, că domnișoara Harriet Pyne avea, ca să folosim expresia satului, „companie“. Era ultima din familia ei și nu era deloc în vîrstă ; dar fiind ultima și obișnuită să trăiască cu oameni mult mai în vîrstă decît ea, căpătase toate deprinderile unei venerabile persoane serioase. Doamnele de vîrsta ei, ceva peste treizeci, adesea purtau în acea vreme bonete cochete, îndeosebi dacă erau măritate, dar fiind necăsătorită, domnișoara Harriet ținea în această

privință la înfățișarea tînără, cu singura concesie de a-și purta părul șaten ondulat cît mai neted și strîns aranjat. Fusese tovarășa conștiincioasă de viață a tatălui și a mamei ei în ultimii lor ani, deoarece frații și surorile mai în vîrstă se căsătoriseră și plecaseră, sau muriseră departe de casa bătrînească. Acum cînd rămăsese singură, cel mai bun lucru ce i-a părut potrivit să facă a fost să accepte deschis realitatea vîrstei și să prefere, mai hotărîtă ca niciodată, compania cărților serioase și îndatoririle casnice. Era mai serioasă și înclinată spre rutină decît bătrînii ei înșiși, cum se întîmpla uneori cînd fiicele din lumea bună a Noii Anglii erau crescute numai în societatea bătrînilor. La treizeci și cinci de ani șovăia să înfrunte o împrejurare neprevăzută, mai mult decît mama sa, sigur mai mult decît bunica sa, care mai păstrase ceva din moștenirea eleganței și mondenității din perioada colonială.

În aspectul șalului stacojiu de mătase din curtea de la fațadă era ceva care dădea de bănuit că obiceiurile sobre ale celei mai bune case dintr-un sat liniștit al Noii Anglii erau complet nesocotite, și o dată, cînd stăpîna casei a venit să stea în cadrul ușii, avea aerul bucuros, dar oarecum sfios, al unui oaspete. În aceste zile, viața din Noua Anglie respecta exigențele unui comportament demn și retras. La toate festivitățile domnea cea mai sinceră ospitalitate și bună dispoziție, dar uneori ospitalitatea era reținută, urmată de o implacabilă întoarcere la ascetism atît al dietei cît și al comportamentului. Domnișoara Harriet Pyne aparținea celei mai posomorîte perioade a Noii Anglii, aceea în care se practica poate cel mai mare dispreț pentru profesiunile învățate, cea mai riguroasă interpretare a cuvîntului „evanghelic" * și cea mai obtuză indiferență față de ideile mari. Izbucnirea dorinței pentru o mai mare libertate religioasă a dus la început la cea mai dîrză reacție față de formalism, mai ales în satele mici și liniștite ca Ashford, preocupate îndeosebi de propriile lor griji. Se simțea de mult nevoia unui mic factor stimulator în acest moment, cînd marile

* Termen care se referă la acele secte protestante (baptiste și metodiste) care interpretează mai limitat dogmele creștine (refuză cuminecătura, autoritatea episcopilor ș.a.). (N.T.).

avînturi ale războiului pentru libertate se stinseseră și cele ale următorului război, din patriotism și pentru o nouă libertate, abia începuse.

Interiorul posomorît, viața schimbată din casa bătrînească, a cărei însuflețire de altădată părea să fi căzut într-un somn adînc, erau în realitate aspecte ale acestor condiții generale, și micul factor stimulator își făcuse ușor recunoscută apariția sub forma unei fete pline de viață. Era tînăra verișoară din Boston a domnișoarei Harriet, Helena Vernon, care, pe jumătate amuzată și pe jumătate neliniștită de sobrietatea fără rost a amfitrioanei sale și a satului Ashford îndeobște, își luase greaua sarcină a aducerii voioșiei pe aceste meleaguri. Verișoara Harriet îi urmărea cu atenție încercările ingenioase și cu totul inocente de distracție, ca și cum ar fi urmărit ghidușiile unui pisicuț care lua ușor un ghem de ață sau o frunză purtată de vînt, drept o păsărică imprudentă, dar care putea în orice moment să destrame franjul unui sacrosanct ciucure de perdea în lipsă de altceva.

Helena, în ciuda ochilor ei ștrengari atrăgători și a fermecătoarelor cîntece vechi executate la ghitară, părea cu atît mai încîntătoare și chiar modestă cu cît era foarte amabilă cu toată lumea și mai ales nespus de frumoasă. Poseda darul celor mai atrăgătoare maniere. Avea acea minunată grație degajată, însușită odată cu buna creștere din căminul ei de la oraș, unde veneau și plecau mulți oameni veseli ; nu arăta cîtuși de puțină sfială, ba se putea spune nici respect, în fața vreunei persoane de seamă, și nu avea nevoie să-i pese de ce credeau alții despre ea.

Verișoara Harriet încremeni cînd îl zări pe pastor sosind prin poarta din față și se întrebă cu neliniște dacă Martha era corect îmbrăcată ca să se ducă să-l primească și dacă a auzit cumva ciocănașul de la ușă. Helena a fost cea care, încîntată că avea să se întîmple ceva, a alergat la ușă să-l întîmpine pe onorabilul domn Crofton, ca și cum ar fi fost un prieten bun de vîrsta ei. S-a purtat destul de cuviincios în cursul primei vizite oficiale, și chiar a reușit s-o înviooreze cu reținută vese-

lie, smulgîndu-i musafirului mărturisirea că avea o voce de tenor, deși din păcate puțin exersată. Cînd însă pastorul a plecat oarecum măgulit și sperînd că nu se exprimase, ca pastor, prea sever despre poemele lui Emerson *, și cu o senzație de neobișnuită emoție frivolă în inimă, Helena a înșfăcat onorata pălărie a decedatului judecător Pyne de la ultimul ei loc de odihnă din hol și, ținînd-o strîns cu ambele mîini, imită intrarea timidă a pastorului. Luă expresia lui gravă și încordată din salonul slab luminat, cu atîta haz, încît domnișoara Harriet, care nu totdeauna putea să-și stăpînească imboldul brusc al păcatului de umor, izbucni în rîs.

— Dumnezeule ! exclamă ea sever în momentul următor. Mi-e rușine de lipsa asta de respect a ta !

Apoi rîse iarăși, luă îndrăgita pălărie veche și o duse la locul ei.

— Pentru nimic în lume n-aș mai lăsa pe altcineva să te vadă, zise ea supărată, cînd se întoarse și apăru în ușa salonului, de astă dată complet stăpînă pe sine.

Helen ședea însă tot în fotoliul pastorului, cu picioarele ei mici așezate cum fuseseră bocancii lui și cu o expresie solemnă, ca a pastorului înainte să ajungă să vorbească despre Emerson și despre ghitară.

— Am dorit să-l întreb dacă ar fi atît de amabil să se cațăre în cireș, zise Helena, luînd o atitudine ceva mai rezervată cînd observă că verișoara ei nu mai era dispusă să rîdă. Pe crăcile de sus toate cireșele sînt coapte. Pot să mă cațăr la fel de sus ca el, dar nu pot să ajung destul de sus de pe ultima care m-ar putea susține. Pastorul e atît de lung și suplu...

— Nu știu ce părere și-o fi făcut de tine domnul Crofton. E un tînăr foarte serios, zise verișoara Harriet, încă rușinată de rîsul ei. Martha îți va culege cireși, sau unul din servitori. Nu mi-ar plăcea ca domnul Crofton să creadă că ai fi ușuratică, tu o tînără din lumea bună cu educația ta.

La pomenirea numelui Marthei, Helena fugise însă prin hol și afară prin ușa dinspre grădină. Domnișoara

* Emerson, Ralph Waldo, 1803—1882, poet, filozof, teolog și pastor la Boston, funcție din care s-a retras din cauza opiniilor lui neconforme cu unele dogme creștine. (N.T.).

Harriet Pyne oftă îngrijorată și apoi, în pofida convingerilor sale profunde, zîmbi cînd închise jaluzelele ca să redea locuinței aspectul sobru obișnuit.

Ușa din față putea fi închisă, dar ușa dinspre grădină de la celălalt capăt al vastului hol era larg deschisă spre întinsa grădină însorită, unde ultimii bujori roșii și albi, crinii galbeni și primii nemțișori * albaștri înalți își etalau belșugul de culori. Bordurile drepte de merișor erau toate verzi, cu frunzele lor noi lucitoare, și în ungherele cele mai tainice ale bătrînei grădini se simțea mireasma de caprifoi de pe un lung spalier. Era spre sfîrșitul după-amiezei, și soarele era jos, dincolo de falnicii meri de la capătul grădinii, care-și aruncau umbrele peste gazonul tuns scurt al peluzei. Cireșii se aflau mai deoparte, în plină lumină de soare, și domnișoara Harriet, care la scurt timp veni în pragul grădinii, privind ca o găină la marginea apei, zări încîntătoarea siluetă a verișoarei sale, în rochia albă de muselin indian, traversînd grăbită peluza. Era însoțită de statura înaltă și greoaie a Marthei, noua fată-n casă, care, deși posomorîtă și indiferentă față de oricine altcineva, manifesta o surprinzătoare bunăvoință și supunere față de tînărul musafir.

— Martha trebuia să fie acum în sufragerie, moliie cum e; doar o jumătate de oră mai e pînă la vremea ceaiului, zise domnișoara Harriet cînd se întoarse și intră în locuința învăluită în umbră.

Martha era cea care servea la masă și instruirea ei cu acest serviciu dăduse loc la multe scene penibile și strădanii zadarnice. Martha era desigur foarte neîndemînatică și stîngăciile ei erau cu atît mai izbitoare, cu cît o înlocuise pe mătușa ei, o femeie foarte iscusită, care se măritase de curînd cu proprietarul înstărit al unei ferme prospere. Trebuie spus însă că domnișoara Harriet era un instructor foarte derutant și eleva ei se zăpăcea repede și greșea. Sosirea Helenei o cam îngrijorase din cauza acestui serviciu inadecvat, dar la prima masă de ceai oaspetele nu luă seama la încrețirile frunții și gesturile inutile ale Marthei și căută doar să lege relații

* Plantă erbacee cu frunze în formă de palmă și flori albastre-azurii. (N.T.).

prietenești cu ea, zîmbindu-i încurajator. Erau cam de aceeași vîrstă și, în dimineața următoare, înainte ca Harriet să coboare, Helena îi arătă în cuvinte puține și clare cum să facă corect ce greșise și nu fusese în stare să priceapă în seara precedentă. Un moment mai tîrziu, cînd îngrijorata stăpînă intră fără să bănuiască nimic, ochii Marthei erau galeși ca ai unui cîine, iar pe față avea un aer nou, de încredere ; acest oaspete temut era în definitiv un prieten și nu un vrăjmaș sosit din orgoliosul Boston ca să-i facă de rușine nepriceperea și căznitele ei strădanii.

Cele două tinere făpturi, instructoarea și slujnica, traversau zorite iarba îngrijită a peluzei.

— Nu pot să ajung la cireșele cele mai coapte, îi explică liniștit Helena, și s-ar cuveni, cred, ca domnișoara Pyne să-i trimită cîteva pastorului. Adineauri ne-a făcut o vizită. Ei, Martha, nu cumva ai plîns iar !

— Da, domnișoară, zise trist Martha. Domnișoarei Pyne îi place totdeauna să trimită cîte ceva pastorului, recunoscu ea imediat, ca și cum nu dorea să-i explice aceste din urmă lacrimi.

— Vom aranja cîteva cireși din cele mai frumoase pe o farfurie drăguță, am să-ți arăt eu cum, și ai să le duci după ceai la casa parohială, zise voios Helena, și Martha primi cu plăcere solia.

În ultimele zile, viața începea să-i ofere momente ceva mai plăcute.

— O să vă stricați frumoasa dumneavoastră rochie, domnișoară Helena, o avertiză timid Martha.

Domnișoara Helena rămase puțin în urmă și își suflecă cu mare grijă pulpanele rochiei, în timp ce țărăncuța, în rochia ei de pînză albastră cadrilată groasă, începu să se cațăre în cireș ca un băiat.

Fructele stacojii cădeau ca niște stropi strălucitori de ploaie în iarba verde.

— Rupe cîteva crenguțe frumoase cu cireși și cu frunze cu tot. O, ești o zvîrlugă, Martha ! zise Helena, și Martha se îmbujoră încîntată, arătînd mai degrabă ca un stîrc albastru zvelt și solemn ; coborî repede pe pămînt și strînse trofeele în șorțul ei curat.

Seara, la ceai, în cursul absenței de moment a slujnicei, domnișoara Harriet declară, oarecum ca o scuză,

că Martha pare să înceapă a se descurca ceva mai bine în munca ei.

— Mătușa ei era o comoară, n-a avut niciodată nevoie să-i spui ceva de două ori ; dar Martha a fost stîngace ca un pui de elefant, zise scrupuloasa stăpînă a casei. Mi-a fost uneori teamă că n-am să pot niciodată s-o învăț ceva. Mi-a fost rușine văzîndu-te sosind chiar acum și să mă găsești atît de nepregătită să primesc cum se cuvine un musafir.

— Oh, Martha va învăța destul de repede, pentru că își dă multă silință, se grăbi să spună vizitatoarea. Cred că e o fată tare bună. Sper că n-are să plece niciodată. Cred că pe zi ce trece își face tot mai bine serviciul, verișoară Harriet, adăugă Helena din toată inima ei tînără și bună.

Ușa de la firida cu porțelanuri era întredeschisă și Martha a auzit fiecare cuvînt. Din acest moment, înțelese nu numai ce însemna să te simți legat de cineva ce ți-e drag, dar și rîvna de a-i fi pe plac. Sosind dintr-o fermă de pe un deal stîncos și o casă mică de lemn sărăcăcioasă, era ca și cum un troglodit ar fi venit să-și facă sălaș permanent într-un muzeu de artă, așa îi păruse meticulozitatea și eleganța modului de viață al domnișoarei Pyne ; iar mintea simplă a Marthei era destul de înceată ca să înțeleagă și să se acomodeze la noua situație ; dar cu acest înțelegător aliat și apărător, această încîntătoare domnișoară Helena care credea în ea, toate obstacolele păreau să dispară.

Mai tîrziu în acea seară, se întorcea din misiunea curtenitoare la pastor, lecuită de dorul de casă și de deznădejde, și se opri radioasă în fața celor două stăpîne, care ședeau în portalul ușii principale, ca și cum așteptau musafiri; Helena tot în rochia albă de muselin și panglici roșii, iar domnișoara Harriet într-o rochie de mătase neagră subțire. Manierele firești ale Marthei din acest moment important se dovediră desăvîrșite și de data aceasta arăta aproape frumoasă și tînără precum era.

— Pastorul a venit el însuși la ușă și v-a trimis mulțumirile sale. A spus că cireșele au fost totdeauna fructul său preferat și vă era mult îndatorat, atît domnișoarei

Pyne cît și domnișoarei Vernon. M-a lăsat să aștept cîteva minute, pînă a adus o carte gata pregătită să v-o trimită dumneavoastră, domnișoară Vernon.

— Ce tot spui, Martha! Nu i-am trimis nimic! exclamă domnișoara Pyne mirată. Ce înseamnă asta, Helena?

— Doar cîteva cireșe, explică Helena. M-am gîndit că-i vor plăcea domnului Crofton după vizitele de după-amiază ale enoriașilor. Martha și cu mine le-am aranjat înainte de ceai și i le-am trimis cu salutările noastre.

— Oh, sînt foarte bucuroasă că i le-ai trimis, zise domnișoara Harriet mirată, dar mult domolită. Mi-a fost teamă că...

— Nu, n-am făcut nici o boroboață, răspunse îndrăzneț Helena. N-am crezut că Martha are să fie atît de repede gata să se ducă. Ți le-aș fi arătat ce frumoase erau printre frunzele lor verzi. Le-am pus în una din cele mai bune farfurii albe cu margine ajurată ale tale. Are să ți-o arate Martha mîine. Mamei îi place să le servească totdeauna așa.

Degetele Helenei erau ocupate să desfacă nodul foarte strîns al unui pachet.

— Ca să vezi, verișoară Harriet! exclamă ea cu mîndrie, cînd Martha dispăru după colțul casei, radiind de încîntare că și-a îndeplinit cu succes misiunea. Uite! pastorul mi-a trimis o carte: Predici, despre ce? Predici... e așa de neagră că nu pot deloc să văd.

— Trebuie să fie „Predici despre cumpătarea în viață", singurele pe care le-a tipărit, cred, zise domnișoara Harriet, cu multă satisfacție. Sînt considerate cuvîntări foarte frumoase. Îți face un mare compliment, draga mea. M-am temut că a observat frivolitatea purtării tale.

— M-am purtat frumos cît a stat, stărui Helena. Pastorii sînt și ei oameni, zise ea, dar se îmbujoră încîntată.

Era desigur ceva să primească o carte de la autorul ei, și un astfel de omagiu o făcea să apară într-o lumină mai bună în fața întregii ei venerabile familii. Pastorul nu era numai un om, dar și posesorul unei diplome universitare, și Helena avea vîrsta la care lucrul cel mai plăcut era să fie cuceritoare. În orice caz era plăcut să intre iarăși în bunele grații ale verișoarei Harriet.

— Invită-l la ceai pe amabilul genteleman ! Are nevoie de puțină înviorare, o rugă sirena în muselin indian cînd puse volumul negru lucios al predicilor pe treapta de piatră, cu un aer de satisfacție, dar totodată ca și cum misiunea conținutului lor se terminase definitiv.

— Poate am să-l invit, dacă Martha va progresa ca în ultimele cîteva zile, făgădui domnișoara Harriet ca o consolare. Ceva mă face să-mi fie puțin teamă cînd sînt absolut singură, dar cred că domnului Crofton îi face plăcere să vină. Conversează atît de distins !

2. Era vremea vizitelor lungi, înainte ca prietenii dragi să considere că merită osteneala unei călătorii de o sută de mile ca doar să ia cina și să petreacă o noapte în casele altor prieteni. Helena și-a prelungit vizita în tot cursul primelor săptămîni plăcute ale verii și a plecat pînă la urmă, fără voia ei, ca să se alăture familiei sale la White Hills, unde aceasta se dusese, ca și alte familii de înaltă condiție socială,să petreacă luna august afară din oraș. Tînăra vizitatoare cu fire veselă a lăsat mulți prieteni oftînd în urma ei, făgăduindu-i fiecăruia că va reveni în anul următor. Pe pastor l-a lăsat un îndrăgostit respins, la fel ca și pe profesorul de la liceu, dar cu demnitatea lor nerănită și poate cu vederi mai largi despre lume și o înțelegere mai puțin îngustă atît a propriului lor rost în viață, cît și a strădaniilor și greutăților semenilor. Chiar și domnișoara Pyne renunțase întrucîtva la inutilele îngrădiri și prejudecăți provinciale care începuseră să-i înăsprească firea bună și generoasă și inima caldă de la natură. Avea senzația că era mai tînără și mai degajată și nu atît de singură. Helena se dovedise o ființă cum nu se putea mai veselă, mai fermecătoare, mai amabilă, mai ingenioasă în divertismente de societate și mai modestă și nepretențioasă în purtarea ei prietenoasă ! Lumina tinereții ei n-a aruncat nici o umbră asupra companionilor ei, fie tineri fie bătrîni, frumoasele ei rochii n-au eclipsat pe celelalte fete, nici nu le-au făcut să arate demodate. Cînd a plecat în trăsura domnișoarei Harriet ca să ia trenul personal spre Boston și distracțiile noii Profile House *, unde mama o aștepta cu

* Cazinou. (N.T.).

nerăbdare, împreună cu un grup de prieteni din sud, se părea că niciodată nu avea să mai fie picnicuri și sindrofii în Ashford și că societății de aici nu-i mai rămînea decît să îmbătrînească și să se pregătească de iarnă.

În acea ultimă dimineață, cînd Marha a intrat în camera de dormit a domnișoarei Helena, se putea ușor vedea că plînsese ; arăta tristă ca în acea primă săptămînă de dor de-acasă și disperare. Numai de dragul ei învățase atît de multe lucruri și să le facă întocmai cum se cuvenea. Ochii ei nu scăpau cel mai mic prilej să-i facă un serviciu personal. Nu era ființă mai umilă și mai devotată. Arăta cu cîțiva ani mai în vîrstă decît Helena și avea deja un înduioșător aer de dădacă.

— Tu mă răsfeți, dragă Martha ! zise Helena din pat. Nu știu ce-or să spună cei de-acasă, sînt atît de rîzgîiată.

Martha își făcu de lucru deschizînd jaluzelele ca să lase să intre strălucirea dimineții de vară, dar nu scoase o vorbă.

— Te descurci splendid, nu-i așa ? continuă mica stăpînă. Te-ai străduit cu atîta stăruință, încît mă faci să mă simt jenată. La început îngrămădeai toate florile laolaltă și acum le aranjezi atît de frumos. Aseară, verișoarei Harriet i-a plăcut atît de mult cît de încîntătoare era masa, și i-am spus să tu ai făcut singură absolut tot. Ai să păstrezi florile din casă proaspete și frumoase, pînă mă întorc ? Pentru domnișoara Pyne e mult mai plăcut, și ai să hrănești vrăbiuțele, nu-i așa ? Sînt atît de blînde !

— O, da, domnișoară Helena ! zise Martha și un moment păru aproape mîniată, apoi izbucni în lacrimi și-și acoperi fața cu șorțul. Cînd am venit aici întîi, nu puteam să pricep nimic. Nu mai fusesem nicăieri să văd ceva, și domnișoara Pyne mă speria cînd vorbea. Dumneavoastră m-ați făcut să cred că aș putea cîndva să-nvăț. Doream să rămîn, din cauza mamei și a fraților mai mici ; o ducem foarte greu. Hepsy a fost bună în bucătărie ; i-a spus că ar trebui să aibă răbdare cu mine, că și ea a fost neîndemînatică cînd a venit întîi.

Helena rise. Era atît de frumoasă sub perdelele albe cu ciucuri ale baldachinului !

— Cred că Hepsy a avut dreptate, zise ea. Trebuia să-mi fi vorbit despre mama ta. Cînd am să revin, o să mergem sus la țară, cum spui tu, să o vizităm, Martha ! Doresc să te gîndești uneori la mine, după ce plec. Vrei să-mi făgăduiești ? și tînăra ei față senină se întunecă brusc. Am trecut și eu prin momente grele. Nu totdeauna învățam lucrurile pe care trebuia să le învăț. Nu totdeauna aranjam lucrurile cum se cuvenea. Doresc să nu mă uiți niciodată și să ai încredere în mine. Cred că asta te va ajuta mai mult ca orice.

— N-am să vă uit, zise încet Martha. Am să mă gîndesc în fiecare zi la dumneavoastră.

Spuse aceste vorbe aproape cu indiferență, ca și cum i s-ar fi cerut să curețe de praf o cameră, dar se întoarse iute într-o parte și trase micul suport de sub ibricul cu apă fierbinte ; apoi, coborî repede scara spre camera ei, plîngînd.

3. Să nu mai vezi prietenul pe care l-ai iubit și ai trăit ca să-i placi, înseamnă să-ți pierzi fericirea de a trăi. Dar dacă dragostea e sinceră, apare imediat o fericire mai mare, aceea de a-i face pe plac prietenului ideal, adică desăvîrșit. Vechea fericire se ridică la un nivel mai înalt. Cît privește pe Martha, fata care a rămas în urmă la Ashford, viața nimănui nu putea să pară mai posomorîtă pentru cei care nu o înțelegeau. Pașii îi erau lenți, și ochii aproape tot timpul plecați, ca și cum erau concentrați asupra unei continue strădanii ; dar, cînd priveau în sus, te surprindeau prin lumina lor strălucitoare. Putea trăi fericirea de a rămîne neclintit credincioasă unui măreț sentiment, inefabila mulțumire de a căuta să placă unei ființe pe care o iubea cu adevărat. Niciodată nu s-a gîndit să caute să se facă plăcută altor oameni. Trăia doar ca să mulțumească cît putea mai bine pe ceilalți și să rămînă credincioasă unui ideal, care cu timpul luă forma nălucii unui sfînt, a unui chip divin zugrăvit pe bolta cerească.

Într-o duminică după-amiază de vară, Martha sta așezată lîngă fereastra camerei sale, o încăpere mică la catul de jos, care dădea spre curtea laterală și uriașele ramuri ale unui ulm. Nu se așeza în vechiul fotoliu-balansoar de lemn decît în duminicile ca aceasta, cînd avea ziua de odihnă și de fericită meditație. Purta modesta ei rochie neagră și un șorț alb curat, și ținea în poală o mică cutie de lemn, cu un inel de alamă pe capac, ca mîner. Trecuse de vîrsta de șaizeci de ani și arăta chiar mai bătrînă, dar pe față i se citea aceeași expresie pe care o avusese cîndva, în tinerețe. Era aceeași Martha; mîinile arătau bătrîne și trudite, dar fața ei tot luminoasă era. Ca ieri parcă plecase Helena Vernon, deși trecuseră mai mult de patruzeci de ani.

Războiul și pacea aduseseră schimbările lor și mari frămîntări, fața pămîntului fusese brăzdată de puhoaie și de foc, fețele stăpînei și slujnicii fuseseră cutate de lacrimi și zîmbete, dar pe cer stelele străluciseră ca și cum nimic nu se întîmplase. Satul Ashford a adăugat cîteva pagini la anodina lui istorie; pastorul a predicat și oamenii l-au ascultat; cînd și cînd, un cortegiu funerar se tîra încet de-a lungul străzii; și, cînd și cînd, fața luminoasă a unui copilaș se ridica deasupra orizontului unei strane familiale. Domnișoara Harriet Pyne a continuat să locuiască în marea casă albă, care a cîștigat tot mai multă distincție pentru că n-a suferit nici o schimbare, afară de rezugrăviri succesive și o nouă îngrădire în jurul maiestuosului acoperiș. Domnișoara Harriet trecuse mult dincolo de incertitudinile unei tinereți anxioase; schema vieții ei a fost ireproșabilă, ca peisajul miniatural al unei grădini japoneze și la fel de lesne de ținut în ordine. Singura schimbare importantă pe care mai putea s-o facă era ultima schimbare, trecerea într-o altă lume, mai bună; și de asta natura însăși și viața sa inocentă se vor îngriji să-i fie ușoară.

Nici un mare eveniment nu-i tulburase scurgerea liniștită a vieții de la măritișul Helenei Vernon. La acesta, domnișoara Pyne se dusese cu mare fast și ducînd daruri, cîteva obiecte vechi de argint cu emblema Vernonilor, dar nu fără oarecare reținere în inimă gîndindu-se la fluctuațiile vieții de căsătorită. Helena se potrivea atît

de mult cu o viață independentă fericită și chiar cu asistența morală a vieții altora, devenite ciudat dependente de subitele ei simpatii și hotărîri instinctive, încît era greu să înțelegi subjugarea personalității ei preocupărilor altuia. Totuși o partidă engleză strălucită nu era lipsită de atracții pentru o femeie din lumea bună de altădată, ca domnișoara Pyne, iar Helena, surprinzător, era fericită. Într-o bună zi, sosise la Ashford o scrisoare de la ea, în care îi simțeai inima însăși palpitînd de fiorii dragostei și de reverie, ca să-i povestească verișoarei Harriet de o atît de nouă fericire și mari așteptări.

— Povestește-i Marthei tot ce-ți spun despre dragul meu Jack, îi scria înfierbîntata fată, și spune-i că am să mă întorc acasă vara viitoare și am să aduc cu mine la Ashford pe cel mai distins și bun om din lume. I-am povestit tot despre draga casă și draga grădină; nu există tînăr ca el să ajungă la cireșe, cu cele șase picioare și două incii * ale lui.

Domnișoara Pyne, puțin mirată, dădu Marthei scrisoarea, care o luă încet, ca și cum se mira și ea, și plecă s-o citească pe-ndelete singură. Martha plînse și simți o neobișnuită senzație de pierdere scumpă și suferință; a îndurerat-o citind despre culegerea cireșelor. Idolul ei părea să fie mai puțin al ei din moment ce devenise idolul unui străin. Nu mai ținuse în mînă pînă atunci o asemenea scrisoare, dar pînă la urmă dragostea a precumpănit din moment ce domnișoara Helena era fericită, și sărută ultima pagină unde era scris numele ei, cu un simțămînt de prea mare îndrăzneală, și puse plicul pe masa de scris a domnișoarei Pyne, fără o vorbă.

Cea mai generoasă dragoste nu poate să nu dorească o nouă confirmare, și Martha a avut bucuria de a fi amintită. N-a fost uitată nici cînd s-a apropiat ziua nunții, dar n-a știut niciodată că domnișoara Helena o întrebase pe verișoara Harriet dacă n-ar vrea s-o aducă pe Martha la oraș; i-ar plăcea să vină acolo Martha ca s-o vadă mireasă.

— M-ar ajuta la flori, scria fericita fată. Știu că i-ar plăcea să vină și am s-o rog pe mama să aranjeze ca

* Înălțimea tînărului în unități de lungime vechi englezești: 1 picior = 30,479 cm, o incie = 2,54 cm; în total, șase picioare și două incii = c.ca 1,90 (N.T.).

cineva s-o ducă peste tot în Boston și s-o distreze, după ce va trece zorul marii zile.

Verișoara Harriet s-a gîndit că dorința Helenei era foarte amabilă și i se potrivea de minune, dar Martha n-ar fi în mediul ei ; era foarte imprudent și copilăros că s-a gîndit la așa ceva. Mama Helenei n-ar dori cîtuși de puțin un oaspete de prisos tocmai atunci, în cea mai aglomerată parte a gospodăriei, și bine a făcut, a socotit ea, că nu i-a vorbit Marthei de invitație. Martha se va duce cîndva la Boston, dacă își făcea bine serviciul, dar nu acum. Helena n-a uitat s-o întrebe pe vara ei dacă Martha venise cu ea, și a mirat-o indiferența răspunsului. Primul lucru ce i-a amintit Harriet a fost că nu era o crăiasă a zînelor ca să se facă totul după voia ei, în această ultimă zi dinaintea nunții. Helena știa însă că Martha ar fi dorit mult să fie aproape de ea, pentru că în acest moment fericit al ei nu putea să nu înțeleagă dragostea tăinuită în altă inimă. A doua zi, această tînără crăiasă fericită, mireasa, a tăiat o bucată dintr-o prăjitură mare și a pus-o într-o cutie frumoasă care conținuse unul din darurile ei de nuntă. În timp ce voci nerăbdătoare o chemau și fața mamei devenea tot mai melancolică la gîndul despărțirii, ea încă zăbovea, alergînd să ia cîteva bagatele din trusa ei de toaletă, o mică oglindă și niște foarfeci subțiri, de care Martha își va aminti, și una din batistele frumoase, marcate cu numele ei de fată. Pe acestea de asemenea le-a pus în cutie ; a fost un fel de capriciu, de toană copilărească, dar nu putea să nu încerce a-i împărtăși fericirea ei, cînd viața Marthei era atît de simplă și mohorîtă. Cînd își luă rămas-bun de la verișoara Harriet, îi puse în mînă micul pachet pentru Martha și-i șopti un mesaj pentru ea. O iubea mult pe verișoara Harriet. Îi zîmbi cu vechiul ei licăr jucăuș în ochi. Părea că în fața ei o vedea pe Martha stînd în picioare, cu privirea pierdută și silueta ei înaltă, stîngace, cînd i-a făgăduit să revină la Ashford. Voci nerăbdătoare o strigau pe Helena, iubitul ei era la ușă, și ea se grăbi să plece, părăsind fericită căminul părintesc și copilăria ei. De-ar fi știut, cînd a sărutat-o de rămas-bun pe verișoara Harriet, că n-aveau să se mai revadă pînă ce vor fi devenit femei bătrîne. Primul pas

pe care-l făcea la plecarea din casa părintească în acea zi, căsătorită și plină de speranță și fericire, o ducea departe de ulmii verzi din Boston Common * și departe de țara sa și de cei pe care îi iubea cel mai mult, spre o viață strălucită, mult diferită, și spre aproape toate necazurile și aproape toate bucuriile pe care o inimă de femeie le putea cuprinde sau cunoaște.

În după-amiezele de duminică, Martha obișnuia să se așeze lîngă fereastra camerei sale din Ashford, cu cutia de lemn pe care un frate al ei favorit, după aceea mort pe mare, i-o făcuse pentru ea, și pe care o folosea ca să scoată din ea frumoasa cutiuță cu capac aurit, care conținuse bucata din prăjitura de nuntă, și micile foarfeci și oglinjoara ștearsă de timp, în teaca ei de argint; cît privește batista cu margine îngustă de dantelă, o dată la doi sau trei ani o stropea ca pe o floare și o întindea la soare pe bătrînul gazon și se așeza aproape, în tufăriș, să vegheze ca nu cumva un prigor sau o gaiță s-o înhațe și s-o ducă aiurea.

4. Domnișoara Harriet Pyne a fost deseori felicitată pentru norocul de a avea o astfel de ajutoare și prietenă ca Martha. Cu cît timpul trecea peste această femeie înaltă și deșirată, veșnic uscățivă, veșnic domoală la mers, ținuta ei căpăta un aer demn și privirea o căldură naturală, care se potriveau cu înfățișarea încîntătoare și impunătoare a străvechii case. Era, fără să-și dea seama, frumoasă ca o sfîntă, ca pitorescul unui copac singuratic, care durează ca să adăpostească la nesfîrșit ființe, stînd netulburat, împăcat cu locul său. Avea atîta simplitate și statornicie rustică, atîta capacitate de înțelegere, atîta discreție, atîta compasiune pentru cei necăjiți sau bolnavi! Toate aceste haruri și alese însușiri Martha le tăinuia în inima sa. Niciodată nu s-a alăturat comunității parohiale pentru că nu se socotea destul de cucernică, dar în sufletul ei era atîta pasiune și fericire de a-și ajuta aproapele, încît era cu neputință să nu fie evlavioasă, și totdeauna se afla în fiecare duminică la locul ei umil de pe banca din fund, de lîngă ușă. Fusese convertită de o amintire. Ochii tineri ai Helenei au pri-

* Cartierul rezidențial din Boston. (N.T.).

vit tot timpul spre ea asigurător, de pe fața-i veselă de fată. Răbdarea blîndă cu care îi îndreptase stîngăcia nu putea s-o uite.

— Datorez totul domnișoarei Helena, își spunea Martha aproape cu voce tare, în timp ce ședea singură lîngă fereastră.

Își spusese asta de mii de ori. Cînd se uita în oglinjoara primită ca suvenir, de fiecare dată spera să vadă imaginea reflectată a Helenei Vernon, dar nu întîlnea decît chipul ei ars de soare, specific țăranilor din Noua Anglie, care se uita la ea mirată.

Domnișoara Pyne se ducea tot mai rar să-și viziteze prietenii din Boston. Rămăseseră puțini prietenii care veneau la Ashford să facă vizite lungi în timpul verii, și viața se scurgea tot mai monotonă. Cînd și cînd soseau vești de peste ocean și mesaje de aduceri-aminte, scrisori cu rînduri scrise mărunt și îndesat, pe foi de hîrtie subțire, în care se vorbea de lorzi și de doamne din înalta societate, de mari călătorii, de moartea unor copii mici și de strălucite succese obținute de fiii ei la școală, de căsătoria singurei fiice a Helenei Dysart; dar și acestea se petrecuseră cu mulți ani în urmă. Păreau îndepărtate și vagi, ca într-o povestire și nu în viața reală; adevăratele legături cu trecutul erau cu totul altele. Era statornicul stol de vrăbii, pe care Helena începuse să le îmblînzească. În fiecare dimineață, Martha le arunca firimituri de pe treptele ușii laterale, în timp ce domnișoara Pyne le urmărea de la fereastra sufrageriei, numărîndu-le și alintîndu-le an de an.

Domnișoara Pyne avea multe deprinderi fixe, dar puțină imaginație, așa că pînă la urmă Martha își luă sarcina de a gîndi pentru stăpîna sa și dădu drum liber propriului ei bun gust. După un timp, fără să se observe schimbarea, aranjamentul lucrurilor din casă ajunse să fie numai cel distins de altădată cînd se primeau oaspeți. Din fericire, atît stăpîna cît și slujnica nu scăpau nici o ocazie ca să primească oaspeți, totuși domnișoara Harriet ședea mai tot timpul singură la masa servită ireproșabil, cu flori proaspete și cu splendidele cești vechi de porțelan, pe care Martha le mînuia cu atîta drag și grijă, încît nu mai avea rost să fie ținute ascunse pe raftu-

rile bufetului. În fiecare an, cînd bătrînii cireși erau pe rod, Martha ducea pastorului farfuria englezească veche, rotundă, cu margine dantelată, plină cu frunze verzi ascuțite și cireșe stacojii, și soția lui niciodată n-a înțeles prea bine de ce în fiecare an el se roșea și arăta atît de vădit încîntat cînd îi mulțumea Marthei, ca și cum avusese cinstea unei atenții cu totul deosebite. Nu exista idee nouă privind arta de a aranja frumos casa, în puținele ziare pe care le răsfoia Martha, ca ea să n-o pună în practică ; nu era obicei distins vechi al casei Pyne pe care ea să nu-l urmeze. Și în fiecare zi, așa cum făgăduise, se gîndea la domnișoara Helena... oh, de cîte ori pe zi, fie că inovațiile ei i-ar plăcea, fie că probabil s-ar potrivi cu fantezia Helenei, adică cu ideile ei privind aranjamentul casei. Rarele vești care ajungeau la Ashford, prin sporadice scrisori sau din conversația oaspeților, căpătau o deosebită însemnătate în viața intimă a Marthei, în istoria inimii ei. O veche geografie zdrențuită sta deseori deschisă pe piedestalul din camera ei, la harta Europei, și un mic nasture aurit de modă veche, montat cu o bucățică mică de sticlă ca un rubin, care se rupsese și căzuse din garnitura vreuneia din rochiile Helenei, îl folosea ca să marcheze orașul ei de reședință. Martha urmărea pe hartă modificările din viața diplomatică a fostei sale stăpîne. Uneori nasturele se afla la Paris și uneori la Madrid ; o dată, spre marea ei îngrijorare, a stat multă vreme la St. Petersburg. Deși la început se dovedise un școlar greoi, Martha n-a rămas pînă la urmă incultă, din moment ce orice se referea la viața din aceste orașe străine prezenta interes pentru credincioasa ei inimă. Își hrănea propria-i minte așa cum arunca firimituri vrăbiilor îmblînzite. Toate porneau din același îndemn și pentru aceleași tandre motivații.

5. Într-o duminică după-amiază, la începutul verii, domnișoara Harriet veni grăbită la intrarea care ducea la camera Marthei și strigă de două, trei ori înainte ca locatarul să poată ajunge la ușă. Domnișoara Harriet arăta neobișnuit de veselă și agitată, și ținea ceva în mînă

— Unde ești, Martha ? strigă ea iarăși. Vino repede, am să-ți spun ceva !

— Aici sînt, domnișoară Pyne, zise Martha, care întîrziase ca să pună prețioasa cutie în sertar și să închidă geografia.

— Cine crezi că vine chiar în seara asta, la șase și jumătate. Trebuie s-o văd imediat pe Hannah. Îți amintești de verișoara mea Helena care a trăit atîta vreme în străinătate ? Domnișoara Helena Vernon... acum onorabila doamnă Dysart.

— Da, mi-o amintesc, răspunse Martha întorcînd spre ea fața-i palidă.

— Am auzit că se află în țara noastră și i-am scris rugînd-o să vină să-mi facă o vizită lungă, continuă domnișoara Harriet.

Nu dădea deseori explicații, chiar Marthei, deși totdeauna îi împărtășea amabilele mesaje trimise de oaspeți după întoarcerea acasă, în semn de gratitudine.

— Telegrafiază, explică ea, că intenționează să-și devanseze vizita cu cîteva zile și să vină la mine imediat. În oraș începe căldura, presupun. Cred că, fiind o străină vreme atît de îndelungată, nu se sinchisește să călătorească duminică. Crezi că Hannah va fi pregătită ? O să luăm ceaiul puțin mai tîrziu.

— Da, domnișoară Harriet, zise Martha.

Se miră că putea vorbi ca de obicei, urechile îi vîjiau atît de puternic.

— O să am timp să culeg cîteva căpșuni proaspete, continuă ea. Domnișoarei Helena îi plac atît de mult căpșunile noastre.

— Ei, uitasem, zise domnișoara Pyne, puțin intrigată de ceva cu totul neobișnuit pe fața Marthei. Trebuie să ne așteptăm, Martha, s-o găsim mult schimbată pe doamna Dysart. Au trecut mulți ani de cînd a fost aici. N-am mai văzut-o de la nunta ei și a avut multe necazuri, biata fată. Înainte de a te duce în grădină, ar trebui mai bine să deschizi și să pregătești salonul.

— E gata pregătit, zise Martha. Pot să duc în camera de sus și cîțiva trandafiri din cei mici sălbatici, înainte să sosească.

— Da, totdeauna te gîndești la toate, zise domnișoara Pyne, cu o neobișnuită tandrețe.

Martha nu răspunse. Se uită melancolic la telegramă. Niciodată nu bănuise că domnișoara Pyne știa ceva despre dragostea ce nutrise în inimă toți acești ani; păstrarea acestei taine fusese pentru ea suferință, dar și o mare mîngîiere; cu greu făcea față emoției ce-i provoca această neașteptată clipă.

Vestea dădu imediat aripi picioarelor ei trezite din amorțeala lor obișnuită. Cînd Hannah, bucătăreasa, care n-o cunoscuse pe domnișoara Helena, se duse o oră mai tîrziu, sub un motiv oarecare, în salonaș la bătrîna ei stăpînă, descoperi că oaspetele străin trebuie să fie o persoană foarte importantă. Niciodată nu văzuse masa pentru ceai arătînd ca în acea seară, și chiar în salonaș erau flori proaspăt înflorite, în vaze vechi din Indiile răsăritene, și crini în holul lambrisat și flori pretutindeni, ca pentru o mare festivitate.

Domnișoara Pyne ședea lîngă fereastră privind, în cea mai bună rochie, cu o expresie demnă și calmă. Acum ieșea rar din casă, și era aproape timpul de sosire a trăsurii. Martha tocmai intra din grădină cu căpșunele și cu alte flori în șorț. Era o seară senină, răcoroasă de iunie, prigorii aurii cîntau în ulmi și soarele cobora înapoia merilor de la capătul grădinii. Măreața casă veche stătea larg deschisă oaspetelui de atît de multă vreme așteptat.

— Cred că am să cobor spre poartă, zise domnișoara Pyne, uitîndu-se la Martha pentru aprobare.

Martha clătină din cap și coborîră încet, împreună, pe larga alee dinspre drum.

Se auzi zgomot de cai și de roți pe gazonul de pe marginea șoselei. În primul moment, Martha n-a putut s-o vadă; ședea în spatele porții, dinapoia tufelor de liliac alb cînd a sosit trăsura. Domnișoara Pyne se afla de față. Și-a întins ambele brațe și a strîns la piept o persoană măruntă, gîrbovită și obosită, îmbrăcată în negru.

— Oh, domnișoara Helena a mea e o femeie bătrînă ca mine! își zise Martha și dădu un vaiet de compătimire.

Niciodată nu-i trecuse prin minte că s-ar putea întimpla așa ceva. Era singurul lucru pe care nu-l putea îndura.

— Unde ești, Martha ? strigă domnișoara Pyne. Martha va duce astea înăuntru. N-ai uitat-o pe buna mea Martha, Helena ?

Apoi, doamna Dysart își ridică privirea și îi zîmbi așa cum obișnuia să-i zîmbească în zilele de altădată. Pe fața-i schimbată erau aceiași ochi tineri, și domnișoara Helena venise.

În aceeași noapte, Martha s-a dus în camera fostei stăpîne, așa cum obișnuia, umilă și tăcută, și îndeplini vechile dragi servicii pe care nu le uitase. Parcă ieri se afla tot acolo. La urmă, zăbovi un moment, gîndindu-se dacă mai avea ceva de făcut ; apoi plecă fără să spună nimic, dar Helena o chemă înapoi. Într-o clipă își dăduse seama de tot ce se petrecuse între timp și abia mai putu rosti :

— Ah, draga mea Martha, zise ea plîngînd, nu vrei să mă săruți înainte de culcare ? Ah, Martha, chiar atît de mult te-ai gîndit la mine, toți acești lungi ani !

Oaspeţii doamnei Timms

1. DOAMNA PERSIS FLAGG sta în picioare în pragul ușii din față a casei sale, luîndu-și la revedere de la domnișoara Cyntia Pickett, care-i făcuse o lungă vizită. Nu erau prietene intime. Totdeauna, cînd o vizita, domnișoara Picket venea protocolar la ușă și suna, dar în săptămîna dinainte se întîlniseră la o conferință districtuală a enoriașilor și intîmplător fuseseră trimise pentru găzduire în aceeași casă, și de atunci aveau relații mai strînse și le plăcea să se revadă.

Era într-o după-amiază, la început de iunie. Tufele de iasomie erau înalte și verzi, de o parte și de cealaltă a treptelor de piatră din pragul ușii, și pline de minunatele lor flori albe și gălbui. Domnișoara Pickett rupse cel mai apropiat fir și, în timp ce vorbea, îl ținea în fața ei cu o expresie afectată. Schiță un zîmbet drăguț, nevinovat, care dispăru repede precum apăruse, dar fața ei nu purta urme de prea multe bucurii. Doamna Flagg, în schimb, era o persoană înaltă, impunătoare, cu un aer mulțumit de sine și autoritar.

— Oh, da, ia cîte vrei, zise ea rece cînd domnișoara Pickett a rupt firul de iasomie fără a-i cere voie înainte ; expresia era totuși amabilă și acum fața ei plină se lumină gîndindu-se la comunicarea plăcută ce avea să-i facă.

— O să știm încă de dimineață ce fel de vreme va fi, zise ea îndată. Nu-i nici un nor pe cer acum. Am să mă opresc să te iau cînd plec, și dacă ceva neprevăzut mă împiedică, am să-ți trimit vorbă. Cred că nu dorești să te duci dacă s-ar întîmpla să nu pot.

— Vai, nu! răspunse curtenitor domnișoara Pickett cu o îmbujorare timidă. Sînteți sigură că nu o s-o deranjăm pe doamna Timms? Nu mi-aș permite să mă duc dacă n-aș merge cu dumneata.

— De ce? A vorbit cum nu se putea mai clar, zise doamna Flagg pe un ton de reproș. Ai văzut cît a insistat să vin și spunea întruna cum obișnuiam să ne vedem deseori cînd locuiam amîndouă la Longport, și că se gîndise să-mi scrie să mă întrebe dacă nu puteam să vin la ea și să stau trei sau patru zile, îndată ce se făcea vreme bună, pentru că nu aprindea focul în salon din cauza șemineului care scotea fum cînd vîntul sufla cu putere. Ai văzut cît îi sînt de dragă, sărutîndu-mă și la venire și la plecare! Ba chiar m-a întrebat, domnișoară Pickett, cine mi-a lucrat boneta, curioasă de parcă-i eram soră. Și a declarat că, după ce vom ajunge toate acasă și ne vom fi pus totul în ordine, după conferință, ne va aștepta în fiecare zi cu vreme frumoasă.

Domnișoara Pickett zîmbi, dar nu spuse nimic, ca și cum aștepta și alte argumente.

— Și părea la fel de bucuroasă să se întîlnească iarăși și cu dumneata, continuă doamna Flagg. Într-adevăr a insistat să venim împreună și să vorbim despre vremurile de altădată... dar să n-o mai luăm iar de la capăt! Am aflat că a înfrumusețat mult vechea casă a mătușii ei Bascom, unde locuiește. Am auzit pe cineva descriind covorul ei din salon ca fiind foarte frumos, cum nu era altul prin părțile locului. Păi, a fost cum nu se putea mai cordială, domnișoară Pickett. N-ai să renunți tocmai acum, la urmă?

— Oh, nu! se grăbi vizitatoarea să răspundă. Nu, doamnă! Doresc la fel de mult ca dumneata, doamnă Flagg, dar, vedeți, niciodată nu am cunoscut-o atît de bine pe doamna Timms și totdeauna mi-a fost groază să mă vîr în sufletul cuiva. A fost desigur foarte insistentă și ne-a spus destul de clar să venim săptămîna următoare, în orice zi, și acum e miercuri, deși, firește, nu ne

așteapta să venim nici luni nici marți. O să fie o ocazie foarte plăcută și acum, că ne-am întors de la conferință, n-ar fi un efort prea mare să pornim la drum.

— Ei, asta nu contează, zise doamna Flagg cu mîndrie. Mergînd împreună și ce-o mai fi, sînt sigură că o să petrecem bine.

Domnișoara Pickett continua să se joace cu floarea de iasomie, bătînd-o ușor de obrazul ei slab, învirtindu-i repede codița între degete. Privea ca și cum mai avea ceva de spus, dar după un moment de ezitare se întoarse să plece.

— Bună ziua, doamnă Flagg, zise ea ceremonios, cu un mic zîmbet. Mi-a făcut plăcere vizita. Sper că nu v-am reținut prea mult. Nu-mi dau bine seama, dar cred că-i aproape vremea ceaiului. Atunci, am să vă aștept mîine dimineață.

— Bună ziua, domnișoară Pickett. Mă bucur că am fost acasă cînd ai venit. Ai să mă mai vizitezi, nu-i așa ? zise doamna Flagg. Da, poți să mă aștepți la ora potrivită.

Se despărțiră. Domnișoara Pickett ieși prin poarta frumoasă, cu clanță bine unsă, a gardului alb, și un moment mai tîrziu doamna Flagg se uită afară prin fereastra camerei de zi ca să vadă dacă închisese poarta și constată cu multă plăcere că era bine închisă. Uneori, după plecarea unui musafir, se ducea s-o închidă ea însăși, trîntind-o dojenitor cu zgomot. Aceste două femei din Woodville trăiau singure și erau foarte meticuloase în tot ce făceau.

2. În dimineața următoare, zorii se iviră senini și strălucitori, și domnișoara Pickett se trezi mai devreme ca de obicei. Îi fuse foarte greu să se hotărască pe care din rochiile cele mai bune s-o îmbrace. Vara era încă timpurie și ziua era răcoroasă ca primăvara, dar cînd cele două prietene plecară împreună pe strada umbroasă, însoțite de corul prigoriilor care nu pridideau cîntînd sus

în ulmi, domnișoara Pickett își zise că alesese bine a doua rochie bună de mătase neagră, pe care o întorsese pe dos și o făcuse ca nouă. Pentru sezon, nu era nici prea călduroasă nici prea subțire, și nici nu arăta prea înzorzonată. Purta acul ei mare cu camee, și acesta, împreună cu lanțul lung de ceas, semăna aidoma unui ornament mural. Era o persoană măruntă, țeapănă și plată, de parcă rochia, cînd nu o folosea, și ea însăși, stăteau presate între filele unei cărți. Purta o frumoasă umbrelă de soare cu franjuri și un mic șal împăturit peste brațul stîng. Doamna Flagg se îmbrăca totdeauna în cașmir negru și, pentru observatorii grăbiți, arăta aproape la fel în fiecare zi ; dar însoțitoarea ei recunoscu că rochia era din cel mai bun cașmir și pentru un moment se neliniști la gîndul că doamna Flagg acorda atît de mare respect față de viitoarea amfitrioană. Vizita lua deocamdată aspectul unui eveniment neașteptat de protocolar, și buna dispoziție cu care Cynthia Pickett pornise s-o facă părea să descrească ; totuși își luă inima-n dinți și nu încetini o clipă pasul. Doamna Flagg ducea o sacoșă neagră de piele, întrucîtva uzată, care nu-i plăcu domnișoarei Pickett. Nu dădea vizitei acel aer întîmplător și nepremeditat, care, după părerea ei, ar fi fost mai elegant.

— Să vă duc eu sacoșa ? întrebă ea timid.

Doamna Flagg era o persoană mai în vîrstă și mai de vază.

— Oh, nu, dragă, răspunse doamna Flagg. Buzunarul meu e la prea mare distanță și în caz că mi-ar veni să strănut sau altceva, am socotit-o mai potrivită pentru căratul batistei și al portvizitului. Și apoi am îndesat înăuntru două borcane cu jeleu de mere sălbatice pentru doamna Timms. Era foarte pricepută în dulcețuri de orice fel și m-am gîndit că ar fi un fel de atenție și un început de conversație. Știu că obișnuia să facă biscuiți excelenți, cînd locuiam amîndouă la Longport ; lumea spunea că niciodată nu dădea adevărata rețetă, dar dacă am un prilej bun intenționez să i-o cer. Sau, de ce

n-ai putea dumneata, dacă eu încep să vorbesc despre rețete... de ce n-ai putea să-i spui, cu un aer nevinovat, că ai auzit deseori vorbindu-se despre biscuiții ei și i-ai cere modul de preparare ? Ar fi foarte sensibilă la compliment și s-ar putea să-i scape fără voie. Hai, fă asta pentru mine !

— Da, doamnă, zise domnișoara Pickett, nu fără un aer de îndoială. Am să caut să profit de prilej. Îmi plac foarte mult biscuiții. Erau din făină de grîu sau de secară, doamnă Flagg ?

— Din făină de grîu, dragă, îi răspunse doamna Flagg. Crocanți și ușori cum n-am mai văzut.

— Aș fi dorit să-i duc ceva care să-i facă plăcere, zise domnișoara Pickett după cîțiva pași. Dar, uite, nu știu dacă ar fi chiar potrivit, la această primă vizită, să-i ofer ceva unei persoane ca doamna Timms. În caz că mă mai duc la Baxter, n-am să uit să-i fac un mic dar, cît mai frumos cu putință. A fost desigur foarte politicos din partea ei că a stăruit să vin împreună cu dumneata. La început, m-am cam îndoit. Nu știam dacă n-a considerat că așa se cădea pentru că eram în compania dumitale la conferință, ca să nu mă simt prost și se aștepta să refuz invocînd o scuză. Niciodată nu ne-am cunoscut bine. Familia mea nu era înstărită cînd am cunoscut-o prima oară. Era înainte ca unchiul meu, căpitanul Dyer, s-o treacă pe mama și pe mine în testamentul său. Nu puteam în acea vreme să facem sindrofii pretențioase, așa că nu ne duceam la nimeni și ne țineam deoparte. Dar mama spunea mereu că, în timpul cînd trăia bunica, familiile erau în raporturi foarte prietenoase. N-aș înțelege să mă duc să petrec ziua cu doamna Timms, dacă n-aș intenționa s-o rog să-mi întoarcă vizita. Unii nu se gîndesc la astfel de lucruri, dar mama respecta foarte strict regula să nu viziteze pe cineva dacă nu putea s-o primească la rîndu-i.

— Cînd plouă cu păsat ridică farfuria *, zise doamna Flagg, dar domnișoara Pickett nu răspunse decît cu un slab „Da, doamnă", care oarecum se opri în panglicile bonetei sale verde-deschis.

— Uite ce, n-are rost să facem prea mult caz de lucruri din astea, declară ritos doamna Flagg, grăbind pasul, cu o ușoară fluturare a pulpanelor rochiei și cu un aer semeț. Lumea te ocolește și nu te mai ia în seamă. Oamenii nu pot totdeauna să respecte atît de strict regulile astea. Mama dumitale și dumneata v-ați fi petrecut timpul mult mai plăcut, dacă ați fi fost mai puțin riguroase în manierele voastre. Nu crezi că-i așa ? Nu contează atît de mult ce oferi de mîncare oamenilor, cît să-i faci să se simtă bine primiți. Acum, uite-o pe doamna Timms. Cînd ne aflam la Longport era groaznic de pretențioasă. N-ar fi permis căpitanului Timms să aducă pe cineva la masă fără s-o anunțe ; tot astfel trebuia să facă și soțiile celorlalți căpitani. Mă gîndeam cît de cordială era acolo, la Danby, și cum s-a domolit cu timpul. Anii îi învață ceva pe oameni ! Părea foarte amabilă și dornică s-o vizităm. Sînt atît de bucuroasă că am pornit. Dacă azi a pregătit un prînz cu adevărat bun și apoi nu ne lasă să plecăm pînă mîine, ar fi fost cu adevărat rău să nu ne ducem. Pentru cine trăiește singur, viața e foarte plictisitoare.

— Oh, așa-i ! zise domnișoara Pickett. Aș vrea să-ți spun prin ce-am trecut cu doi ani în urmă. Au venit la mine într-o sîmbătă seara să mă roage să găzduiesc un pastor. Era perioada candidaturilor pentru oficiul de pastor...

— Cred că am face mai bine să ne grăbim, o întrerupse doamna Flagg. Uite, domnișoară Pickett, vine diligența ! E grozav de punctuală, mi se pare. Repede ! Așteaptă multă lume, și n-aș vrea să ajung la Baxter s-o

* Zicală cu sensul, în context : nu lăsa întinsă mîna ce ți se oferă. (N.T.).

vizitez pe doamna căpitan Timms într-un hal făr-de hal, dacă va trebui să călătoresc de-a-ndăratelea !

3. Diligența nu s-a umplut. Grupul din fața prăvăliei se dovedi a fi compus din spectatori, cu excepția unui bărbat care urcă imediat pe locul liber de lîngă vizitiu. După ce au coborît doi călători, înăuntru a mai rămas doar o persoană, care a preferat să se așeze cu spatele spre cai, așa că doamna Flagg și domnișoara Pickett se instalară confortabil în colțurile rîvnite de pe banca din spate. La început nu dădură atenție tovarășei de drum și vorbiră între ele cu glas scăzut, dar peste puțin ceva le-a atras atenția tustrelelor și le-a angajat în conversație.

— N-am mai fost niciodată pe drumul ăsta, zise străina. Bănuiesc că dumneavoastră, doamnelor, îl cunoașteți bine.

— Am călătorit deseori pe acest drum în ultimii ani. Am fost în direcția asta săptămîna trecută, cînd ne-am dus și ne-am întors de la conferința districtuală, zise cu îngîmfare doamna Flagg.

— Ce credință ? întrebă curioasă tovarășa de drum.

— Ortodoxă, zise repede domnișoara Pickett, înainte ca doamna Flagg să apuce a-i răspunde. A fost o ocazie foarte interesantă. Această doamnă și cu mine am stat tot timpul cît a durat reuniunea.

— Eu nu sînt ortodoxă, declară străina, abținîndu-se să comenteze diferența. Am fost crescută printre baptiști ai „liberei voințe" *.

— Cunoaștem bine cîțiva de această credință în localitatea noastră, zise doamna Flagg, nu fără un aer condescendent. Nu și-au construit niciodată o biserică. Sînt doar cîțiva răzleți.

---

* Doctrină religioasă care neagă predestinația divină ca factor hotărîtor al voinței umane, spre deosebire de baptiștii ortodocși, care cred că omul nu e liber să-și aleagă calea mîntuirii, aceasta fiind stabilită dinainte de divinitate. (N.T.).

— De unde vin eu sînt cei mai numeroși, zise călătoarea. Acum mă duc să vizitez o doamnă de această credință. Am fost odată împreună cu ea la o conferință, la fel ca dumneata și prietena dumitale, dar era o conferință pe întregul stat. M-a rugat să vin cîndva să-i fac o vizită mai lungă, și acum mă duc la ea. Nu aveam nimic de făcut acasă.

— Toate mergem azi în vizită, nu-i așa? zise prietenos doamna Flagg.

Nici una nu continuă însă conversația.

Ziua începea să se încălzească. Din șoseaua nisipoasă se înălța praf, dar cîmpul era acoperit de iarbă și de culturi timpurii în curs de dezvoltare și arăta înviorat și îngrijit. Pe dealuri plutea o ceață ușoară și în aer zburau mulțime de păsări. Cînd caii diligenței se opreau din mers, se putea auzi croncănitul ciorilor, și cîntecele bobolincilor * de pe pajiști. Toți fermierii erau ocupați pe ogoarele lor.

— S-ar părea că mai avem doar puțin de mers pînă la Baxter, nu-i așa? zise domnișoara Pickett după un timp. Îmi pare că a trecut multă vreme de cînd călătorim, dar trebuie să fi făcut deja aproape jumătate din drum.

— Cum? Mai mult de jumătate! exclamă doamna Flagg. Da. Uite, drept înainte, Becket's Corner și bătrîna casă Beckett. N-am mai fost de multă vreme în această parte a drumului, încît mi se pare oarecum necunoscută. Obișnuiam să vizitez locurile astea cînd eram fetiță. Văduva unui nepot o stăpînește acum. Bătrîna domnișoară Susan Beckett i l-a lăsat moștenire și el a murit. Dar văduva locuiește acolo și conduce ferma, o femeie foarte harnică, toată lumea spune. Cît e de plăcut aici, în aer liber printre ferme!

— Locuința doamnei Beckett, ați spus? zise străina, aplecîndu-se înainte ca să asculte ce spuneau tovarășele

---

* Pasăre cîntătoare migratoare din America de Nord *(Dolchonyx oryzivorus)*, numită astfel după cuvintele *Bob Loncoln* cu care seamănă chemarea lor. (N.T.).

de drum. Cred că-i unde merg eu... doamna Ezra Beckett ?

— Asta-i, ziseră în același timp domnișoara Pickett și doamna Flagg și amîndouă se uitară curioase afară cînd diligența se opri la ușa din față a unei vechi case galbene mari, așezată foarte aproape de gazonul verde de pe marginea șoselei.

Pasagera avea un aer bucuros și nerăbdător, și se grăbi să coboare din diligență cu multele ei traiste și legături. În timp ce sta în picioare bătînd în ușă cu ciocănașul de alamă, vizitiul diligenței coborî un cufăr de voiaj mare și-l trase peste iarbă spre ușă. Chiar atunci își făcu apariția o femeie de vîrstă mijlocie cu aer zorit, mîinile pline de făină și privind ca și cum era pregătită să se scuze în vreun fel.

— Ei, ce mai faceți, doamnă Beckett ? exclamă vizitatoarea. Iată-mă, în sfîrșit. Nu știu dacă v-ați gîndit că am să vin vreodată. Păi, cred că nu mă recunoașteți, doamnă Beckett.

— Cred că nu, zise calm gazda. Nu cumva faceți o confuzie, doamnă ?

— Păi, nu vă amintiți că am fost împreună atunci la conferința pe întregul stat și mi-ați spus că ați fi bucuroasă să vin să vă fac cîndva o vizită, și eu am spus că sigur am să vin. Sper că acum mă recunoașteți.

Doamna Beckett părea că se silea din răsputeri să-și amintească, aruncînd o privire nedumerită, întîi la neașteptata vizitatoare și apoi la cufăr. Vizitiul diligenței, care asista foarte amuzat la această întîlnire, se întoarse și se îndepărtă neștiind ce să creadă.

— Nu pot să aștept toată ziua să văd cum se lămurește treaba asta, zise el și se urcă repede pe capră și diligența porni.

— Putea să mai aștepte un minut să vadă, zise indignată domnișoara Pickett.

Doamna Flagg își scoase acum mult în afară capul și umerii pe fereastra diligenței ; casa era pe partea sa.

— N-a intrat încă, îi zise radioasă domnișoarei Pickett. Le-am putut vedea doar o clipă. Și cu cufărul ăla ! Zău, ce nesocotiți sînt unii oameni !

— Asta înseamnă să împingi mult prea departe o simplă cunoștință, nu-i așa ? adăugă domnișoara Pickett. Ce-o să rîdă doamna Timms cînd o să-i povestim. N-am văzut niciodată ceva mai amuzant. O să-mi fie oarecum milă de femeia aceea, dacă va trebui să ne oprim s-o luăm după-amiază, la întoarcere.

— Oh, nu uita să fim atente atunci, exclamă doamna Flagg, începînd să-și scuture praful așezat pe rochie în timpul călătoriei. Am o poftă de mîncare grozavă, dumneata nu ? Nu mai avem decît trei sau patru mile de mers, poate nici atît. Mă întreb ce-ar putea să ne ofere la prînz. Spunea că face excelente plăcinte cu carne de pui și eu am remarcat în treacăt cît de mult îmi plac. Se uita oarecum cu dispreț la ce ne adusesem de mîncare acolo, la conferință. Știu că toată lumea o socotea cea mai pricepută în prepararea mîncărilor, cînd o cunoșteam bine la Longport. Ascultă, nu uita, dacă găsești un prilej potrivit, s-o întrebi despre biscuiți.

Și domnișoara Pickett, ceva mai puțin nesigură ca înainte, își reînnoi făgăduiala.

4. — Doamne, cît de bucuroasă o să fie doamna Timms văzîndu-ne ! Este exact ziua cînd trebuia să venim. Și nu e Baxter o localitate tare drăguță ? zise doamna Flagg, în timp ce urcau pe strada principală. Cynthy Pickett, nu te bucuri acum că ai venit ? Ieri, m-am exprimat oarecum cu reținere cînd am vorbit despre asta, dar de multă vreme nu m-am simțit bucuroasă ca o fetiță. Cred că o să petrecem minunat.

Domnișoara Pickett radia aceași încîntare, în timp ce zorea cu pași mărunți. Era mai puțin expansivă și entuziastă decît prietena sa, dar acum că se aflau în Baxter, se lăsă din plin la voia întîmplării. Distincția socială de

a merge să petreacă ziua în compania doamnei Flagg nu era deloc lipsită de însemnătate. Își potrivi cu mai multă grijă cutele șalului de pe braț, ca să i se vadă frumoasa bordură de forma frunzei de palmier, și apoi, privi în sus cu mare mulțumire la șirul arțarilor uriași care mărgineau trotuarul.

— Mă întreb dacă vom putea să ne facem timp s-o vedem pe domnișoara Nancy Fell? îndrăzni ea s-o întrebe pe doamna Flagg. Nu mai e mult pînă la ora patru cînd trece diligența. Timpul o să treacă repede, dar mi-ar părea rău să se simtă ofensată. Dacă ar fi una pe care am vizitat-o deseori acasă, nu mi-ar păsa prea mult, dar astfel de oameni se simt oarecum disprețuiți. A fost enoriașa bisericii noastre. Asta contează mult pentru mine.

— Nu știu ce să spun, îngăimă cu răceală doamna Flagg. Am putea trece pe la ea un moment. N-aș vrea să se simtă ofensată.

— De asemenea, era una care nu-și precupețea contribuția ei, zise domnișoara Pickett cu mai mult curaj. Domnul Cronin spunea adesea că ea, cu puținul ei, era mai generoasă ca mulți cu multul lor. Dacă n-ar fi locuit într-o parte săracă a orașului, ocupîndu-se astfel cu o categorie de oameni diferită de a noastră, ar fi fost altceva. Se spune că și-a găsit aici o modestă casă confortabilă și că se ocupa de gospodăria unui nepot. A fost, știi, la reuniunea noastră într-o duminică, astă iarnă, și părea bucuroasă să vină înapoi. Și oamenii păreau de asemeni bucuroși văzînd-o. Nu știu dacă erai acolo.

— Era totdeauna amabilă, zise doamna Flagg cu indulgență. Iată acum reședința doamnei Timms. E frumoasă, cu molizii ăia mari, nu-i așa? Cred că e la fereastră acum și ne vede venind. Boneta mea și toate cele sînt în ordine? Jaluzelele par deschise în camera dinspre drum. Bănuiesc că s-a întors acasă destul de repede, de la conferință.

Prietenele iuțiră pasul și cu priviri radioase și inimile palpitînde zoriră înainte. Cele mai ușoare umbre de in-

doială dispăruseră acum. Se uitau atent la casă, cu nespusă satisfacție. Vizita era pe punctul să înceapă.

Deschiseră poarta din față și înaintară pe mica alee, admirînd așezarea cărămizilor în formă de „coloană vertebrală de hering * și în timp ce ședeau pe treptele înalte de la intrare, Cynthia Pickett se întrebă dacă nu trebuia să fi îmbrăcat cea mai bună rochie a ei, chiar dacă avea dantelă la gît și la mîneci, și de obicei o păstra pentru cele mai protocolare ceaiuri și festivitățile parohiale excepționale. În inima ei o admira pe doamna Flagg pentru familiaritatea ei cu manierele societății de condiție mai înaltă, care o determinase să-și pună cea mai bună rochie neagră de cașmir.

— A întîrziat cam mult să vină la ușă, șopti curînd doamna Flagg. Fie că nu ne-a văzut, fie că s-a dus repede sus să mai aranjeze ceva, și ne lasă să mai sunăm o dată. Am făcut și eu așa uneori. Mă bucur că am venit imediat după ce a stăruit atîta. Pare mai cordial decît s-o lăsăm să ne-aștepte. Cred că o să insiste grozav să rămînem la ea peste noapte.

— Oh, nu sînt pregătită, începu domnișoara Pickett, dar părea încîntată.

În acel moment se auzi o ușoară tragere înapoi a zăvorului dinăuntru și răsucirea unei chei, ușa din față se deschise și doamna Timms apăru în fața lor zîmbind. Nimeni n-ar fi putut spune în acel moment ce fel de zîmbet avea.

— Ei, nu cumva e doamna Flagg, exclamă ea politicos. Și domnișoara Pickett ! Ce surpriză !

Vestibulul din spatele ei era frumos mobilat, dar nu prea ospitalier. Scara cu vergele de alamă arăta atît de curată și lustruită, de parcă nimeni nu o urcase sau coborîse vreodată. O pisică ieși torcînd, dar doamna Timms

---

* Coastele coloanei vertebrale a heringului se extind în șiruri de linii paralele, înclinate în unghiuri oblice față de cele de pe partea opusă. (N.T.).

o împinse energic înapoi cu piciorul și închise repede ușa de la camera de zi. Apoi, cum se cuvenea, intrară într-un salonaș întunecat și orbecăiră spre niște fotolii, pe care luară loc solemne.

— E o zi splendidă, nu-i așa? zise doamna Flagg vorbind cea dintîi. Nu știu să-mi fi plăcut vreodată mai mult călătoria cu diligența ca azi. De cînd v-am văzut la conferință am avut destul de multă ploaie și cîmpul arată splendid.

— Ați plecat azi-dimineață din Woodville? N-am aflat că erați în oraș, răspunse convențional doamna Timms. Stătea așezată puțin prea departe ca ambianța să pară nu tocmai plăcută. Întunecimea din cea mai bună cameră o făcea să semene întrucîtva cu o vizuină, și domnișoara Pickett își întoarse privirea spre ușă, unde era puțină lumină reflectată de la ferestrele din hol, ca să încerce să vadă modelul covorului; dar nu reuși.

— Da, doamnă, răspunse doamna Flagg la întrebare. Am plecat din Woodville pe la opt și jumătate, dar e ceva drum de unde locuim pînă unde luăm diligența. Diligența vine rar, dar asta nu contează într-o zi atît de splendidă.

— Păi, înseamnă că ați venit direct la mine să mă vizitați! zise doamna Timms, înviorîndu-se puțin pe măsură ce vizita continua. Sper că vă mai opriți pe undeva în oraș. A fost desigur foarte amabil din partea dumneavoastră că ați venit direct la mine să mă vizitați. Îmi face mare plăcere, mărturisesc. Aș fi vrut să fiți în Baxter duminica trecută. Pastorul nostru ne-a ținut o predică aleasă despre credință și îndatoriri. Ne-a vorbit despre conferință și ne-a împărtășit opiniile sale asupra unor întrebări puse la reuniunea de vineri; dar după întoarcerea acasă m-am simțit obosită și n-am ieșit din casă. Ne bucurăm mult că avem un asemenea om în mijlocul nostru. A ridicat foarte mult prestigiul parohiei. Înțeleg de ce chiriile pentru locurile din biserică au totalizat în trimestrul ăsta cu treizeci și șase de dolari mai mult ca în ultimul.

— Și noi sintem, la Woodville, mulțumiți de strădaniile pastorului nostru, zise domnișoara Pickett.

Doamna Timms își întoarse însă brusc capul în altă parte, ca și cum îi fusese tăiată vorba, și domnișoara Pickett, de jenă, nu mai continuă.

— Lumea se gîndește aici să-i mărească salariul domnului Barlow anul viitor, adăugă amfitrioana. Foarte mulți dintre enoriașii bătrîni au murit, dar toți dorim să facem tot ce putem Tinerii din Woodville manifestă mult interes față de biserică, doamnă Flagg ?

— Destul de mult acum, doamnă, răspunse doamna Flagg fără entuziasm ; și ascultă într-o neobișnuită tăcere următoarele remarci ale doamnei Timms.

Întunecimea din salon părea să treacă prin fazele lente ale zorilor de iarnă. După un răstimp de acomodare cu întunericul, cele trei femei începeau să-și poată vedea fețele, ceea ce oarecum le ajuta să ducă o conversație serioasă și impersonală. Erau destul de multe subiecte de discutat și doamna Timms vorbi despre orice, afară de invitarea vizitatoarelor sale de a merge sus să-și scoată bonetele. Doamna Flagg stătea în fotoliul din salon bățoasă ca pe un tron și încerca să-și păstreze, pe cît putea, stăpînirea de sine, dar spre sfîrșitul vizitei chiar și ea începu să dea semne de nerăbdare.

— Nu doresc doamnele să servească un pahar de vin și o prăjitură după această călătorie ? întrebă doamna Timms cu un fals aer de ospitalitate, trădat de faptul că nici prăjitura nici vinul nu se vedeau nicăieri.

Doamnele însă se înclinară și refuzară cu deosebită politețe. În general, a fost o vizită extrem de cuviincioasă din ambele părți, inclusiv invitația foarte stăruitoare a doamnei Timms ca musafirii să mai stea.

— Vă mulțumesc, dar trebuie să plecăm, răspunse doamna Flagg, cu oarecare ostentație și uitîndu-se peste umăr dacă și domnișoara Pickett se ridicase. Mai avem cîteva drumuri de făcut, adăugă ea cu un aer grav. Ne-ar

bucura să ne vizitați și să ne vedem, cînd aveți ocazia să veniți la Woodwille.

Domnișoara Pickett repetă și ea invitația cu jumătate gură. Îi sta pe buze să adauge : „Veniți în orice zi săptămîna viitoare“, dar curajul ei nu merse pînă la a rosti cuvintele. Arăta de parcă era gata să plîngă. Îi pierise complet zîmbetul obișnuit. Gura i se crispase într-o expresie patetică. Cînd au ieșit din salonul întunecat și s-au oprit în pragul ușii deschise din față, lumina strălucitoare a zilei de iunie aproape le orbea ochii. Doamna Timms era mai zîmbitoare și cordială ca oricînd.

— Ei, trebuia să mă fi gîndit să vă ofer evantaie. Mă tem că v-a fost cald după plimbarea pe jos, exclamă ea, ca și cum nu-și cruța cel mai mic semn de curtoazie. Mi-a făcut deosebită plăcere reintîlnindu-vă. Aș fi dorit să stați mai mult. Păi, doamnă Flagg, n-am vorbit nimic despre timpurile de altădată, cînd locuiam la Longport. Am primit vești de acolo, de cînd v-am văzut ultima oară. După ce m-am întors, nora fratelui meu a venit aici să petreacă duminica.

În timp ce pășea bățos pe aleea de cărămizi, doamna Flagg nu se mai întoarse s-o întrebe ceva. Domnișoara Pickett o urmă, cu umbrela de soare cu franjuri ridicată. Cînd au închis poarta albă înaltă în urma lor, amîndouă înclinară ușor din cap ceremonios.

— La revedere, zise la sfîrșit doamna Timms, din prag, cu zîmbetul ei neclintit ; iar cînd ele se depărtară, ieși și începu să aranjeze o tufă de trandafir care urca pe un spalier alb, lîngă trepte.

— Oh, Doamne Dumnezeule ! exclamă doamna Flagg, după ce se îndepărtaseră la oarecare distanță într-o tăcere posomorită. Am plecat și am uitat sacoșa ! Nu mă întorc orice s-ar întîmpla. Are să se poticnească de ea în camera aia întunecoasă și are să-și frîngă gîtul !

— Am luat-o eu. Am observat că ai uitat-o, zise timid domnișoara Pickett, ca și cum regreta că o lipsea pe prietena ei chiar și de această mică satisfacție.

— Acum, am să-ți spun ce avem mai bun de făcut, zise brav doamna Flagg. O să ne ducem direct s-o vizităm pe biata bătrînă domnișoară Nancy Fell. Îi va face nespusă plăcere. Putem să-i spunem că azi ne-a venit chef să mergem undeva, și cum de mulți ani nici una din noi nu mai văzusem Baxter-ul, am venit pentru o mică plimbare și să facem cîteva vizite. Îi plăcea să afle cum a fost la conferință. Pe domnișoara Fell au interesat-o totdeauna chestiunile religioase.

Domnișoara Pickett se învioră și grăbiră pasul. Era aproape ora douăsprezece. Își luaseră devreme gustarea de dimineață și acum se simțeau ca și cum nu mîncaseră nimic de cînd se treziseră. O senzație penibilă de plictis și vexațiune se lăsase peste voioșia lor de altădată.

— Pot să-i trec cu vederea anumite purtări unei persoane, zise doamna Flagg, ca și cum vorbea cu sine. Pot s-o iert, dar cînd am terminat cu ea, am terminat definitiv.

5. — Îți mărturisesc, parcă era o scenă din Scripturi această generoasă Nancy Fell cînd a venit în fugă să ne deschidă poarta! zise doamna Persis Flagg mai tîrziu, în acea după-amiază, cînd ea și domnișoara Pickett se întorceau acasă în diligență.

Domnișoara Pickett clătină din cap aprobativ.

— Am petrecut cu ea timpul mult mai bine ca în celălalt loc, zise ea fără să-i mai fie teamă acum să-și spună sincer părerea. În locul doamnei Timms, aș fi invocat o scuză oarecare sau m-aș fi prefăcut că nu sînt acasă. Dacă nu-i plăcea, de ce ne-a invitat și încă stăruind și spunînd cum ne va aștepta?

— Credeam că și-a schimbat felul de a fi, zise doamna Flagg. Departe de casă părea sinceră și generoasă. Dacă nu era pregătită azi, nu era greu să ne-o spună. Sîntem oameni rezonabili și am fi plecat cu sentimente prietenești. Cu Nancy am petrecut de minune. Era fericită să ne vadă, de parcă eram niște regine.

— A fost un mic prînz cu adevărat plăcut, zise domnișoara Pickett cu satisfacție. Am crezut că aveam să leșin de foame înainte chiar să ajung și nu știu cum aș fi rezistat dacă se apuca să ne pregătească ceva special și eram nevoite să mai așteptăm. Dar uite, ne-a făcut să ne simțim binevenite, fără fandoseli, la ce avea. Niciodată n-am savurat atît de mult salata de păpădie; și acea gustoasă bucățică de carne de porc și biscuiții proaspeți, toate au fost excelente. Trebuie să aibă o pivniță foarte bună, la o casă atît de mică. Cartofii ei erau într-adevăr minunați pentru această perioadă a anului. Eu una mă lipsesc de cartofi copți, cînd pot să am o salată de păpădie. Și asta nu ți-a amintit de versetul din biblie: „Un prînz cu ierburi e mai bun unde-i dragoste“? Și cît de dornică era să vadă pe cineva care să-i poată spune cîte ceva de la conferință!

— O să fie încîntată să spună oamenilor că am venit s-o vedem. Da. Mă bucur că ne-am dus. La Woodville se va aprecia vizita noastră la o enoriașă de aceeași credință. Dacă doamna Timms află că am fost acolo, are să înțeleagă de ce, și se va duce și ea. N-aveam nevoie să aduc sacoșa asta veche!

Domnișoara Pickett aruncă prietenei sale o privire jenată, urmată de una radioasă spre praful strîns pe umerii celei mai bune rochii de cașmir a ei; apoi, privi la sacoșa de pe locul din față, și deodată prin minte îi trecu bănuiala că doamna Flagg se pregătise în taină să petreacă noaptea in Baxter. Sacoșa era prea umflată ca să conțină numai portvizitul și jeleul.

Doamna Flagg privi în sus cu neobișnuită smerenie.

— M-am gîndit la jeleul ăsta, zise ea, ca și cum domnișoara Pickett i-ar fi făcut un reproș direct. M-am te-

mut să nu creadă Nancy că am vrut să-i plătesc amabilitatea.

— Ei, nu știu, zise Cyntia, bănuiesc că i-ar fi făcut plăcere. S-ar fi gîndit doar că i-ai adus un mic dar. Cred însă că i-ar fi prins bine. L-ar fi apreciat atît de mult, venind de la dumneata, încît l-ar fi păstrat pînă s-ar fi zaharisit.

Dar doamna Flagg nu părea prea încîntată de acest neașteptat compliment și tovarășa ei de călătorie se înroși fîstîcită, gîndindu-se că se făcuse vinovată de o necuvenită îndrăzneală.

Spre marea lor ușurare, își amintiră de casa Beckett și, cînd s-au apropiat, doamna Flagg se întinse și mută sacoșa de pe locul din față ca să facă loc altui pasager. Dar nimeni nu a ieșit să oprească diligența, iar pe oaspetele neașteptat l-au văzut stînd la una din ferestrele de la fațǎ, legănîndu-se confortabil într-un fotoliu-balansoar și făcîndu-și liniștit vînt cu un evantai din frunze de palmier. S-au retras imediat în colțurile lor, ca să nu fie văzute. Fața doamnei Flagg se făcu roșie ca racul.

— A reușit să fie primită, nu-i așa? zise domnișoara Pickett revoltată, rostindu-și vorbele repezit, de parcă buzele îi erau foarfece.

Apoi, se auzi o chemare, se aplecă înainte și o văzu pe doamna Beckett apărînd în pragul ușii din față, foarte zîmbitoare și zorită să oprească diligența.

Vizitiul tocmai se pregătea să-și frîneze caii.

— Am un pasager să-l duc înapoi, nu-i așa? zise el glumeț. Ăștia-mi plac. Îi duc într-o direcție și-napoi, adică o călătorie dublă.

Vizitiul făcu cu ochiul doamnei Flagg și domnișoarei Pickett și se dădu jos sărind peste roată. Apoi, se grăbi spre casă, cu intenția vădită de a încărca bagajul. Dar pasagerul așteptat continua să stea la fereastră legănîndu-se în scaunul-balansoar și făcîndu-și vînt cu evantaiul.

— Nu, domnule. Nu-i nici un pasager, exclamă doamna Beckett, făcînd cîțiva pași ca să-l întîmpine și vor-

bind foarte tare şi veselă. Doamna aceasta care a venit azi-dimineaţă doreşte cufărul ei mare, cu lucruri de vară, pe care l-a lăsat la depozitul de bagaje din Woodville. Doreşte foarte mult să le aibă aici, aşa că nu pleca şi nu te supăra. N-ai un carnet sau aşa ceva, domnule Marsh ? Nu uita să-ţi însemnezi. Ai aici bonul ei şi am păstrat numărul în caz că l-ai rătăci sau mai ştiu eu ce. În cufăr sînt lucruri de care are nevoie. Ştii cum ai uitat să opreşti săptămîna trecută la croitoreasă pentru gulerul meu de iepure.

— Mai uită şi alţi oameni, nu numai eu, bombăni domnul Marsh.

Se întoarse spre pasagere şi le făcu iarăşi cu ochiul, mai familiar ca întîia oară, dar acestea luară un aer ofensat şi se uitară în altă parte. Caii se dăduseră cîţiva paşi înapoi şi oaspetele de la fereastra din faţă încetase să-şi facă vînt cu evantaiul ca să le salute graţios ; îl nedumeri însă salutul rece cu care acestea îi răspunseră.

— Du-te-ncolo cu glumele tale nesărate, John Marsh ! zise amuzată doamna Beckett, cînd se întoarse să intre în casă. Era o persoană de inimă, afabilă, a cărei înfăţişare se potrivea cu harul ospitalităţii. Vizitiul se sui pe capră rîzînd pe-nfundate şi porni urmat de un nor de colb.

— E o femeie prietenoasă, această doamnă Beckett, zise pe neaşteptate doamna Flagg după cîteva momente de tăcere, cînd ea şi prietena sa nu se mai puteau privi în faţă. Ar trebui s-o vizitez şi să stau de vorbă cu ea în una din zilele astea. Cunoşteam bine familia soţului ei şi-i vizitam cînd eram o fetişcană.

Dar domnişoara Pickett nu răspunse.

— Cred că, în ciuda aparenţei, sosirea acelei femei s-a terminat foarte bine, reluă pe aceeaşi notă optimistă, doamna Flagg. Părea să fie o persoană voluntară, hotărîtă să nu dea înapoi. Bănuiesc că doamna Beckett şi-a dat seama de asta şi trebuie să fi avut motivele ei s-o primească. Probabil s-a gîndit că putea risca s-o

ţină citeva săptămini, după ce a venit cu atitea bagaje şi văzînd că-i de credinţa ei. Ca miine o să vină vremea cosîtului şi o să plece. Cred, totuşi, că în general e bine să anunţi pe cineva că vii.

— Asta părea să fie şi opinia doamnei căpitan Timms, zise domnişoara Pickett cu voce joasă.

Diligenţa însă huruia zgomotos şi doamna Flagg privi în sus întrebător, ca şi cum nu auzise.

CUPRINSUL